

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิม
ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
Factors Affecting towards Changing of Educational Worldview Among
Thai Muslim in the Three Southern Border Provinces

สพวัง มาซา
Sopwang Masa

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Education in Educational Research and Evaluation

Prince of Songkla University

2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ บัณฑิตที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้เขียน นายสพวง มาษา

สาขาวิชา การวิจัยและประเมินผลการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.อาฟีฟี ลาเต๊ะ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการสอบ

(ดร.ศุภฤกษ์ ไซยเหมวงค์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....
(ดร.ซัมซู สาอู)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาฟีฟี ลาเต๊ะ)

.....กรรมการ

(ดร.ซัมซู สาอู)

.....กรรมการ

(ดร.วันพิชิต ศรีสุข)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพชัย พสุนนท์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตที่ปรึกษาฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา

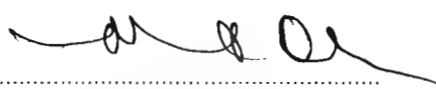
.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ดำรงศักดิ์ ฟาร์รุ่งสา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

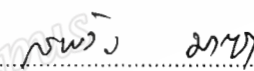
ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความ
ขอบคุณที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาฟีฟี่ ลาเต๊ะ)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(ดร. ชัมชู สาอู)
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ลงชื่อ.....

(นายสพวง มาษา)
นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับ
ใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....*ภาพวี มาชา*.....

(นายสพวง มาชา)

นักศึกษา

*Prince of Songkla University
Pattani Campus*

ชื่อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิม ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
ผู้เขียน	นายสพวง มาษา
สาขาวิชา	การวิจัยและประเมินผลการศึกษา
ปีการศึกษา	2561

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การดำเนินการวิจัยแบบผสม โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ ระยะแรก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ระยะที่สอง เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูสอนสายศาสนา ครูสอนสายสามัญ ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มละ จำนวน 3 คน และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน และตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 120 คน ครูสอนสายสามัญ จำนวน 331 คน ครูสอนสายศาสนา จำนวน 331 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 380 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 จำนวน 380 คน

ผลการวิจัยปรากฏว่า

ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีโลกทัศน์ต่อการเรียนสายสามัญว่าเป็นการได้รับโอกาสในการทำงาน การได้ความรู้เพื่อประกอบอาชีพ สู่การสร้างอนาคตที่ดีได้ ซึ่งแตกต่างจากอดีตที่คนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนสายศาสนาที่มีเป้าหมายหลักเพื่อปฏิบัติตนตามหลักศาสนา เข้าใจหลักคำสอนสู่การสร้างคนให้เป็นคนดี และพบปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 6 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม พบว่า ปัจจัยด้านศาสนาส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาทั้งกลุ่มภาพรวมและกลุ่มย่อย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านครอบครัวส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่มภาพรวม กลุ่มครูสอนสายศาสนา และกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ส่วนปัจจัยด้านสังคมส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่มภาพรวม กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

Thesis Title	Factors affecting towards changing of educational worldview among Thai Muslim in the three southern border provinces
Author	Mr. Sopwang Masa
Major Program	Education research and evaluation
Academic Year	2018

ABSTRACT

This purpose of research aimed to 1) Analyze changing of educational worldview among Thai Muslims in the three southern border provinces 2) Analyze factors affecting towards changing of educational worldview among Thai Muslim in the three southern border provinces. The methodology of this research used mixed method research whit sequential exploratory design, in first stage, a qualitative research whit indepth interview, and the second stage a quantitative research whit questionnaire. The sample of the qualitative study were group of managers, teachers, Islamic teachers, and parent whit the three person in each group, and ten person of matthayom suksa 6 student. Samples of the quantitative study were 120 managers, 331 in each group of teachers and Islamic teachers, 380 in each matthayom suksa 6 student and their parent.

The study found that;

Thai Muslims in the three southern border provinces had an academic educational worldview whit career opportunities, knowledge for career and make good future. If different from the past that focus on the Islamic study according to religious principles understanding the doctrine to create a good person. Factors affecting towards changing of educational worldview among Thai Muslim in the three southern border provinces including religion factor, politic factor, social factor, technology factor, family factor and imitation of behavior. A religion factor affecting on whole group and subgroup whit statistically signification at .01 level, family factor affecting toward changing of educational worldview on whole group, Islamic teacher group and Matthayom suksa 6 student group whit statistically at .01 and .05 level and social factor affecting toward changing of educational worldview on whole group, Matthayom suksa 6 student group and their parent group whit statistically at .01 level.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงมาได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือของรองศาสตราจารย์ ดร.อาพีฬลาเต๊ะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ให้คำแนะนำต่างๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณ ดร.เข้มชู สาอุ ที่ปรึกษาร่วมวิทยานิพนธ์ ดร.ธฤตต์วัชร ไซยเหมวงศ์ ดร.วันพิชิต ศรีสุข และ รองศาสตราจารย์ ดร.ประสพชัย พสุนนท์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำแนะนำปรับปรุงแนวทางที่ถูกต้อง และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ทำให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านที่ให้ความกรุณาพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณ พี่ๆ น้องๆ เพื่อนๆ ที่ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ตลอดจนทุกๆ กำลังใจที่ดีให้กับผู้วิจัย

ท้ายที่สุด ผู้วิจัยขอขอบคุณนางเจี๊มีเนาะ มอแวน มารดา และพี่ๆ ทั้ง 6 ท่าน และนางสาวนัสรีน อับดุลเลาะ ภรรยาที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้กำลังใจ และให้คำแนะนำต่างๆ และอยู่เคียงข้างผู้วิจัยมาโดยตลอด ทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จไปได้โดยดี

คุณประโยชน์และคุณความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ที่พึงมีต่อวิชาชีพ และสังคม ผู้วิจัยขอมอบแต่ คุณแม่ ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ ครูสอนสายศาสนา ครูสอนสายสามัญ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม ที่กรุณาให้การสัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถาม และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

สพวัง มาชา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(5)
ABSTRACT.....	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(7)
สารบัญ.....	(8)
รายการตาราง.....	(11)
รายการภาพประกอบ.....	(15)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
โลกทัศน์และการศึกษาเกี่ยวกับโลกทัศน์.....	7
โลกทัศน์ทางการศึกษา.....	16
การเปลี่ยนแปลง และการศึกษาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลง.....	17
การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม.....	20
การเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม.....	25
การเปลี่ยนแปลงด้านศาสนา.....	33
การศึกษา.....	38
การศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	57
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	57
คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	58
เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ.....	58
ขั้นตอนและวิธีการเก็บข้อมูล.....	58
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ.....	59

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ.....	59
ประชากร.....	59
ตัวอย่าง.....	60
วิธีการสุ่มตัวอย่าง.....	60
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ.....	62
การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ.....	63
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	64
ระยะที่ 1 เพื่อการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของไทยมุสลิมใน พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.....	64
ประเด็นที่ 1 โลกทัศน์.....	64
ประเด็นที่ 2 การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา.....	68
ประเด็นที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา.....	72
กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	80
ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา.....	80
ตอนที่ 1 ข้อมูลสำคัญของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	80
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทาง การศึกษา.....	91
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยที่ส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.....	94
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	131
สรุปผล.....	131
อภิปรายผล.....	133
ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้และพัฒนาการวิจัย.....	136
บรรณานุกรม.....	137
ภาคผนวก.....	144
ภาคผนวก ก. แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา.....	145
ภาคผนวก ข. แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มครูสอนสายสามัญ และครูสอนสายศาสนา... ..	147
ภาคผนวก ค. แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	150

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก ง. แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	152
ภาคผนวก จ. แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	155
ภาคผนวก ฉ. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	171
ภาคผนวก ช. รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	180
ประวัติผู้วิจัย.....	182

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายการตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การสังเคราะห์องค์ประกอบของโลกทัศน์	9
2	การสังเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์การศึกษา	54
3	แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพ	57
4	แสดงพื้นที่การเก็บข้อมูล และจำนวนตัวอย่าง	61
5	บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของโลกทัศน์	64
6	บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับความแตกต่างของโลกทัศน์	65
7	บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับการหล่อหลอมโลกทัศน์	67
8	บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับโลกทัศน์ต่อความสำคัญของการศึกษา	68
9	บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับโลกทัศน์ต่อการเรียนสายสามัญ และการเรียนสายศาสนา	70
10	บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านศาสนา	72
11	บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเมือง	74
12	บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคม	75
13	บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านเทคโนโลยี	76
14	บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว	77
15	บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	78
16	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้บริหาร จำแนกตามเพศ	81
17	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้บริหาร จำแนกตามอายุ	81
18	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้บริหาร จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ	81
19	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้บริหาร จำแนกตามระดับการศึกษาสายศาสนา	82
20	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้บริหาร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่ง	82
21	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายสามัญ จำแนกตามเพศ	83
22	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายสามัญ จำแนกตามอายุ	83
23	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายสามัญ จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ	83
24	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายสามัญ จำแนกตามระดับการศึกษาศาสนา	84
25	จำนวนและร้อยละตัวอย่างครูสอนสายสามัญ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน	84

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
26	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนศาสนา จำแนกตามเพศ 84
27	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายสามัญ จำแนกตามอายุ 85
28	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายศาสนา จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ 85
29	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายศาสนา จำแนกตามระดับการศึกษาสายศาสนา 86
30	จำนวนและร้อยละตัวอย่างครูสอนสายศาสนา จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน 86
31	จำนวนและร้อยละตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามเพศ 87
32	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง 87
33	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามการศึกษาสายสามัญของผู้ปกครอง 87
34	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามระดับการศึกษาสายศาสนาของผู้ปกครอง 88
35	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามความต้องการศึกษาต่อหลังจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 88
36	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามเพศ 89
37	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามอายุ 89
38	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามการศึกษาสายสามัญของผู้ปกครอง 89
39	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามระดับการศึกษาศาสนาของผู้ปกครอง 90
40	จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามอาชีพ 90
41	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 91

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
42	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทาง การศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	92
43	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทาง การศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	92
44	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทาง การศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	93
45	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทาง การศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	93
46	การวิเคราะห์การทดสอบพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการ เลียนแบบพฤติกรรม เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่ม ภาพรวม	95
47	การวิเคราะห์การทดสอบพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการ เลียนแบบพฤติกรรม เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่ม ผู้บริหารสถานศึกษา	101
48	การวิเคราะห์การทดสอบพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการ เลียนแบบพฤติกรรม เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่มครู สอนสายสามัญ	107
49	การวิเคราะห์การทดสอบพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการ เลียนแบบพฤติกรรม เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่มครู สอนสายศาสนา	113
50	การวิเคราะห์การทดสอบพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการ เลียนแบบพฤติกรรม เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่ม นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	119

รายการตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
51	การวิเคราะห์การทดสอบพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อทำนายนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	125

Prince of Songkla University
Pattani Campus

รายการภาพประกอบ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดของการวิจัย	5
2	แสดงความสัมพันธ์ของโลกทัศน์ ค่านิยม และอุดมการณ์	15
3	แสดงถึงความสัมพันธ์ทั้งสามหลักการสำคัญในอิสลาม	37
4	แบบแผนการวิจัย	56
5	กรอบแนวคิดการวิจัย	80
6	สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัย ทั้ง 6 ด้าน เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในกลุ่มภาพรวม	100
7	สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัย ทั้ง 6 ด้าน เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา	106
8	สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัย ทั้ง 6 ด้าน เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในกลุ่มครูสอนสายสามัญ	112
9	สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัย ทั้ง 6 ด้าน เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในกลุ่มครูสอนสายศาสนา	118
10	สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัย ทั้ง 6 ด้าน เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	124
11	สรุปผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัย ทั้ง 6 ด้าน เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	130

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ชาวไทยมุสลิม หรือคนไทยเชื้อสายมลายูมีประวัติดั้งเดิมตามทัศนะของ Philipus Samuel Van Ronkel ให้ความเห็นว่าเชื้อชาติมลายูได้แก่คนที่พูดภาษามลายูและอาศัยอยู่ในดินแดนแหลมมลายูหมู่เกาะรีวลิงกา (Riau Lingga) บริเวณสุมาตรา หรือตามทัศนะของ Robequin เขาได้อธิบายว่าเชื้อชาติมลายูนั้นครอบคลุมแหลมมลายู สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ แต่ไม่รวมนิวเกินี และหมู่เกาะมีลาเนียเซีย ในส่วนของศาสนา และการนับถือ เริ่มแรกนั้นนับถือศาสนาพราหมณ์ เปลี่ยนมาเป็นพุทธและอิสลาม ตามลำดับ ซึ่งทำให้คนมลายูได้เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทย ทำให้บางส่วนสามารถรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ แต่บางส่วนนั้นไม่สามารถรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมา (วรวิทย์ บารู และคณะ 2551)

การเข้ารับศาสนาอิสลามของคนมลายูปัตตานี และกษัตริย์พะงูอนีในช่วงนั้น ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ซึ่ง นูมาน หะยีมะแซ (2551) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงในชั้นเริ่มต้นอย่างน้อย 5 ประการด้วยกัน คือ 1) การเปลี่ยนทางด้านความเชื่อ 2) การเปลี่ยนทางด้านสังคมและวิถีชีวิต 3) การย้ายเมืองจากที่เดิมอันเป็นที่ตั้งของเมืองลังกาสูกะในอดีต (บริเวณบ้านประแว และจาละ ในปัจจุบัน) มา ณ พื้นที่ศูนย์กลางแห่งใหม่ติดชายฝั่งทะเลเพื่อละทิ้งถิ่นเดิมที่เป็นศูนย์กลางทางศาสนาแบบฮินดู-พุทธ 4) การขยายตัวของศาสนาอิสลามที่มาพร้อมกับพ่อค้าชาวอาหรับและเปอร์เซีย และ 5) การกำเนิดสถาบันการศึกษา ซึ่งสถาบันการศึกษาที่เกิดภายหลังการเข้ารับศาสนาอิสลามของประชาชนทั่วไปถูกเรียกว่าสถาบันปอเนาะ มีการเรียนการสอนวิชาด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว ดำเนินที่ใ้เรียนในปอเนาะส่วนใหญ่เป็นภาษามลายูแบบเก่า คือ อักษรยาวี เรียกว่ากิตาบายาวี หรือ กิตาบุญิง จากงานวิจัยของ รอฮานี ดาโอ๊ะ, ประสิทธิ์ รัตนมณี และ นิปาตีเมาะ หะยีหามะ (2553) ได้กล่าวว่า ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2502-2508 เป็นต้นมา พื้นที่แห่งนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบและโครงสร้างการศึกษาค่อนข้างชัดเจนไปสู่รูปแบบการศึกษาที่มีชื่อเรียกว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และสายวิชาการสามัญ เด็กที่เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะต้องผ่านเงื่อนไขการเรียนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์ และคณะ (2550) กล่าวว่า คนในสามจังหวัดภาคใต้ นั้นมีความเชื่อ ค่านิยมตามวิถีชีวิตของมุสลิมในการเล่าเรียน ศาสนามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนของพื้นที่ในทุกๆ ด้าน รวมถึงด้านการศึกษา ซึ่งในทัศนะของอิสลาม มุสลิมที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่ยึดมั่นกับหลักคำสอนของอิสลามเป็นวิถีในการดำเนินชีวิตที่ถูกต้องและการรู้จักศาสนาควรจะต้องผ่านกระบวนการศึกษา ซึ่งต้องเป็นการศึกษาด้านอิสลามที่มีความเข้มข้น มีคุณภาพและเป็นการศึกษาจากสถาบันการศึกษาที่ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตตามวิถีทางศาสนาได้อย่างเคร่งครัด ประกอบกับความเชื่อของผู้ปกครองที่ว่า เป็นการไม่สมควรหากส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนของรัฐซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน

ระหว่างนักเรียนชายและหญิง มีการจัดกิจกรรมที่เป็นวัฒนธรรมของชาวพุทธ ไม่มีวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นมุสลิมจะกระทบต่อความเชื่อทางศาสนาอิสลาม

การจัดการศึกษามีส่วนสำคัญเพื่อนำสังคมสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี ในการให้ความหมายของการศึกษานั้น ตามทัศนะของนักปรัชญาการศึกษา ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (2555) กล่าวว่า อาจจะพิจารณาความหมายของการศึกษาแยกออกได้เป็น 2 แนวใหญ่ๆ คือ แนวแรก เป็นการพิจารณาการศึกษาในวงกว้างครอบคลุมถึงกระบวนการต่างๆ ของสังคมที่จะถ่ายทอดแนวคิด ความเชื่อ ระบบพฤติกรรม ตลอดจนศิลปกรรมต่างๆ อันรวมเรียกว่าวัฒนธรรมนั้นจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง การศึกษานี้เรียกว่าการศึกษาในฐานะเป็นกระบวนการสร้างสังคมประภคิต (Education as a Socialization Process) ซึ่งเกิดขึ้นในทุกสถาบัน ทุกระดับของชีวิต แนวที่สอง เป็นการพิจารณาการศึกษาในวงแคบมุ่งที่สถาบันสังคมเพียงสถาบันเดียว คือ สถาบันการศึกษา หรือ โรงเรียนเป็นการทำความเข้าใจในเรื่องบทบาทหน้าที่ และกระบวนการต่างๆ ในโรงเรียน การศึกษาในแนวหลังนี้เป็นการศึกษาในฐานะเป็นสถาบันทางสังคม (Education as a Social Institution) บทบาทการศึกษาของปรัชญาการศึกษานั้นมีมากในการศึกษาแนวที่สองมากกว่าแนวแรก เพราะมีลักษณะเฉพาะเป็นวิชาชีพชัดเจน ด้วยเหตุนี้ผู้ปกครองในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการแบ่งแยกระหว่างนักเรียนไทยพุทธและนักเรียนไทยมุสลิม อาจเกิดจากวิถีคิด และวิถีชีวิต หรือมุมมองต่างๆ หรืออาจกล่าวได้ว่าโลกทัศน์ของชาวไทยมุสลิมในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนหรือรับการศึกษา ก็เป็นไปได้

การศึกษาโลกทัศน์นั้นมีนักวิชาการหลายท่านทั้งในและต่างประเทศ อาทิเช่น ศีรพัทธ์ ฌานเขาวรรณ และ มิ่ง ตันดา เตง (2557) ได้นิยาม โลกทัศน์ (Worldviews) หมายถึง ทัศนะในการมองโลกและสังคมของบุคคลเป็นภาพของโลกหรือสังคมที่บุคคลรับรู้โดยผ่านกระบวนการ และระบบวิถีคิดในการประเมินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่ง โดยมีพื้นฐานอันหล่อหลอมจากวัฒนธรรมแวดล้อมในสังคมที่บุคคลนั้นเติบโตมาอันได้แก่ทัศนะความคิดความเชื่อและค่านิยมทั้งของบุคคล และของสังคมนั้นๆ โลกทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดทิศทางชีวิตของแต่ละคนอีกทั้งเป็นตัวกำหนดทิศทางสังคมของมนุษย์ด้วย ในส่วนอมรา พงศาพิชญ์ (2550) ได้นิยามคำว่า โลกทัศน์ หมายถึง ทัศนะทั่วไปเกี่ยวกับโลกรอบตัวมนุษย์ เป็นการรับรู้ และหรือมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพรอบตัว ในส่วนของ ประภาส เพ็งพุง(2558) ได้กล่าวว่า โลกทัศน์ของคนเป็นเครื่องชี้้นำการกระทำของเขา คนย่อมดำเนินชีวิตไปตามที่ตนคิด วิธีความเป็นอยู่ย่อมเป็นเครื่องแสดงว่าเขาคิดอย่างไรได้เป็นอย่างไร ความคิดต่างๆ จะแสดงตัวให้ปรากฏออกมาเป็นการกระทำในที่สุด ซึ่ง นฤมน อินทร์ประสิทธิ์, ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และ เอื้อจิตรพัฒน์จักร (2551) กล่าวว่า การกระทำ พฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ทั้งในด้านบวกและลบ โลกทัศน์ของคนในสังคมหนึ่งจะส่งผลในการชี้นำนโยบายและการกระทำต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อสังคมนั้นๆ ในยุคโลกาภิวัตน์ความเจริญก้าวหน้าที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ โลกทัศน์แบบเก่าก็เกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน ซึ่งแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงเกิดจากภาวะความกดดันทางสังคมสังคมที่เข้ามาใหม่ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนในด้านทัศนะ

คติ ความคิด และความเชื่อของคนในพื้นที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็ล้วนเป็นองค์ประกอบของโลกทัศน์ทั้งสิ้น

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้คนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความแตกต่างของโลกทัศน์ คือสังคม และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ที่ต่างกันจากส่วนอื่นๆ ของประเทศ จึงส่งผลให้โลกทัศน์แตกต่างกันไปด้วย อีกทั้งการนับถือศาสนาที่ต่างกันก็เป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้มีความแตกต่างของโลกทัศน์ในด้านต่างๆ ไปด้วย ซึ่ง นูมาน หะยีมะแซ (2551) กล่าวว่า คำสอนศาสนาอิสลามได้มีอิทธิพลอย่างมากต่อกระบวนการใช้ชีวิต และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของประชาชน อิทธิพลของศาสนาอิสลามถูกแทรกซึมเข้าไปในพฤติกรรมและความคิดของคนมาเกือบทุกด้าน ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวัน การบริโภค การศึกษาหาความรู้ การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย และการใช้ภาษาล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักการและหลักคำสอนศาสนา

จากปัญหาที่กล่าวไว้ในข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจ และตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องศึกษาเกี่ยวกับโลกทัศน์ทางการศึกษา รวมถึงทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางด้านความคิด ทักษะคติ ความเชื่อของบุคคล และความสัมพันธ์ของคนในสังคม วัฒนธรรมที่อยู่ร่วมกันทั้งในเชิงบวกและลบ ซึ่งอันหมายถึงโลกทัศน์ที่เกี่ยวกับมนุษย์ต่อการศึกษา ความรู้ที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะช่วยให้เข้าใจปัญหาอย่างถ่องแท้ และต่อยอดในการหาหนทางเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่มีความแตกต่างจากภาคอื่นๆ ในหลายๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านศาสนา สังคม วัฒนธรรมความเป็นอยู่ และอื่นๆ ซึ่งได้ประสบปัญหาเพื่อสามารถยกระดับการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ดีขึ้น อีกทั้งการเข้าใจความแตกต่างในเรื่องสังคม และวัฒนธรรมนั้นจะช่วยให้เราสามารถพัฒนาการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสังคมที่เป็นพหุได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร และตัวอย่าง
 - 1) การวิจัยเชิงคุณภาพผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูสอนสายสามัญ จำนวน 3 คน ครูสอนสายศาสนา จำนวน 3 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 10 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 3 คน
 - 2) การวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ประชากร 163 คน ตัวอย่าง 120 คน ครูสอนสายสามัญ ประชากร 2,411 คน ตัวอย่าง 331 คน ครูสอนสายศาสนา ประชากร

2,411 คน ตัวอย่าง 331 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประชากร 40,514 คน ตัวอย่าง 380 คน และ
ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประชากร 40,514 คน ตัวอย่าง 380 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้

- 1) สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครู ทำให้รู้ถึงโลกทัศน์ทางการศึกษา และปัจจัยต่างๆ ทั้งครูสอนสายสามัญ ครูสอนสายศาสนา และเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นช่วงการเปลี่ยนระดับการศึกษา
- 2) สำหรับผู้ปกครอง ทำให้รู้ถึงโลกทัศน์โลกทัศน์ทางการศึกษาของบุตรที่กำลังเป็นช่วงเปลี่ยนแปลงระดับการศึกษา ซึ่งเป็นช่วงสำคัญในช่วงวัย
- 3) ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

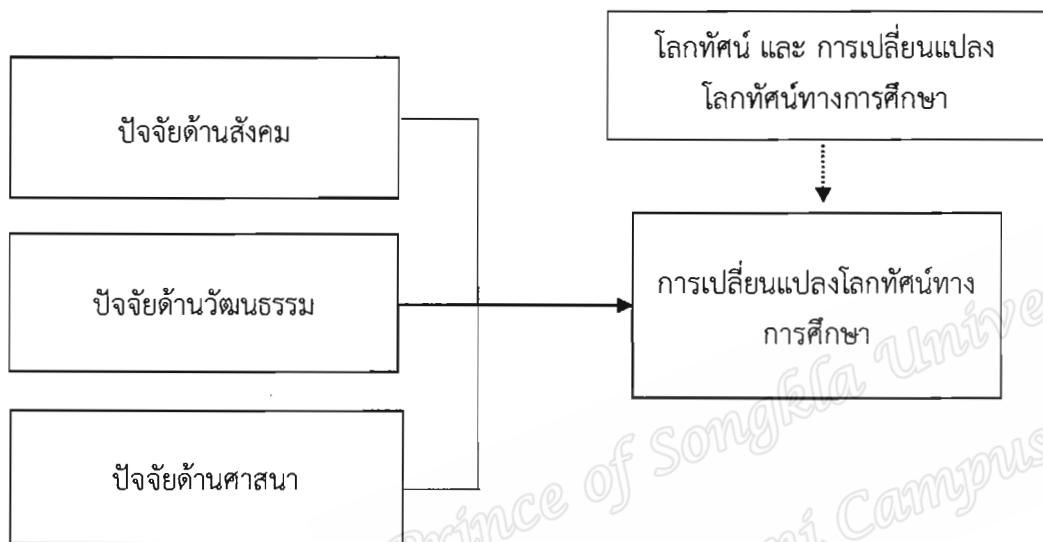
นิยามศัพท์เฉพาะ

- 1) **โลกทัศน์** หมายถึง ทศนคติ ความคิด และความเชื่อของบุคคล หรือกลุ่มคนที่มีต่อประเด็นต่างๆ โดยโลกทัศน์นั้นเป็นเครื่องชี้้นำในการทำให้เข้าใจชีวิตของแต่ละบุคคล และสังคม โดยโลกทัศน์ของแต่ละคน หรือสังคมหนึ่งอาจไม่เหมือนกัน หรือเหมือนกันก็เป็นได้
- 2) **โลกทัศน์ทางการศึกษา** หมายถึง ทศนคติ ความคิด และความเชื่อที่มีต่อการศึกษา ที่คนในสังคมมองว่าการศึกษา คือ การขัดเกลาทางศีลธรรมและการอบรมทางจิตวิญญาณ ที่สมบูรณ์
- 3) **การเปลี่ยนแปลง** หมายถึง การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในสังคมหนึ่งๆ อาจไม่เหมือนกันบางสังคมอาจเปลี่ยนแปลงช้า หรือบางสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว
- 4) **การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์** หมายถึง การปรับเปลี่ยนทศนคติ ความคิด ความเชื่อที่เป็นพื้นฐานเดิม โดยรูปแบบการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 5) **ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้** หมายถึง คนไทยที่มีเชื้อสายมลายูที่นับถือศาสนาอิสลาม และพูดภาษามลายู อาศัยอยู่ในสามจังหวัด คือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา และจังหวัดนราธิวาส
- 6) **ปัจจัยด้านสังคม** หมายถึง การแพร่กระจายและการรับวัฒนธรรมอื่นเข้ามา การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางประชากร เกิดการเติบโตของเศรษฐกิจ การรับเทคโนโลยีใหม่ๆ และการเปลี่ยนอำนาจทางการเมือง
- 7) **ปัจจัยด้านวัฒนธรรม** หมายถึง ความเคยชินกับวัฒนธรรมอื่น ความรู้สึกร่วมและความผูกพันทางสังคม การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์แวดล้อมที่อยู่รอบตัว และการเลียนแบบพฤติกรรม

8) ปัจจัยด้านศาสนา หมายถึง หลักคำสอน หลักศรัทธา และหลักปฏิบัติ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

รูปภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารต่างๆ ในรูปสื่อสิ่งพิมพ์ และในรูปแบบอื่นๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานวิจัยเพื่อเชื่อมโยงมาสู่การดำเนินการศึกษาวิจัยที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และทำการจัดระบบเนื้อหาที่ได้มาตามขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษา สำหรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย การวางแผน ออกแบบเครื่องมือวิจัย และการอ้างอิงสำหรับการอภิปรายผล โดยจำแนกเป็นประเด็นต่างๆ ทั้งในเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาดังนี้

1. โลกทัศน์และการศึกษาเกี่ยวกับโลกทัศน์
 - 1.1 ความหมายของโลกทัศน์
 - 1.2 ความสำคัญของการศึกษาโลกทัศน์
2. โลกทัศน์ทางการศึกษา
3. การเปลี่ยนแปลง และการศึกษาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลง
 - 3.1 ความหมายของการเปลี่ยนแปลง
 - 3.2 ทิศทางการเปลี่ยนแปลง
 - 3.3 อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลง
4. การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม
 - 4.1 ความหมายของสังคม
 - 4.2 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
 - 4.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
 - 4.4 อิทธิพลการเปลี่ยนแปลงจากบริบททางสังคม
5. การเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม
 - 5.1 ความหมายของวัฒนธรรม
 - 5.2 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
 - 5.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
 - 5.4 อิทธิพลการเปลี่ยนแปลงจากบริบททางวัฒนธรรม
6. การเปลี่ยนแปลงด้านศาสนา
 - 6.1 ความหมายของศาสนา
 - 6.2 หน้าที่ของศาสนา
 - 6.3 ความสำคัญของศาสนา
7. การศึกษา
 - 7.1 ความหมายของการศึกษา
 - 7.2 ปรัชญาการศึกษา
 - 7.3 ความสำคัญของการศึกษา
 - 7.4 เป้าหมายของการศึกษา

8. การศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.1 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสามจังหวัดชายแดน

ภาคใต้

9.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโลกทัศน์

10. กรอบแนวคิดของการวิจัย

1. โลกทัศน์และการศึกษาเกี่ยวกับโลกทัศน์

1.1 ความหมายของโลกทัศน์

การศึกษาหาคำนิยามของโลกทัศน์ ผู้วิจัยได้รวบรวมคำนิยามเกี่ยวกับโลกทัศน์ในเอกสารต่างๆ ทั้งในประเทศและนอกประเทศ มีดังนี้

พระชนพบุรี มหารวรรณ (2549) โลกทัศน์หมายถึง ความคิด ความเชื่อของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่างๆ ทั้งที่เป็นสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตซึ่งมนุษย์มีความสัมพันธ์ ฉะนั้นโลกทัศน์จึงเป็นการมองปรากฏการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2550) คำว่า โลกทัศน์ ประกอบด้วย คำว่า *โลก* และ *ทัศน์* ซึ่งมาจาก ทัศนะ หมายถึง ความเห็น การเห็น สิ่งที่เห็น คำว่า โลกทัศน์ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Worldview หมายถึง การมองเห็นโลก การรับรู้โลก การที่คนแต่ละคนตีความสิ่งต่างๆ ในโลกหรือมองว่าสรรพสิ่งในโลกมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร ทั้งนี้ คนเราจะมีโลกทัศน์อย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมในสังคมของตน เช่น คนตะวันตกกับคนตะวันออกมีโลกทัศน์ต่างกัน การท่องเที่ยวทำให้เรามีโลกทัศน์ที่กว้างไกลและปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีขึ้น

กิริติกานต์ บุญฤทธิ์ และคณะ (2551) ได้ให้ความหมายต่อโลกทัศน์ อันหมายถึง ระบบรวมทั้งหมดของความคิด ความเชื่อ และทัศนคติที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมหนึ่งๆ มีร่วมกัน อันเกี่ยวข้องกับปัญหาทั้งหมดของชีวิตมนุษย์อีกทั้งสิ่งอันพึงประสงค์และควรจรรโลงรักษาไว้

ปัญญา บริสุทธิ์ (2552) ได้ให้ความหมายต่อโลกทัศน์ว่า เป็นทัศนะ หรือความคิดเห็นที่บุคคลมีต่อโลกหรือสังคมที่เราอาศัยอยู่ แสดงให้เห็นว่าเขาคิดนึกหรือรู้สึกอย่างไรต่อชีวิตที่อยู่ร่วมกันในสังคม การแสดงความรู้สึกนึกคิดเช่นนี้ย่อมแสดงออกได้หลายอย่าง ปรากฏในจารึกต่างๆ บ้างในจดหมายเหตุบ้างในพงศาวดาร และในวรรณคดีบ้าง

อำนาจ ยอดทอง (2560) โลกทัศน์ หมายถึง ความคิด ความเห็น ความคิดเห็น หรือการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกและชีวิต ซึ่งตรงกับคำว่า “ปรัชญา” ในความหมายตามหลักการใช้โดยทั่วไป ในสังคมไทย ที่หมายถึง ความเห็น (Point of View) หรือความเข้าใจในเรื่องชีวิต (Outlook on Life) นั่นก็คือ หากเราต้องการที่จะเข้าใจว่า “โลกทัศน์คืออะไร” ให้เราตอบคำถามว่า “เราเชื่อหรือมีความคิดเห็นในเรื่องชีวิตอย่างไร?” คำตอบที่เราค้นพบนั้นก็คือ โลกทัศน์ หรือปรัชญา ที่เกี่ยวกับชีวิตของเรา

อมรา พงศาพิชญ์ (2556) โลกทัศน์หมายถึงทัศนะทั่วไปเกี่ยวกับโลกรอบตัวมนุษย์ เป็นการรับรู้ และหรือมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพรอบตัว

กาญจนา แก้วเทพ (2557) โลกทัศน์ (Worldview) เป็นชุดของความเชื่อที่เกี่ยวกับธรรมชาติของชีวิต เป้าหมายของชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับจักรวาล ฯลฯ เช่น คนพุทธมีโลกทัศน์ว่าชีวิตนั้นเป็นทุกข์ เป้าหมายของชีวิตคือการล่องทุกข์ และมนุษย์เราเป็นเพื่อนร่วมเกิดแก่เจ็บตายกับสัตว์โลกอื่นๆ เป็นต้น

คีร์พัชร์ ฆานเชาว์วรรณ และ มิ่ง ตันดา เตง (2557) โลกทัศน์ (Worldviews) หมายถึงทัศนคติในการมองโลก และสังคมของบุคคลเป็นภาพของโลกหรือสังคมที่บุคคลรับรู้โดยผ่านกระบวนการ และระบบวิธีคิดในการประเมินคุณค่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยมีพื้นฐานอันหล่อหลอมจากวัฒนธรรมแวดล้อมในสังคมที่บุคคลนั้นเติบโตมา ได้แก่ ทัศนคติ ความคิด ความเชื่อ และค่านิยมทั้งของบุคคลและของสังคมนั้นๆ โลกทัศน์จึงเป็นตัวกำหนดทิศทางชีวิตของแต่ละคนอีกทั้งเป็นตัวกำหนดทิศทางสังคมของมนุษย์ด้วย

บุญเลิศ วิเศษปรีชา (2559) โลกทัศน์หมายถึงความคิด ทัศนคติในการมอง และเข้าใจโลกของมนุษย์ในลักษณะทั่วไป ส่วนทัศนคติจะเป็นข้อคิดเห็นที่มีต่อประเด็นเฉพาะ

พจนานุกรม American Heritage (2560) ได้นิยามไว้ว่า “โลกทัศน์” หมายถึงมุมมอง และการตีความโลกโดยรวม ของบุคคลหรือกลุ่มคนเกี่ยวกับความเชื่อในชีวิตและจักรวาล

Andrew Edgar, Peter Sedgwick (2008) จากการศึกษาานิยามของโลกทัศน์ “Worldview” หรือ “Weltanschauung” มีความหมายเหมือนกัน ซึ่งคำว่า “Worldview” ได้แปลมาจากภาษาเยอรมันให้นิยามของโลกทัศน์ว่าหมายถึงความเชื่อที่คนในกลุ่มมีส่วนร่วมกันเกี่ยวกับโลก และความสัมพันธ์ของตัวเองที่มีต่อโลก

ส่วน Nigel Rapport and Joanna Overing (2000) ได้นิยามโลกทัศน์ว่า หมายถึงปรัชญา หรือ ทัศนคติ (Outlook) ในการทำความเข้าใจโลก (Conception of The World)

จากนิยาม และคำให้จำกัดความเกี่ยวกับโลกทัศน์ ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า โลกทัศน์หมายถึง ทัศนคติ ความคิด และความเชื่อของบุคคล หรือกลุ่มคนที่มีต่อประเด็นต่างๆ โดยโลกทัศน์นั้นเป็นเครื่องชี้้นำในการทำให้เข้าใจชีวิตของแต่ละคน หรือสังคม โดยโลกทัศน์ของแต่ละคนอาจไม่เหมือนกัน หรือเหมือนกันก็เป็นได้

อย่างไรก็ตามการศึกษาเพื่อหาความหมายของ “โลกทัศน์” ที่ตรงประเด็น และให้อยู่ในกรอบของการวิจัยในครั้งนี้มากที่สุด ผู้วิจัยได้พิจารณาตามนิยามของ Robert Redfield เพราะลักษณะการให้ความสำคัญที่เป็นปัจเจกบุคคลโดยกล่าวว่า โลกทัศน์เป็นมุมมองที่เกี่ยวกับจักรวาลที่เป็นลักษณะของคนแต่ละคน และเป็นภาพที่สะท้อนสังคมโดยเขาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับ “ตัวตน” คือแกนกลางของโลกทัศน์ ซึ่งเป็นวิธีของคนในสังคมมองถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับสิ่งอื่นๆ ที่อยู่รอบตัวเขา

		ผู้วิจัย					องค์ประกอบ		
ความเห็น	ความคิด	การมองเห็น	ค่านิยม	เป้าหมาย	การรับรู้				
						พระนพบุรี มหาวรรณ (2549)			
		✓			✓	สำนักงานราชบัณฑิตยสภา (2550)			
						กิริติกานต์ บุญฤทธิ์ และคณะ (2551)			
						ปัญญา บริสุทธิ์ (2552)			
✓	✓					อำนาจ ยอดทอง (2560)			
✓					✓	อมรา พงศาพิชญ์ (2556)			
				✓		กาญจนา แก้วเทพ (2557)			
	✓					ศิริพัชร ฌานเขาวรรณ และ มิ่ง ต้นดา เตง (2557)			
	✓					บุญเลิศ วิเศษปรีชา (2559)			
						(American Heritage 2560)			
						Andrew Edgar, Peter Sedgwick (2008)			
						Nigel Rapport and Joanna Overing (2000)			
						องค์ประกอบที่ขาดไม่ได้			

1.2 ความสำคัญของการศึกษาโลกทัศน์

ในการศึกษาความสำคัญของการศึกษาของโลกทัศน์ ซึ่ง Robert Redfield คือนักมานุษยวิทยาคนแรกๆ ที่ใช้คำว่า โลกทัศน์ (Worldview) โดยเขาให้คำอธิบายว่า โลกทัศน์คือ ภาพที่บุคคลในสังคมมองเห็นตัวเขา และความสัมพันธ์ของตัวเขากับสภาพรอบตัว การศึกษาโลกทัศน์คือ การพยายามทำความเข้าใจว่า กลุ่มคนที่นักวิชาการกำลังศึกษาอยู่นั้นมองสังคมและโลกรอบๆ ตัวอย่างไร เรดฟิลด์ ศึกษาคนเม็กซิกันในหมู่บ้าน ซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่แบบชาวไร่นา ในส่วนของการศึกษาโลกทัศน์นั้น อมรา พงศาพิชญ์ มีความคิดเห็นว่า การศึกษาค่านิยมและโลกทัศน์นี้ ไม่ว่าจะศึกษาโดยใช้วิธีการแบบมานุษยวิทยาเดิม คือ เข้าอาศัยไปอยู่ในชุมชนที่จะศึกษา และพยายามเก็บข้อมูลทุกแง่ทุกมุมเพื่อจะได้เข้าใจวิถีชีวิตและความคิดความอ่านของกลุ่มคนที่ศึกษา หรือวิธีการสำรวจที่มีการตีความหมายเป็นตัวเลข และใช้คณิตศาสตร์หรือสถิติเข้าช่วยวิเคราะห์ก็ตาม ทั้งสองวิธีเรียกรวมว่าข้อมูลที่เก็บได้จะต้องเป็นข้อมูลที่มองจากสามตาของผู้ถูกศึกษา (Emic) และไม่ใช่ข้อมูลจากการวิเคราะห์ของนักวิชาการ (Etic) ซึ่งการศึกษาสังคมและวัฒนธรรมอย่างลึกซึ้งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการเข้าใจระบบความคิดของบุคคลและสังคม การศึกษาผิวเผินจะไม่สามารถให้ข้อมูลเรื่องค่านิยมและโลกทัศน์ได้ (อมรา พงศาพิชญ์ 2550)

Robert Redfield อ้างถึงใน พงศาพิชญ์ (2554) ว่า นักมานุษยวิทยาคนแรกๆ ที่ใช้คำว่า โลกทัศน์ Worldview เขาได้ทำการศึกษาคคนเม็กซิกันในหมู่บ้าน ซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่แบบชาวไร่นา เขาได้เขียนหนังสือตีพิมพ์ในปี พ.ศ. 2499 ในหนังสือเล่มนี้ เขาชี้ให้เห็นสภาพสังคมวัฒนธรรม ของคนเม็กซิโก และวิธีการซึ่งคนเม็กซิกันปรับตัวเองให้เข้าสภาพแวดล้อมที่กำลังเปลี่ยนแปลงเพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกที่พัฒนาแล้ว Robert Redfield พยายามชี้ให้เห็นว่าโลกทัศน์ของชาวไร่นาเม็กซิกันเปลี่ยนไป เมื่อสังคมเปลี่ยนจากสังคมชนบทล้าหลังด้อยความเจริญเป็นสังคมที่ทันสมัยขึ้น

ส่วนการศึกษาโลกทัศน์ในไทยนั้น อมรา พงศาพิชญ์ (2541) กล่าวว่า ในระยะแรก การศึกษาโดยตรงไม่ปรากฏแต่เราก็ปฏิเสธไม่ได้ว่า งานเขียนของนักมานุษยวิทยาหลายๆ คนได้พูดถึงเรื่องโลกทัศน์ ทั้งนี้เพราะการที่นักมานุษยวิทยาพยายามเข้าใจชาวเขาเข้าใจชาวเผ่าต่างๆ หรือคนไทยในหมู่บ้าน หรือระบบความเชื่อ ย่อมหลีกเลี่ยงที่จะมองเรื่องโลกทัศน์ไม่ได้ ซึ่ง Embree (1950) ซึ่งเปรียบเทียบโครงสร้างสังคมไทยกับสังคมญี่ปุ่น เป็นเจ้าของทฤษฎีเรื่องสังคมไทยมีโครงสร้างหลวม ในบทความนี้มีการกล่าวถึงคนไทยว่าเป็นคนรักสนุกไม่มีระเบียบวินัย และ Ayal (1963) ที่กล่าวถึงระบบค่านิยมของคนไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจเมื่อเปรียบเทียบกับค่านิยมของญี่ปุ่น ในบทความนี้อาลัยกล่าวถึงค่านิยมที่มีจุดกำเนิดจากศาสนาพุทธด้านนักวิชาการอีก 2 คนที่ได้ศึกษาบุคลิกลักษณะ ค่านิยมและโลกทัศน์ของคนไทยด้วย คือ Pihlips (1956) และ Mulder (1978) ผู้ที่สนใจงานของนักวิชาการต่างชาติที่ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของคนไทย

ในด้านความสำคัญของการศึกษาโลกทัศน์นั้น สายสวาท ปัจจวิทย์ (2549) อ้างถึงใน จิตรกร โพธิ์งาม (2542) กล่าวว่าโลกทัศน์มีความสำคัญดังนี้

1. โลกทัศน์เป็นตัวกำหนดทิศทางวิถีชีวิตของแต่ละคน
2. โลกทัศน์เป็นตัวกำหนดทิศทางวิถีชีวิตของแต่ละสังคมมนุษย์
3. โลกทัศน์เป็นมาตรฐานในการตัดสินตัวเองและตัดสินคนอื่น

4. โลกทัศน์เป็นตัวก่อให้เกิดความขัดแย้งในตนเองและคนอื่น

ความสำคัญของการศึกษาโลกทัศน์และการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์นั้น พิชรินทร สิริสุนทร (2558) ได้กล่าวว่า ในศตวรรษที่ 19 เมื่อหลักคิดเชิงเหตุผลเข้ามามีบทบาทอย่างมากต่อความคิดและความเป็นอยู่ของคนในสังคม มุมมองและโลกทัศน์ของคนต่อสรรพสิ่งก็เปลี่ยนแปลงไป

ความแตกต่างของโลกทัศน์นั้น ซึ่ง นฤมน อินทร์ประสิทธิ์, ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และ เอื้อจิตร์ พัฒนจักร (2551) ได้กล่าวว่า ความแตกต่างโลกทัศน์ของมนุษย์นั้น ขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้

1. สิ่งแวดล้อมทางสังคม สังคมเฉพาะแต่ละสังคมมีลักษณะเฉพาะ มีกฎระเบียบ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ รวมทั้งกระบวนการคิด ที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา ดังนั้น คนที่เติบโตมาในสังคมหนึ่งจะซึมซับเอามาเป็นลักษณะของตนเองโดยไม่รู้ตัว เช่น ความซื่อตรง การเคารพซึ่งกันและกัน การเคารพสิทธิของผู้อื่น การเคารพตัวเอง การนับถือชีวิต ความมีจิตใจโอบอ้อมอารี เป็นต้น

2. ประสบการณ์ เป็นสิ่งที่มนุษย์แต่ละคนได้รับมาตั้งแต่เกิด เริ่มจากครอบครัว การเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสะสมเพิ่มขึ้นเมื่อเติบโตขึ้นตามวัยทั้งจากเพื่อนวัยรุ่น วัยทำงาน ดังนั้นผู้คนในสังคมเดียวกันมีความแตกต่างกันออกไปได้ ประสบการณ์การเรียนรู้ และรับรู้เรื่องราวต่างๆ ประมวลเข้าด้วยกันจะสร้างขึ้นเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคน และเป็นเหตุเบื้องต้นที่สำคัญทำให้มนุษย์มีมุมมองในเรื่องราวต่างๆ แตกต่างกันไป ดังนั้น ในเรื่องเดียวกันแต่ละคนมีความรู้สึกต่างกัน หรือคล้อยตามก็ได้ตามที่ชนะของตนเอง นฤมน อินทร์ประสิทธิ์, ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และ เอื้อจิตร์ พัฒนจักร. (2551) ได้กล่าวต่อว่า โลกทัศน์เป็นพื้นฐานสำคัญยิ่งต่อการตัดสินใจ กระทำพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ทั้งในด้านบวกและลบ โลกทัศน์ของคนในสังคมหนึ่งจะส่งผลในการชี้นำนโยบายและการกระทำต่างๆ ซึ่งมีอิทธิพลโดยตรงต่อสังคมนั้นๆ

ส่วนข้อสรุปของ อานาจ ยอดทอง (2560) ว่าในสังคมปัจจุบันโลกทัศน์ที่สำคัญที่สุดและมีความจำเป็นอย่างมากในการพัฒนาสังคมมนุษย์ก็คือ โลกทัศน์ทั้ง 3 ด้านเหล่านี้ กล่าวคือ โลกทัศน์ทางศาสนาช่วยพัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้เจริญขึ้น และโลกทัศน์ทางปรัชญาช่วยพัฒนาความคิดหรือจัดระบบความคิดของมนุษย์ให้เป็นระบบ มีเหตุผล ส่วนโลกทัศน์ทางวิทยาศาสตร์สามารถช่วยพัฒนาทางกาย หรือทางวัตถุทั้งหลายให้เจริญก้าวหน้า มนุษย์ในสังคมปัจจุบันจึงจำเป็นต้องบูรณาการโลกทัศน์ทั้ง 3 ด้านนี้ ให้พัฒนาควบคู่กันไป เมื่อนั้นสังคมโลกก็จะกลายเป็นสวรรค์บนโลกมนุษย์ได้ ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับโลกทัศน์ในด้านต่างๆ นั้น อมรา พงศาพิชญ์ (2542) มีความเห็นว่า การศึกษาโลกทัศน์ และค่านิยมปัจจุบันนั้นเห็นได้ชัดมากขึ้น ถ้าศึกษาศิลปวัฒนธรรมที่สมัยใหม่ขึ้น เช่น หนังละคร เพลง การวิเคราะห์หนังไทย วรรณกรรมร่วมสมัย เพลงลูกทุ่ง เพื่อทำความเข้าใจกับความคิด ความอ่าน ค่านิยม และโลกทัศน์ของคนสมัยใหม่

เอกสารเกี่ยวกับการศึกษาโลกทัศน์ในข้างต้น ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า หากต้องการศึกษาโลกทัศน์ของคนในสังคมได้อย่างชัดเจน การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสังคม และมนุษย์กับวัฒนธรรมที่บุคคลนั้นดำเนินชีวิตอยู่ ก็เป็นสิ่งสำคัญในการทำความเข้าใจโลกทัศน์ได้เป็นอย่างดี ส่วนโลกทัศน์ของแต่ละคนจะเป็นเช่นไรนั้นขึ้นอยู่กับสังคมและวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคลซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ William W. Cobern (2005) ว่า โลกทัศน์นั้นขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและจิตใต้สำนึกพื้นฐานโดยทั่วไปของจิตใจซึ่ง อานาจ ยอดทอง (2560) ได้กล่าวว่า ดังนั้น โลกทัศน์ เป็นสิ่งที่

มีความสำคัญต่อชีวิตของแต่ละบุคคล หมายความว่า ในการดำเนินชีวิตของแต่ละคน จะต้องอาศัยโลกทัศน์อย่างใดอย่างหนึ่งในการดำรงชีวิต และโลกทัศน์ของแต่ละบุคคลนั้น ย่อมเกิดจากการพิจารณาหรือการคิดไตร่ตรองประสบการณ์เดิมของตน หรือสังคัมกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง แล้วกำหนดเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตต่างๆ จึงเป็นความจำเป็นที่มีโลกทัศน์ของตนเอง หรือเลือกเอาโลกทัศน์อย่างใดอย่างหนึ่งไว้เป็นหลักยึดในการดำเนินชีวิตของตน ด้วยเหตุนี้ โซเครตีส (Socrates) จึงกล่าวว่า “ชีวิตที่ปราศจากการพิจารณาอย่างรอบคอบนั้นย่อมเป็นชีวิตที่ไร้ค่า” เท่ากับหมายความว่า มนุษย์หากไม่มีโลก-ทัศน์ หรือแนวคิดที่เป็นหลักในการดำเนินชีวิต ชีวิตนั้นก็ไร้ค่า ไม่ต่างอะไรกับสัตว์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์ที่มีเหตุผล รู้จักคิด รู้จักใช้สติปัญญา โลกทัศน์ในลักษณะนี้จึงอาจอยู่ในรูปหลักคำสอนทางศาสนา ลัทธิประเพณี หรือวัฒนธรรมต่างๆ และตลอดจนหลักวิชาความรู้ที่สืบทอดมาเป็นศาสตร์ต่างๆ เช่น คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ เป็นต้น ส่วน ประภาส เพ็งพุง (2558) ได้กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญของโลกทัศน์ไว้ว่า โลกทัศน์ของคนเป็นเครื่องชี้ว่าการกระทำของเขา คนย่อมดำเนินชีวิตไปตามที่ตนคิด วิธีความเป็นอยู่ย่อมเป็นเครื่องแสดงว่าเขาคิดอย่างไรได้เป็นอย่างไร ความคิดต่างๆ จะแสดงตัวให้ปรากฏออกมาเป็นการกระทำในที่สุด ดังนั้น สิ่งที่ควรศึกษาคือ ทรรศนะที่บุคคลใช้ดำเนินชีวิตนั้นคือ โลกทัศน์ของบุคคล หากศึกษาการดำเนินชีวิตความคิด ความเชื่อให้กว้างขึ้นจากปัจเจกบุคคลไปถึงกลุ่มในสังคม จะทำให้ทราบถึงโลกทัศน์ของคนในสังคมได้ ซึ่ง Marilyn Mandala Schlitz และคณะ ได้กล่าวเกี่ยวกับการเกิดโลก-ทัศน์ว่า แต่ละคนนั้นล้วนมีเรื่องราวของตนเองเกี่ยวกับธรรมชาติของความเป็นจริง เช่น แนวโน้มเกี่ยวกับพันธุกรรม ศาสนา วัฒนธรรม และพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ ผู้คนมีประสบการณ์ร่วมกันทั้งภายในตัวเอง และภายในสังคมแวดล้อมที่อยู่รอบตัว ทำให้เกิดโลกทัศน์ขึ้นมา หรือวิธีการทั่วไปในการมองพวกเขาเหล่านั้น และโลกที่อยู่รอบข้าง

สำหรับโลกทัศน์ของคนมุสลิมนั้น อาจมีความแตกต่างไปจากโลกทัศน์ของผู้นับถือศาสนาอื่นๆ ซึ่ง อิทธิพลหลักเกิดจากศาสนา หรือหลักคำสอนที่แตกต่างกัน ซึ่ง ซอและ ลาเต๊ะ (2555) ได้อธิบายว่า โลกทัศน์ของมุสลิมแตกต่างจากโลกทัศน์ของตะวันตกอย่างชัดเจน เพราะโลกทัศน์เหล่านี้ล้วนมาจากความเชื่อ ความศรัทธา ซึ่งหล่อหลอมมาจากกระบวนการบ่มเพาะของสังคมนั้นๆ ซึ่งพื้นฐานความเชื่อระหว่างโลกตะวันตกกับโลกมุสลิมในปัจจุบันได้แปรทรงแปลเปลี่ยนเป็นคนละขั้ว จนนักวิชาการตะวันตกเห็นว่า วัฒนธรรมอิสลามเป็นอุปสรรคต่อการเผยแพร่ขยายตัววัฒนธรรมตะวันตก และสรุปว่าเป็นความขัดแย้งหรือการปะทะกันของสองวัฒนธรรม เหตุผลข้างต้นคงเนื่องมาจากวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดโลกทัศน์ของชาวตะวันตกในปัจจุบันถูกหล่อหลอมมาจากลัทธิวัตถุนิยมสุดโต่งนั่นเอง ในขณะที่โลกทัศน์ของมุสลิมยังผูกพันกับศาสนา และการให้ความสำคัญต่อคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากโลกทัศน์มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเข้ากับทุกยุคทุกสมัย ซึ่ง เสาวภา ไพทยวัฒน์ (2538) อธิบายว่า โลกทัศน์และชีวทัศน์ของคนไทยในปัจจุบัน ในยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งการสื่อสาร และข้อมูลเป็นหัวใจในการดำรง โลกทัศน์และชีวทัศน์ของคนในสังคมจำเป็นต้องพึ่งพาวัตถุนิยม ความเจริญทางเทคโนโลยีมีความสำคัญในการกำหนดฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมของแต่ละกลุ่มอาชีพ ตลอดจนระดับประเทศ อิทธิพลของความเจริญของโลกตะวันตก ซึ่งสามารถสื่อสารไปยังประเทศต่างๆ ทั่วโลกได้อย่างรวดเร็ว

ส่วนในทางปรัชญามองโลกทัศน์ว่า โลกทัศน์ก็คือความเชื่ออันเป็นระบบ ในวิถีชีวิตของคนๆ หนึ่ง เขาอาจพูดคิดทำอะไรต่ออะไรหลายอย่าง แต่ถ้าเขาเป็นคนคงเส้นคงวา ความหลายหลากนี้จะเป็นจะเป็นเพียงภาพสะท้อนของทัศนคติพื้นฐานอันเดียวกัน ทัศนคติพื้นฐานนี้แหละคือโลกทัศน์ของคนๆ นั้น ทุกคนโลกทัศน์ไม่ว่าเจ้าตัวจะรู้หรือไม่ก็ตาม ซึ่ง วิทย์ วิศทเวทย์ (2531) อธิบายต่อว่า โลกทัศน์เป็นตัวกำหนดทิศทางของชีวิตแต่ละคนและเป็นตัวกำหนดทิศทางของสังคมมนุษย์อีกด้วย โดย วิทย์ วิศทเวทย์ (2531) ได้ยกตัวอย่างว่า ถ้าเรือดำน้ำกำลังแล่นอยู่ในทะเล ปัจจัยที่อธิบายการเล่นของเรือลำนี้ มี 2 อย่างคือ หนึ่งเครื่องยนต์ที่ทำให้แล่นไปได้ สอง จุดหมายปลายทางที่เรือลำนั้นจะไป ถ้าไม่มีสองอย่างนี้พร้อมกันการเล่นของเรือก็คงไม่เกิดขึ้น ชีวิตมนุษย์ก็เหมือนกัน ในการเดินทางของนาวาชีวิต ความรู้ของมนุษย์ทางวิทยาศาสตร์ก็เหมือนเครื่องยนต์ แต่สิ่งที่กำหนดทิศทางคือโลกทัศน์ โลกทัศน์เป็นตัวชี้ทาง ความรู้เป็นแรงผลักดันให้เคลื่อนที่ไป ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าไม่มีใครที่ไม่มีโลกทัศน์ ซึ่งตามทัศนะ วิทย์ วิศทเวทย์ (2531) โลกทัศน์สามารถแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มด้วยกัน

กลุ่มที่ 1 *จิตนิยม* โลกทัศน์ของคนกลุ่มนี้ก็คือ โลกแห่งวัตถุที่เราจับต้องได้นั้นมีความสำคัญน้อยกว่าโลกนามธรรมอีกโลกหนึ่งซึ่งจะยั่งยืนกว่าและมีค่าที่จะชื่นชมมากกว่า รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส มนุษย์เป็นเสรีที่จะเลือกจุดหมายปลายทางของตน และจุดหมายที่ถูกต้องก็คือโลกแห่งแบบแผนอันนิรันดร์นี้ คักดิ์ศรีของมนุษย์อยู่ที่จิตใจมิใช่วัตถุ ปัญหาของคนและสังคมอยู่ที่จิตใจคน ถ้าจิตใจของคนได้รับการขัดเกลาดีแล้ว ทุกสิ่งก็จะสงบเรียบร้อย มนุษย์มิได้เกิดมาเพื่อที่จะเสพยาความสุขทางเนื้อหนังมังสา แต่เพื่อที่จะอยู่กับปัญหาอันลักษณะเฉพาะของมนุษย์ โลกเป็นที่สำหรับหาอาหารให้แก่จิตใจมิใช่ร่างกาย

กลุ่มที่ 2 *สสารนิยม* โลกทัศน์ของคนกลุ่มนี้ก็คือ ไม่มีพระเจ้า ไม่มีโลกอันเป็นแบบแผนแม่บทของเพลโตโลกนามธรรมมีอยู่เฉพาะในความคิด วัตถุเท่านั้นที่เป็นจริง มนุษย์เราหลงตัวว่าเป็นเสรี แต่โดยความจริงมิได้มีอะไรเป็นตัวของตัวเอง ปัญหาของคนและสังคมอยู่ที่สิ่งแวดล้อม คนจะดีเองถ้าเขาได้กินอิ่มนอนหลับ จิตใจคนเป็นไปตามเงี่ยงไขของวัตถุ เราไม่สามารถแก้จิตใจคนโดยการสั่งสอน แต่ต้องปรับสภาพวัตถุให้ดีขึ้น มนุษย์ไม่ควรแสวงหาอะไรนอกจากความสุขสบาย คนที่หลงใหลกับสิ่งนามธรรมอันไม่มีจริงนั้นหลอกตัวเองเป็นพวกหนีชีวิต ชีวิตต้องสู้ต้องแข่งขัน แต่ก็ควรมีกฎเกณฑ์และกติกาบ้างเพื่อประโยชน์ของคน

กลุ่มที่ 3 *มนุษย์นิยม* โลกทัศน์ของคนกลุ่มนี้คล้ายกับพวกสสารนิยม แต่ต่างอยู่น้อยก็ตรงที่พวกนี้เป็นพวก “หัวก้าวหน้า” เขาเป็นพวกที่ชอบประนีประนอมระหว่างสิ่งเก่ากับสิ่งใหม่ ระหว่างความสำคัญของวัตถุกับของจิตใจ ระหว่างวิทยาศาสตร์กับศาสนาและศิลปะ ระหว่างแบบแผนอันตายตัวกับเสรีภาพ เขาเป็นพวกที่มองรอบด้านไม่เห็นว่าจะอย่างไรอย่างหนึ่งสำคัญที่สุดเหมือนอย่างจิตนิยมเชื่อว่าจิตสำคัญที่สุด และสสารเชื่อว่าวัตถุสำคัญที่สุด

กลุ่มที่ 4 *ชาวโรแมนติก* โลกทัศน์ของคนกลุ่มนี้ก็คือมนุษย์ควรทำตามความรู้สึกของตน คนเราแต่ละคนมีเอกลักษณ์ของตนเองโดยเฉพาะที่ไม่เหมือนคนอื่น การได้แสดงออกซึ่งเอกลักษณ์อันนี้เป็นสิ่งประเสริฐ สื่อในการแสดงออกก็ได้แก่ศิลปะแขนงต่างๆ คนเรามักจะไม่กล้าจริงจังต่อกัน นอกจากจะไม่จริงใจกับคนอื่นแล้วยังไม่จริงใจกับตัวเองด้วย

โลกทัศน์ทั้ง 4 กลุ่มที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่ากลุ่มที่มีโลกทัศน์ที่ใกล้เคียงกับโลกทัศน์ในอิสลามนั้นคือโลกทัศน์กลุ่มจิตนิยม เพราะโลกของวัตถุที่จับต้อง หรือความหลงใหลบนโลก

นี่เป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้ ศาสนาอิสลามมีความเชื่อว่าโลกหน้าหลังความตายเป็นนิรันดร์ที่เป็นเป้าหมายอันแท้จริงที่มนุษย์ทุกคนต้องเผชิญโดยหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งความเชื่อมั่นในลักษณะนี้จะทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตเป็นไปอย่างระมัดระวัง อยู่ในกรอบของความดีโดยไม่หลงทางไปในทางที่ผิด อิสลามยังมีโลกทัศน์ที่สำคัญคือสิ่งที่จับต้องไม่ได้หรือสิ่งที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตา หรือไม่สามารถสัมผัสได้ก็ไม่ได้แปลว่าไม่มีอยู่จริง เรื่องเหล่านี้เป็นหลักศรัทธาที่มุสลิมทุกคนต้องเชื่ออย่างแน่นหนา แต่ถึงแม้ศาสนาอิสลามจะเห็นโลกหน้าสำคัญ ศาสนาอิสลามเองก็ไม่ได้ปฏิเสธโลกแห่งปัจจุบันที่มนุษย์ถูกสร้างขึ้นมาซึ่งเสี่ยงไม่พ้นเรื่องของความเป็นอยู่ที่แวดล้อมในด้านต่างๆ เช่น สังคม วัฒนธรรม การปกครอง เศรษฐกิจ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่มุสลิมทุกคนควรตระหนักในการดำรงชีวิต ดังนั้นการดำรงชีวิตของมุสลิมเพื่อให้อยู่ในวิถีชีวิต และการปฏิบัติที่ถูกต้องตามหลักการต่างๆ ดังที่ปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน และฮาดิษที่ถูกรวบรวมเพื่อเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตของมุสลิมทุกคน

ข้อมูลข้างต้นสังเกตได้ว่า การศึกษาโลกทัศน์นั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นการศึกษาวิถีคิดหรือความคิดรวบยอดอย่างเป็นระบบของคนในสังคม และวัฒนธรรมที่บุคคลนั้นอาศัยอยู่ ดังนั้น การศึกษาการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งการศึกษาที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเข้าใจ และสร้างความปรองดองระหว่างกันของชนชาติที่มีความแตกต่างกันจะช่วยให้เข้าใจถึงประเด็น และปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น

ภาพที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ของโลกทัศน์ ค่านิยม และอุดมการณ์

อุดมการณ์รัฐ

(ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์-รัฐ)

ค่านิยม บรรทัดฐาน

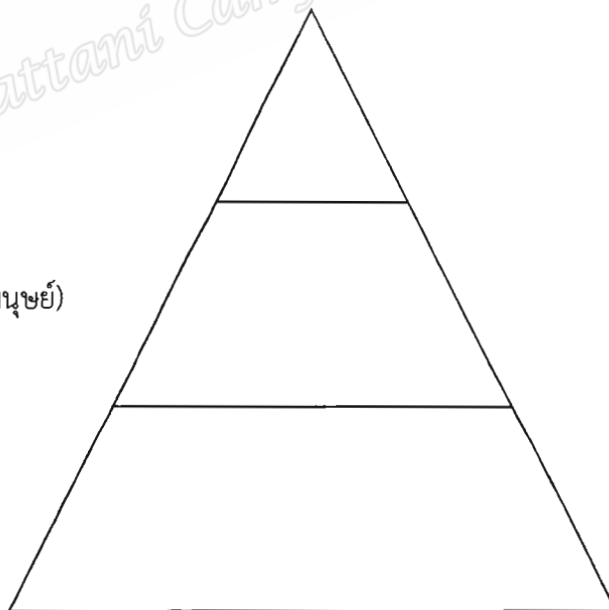
(ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์)

โลกทัศน์

(ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์

กับธรรมชาติ)

ที่มา: อมรา พงศาพิชญ์ (2556)

2. โลกทัศน์ทางการศึกษา

การศึกษา และความสำคัญของการแสวงหาความรู้เป็นเรื่องสำคัญของทุกๆ ชาติ เพื่อให้ประชาชาติของตนได้รับการศึกษาที่ดี พร้อมทั้งจะรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา ซึ่ง อิบราเฮิม ฌรงค์รักษาเขต ได้กล่าวว่า (2551) อิสลามเป็นศาสนาที่ให้ความสำคัญกับการแสวงหาความรู้ เพราะความรู้เป็นพื้นฐานของการพัฒนามนุษย์ เป็นกุญแจของความเจริญทางวัฒนธรรม และอารยธรรม ความรู้มีความสำคัญในทุกขั้นตอนของการมีอยู่ของมนุษย์ ความรู้เท่านั้นที่จะทำให้มนุษย์รู้จักตนเอง รู้จักจักรวาล และรู้จักผู้อภิบาลผู้ทรงสร้าง

ด้านการศึกษาทั้งวิชาสามัญ และวิชาศาสนานั้นอิสลามมีโลกทัศน์ในเรื่องนี้ว่าเป็นการเรียนการสอนแบบบูรณาการทั้งสองสายเข้าด้วยกัน โดยไม่มีการแยกทั้งสองสายออกจากกัน ซึ่ง อิบราเฮิม ฌรงค์รักษาเขต (2546) กล่าวว่า การศึกษาในทัศนะของอิสลามนั้นไม่ได้หมายถึงการศึกษาวิชาอัลกุรอาน หรือวิชาศาสนบัญญัติเพียงอย่างเดียว แต่หมายถึงการศึกษาทุกสาขาวิชาที่สอนตามทัศนะของอิสลาม ซึ่งผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า ทัศนะดังกล่าวถือได้ว่าเป็นโลกทัศน์ที่เปิดกว้างสำหรับศาสนิกในการแสวงหาความรู้ทุกๆ แคนงอย่างเท่าเทียมกัน

ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและโลกทัศน์นั้น Hery Noer Aly (2010) กล่าวว่าการศึกษาและโลกทัศน์มีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิดมาก เพราะสองประการ ประการที่หนึ่ง เพราะหน้าที่สำคัญที่สุดของการศึกษาคือช่วยให้ผู้เรียนค้นพบโลกทัศน์ของตนเอง ประการที่สอง เนื่องจากการจัดการศึกษาอยู่บนพื้นฐานของโลกทัศน์ กล่าวคือ ด้านหนึ่งของโลกทัศน์เสมือนเนื้อหาของการศึกษา และอีกแง่หนึ่งเป็นฐานของการศึกษา ดังนั้น การทำความเข้าใจต่อโลกทัศน์กลายเป็นเรื่องสำคัญในด้านการศึกษา

สายสวาท ปัจวิทย์ (2549) ได้ทำการวิจัยโลกทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพในพื้นที่ชายแดนสามจังหวัดภาคใต้ ได้สรุปเกี่ยวกับโลกทัศน์ในด้านการศึกษาของคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า โลกทัศน์ทางการศึกษานั้นถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญ ในการเชื่อมโยงลักษณะด้านศาสนาไปสู่การกำหนดซึ่งเป้าหมายของการศึกษาสอดคล้องกับเป้าหมายของศาสนา คือ สร้างคนให้เป็นคนดี มุ่งให้ผู้เรียน มีคุณธรรม จริยธรรม

สำหรับโลกทัศน์ของคนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านการศึกษา พบว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิตเป็นอย่างยิ่ง ดังที่พบได้ในเอกสาร หรือ งานวิจัยต่างๆ ในช่วงแรคนั้นพ่อแม่จะส่งบุตรหลานของตนไปเรียนอัลกุรอาน ภายในละแวกใกล้เคียง หรือภายในหมู่บ้านกับคนที่มีความรู้ในด้าน อัลกุรอาน เฉพาะ และช่วงวันเสาร์ อาทิตย์ ซึ่ง แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง (2552) กล่าวของว่า พ่อแม่จะเริ่มส่งลูกหลานไปเรียนในโรงเรียนตาดีกา ซึ่งจากงานวิจัยของ เดชา หันหาบุญ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ การศึกษากรณีสถาบันศึกษาปอเนาะ พบว่า หากไม่ได้เรียนศาสนาอิสลามในปอเนาะ ก็ต้องเรียนศาสนาจากบิดา มารดา หรือครูสอนสายศาสนาที่บิดามารดาพาไปฝากเรียนตามมูลนิธิอิสลามหรือที่มีอยู่ในจังหวัดที่ตนอยู่

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า ชาวไทยมุสลิมมีโลกทัศน์ทางการศึกษาว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะตั้งแต่เด็กพ่อแม่จะส่งลูกของตนเรียนรู้วิชาศาสนาเป็นอันดับแรก เพราะการศึกษาเป็นหนทางเดียวที่จะสามารถพัฒนามนุษย์ให้เจริญได้ การที่พ่อแม่นิยมส่งลูกของตนเรียนรู้

วิชาศาสนาเป็นอันดับแรกนั้น ก็เพื่อส่งเสริมลูกของตนให้เป็นคนดี เป็นคนที่มีความศรัทธาอยู่กับตัว เมื่อเติบโต จะสามารถเอาตัวรอดได้อยู่ในแนวทางของศาสนา

3. การเปลี่ยนแปลง และการศึกษาว่าด้วยการเปลี่ยนแปลง

3.1 ความหมายของการเปลี่ยนแปลง

ความหมายของการเปลี่ยนแปลงนั้น สัมศক্তি ศรีสันติสุข (2536) กล่าวใน ยุบลวรรณ ตันเชิรรัตน์ (2557) ให้ความหมายว่า การที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งได้แปรสภาพจากที่เคยเป็นอยู่มาเป็นสภาพใหม่ โดยมีองค์ประกอบของเวลาเป็นเครื่องกำหนด

สรุปการเปลี่ยนแปลง คือ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ที่เป็นปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนที่อยู่ในสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่ว่านั้นอาจไม่เหมือนกันบางสังคมอาจเปลี่ยนแปลงช้า หรือบางสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

3.2 ทิศทางการเปลี่ยนแปลง

การที่โลกเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลาตามที่นักปราชญ์ได้กล่าวไว้ นั้น เราอาจวิเคราะห์ว่าเป็นความก้าวหน้าหรือการเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงเหล่านั้นคงมิใช่ปล่อยเป็นไปตามธรรมชาติ เพราะมนุษย์เรานั้นใฝ่ฝันที่จะมีและเห็นการเปลี่ยนแปลง และเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เป็นไปตามแผนที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาเอง การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงแบบมีแผน เป็นทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ของมนุษย์ มนุษย์ใช้กระบวนการความรู้ทางสังคมอย่างมีสามัญสำนึกและอยู่บนพื้นฐานของการทดลองค้นคว้าเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้แก่มนุษย์และสังคมด้วยกัน (กลม สุดประเสริฐ และ สุนทร สุรินทร์ชัย 2541) ส่วน ญัฐพล โสติถิรัตน์วิโรจน์ (2557) กล่าวว่า การวิเคราะห์ระบบคุณค่าของ “การเปลี่ยนแปลงที่ดี” จึงเป็นคำถามหลักของจริยศาสตร์ของการพัฒนาโดยจะวิเคราะห์ตั้งแต่รากฐานทางอภิปรัชญาที่เกี่ยวกับมนุษย์โลกและจักรวาลไปจนถึงปัญหาว่าด้วยคุณค่าของวิถีทางและเป้าหมายของการพัฒนาโดยนำเสนอผ่านวิวาทะทางแนวคิดที่สำคัญในเรื่องการพัฒนาใน 3 ประเด็นหลักคือชีวิตที่ดี (Good Life), ความยุติธรรม (Equity) และสิ่งแวดล้อม (Environment)

เดชา หันหาญ (2553) กล่าวว่า แนวนโยบายของรัฐที่สำคัญคือการวางรากฐานที่ดีเพื่อการอยู่ร่วมกัน (Integration) ต่อไปในอนาคต ซึ่งการจะให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กล่าวนี้ ควรยึดนโยบายหลักดังนี้

1) แนวนโยบายด้านสังคมการเมือง เกี่ยวกับการขัดเกลาทงสังคม (Political Socialization) ที่ต้องวางรากฐานในด้านทัศนคติของประชาชน ทั้งระดับบุคคล (Individual Level) และระดับชุมชน (Community level) ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม และการเมืองของชนรุ่นใหม่ที่ชนใน Generation ต่อไป ซึ่งจะมีแนวความคิด (Thinking) ทัศนคติ (Attitude) และพฤติกรรม (Behavior) ไปในแนวทางที่ต้องการโดยอาศัยสถาบันการขัดเกลาทงสังคมทั้งครอบครัว สถาบันศึกษา ศาสนา หน่วยงาน หรือองค์กร เพื่อน และ สื่อมวลชน (Lendsey & Beach, 2000 p. 374)

2) การมีส่วนร่วมของชนกลุ่มน้อยในนโยบาย และโครงการต่างๆ (Minority Participation in Policy and Program) โดยใช้ตัวแทนของชนกลุ่มน้อยที่มีความสามารถ (Adequate Minority Participation) หรือการให้ชนกลุ่มน้อยมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ (Fullest

Minority Participation) แต่ชนกลุ่มน้อยต้องเข้าใจปัญหาอย่างลึกซึ้งซึ่งมีความเที่ยงธรรม มีสถานภาพ (Status) เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม สามารถตัดสินใจแทนกลุ่มได้ และสามารถเป็นผู้ประสารที่ตีระหว่างกลุ่มรัฐ

3) การเคลื่อนย้ายพลเมืองเพื่อการอยู่อยู่ร่วมกัน (Population Transfer to Integration) โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมต่างๆ ไปสู่สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีการแบ่งแยก (Nonsegregated Environment) การทำให้สังคมปิด (Closed Society) ให้เป็นสังคมเปิด (Open Society) เพื่อการอยู่ร่วมกัน (integration) โดยปราศจากอคติ (Prejudice)

รูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่การพัฒนาของมนุษย์ ซึ่ง กลม สดุดประเสริฐ และสุนทร สุนันท์ชัย (2541) อธิบายว่า การพัฒนาหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ภายใต้การวางแผนนั้นต้องอาศัยยุทธศาสตร์ ยุทธศาสตร์ที่นำมาใช้ในการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรมของมนุษย์นั้นอาจจัดประเภทหรือกลุ่ม หลายกลุ่มด้วยกัน

กลุ่มแรก เป็นกลุ่มที่ยึดหลักที่ว่า มนุษย์พัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากประสบการณ์ และเหตุผล (Empirical-Rational) แม้จะมีได้นี้ถึงทฤษฎีอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยที่มีสมมุติฐานเบื้องต้นว่ามนุษย์เป็นสัตว์ที่มีเหตุผล และอยู่บนพื้นฐานแห่งการลองผิดลองถูก และการศึกษาวิจัยต่อเนื่องในรูปแบบของการวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) เพื่อศึกษาองค์ความรู้มาอย่างต่อเนื่อง มนุษย์จะทำตามความสนใจที่เป็นเหตุเป็นผลประจักษ์แจ้งแก่ตนเองมาก่อนแล้ว

กลุ่มที่สอง ตั้งอยู่บนสมมุติฐานของมนุษย์กับการจูงใจ มนุษย์ถูกมองว่ามีความกระตือรือร้น และแรงกระตุ้นไปสู่ความพึงพอใจ ดิวอี้ ชี้ให้เห็นชัดเจนว่า ‘มนุษย์เป็นองค์ประกอบที่ไม่หยุดรอสิ่งเร้าสติปัญญาของมนุษย์เกิดขึ้นจากกระบวนการตกแตงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ และสิ่งแวดล้อม’ สติปัญญาเป็นเรื่องสังคมมากกว่าเป็นปัจเจกหรือของแต่ละบุคคลอย่างคับแคบ มนุษย์ปฏิบัติภายใต้กรอบหรือเกณฑ์ที่สังคมกำหนด (Normative-Re-Education) ทำให้นักสังคมวิทยาเช่น Kurt Lewin เน้น การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) เป็นยุทธศาสตร์ของการเปลี่ยนแปลงพัฒนาในแนวนนี้ ซึ่งเป็นกระบวนการแก้ปัญหา และถือเป็นการเรียนรู้ทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงพัฒนาของมนุษย์

กลุ่มที่สาม มองเห็นวิธีการใช้อำนาจบังคับ (Power-Coercive Approach) เป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีแผนหรือเป็นการพัฒนาได้อีกแบบหนึ่ง ในสังคมโลกพลังอำนาจที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพัฒนา การใช้อำนาจในทางการเมืองและเศรษฐกิจในบางระยะก็นำไปสู่การพัฒนาเช่นกัน คนที่มีกระบวนการด้านอิทธิพลน้อยจะต้องทำตามแผนหรือทิศทาง ภายใต้ความเป็นผู้นำของบุคคลผู้ที่มีพลังอำนาจหรืออิทธิพลเหนือกว่า พลังอำนาจที่เข้มแข็งจะเป็นพลังอำนาจที่ถูกต้องตามกฎหมายนับเป็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจทางกฎหมายหรือนโยบายการบริหาร

ในทางปรัชญาของการเกิดการเปลี่ยนแปลงนั้น วิทย์ วิศทเวทย์ (2531) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกหรือจักรวาลปัญหาคือการเคลื่อนไหวหรือการแปรสภาพของสิ่งต่างๆ เหล่านี้ดำเนินไปอย่างมีขั้นตอนกระบวนการอย่างไร และมีสาเหตุอะไรที่ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งตามทัศนคติของ วิทย์ วิศทเวทย์ (2531) เขาได้พิจารณาปัญหานี้เป็น 3 ทัศนยะ คือ อันตนิยม จักรนิยม และ นว-นิยม

ทัศนคติ 1 อันตนิยม

เมื่อพิจารณาการกระทำของมนุษย์ เราจะพบว่าไม่ว่าเราจะทำอะไรก็ตามจะต้องมีสิ่งๆ หนึ่งเป็นจุดหมายปลายทางของการกระทำ ขณะนี้ท่านกำลังกระทำสิ่งหนึ่งอยู่คืออ่านหนังสือ จุดหมายของการกระทำนี้คือการได้ความรู้ ชายคนนั้นกำลังเดินไปที่ประตู จุดหมายปลายทางของเขาคือออกจากห้องไปสู่ตึกอากาศบริสุทธิ์ในสนาม โดย วิทย์ วิศทเวทย์ (2531) ได้หยิบยกทัศนคติการเปลี่ยนแปลงตามแบบนักปรัชญา คือ อริสโตเติล เป็นนักปรัชญาที่รู้จักกันแพร่หลาย ตามความคิดของอริสโตเติล การเปลี่ยนแปลงของสิ่งหนึ่งคือเป็นเพียงทางเดินของสภาพแฝงมาสู่สภาพจริง

ทัศนคติ 2 จักรนิยม

การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกนั้นมีได้เป็นไปเพื่อสู่จุดหมายอะไร แต่เป็นไปอย่างจักรกล เราจะเรียกทฤษฎีนี้ว่า จักรกลนิยม (Mechanism) การเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้เป็นการเคลื่อนไหว หรือการเปลี่ยนแปลงแบบจักรกลไม่จำกัดวงอยู่เฉพาะกับเครื่องยนต์กลไกเท่านั้น ถ้าสิ่งๆ หนึ่งเลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงไป เพราะมีสิ่งภายนอกตัวมันมา “ผลัก” ให้มันเป็นไปเช่นนั้น และจำต้องเป็นไปเช่นนั้นจะเป็นอื่นไปไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนั้น เราก็เรียกได้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างจักรกล อีกทั้งรูปแบบการเคลื่อนไหวแบบจักรกลนิยมเชื่อว่า สรรพสิ่งเป็นไปตามกฎที่แน่นอน ดังนั้นถ้าเรารู้จักกฎเกณฑ์ทั้งหมด ปรากฏการณ์ในอนาคตก็จะไม่ใช่ของใหม่สำหรับเรา แต่จะเป็นภาพที่เราสามารถมองเห็นได้ในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงแบบจักรกลมีลักษณะสำคัญๆ พอประมวลดังนี้

1) การเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น เกิดจากการ “ผลักดัน” จากภายนอกอย่างสิ้นเชิง คือ สิ่งต่างๆ ไม่มีบทบาทอะไรเลย ในการที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปในทางใดทางหนึ่งภายใต้เงื่อนไขหรือสภาพที่แน่นอนอันใดอันหนึ่ง การเปลี่ยนแปลงที่แน่นอนอย่างใดอย่างหนึ่งต้องเกิดขึ้นกับสิ่งนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่มีอะไรเกิดโดยบังเอิญ ไม่มีอะไรเกิดโดยปราศจากเหตุที่แน่นอนอันหนึ่ง และเมื่อมีเหตุที่แน่นอน อันหนึ่งผลอย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องเกิดอย่างไม่มีข้อแม้

2) ทุกสิ่งดำเนินไปอย่างไร้จดหมาย คือ ทุกสิ่งดำเนินไปเพราะถูก “ผลัก” และเมื่อถูกผลักแล้วจะไม่เป็นไปอย่างนั้นก็ได้ การที่สิ่งหนึ่งดำเนินไปตามทางอันหนึ่งมีใช้เพราะมีจุดหมายปลายทางที่จะบรรลุถึง เพราะมีแรงมาผลักดันมัน ปัจจุบันเป็นผลของอดีต

3) ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจักรวาล มีได้ก่อให้เกิดอะไรใหม่ขึ้นมาหมายถึง ที่เราคิดว่ามีของใหม่เกิดขึ้นนั้นเป็นการมองอย่างผิวเผิน แต่โดยแก่นแท้แล้วความใหม่ก็เป็นเพียงความสลับซับซ้อนกว่าเท่านั้นเอง และความสลับซับซ้อนที่มากกว่านี้ก็อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เดียวกันกับความสลับซับซ้อนที่น้อยกว่า ทุกอย่างแตกต่างกันโดยปริมาณ

4) จักรกลนิยมเชื่อว่าโดยหลักการเราสามารถคาดหมายปรากฏการณ์ที่จะเกิดในอนาคต คือ ยิ่งเรามีความรู้มากเท่าใดเราก็ยิ่งคาดหมายเหตุการณ์ได้แม่นยำขึ้นเท่านั้นทั้งนี้ก็เพราะทุกสิ่งดำเนินไปตามกฎหมายที่แน่นอนตายตัว

สังเกตว่ารูปแบบการเปลี่ยนแปลงในลักษณะการเคลื่อนไหวแบบจักรกลนิยมนี้ ถูกปฏิเสธตามหลักอิสลาม เพราะการขับเคลื่อนหรือการที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นถูกกำหนดโดยอัล-ลอฮ์อยู่แล้ว

ทศนะที่ 3 นวนิยม

เราอาจเรียกทศนะนี้ว่า ทศนะวิวัฒนาการก้าวกระโดด (Emergent Evolution) ทศนะนี้ยอมรับหลักทั่วๆ ไปของจักรกลนิยมในข้อที่ว่าสรรพสิ่งย่อมดำเนินเคลื่อนไหวไปตามกฎเกณฑ์ที่แน่นอนอันใดอันหนึ่ง แต่ต่างกับจักรกลนิยมตรงที่ว่าเคลื่อนไหวนี้มีการก้าวกระโดดไปสู่ใหม่ กล่าวคือขบวนการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นไปแบบวิวัฒนาการ ซึ่งได้ให้กำเนิดแก่คุณภาพใหม่เราจึงเรียกทศนะนี้ได้ว่านวนิยม (นว = ใหม่)

ทิศทางการเปลี่ยนแปลงที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ข้างต้นพบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นทั้งการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีและการเปลี่ยนไปในทางที่ไม่ดี การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ และการเปลี่ยนแปลงที่นำมาแค่ความซับซ้อนแต่การเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นในสังคมนั้นแน่นอนคือการเปลี่ยนแปลงที่นำสังคมไปสู่ความเจริญทั้งในด้านวัตถุ และด้านจิตใจ แต่ที่สำคัญยิ่งกว่าการเปลี่ยนในด้านวัตถุคือการเปลี่ยนแปลงในด้านจิตใจ ซึ่งจะสร้างสังคมที่ไม่ใช่สังคมที่เป็นวัตถุนิยม สอดคล้องกับความต้องการของการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมและยังสอดคล้องกับหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งให้ความสำคัญกับการสร้างมนุษย์ให้เกิดสังคมที่มีความศรัทธา มีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งหาได้ยากในสังคมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ตามแนวคิดของ กมล สุดประเสริฐ และ สุนทร สุนันท์ชัย (2541) ในรูปแบบการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มแรก คือ การเปลี่ยนแปลงที่ว่า มนุษย์มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงไปอันเนื่องมาจากประสบการณ์และใช้เหตุผล (Empirical-Rational) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบนี้ยังสอดคล้องตามแนวคิดของ Max Weber อ้างถึงใน โสภนา สุตสมบูรณ์ (2551) กับแนวคิดที่ว่า การพัฒนาของจิตวิญญาณแบบทุนนิยมทำให้เกิดลัทธิความมีเหตุผล (Rationalism) ซึ่งภายใต้สังคมที่ใช้ความมีเหตุผลจะทำให้บุคคลมีความน่าเชื่อถือ เชื่อสัตย์ สุจริต ยอมรับสิ่งใหม่และสามารถเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สภาวะแวดล้อมใหม่ๆ Weber เชื่อว่า อิทธิพลของความคิด ความเชื่อ และบุคลิกภาพ หรือที่เรียกว่าการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของคนในสังคมไปในทางที่สอดคล้องกับการพัฒนาในยุคปัจจุบันนั่นเอง

4. การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม

4.1 ความหมายของสังคม

ในการค้นหานิยามของสังคม มีนักวิชาการหลายท่านได้นิยามไว้ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ ดังนี้ ทอมฮวล บัรระภา และ คณะ (2555) คำว่า “สังคม” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Society” มีผู้ให้ความหมายของคำว่าสังคมไว้แตกต่างกัน เช่น สังคมคือ “กลุ่มคนหรือผู้คนที่มาอาศัยอยู่ร่วมกัน บริเวณพื้นที่เดียวกันลักษณะอย่างหนึ่งของสังคมจึงเป็นกลุ่มที่ถือหน่วยเดียวกันในพื้นที่ (Spatial) ซึ่งมีการรวมกันอย่างมีระเบียบมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันภายในกลุ่มเป็นแบบบุคคลต่อบุคคล และบุคคลต่อกลุ่มมีความผูกพัน พึ่งพาอาศัยกันมีความสนใจคล้ายๆ กันมีวิถีชีวิตร่วมกันและมีความรู้สึกว่าเป็นกลุ่มเดียวกันการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นอย่างถาวร

ดำรง ฐานดี (2560) กล่าวว่า สังคม คือ กลุ่มคนอย่างน้อยสองคนขึ้นไปมาอาศัยอยู่ร่วมกันในบริเวณหนึ่งคนเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์ หรือการกระทำตอบโต้กันและกันทั้งทางตรงและทางอ้อม ดำรง ฐานดี กล่าวอีกว่า ความสัมพันธ์ของคนในสังคมออกเป็น 2 ทาง ทางตรงและทางอ้อม

ความสัมพันธ์ทางตรงเช่นการพูดจาทักทายการทำงานร่วมกันการซื้อของขายของ และให้ความเอื้ออาทรต่อกันเป็นต้นส่วนความสัมพันธ์ทางอ้อม ได้แก่ การเดินผ่านผู้คนที่เราไม่รู้จักแต่เขาก็เป็นคนจังหวัดเดียวกัน หรือชาติเดียวกันหรือการใช้สิ่งของที่ผลิตโดยคนที่เราไม่เคยพบปะเห็นหน้ากันมาก่อน คนเหล่านี้จะเป็นกลุ่มที่เราสัมพันธ์กับพวกเขา โดยผ่านบุคคลอื่นผ่านเอกสารหรือหนังสือที่เขาเขียนหรือผ่านทางวิทยุ และโทรทัศน์ที่พวกเขาจัด และออกรายการ

สรุปได้ว่า สังคมคือกลุ่มคนโดยไม่จำกัดกลุ่มสังคมนั้นๆ จะเป็นกลุ่มใหญ่ หรือกลุ่มเล็กซึ่งอาศัยอยู่ร่วมกัน และมีความสัมพันธ์ระหว่างกัน

4.2 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับพฤติกรรมของคนในสังคม โดยเฉพาะพฤติกรรมสังคม (Social Behavior) หรือการกระทำทางสังคม (Social Action) อันสืบเนื่องมาจากการมีความสัมพันธ์ทางสังคมต่อกัน (Social Relation) ในระหว่างช่วงเวลาหนึ่งที่อยู่ต่อกัน และยังคงลักษณะขององค์การเดิมไว้ได้ Nisbet (1969) อ้างถึงใน สมบัติ อารังธัญวงศ์ ส่วนตุลย์ ตาลเจริญ (2555) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอาจเกิดขึ้นเฉพาะส่วนใดส่วนหนึ่งหรืออาจเกิดขึ้นทั้งระบบก็ได้ ซึ่งแนวคิดนี้เน้นความสำคัญของวัฒนธรรมซึ่งรวมถึง ความเชื่อ บรรทัดฐาน และค่านิยมของสังคม คือ ตัวยึดเหนี่ยวให้สังคมมีการรวมตัวเข้าด้วยกันและเป็นตัวต้านทานต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ตำรา ฐานดี (2560) ได้นิยามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระเบียบของสังคมในการกระทำเรื่องต่างๆ ในชีวิตเช่นการเปลี่ยนวัตถุประสงค์ของที่ใช้วิธีการหรือเทคโนโลยีในการผลิต และการบริโภคแบบแผนการอยู่ร่วมกันในครอบครัว ความคิดความเชื่อ ค่านิยมระเบียบกฎเกณฑ์ทางสังคมหรือกฎหมายเป็นต้นการเปลี่ยนแปลงที่กล่าวถึงนี้เป็นเปลี่ยนแปลงในส่วนที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ และแบบแผนความประพฤติของคนในสังคมที่แตกต่างไปจากเดิมแต่ถ้าหากเป็นการเปลี่ยนแปลงในตัวบุคคลเช่นเปลี่ยนแปลงสถานภาพจากเด็กเป็นผู้ใหญ่ หรือการสลับปรับเปลี่ยนตัวบุคคลในแต่ละตำแหน่งในองค์กร การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง และสถาบันทางสังคมเพียงแต่ปรับเปลี่ยนหมุนเวียนคนเป็นวงจรภายใต้ระบบสังคมเดิมเพราะคนยังคงยึดระเบียบแบบแผน และกฎเกณฑ์เดิมต่อไปเราจึงไม่ถือว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

การกล่าวของ หอมหวล บัระภา และคณะ (2550) ได้สรุปว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นจะมองที่โครงสร้าง และหน้าที่ของระบบสังคมที่ได้เปลี่ยนแปลงไปซึ่งจากคำจำกัดความข้างต้นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นการเปลี่ยนแปลงในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และหรือระหว่างมนุษย์ และกลุ่มคนนั้นคือการเปลี่ยนแปลงในการกระทำหน้าที่ต่อกันของมนุษย์
- 2) เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการหน้าที่หรือกระบวนการต่างๆ ของความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างและการหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง
- 3) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งอาจเป็นเรื่องใหญ่หรือเล็กก็ได้

0
1681
2562

ตุลย์ ตาลเจริญ (2555) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงระหว่างสมาชิกในสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ เช่น ครอบครัว การปกครอง การเมือง เศรษฐกิจ รวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณี

สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้น เป็นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน ซึ่งเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในด้านต่างๆ ทั้งในระดับบุคคล ครอบครัวไปจนถึงระดับประเทศ

4.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมการถดถอยกันมากในวงวิชาการ ซึ่ง ฤกษ์ จิพิมล (2547) กล่าวว่า รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคม คือ สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างมีรูปแบบและทิศทางที่แน่นอนหรือไม่ นักคิดทางสังคมฝ่ายหนึ่งอธิบายว่าสังคมเปลี่ยนแปลงไปในรูปแบบของวัฏจักร อีกฝ่ายหนึ่งเห็นว่าสังคมต่างๆ เปลี่ยนไปสู่วิถีชีวิตแบบใหม่ที่ไม่ซ้ำแบบเดิม เรียก การเปลี่ยนแปลงวิวัฒนาการ

ในส่วนของความแตกต่างในแต่ละสังคมนั้น ยศ สันตสมบัติ (2556) ได้อธิบายว่า สังคมมนุษย์แต่สังคมนั้นมีความแตกต่างกันในแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของการเมือง เศรษฐกิจ และค่านิยมต่างๆ แต่ภายใต้ความแตกต่างเหล่านี้ สังคมทุกหนแห่งทั่วโลกมีลักษณะพื้นฐานที่เหมือนกันอยู่ประการหนึ่งคือ สังคมเป็นการรวมตัวกันเพื่อความอยู่รอดของสมาชิก การที่สังคมจะดำเนินไปด้วยดีนั้น พฤติกรรมของสมาชิกแต่ละคนจะต้องเป็นสิ่งที่คาดคะเนได้ (Predictable) สมาชิกทุกๆ คนจะต้องคาดคะเนได้ว่าคนอื่นจะมีพฤติกรรมเช่นไรในสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมมนุษย์ความสามารถคาดคะเนพฤติกรรมของผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง เป็นผลมาจากการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมซึ่ง ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (ชมพู่ และ มงคล, 2542) อ้างถึงใน อรรถวดี หมัดโรจน์ (2555) ว่า มี 3 ลักษณะ

1) การเปลี่ยนแปลงตามเส้นตรง (Linear Model) นำวิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิตมาศึกษาสังคม เพราะสังคมมีการวิวัฒนาการอย่างไม่หยุดยั้งและมีการปรับตัวเสมอ สังคมจึงเปลี่ยนแปลง

2) การเปลี่ยนแปลงแบบต่อเนื่องมีลำดับขั้น (Successive Stage Model) เป็นแนวคิดจาก Karl Marx สังคมต้องมีการเปลี่ยนแปลงเป็นขั้นตอน โดยมีการผลิตจากเศรษฐกิจของสังคมมาเป็นปัจจัยผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นลำดับขั้น

3) การเปลี่ยนแปลงแบบวัฏจักร (Cyclical Pattern Model) วัฒนธรรม และเทคโนโลยีเป็นพลังการขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

สำหรับ ตูลย์ ตาลเจริญ (2555) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมีมา เป็นระยะเวลายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่ง Vigo (1981) จำแนกและแบ่งกลุ่มได้ดังนี้

1) ทฤษฎีวิวัฒนาการ (Evolutionary Theory) เป็นแนวคิดที่ได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีวิวัฒนาการทางชีวภาพของ Charles Darwin (1836) โดยนักสังคมวิทยาในกลุ่มทฤษฎีวิวัฒนาการเสนอว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคมเป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นขั้นตอนตามลำดับ โดยมี การเปลี่ยนแปลงจากขั้นหนึ่งไปสู่อีกขั้นหนึ่งในลักษณะที่มีการพัฒนา และก้าวหน้า

กว่าชั้นที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมที่มีรูปแบบเรียบง่าย ไปสู่รูปแบบที่สลับซับซ้อนมากขึ้น และมีความเจริญก้าวหน้าไปเรื่อยๆ จนเกิดเป็นสังคมที่มีความสมบูรณ์

2) ทฤษฎีความขัดแย้ง (Conflict Theory) เป็นแนวความคิดที่มีข้อสมมุติฐานที่ว่า พฤติกรรมของสังคม สามารถเข้าใจสังคมได้จากความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ เพราะการแข่งขันกันในการเป็นเจ้าของทรัพยากรที่มีค่าและหายาก

3) ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ (Structural Functional Theory) เป็นผลมาจากการนำเอาแนวความคิดทางด้านชีววิทยามาใช้โดยอุปมาว่า โครงสร้างของสังคมเป็นเหมือนร่างกายที่ประกอบด้วยเซลล์ต่างๆ และมองว่าหน้าที่ของสังคม คือ การทำหน้าที่ของอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย โดยแต่ละส่วนจะช่วยเหลือ และเกื้อกูลซึ่งกันและกันเพื่อให้ระบบทั้งระบบมีชีวิตดำรงอยู่ได้

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ซึ่ง ดำรง ฐานดี (2560) กล่าวว่า สามารถจำแนกได้ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงระดับจุลภาค เป็นการเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคลที่สร้างความสัมพันธ์ที่แปลกใหม่ต่อกันและการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในกลุ่ม เช่น การผลิต 18 สินค้าเพื่อจำหน่ายด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ส่งออกขายในนามของชุมชน หรือตำบลแทนการผลิตสินค้าด้วยวิธีการผลิตตามประเพณีหรือการเปลี่ยนแปลงการเรียนการสอนที่ให้ครูถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนฝ่ายเดียว เป็นการให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้เป็นต้น

2) การเปลี่ยนแปลงระดับมหัพภาค เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบถอนรากถอนโคนทั้งระบบสังคม เช่น การเลิกทาสในสมัยรัชกาลที่ 5 การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยในสมัยรัชกาลที่ 7 หรือการเปลี่ยนแปลงการปกครองของจีนเป็นระบอบคอมมิวนิสต์ใน พ.ศ. 2492 เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงระดับจุลภาค หรือ ระดับมหัพภาคย่อมมีผลกระทบต่อชีวิตของคนในสังคม เช่น ระเบียบแบบแผนความคิดความเชื่อและค่านิยม เป็นต้น

รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในข้างต้น สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงจากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นระดับบุคคลหรือระดับทั้งระบบในสังคมที่เล็ก หรือสังคมที่กว้างขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบที่กล่าวมานั้นเป็นเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาไปอีกขั้นหรือ เพื่อพัฒนาไปอีกจุดหนึ่งที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นที่เป็นอยู่ ณ เวลานั้น เช่น การเปลี่ยนแปลงระบบการเมืองการปกครอง เป็นต้น

4.4 อิทธิพลการเปลี่ยนแปลงจากบริบททางสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นคือการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ไปด้วย ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นอาจเกิดอย่างรวดเร็วหรืออาจเกิดได้ช้าขึ้นอยู่กับสังคมนั้นๆ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้นั้น เฉลียว ฤกษ์จุฬิมล (2547) มีความเห็นว่า การเปลี่ยนแปลงจะเกิดเร็วหรือช้าขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ประชากร โลกทัศน์ของคนในสังคม นวัตกรรม หรือ เทคโนโลยีและการเคลื่อนไหวของขบวนการทางสังคม สาเหตุบางประการที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้น ดำรงค์ ฐานดี (2560) มองว่ามีมูลเหตุสามารถจำแนกออกเป็น 2 ปัจจัยใหญ่ๆ ดังนี้

1) ปัจจัยภายใน เช่น การประดิษฐ์คิดค้นของใหม่ การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เป็นต้น ซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมมาก เช่น การประดิษฐ์คิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นหลอดไฟฟ้า โทรทัศน์ วิทยุ คอมพิวเตอร์ เครื่องจักรกล เป็นต้น ล้วนมีส่วนทำให้ชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เพราะเทคโนโลยีใหม่ๆ ส่งผลให้ชีวิตความเป็นอยู่สะดวกสบายขึ้น สามารถติดต่อสื่อสารได้รวดเร็วขึ้น หรือสามารถผลิตสินค้าได้ในปริมาณที่มากขึ้นเมื่อใช้เครื่องจักรผลิตแทนกำลังคน การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากร อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างครอบครัวและสังคมได้

2) ปัจจัยภายนอก เช่น การแพร่กระจายและการยืมวัฒนธรรมของสังคมอื่นมาใช้ ทำให้เกิดการครอบงำและการยึดครองจากสังคมภายนอก เป็นต้น ปัจจัยภายนอกมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคใหม่ กล่าวคือ มีการแพร่กระจายและการยืมวัฒนธรรมของสังคมอื่นมาใช้กันมาก ตัวอย่าง เช่น การนำระบบโรงเรียนมาใช้ แทนการเรียนรู้จากครอบครัวหรือวัด ดังเช่นในอดีต ทำให้เด็กต้องสร้างความสัมพันธ์กับครูอาจารย์ขึ้นเมื่อมาโรงเรียน หรือการยืมวัฒนธรรมด้านเครื่องแต่งกาย อาหาร ยารักษาโรค และเครื่องมือสื่อสารมาใช้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมขึ้นมากมายในปัจจุบัน

Nur Djazifah ER, (2012) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้น เกิดจากสองปัจจัยด้วยกัน

1) ปัจจัยภายใน เช่น เกิดการเพิ่มหรือลดของประชากร เกิดการค้นพบสิ่งใหม่ๆ เกิดความจากความขัดแย้ง (Conflict) และเกิดจากสงคราม

2) ปัจจัยภายใน เช่น เกิดภัยพิบัติ สงคราม และเกิดจากการเข้ามาของวัฒนธรรมอื่น

ส่วน พระมหาสนอง ปัจโจปการี (2553) มองว่า สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1) เทคโนโลยี : เครื่องมือช่วยอำนวยความสะดวกให้กับสมาชิกในสังคมตลอดจนตอบสนองความต้องการของสังคม ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเปลี่ยนไป

2) อุดมการณ์ : สิ่งทีกระตุ้นให้บุคคลในสังคม เกิดความพยายามที่จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสังคมให้บรรลุจุดหมายดังอุดมการณ์ที่วางไว้ เช่น อุดมการณ์ประชาธิปไตยมีจุดหมายให้ทุกคนรู้จักการปกครองระบอบประชาธิปไตยตลอดจนรู้จักสิทธิหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ เพื่อรักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ยั่งยืนและมั่นคง

3) การแข่งขัน : แรงกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรม ผลสืบเนื่องจากการแข่งขันทำให้เกิดความขัดแย้ง เช่น ความขัดแย้งในเรื่องราคาสินค้าระหว่างพ่อค้าแม่ค้ากับประชาชนผู้ซื้อสินค้า ความขัดแย้งกันเรื่องเขตดินแดนระหว่างประเทศ เป็นต้น

4) การเมือง : การเมืองมีบทบาทสำคัญอย่างมาก เนื่องจากฝ่ายการเมืองมีหน้าที่ในการกำหนดระเบียบแบบแผนตลอดจนกฎหมายต่างๆ มาตรการและวิธีการต่างๆ ของประเทศชาติทั้งหมด บางมาตรการก็สร้างประโยชน์ให้แก่สังคมอย่างมากหมาย แต่บางครั้งสร้างความวุ่นวาย

5) เศรษฐกิจ : เศรษฐกิจมีส่วนช่วยส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างมาก เช่น ในสมัยโบราณเราใช้ระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ ผลิตสินค้ามาเพื่อบริโภค ต่อมา เราได้มีการค้า

ติดต่อกับต่างประเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพเป็นแบบเงินตรา จึงต้อง
เร่ง การผลิตเพื่อส่งออก เมื่อเป็นเช่นนี้ประชาชนต้องเปลี่ยนแนวทางการดำเนินชีวิตตามไปด้วย

6) ความกดดันทางโครงสร้างภายใน : เกิดจากความกดดันต่างๆ ที่เป็นสิ่งเร้าทาง
สังคมที่มีต่อประชาชนอย่างรุนแรง ทำให้ประชาชนหาทางออกในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลง

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นิยามของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่สอดคล้องกับ
วัตถุประสงค์คือการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการอยู่ร่วมกัน หรือ ความสัมพันธ์ในสังคม วิธีคิด ความเชื่อ
ค่านิยม ระเบียบ และกฎเกณฑ์ทางสังคมซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากพฤติกรรมหรือ
กระบวนการคิดของแต่ละคนในสังคม

5. การเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม

5.1 ความหมายของวัฒนธรรม

การศึกษาหาความหมายของวัฒนธรรมนั้น ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารต่างๆ ทั้งในและ
ต่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการทำวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งมีดังนี้

ชนิตา จิตตรุทธะ (2559) วัฒนธรรม หมายถึง สิ่งที่ตั้งงาม สิ่งที่ได้รับการปรุงแต่งที่ดี
แล้ว เช่น ภาพวาด ดนตรี ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ

วิมาน จิโรจพันธ์, ประชิต สกฤษณ์พัฒน์ และ กนิษฐา เขยกิจวงศ์ (2551) วัฒนธรรม
หมายถึง วิธีการดำเนินชีวิตของคนส่วนใหญ่ในสังคมแต่ละท้องถิ่นซึ่งมีแนวปฏิบัติปฏิบัติร่วมกันมา
ยาวนานนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

หอมหวาน บัวระภาและคณะ (2555) วัฒนธรรมหมายถึงวิธีการดำรงชีวิตของมนุษย์
และผลิตผลที่มนุษย์สร้างขึ้นในสังคมจนเกิดเป็นแบบแผนที่คนในสังคมให้การยอมรับ และประพฤติ
ปฏิบัติและถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นต่อไป เช่น เครื่องมือหาเลี้ยงชีพเสื้อผ้าอาหารภาษาศาสนาจารีต
ประเพณีบรรทัดฐานค่านิยมและความเชื่อ เป็นต้น

ส่วน มัญชรี โชติรสสุทธิ (2556) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งของ
สภาพแวดล้อมในสังคมที่มนุษย์เป็นคนสร้างขึ้นมามีรูปแบบที่สัมผัสได้ และสัมผัสไม่ได้สามารถ
ถ่ายทอดออกมาได้ด้วยภาษาเสียงท่าทางแฝงอยู่ในความเชื่อ ความคิด ทศนคติ ค่านิยม และวิถีชีวิต
ของมนุษย์ซึ่งวัฒนธรรมจะมีการส่งต่อจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยวัฒนธรรมจะไม่คงอยู่ใน
สภาพที่เหมือนเดิมผ่านกาลเวลาแต่วัฒนธรรมก็จะมีการปรับเปลี่ยนไปตามสภาพของสังคมที่มีการ
เปลี่ยนแปลงไปเรื่อยๆ ซึ่งเป็นการปรับเพื่อให้เหมาะกับสังคมในปัจจุบัน

5.2 ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมแต่ละสังคมมีความแตกต่างกัน และเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่ง
O'Neil, 2006 กล่าวใน ชนิตา จิตตรุทธะ (2559) ว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลง (Culture is
Changed) วัฒนธรรมจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลง เพื่อปรับเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและกาล
สมัยที่เปลี่ยนแปลงไปในอัตราการเปลี่ยนแปลงที่แตกต่างกัน วัฒนธรรมบางอย่างมีการเปลี่ยนแปลง
อย่างรวดเร็ว ในขณะที่วัฒนธรรมบางอย่างมีการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปและอาศัยเวลานาน
โดยมีสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมจากหลายทาง ได้แก่ โครงสร้างทางสังคม อาชีพ

แรงงานในสังคมหรือการติดต่อระหว่างสังคม เหตุการณ์ทางธรรมชาติ ตลอดจนแนวคิดทางวัฒนธรรม และการปฏิบัติต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนธรรมเนียมปฏิบัติที่เป็นประเพณีสืบทอดกันมา ซึ่ง วัชรา คลายนาท (2530) อ้างถึงใน ยุบลวรรณ ต้นเจียรรัตน์ (2557) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในระเบียบแบบแผนธรรมเนียมประเพณี หรือแนวกำหนดพฤติกรรม อย่างไรก็ดี การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้นอาจกล่าวได้อีกอย่างหนึ่ง ก็คือ มักเน้นการประดิษฐ์ของสังคม ทั้งที่เป็นการประดิษฐ์ทางวัตถุและไม่ใช่วัตถุ เช่น ภาษา ศิลปะ ศิลธรรม ดนตรี การเล่นอันเป็นประเพณีต่างๆ รวมถึงความรู้ ความเชื่อ ค่านิยมและปทัสถานทางสังคม ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจะมีความเกี่ยวข้องระหว่างกัน เช่น การประดิษฐ์ย่อมมีผลกระทบต่อระบบความสัมพันธ์ของสมาชิกในสังคม การผลิตนวัตกรรมทางการศึกษา ทำให้สามารถใช้ระบบมหาวิทยาลัยเปิด และมีผลทำให้ความสัมพันธ์ผู้เรียนกับผู้สอนเปลี่ยนแปลงไป จากเดิม ในทางตรงข้ามการสร้างระบบสังคมใหม่ย่อมทำให้เกิดความจำเป็นที่จะต้องประดิษฐ์สิ่งใหม่ เพื่อสนองต่อระบบสังคมนั้น เช่น ในระบบเศรษฐกิจของสังคมเมืองที่สตรีต้องหาเลี้ยงครอบครัว ร่วมกับสามีทำให้เกิดความจำเป็นในการประดิษฐ์เครื่องซักผ้า อาหารกระป๋อง เครื่องดูดฝุ่น เพื่อลดภาระของคู่สมรส เป็นต้น

การให้คำนิยามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมนั้น มีนักวิชาการอีกหลายท่าน ซึ่ง หอมทวล บัวระภา และคณะ (2550) ได้รวบรวมความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ของนักวิชาการต่างๆ ไว้หลายท่าน เช่น

1) สนิท สมัครการ (2545) การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในระเบียบแบบแผนธรรมเนียมประเพณี หรือ แนวกำหนดพฤติกรรม

2) สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2536) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงวิธีการดำรงชีวิตของมนุษย์

3) ผ่องพันธุ์ มณีรัตน์ (2521) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของชาวบ้าน (Folk ways) หรือจารีต (Mores) กฎหมาย ศาสนา สิ่งประดิษฐ์ และวัตถุอื่นๆ ระเบียบแบบแผนและระบบความคิดที่ได้เปลี่ยนไปจากเดิม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้นอาจดูมีลักษณะที่เหมือนกัน แต่ในที่จริงแล้วการเปลี่ยนแปลงทั้งสองกรณีนี้มีความแตกต่างกัน ซึ่ง ยุบลวรรณ ต้นเจียรรัตน์ (2557) ได้อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงทั้งสังคมและวัฒนธรรมเป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ไม่สิ้นสุด และมีผลต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของสมาชิกโดยส่วนรวม อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมรวมหมู่ อาจจะเป็นส่วนหนึ่งที่กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม แต่ก็มี การเปลี่ยนแปลงอีกมีขึ้นน้อยที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันโดยไม่จำเป็นต้องเกิดจากพฤติกรรมรวมหมู่มาเป็นตัวเร่ง เช่น การเปลี่ยนแปลงทางศิลปกรรม ความรู้ และการประดิษฐ์ เป็นต้น

สังคมที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมแบบพหุ หรือที่นักวิชาการหลายท่านเรียกกันคือสังคมแบบพหุวัฒนธรรม สังคมนั้นย่อมมีความละเอียดอ่อนในด้านการสร้างความสัมพันธ์ต่อกัน อีกทั้งสังคมแบบดังกล่าวก็ยังมีอิทธิพลต่อกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่สิ่งสำคัญที่สังคมดังกล่าวจะดำรงเป็นไปอย่างราบรื่นระหว่างกัน คือ การยอมรับวัฒนธรรมของกันและกัน ซึ่ง อมรา พงศาพิชญ์

(2550) กล่าวว่า กระบวนการทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เกิดจากการยอมรับการเปลี่ยนแปลง การปรับเปลี่ยน ไม่ยึดติดกับแบบเฉพาะ และยอมรับสิทธิของวัฒนธรรมของปัจเจกบุคคลและกลุ่ม ความหลากหลายทางวัฒนธรรมไม่ได้หมายถึง ความหลากหลายหรือแตกต่างระหว่างกลุ่มเท่านั้น แต่หมายถึงความหลากหลายแตกต่างภายในกลุ่มด้วย มนุษย์มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง หลากหลายมิติ เคารพในสิทธิทางวัฒนธรรมและสิทธิมนุษยชน แต่บางครั้งการที่ต้องการพัฒนาหรือต้องการให้เกิด การเปลี่ยนแปลงระบบชีวิตที่เป็นอยู่ หรือที่เรียกว่าวัฒนธรรมของคนในสังคมหนึ่งนั้นก็อาจก่อให้เกิด ปัญหาตามมาได้ ในกรณีนี้ อภิชัย พันธเสน (2539) มีความคิดเห็นว่า การพัฒนาที่ก่อให้เกิดปัญหา วัฒนธรรมนั้นก็คือ เมื่อฝ่ายผู้มีอำนาจสร้างวัฒนธรรมสำหรับการพัฒนาขึ้นมา โดยอุดมการณ์ เบื้องหลัง เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศก็ดี หรือเพื่อเจตนาที่แฝงอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ เพื่อเพิ่มพูนผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและอำนาจของชนชั้นปกครอง ใน ลักษณะแรก คือ การมีเจตนาที่ดี โดยมีได้ศึกษาให้ละเอียดรอบคอบถึงความหลากหลายของ วัฒนธรรมของชุมชนในแต่ละท้องถิ่น ส่วนในลักษณะหลังย่อมเป็นการแน่ชัดว่าไม่มีความจำเป็นที่ จะต้องเข้าใจถึงความละเอียดลึกซึ้งของวัฒนธรรมแต่ละชุมชน ผลที่เกิดขึ้นในที่สุดย่อมเป็นสิ่ง ที่แน่นอนว่าจะต้องมีการปะทะทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น ซึ่งผลในที่สุดมักจะสิ้นสุดลง ประชาชนในแต่ละ ชุมชนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของตนให้เข้ากับวัฒนธรรมของกระแสหลัก และเป็นสาเหตุที่ สำคัญการล่มสลายของชุมชนในที่สุด

สำหรับวัฒนธรรมของคนมุสลิมใน ดาร์จ ฐานดี (2560) มองว่า ประเทศมาเลเซีย และประเทศอินโดนีเซีย และประชากรบางส่วนของไทย และฟิลิปปินส์ นับถือศาสนาอิสลาม มี วัฒนธรรมประเพณี และภูมิปัญญาที่น่าสนใจยิ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่งกาย ซึ่งจะมีชุด หลากหลายประเภทใช้สวมใส่ในงานพิธีกรรมแต่ละพิธี อีกทั้งเครื่องแต่งกายยังบ่งบอกถึงสถานภาพ ทางสังคมของผู้สวมใส่อีกด้วย

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมตามนักวิชาการหลายๆ ท่าน ผู้วิจัยพอสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมต่างๆ ในการ ดำรงชีวิตของบุคคลในสังคม โดยการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอาจก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียแก่ สมาชิกในสังคมนั้นก็เป็นที่ หรือแม้แต่การเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงของคนในสังคมนั้น ต้องการให้เกิด หรือคนในสังคมนั้นไม่เจตนาให้เกิดแต่ต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงเพราะการเข้ามา ของวัฒนธรรมอื่น เรียงกว่าวัฒนธรรมกระแสหลักที่เป็นวัฒนธรรมที่ใหญ่กว่านั่นเอง

5.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

การค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนทางวัฒนธรรมของ หอมทวล บัระภา และ คณะ (2550) ซึ่งได้รวบรวมเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม พบว่า มีหลายทฤษฎีด้วยกัน อธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมแตกต่างกันไป เช่น แนวคิดเกี่ยวกับการผสมกลมกลืน ทางวัฒนธรรม (Assimilation, Acculturation, and Cultural Integration) แนวคิดเรื่องการปรับตัว ไม่ทันกันของวัฒนธรรม (Cultural Lag Concept) แนวคิดเกี่ยวกับการวัดอัตราความก้าวหน้าทาง วัฒนธรรม (Concepts of Cultural Progress) ซึ่งในแต่ละทฤษฎี มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) แนวคิดเกี่ยวกับการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม (Assimilation and Acculturation) คำว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรม คือกระบวนการสอดแทรกระหว่างกัน

(Interpenetration) และการเชื่อมตัวเข้าหากัน (Fusion) ซึ่งทำให้บุคคลและกลุ่มชนได้มีการแสวงหา ความทรงจำ (Memories) ความเข้าใจ (Sentiments) และทัศนคติของบุคคลและกลุ่มชนอื่น โดยเน้น ถึงความเชื่อมต่อและการสอดแทรกระหว่างวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยผ่านการติดต่อระหว่างบุคคล และกลุ่มชน ซึ่งในท้ายที่สุดได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมของแต่ละฝ่ายขึ้น กลายมาเป็น วัฒนธรรมใหม่ที่ยอมรับใช้ร่วมกัน ซึ่งกระบวนการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมในตัวแบบอุดมคติตาม แนวคิดของกอร์ดอน ประกอบด้วยตัวแปร กระบวนการย่อยและขั้นตอนของการผสมผสานทาง

อย่างไรก็ตามทฤษฎีเกี่ยวกับการผสมผสานทางวัฒนธรรม ได้แบ่งแยกออกเป็น 2 กลุ่ม ใหญ่ๆ คือ (1) ทฤษฎีเอกวัฒนธรรม (Melting Pot Theory) ที่กล่าวว่า ท้ายสุดของการ ผสมผสานทางวัฒนธรรมจะนำไปสู่ “สภาพชีวิตวัฒนธรรมร่วมกัน” คือไม่มีความแตกต่าง ระหว่างคนส่วนน้อยกับคนส่วนใหญ่หลงเหลืออยู่เลย และ (2) ทฤษฎีพหุวัฒนธรรม (Cultural Pluralism Theory) ที่กล่าวว่า การผสมผสานทางวัฒนธรรมจะดำเนินไปถึงภาวะที่ก่อให้เกิดมีการ ยอมรับในความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มชนที่มารวมกันเข้าเป็นสมาชิกของประเทศ เดียวกัน คนต่างวัฒนธรรมกันเหล่านี้ ก็จะอยู่ร่วมกันภายในสังคมเดียวกันและปฏิบัติหน้าที่ต่อสังคม ใหญ่ตามกฎหมายเท่าเทียมกันจนเป็นการยอมรับ “วัฒนธรรมย่อย” (Subcultures) และยังคงดำเนิน อยู่ต่อไป

2) แนวคิดการปรับตัวไม่ทันกันของวัฒนธรรม (The Cultural Lag Concept) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมักจะก่อให้เกิดภาวะ “การปรับตัวไม่ทันกัน” (Lag Condition) ระหว่างวัฒนธรรมที่เป็นวัตถุ (Material Culture) กับวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-Material Culture) โดยวัฒนธรรมประเภทวัตถุเปลี่ยนไปก่อนแล้วไปบังคับให้เกิดมีการเปลี่ยนแปลง ในส่วนอื่นๆ ของวัฒนธรรม ซึ่งวัฒนธรรมส่วนหลังจะเปลี่ยนแปลงไม่ได้รวดเร็วเท่า จึงตามการ เปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมวัตถุไม่ทัน สาเหตุก็อาจเนื่องมาจาก เช่น ผลประโยชน์ที่มีอยู่กับธรรมเนียม ดั้งเดิม (Vested Interests in Tradition) ความกลัวการเปลี่ยนแปลง ความไม่กล้าเปลี่ยนนิสัยของ ตนเอง การขาดการศึกษาหรือได้รับการศึกษาอย่างผิดๆ กลัวถูกกดดันจากสังคม เป็นต้น ซึ่งเรียก ช่วงเวลานี้ว่า เป็นช่วงที่มีการปรับตัวไม่พอดีกันของวัฒนธรรม แนวคิดการปรับตัวไม่ทันกันของ วัฒนธรรม มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- (1) ต้องมีการบ่งชี้ตัวแปรอย่างน้อยสองตัว
- (2) จะต้องแสดงให้เห็นว่าตัวแปรทั้งสองนั้นได้อยู่ในสภาพของการปรับตัว
- (3) จะต้องแสดงให้เห็นปรากฏด้วยเวลาที่ตัวแปรหนึ่งได้เปลี่ยนไปในขณะที่ตัวแปรอีกตัวหนึ่งยังไม่เปลี่ยน หรือตัวแปรหนึ่งได้เปลี่ยนในระดับที่มากกว่าการเปลี่ยนแปลงของอีกตัวแปรหนึ่ง และเมื่อตัวแปรหนึ่งได้เปลี่ยนไปและอีกตัวหนึ่งยังไม่ได้เปลี่ยนหรือเปลี่ยนไปในระดับที่มากกว่าตัวแปรอีกตัวหนึ่งแล้วจะมีการปรับตัวให้เป็นที่พอใจ

(4) แนวคิดเกี่ยวกับการวัดอัตราความก้าวหน้าของวัฒนธรรม (Concepts of Cultural Progress) แนวคิดนี้มีความเชื่อว่า สังคมมนุษย์จะผ่านขั้นตอนต่างๆ เป็นลำดับไปจาก สภาวะทางวัฒนธรรมที่หยابกระด้างไปสู่ความละเอียดอ่อน จากความป่าเถื่อนไปสู่อารยธรรม และ จะพัฒนาก้าวหน้าไปเรื่อยๆ โดยสามารถแสดงอัตราความก้าวหน้าทางวัฒนธรรมออกเป็น 3 ระบบย่อยคือ

4.1 ระบบสังคมวิทยา (Sociological System) ประกอบด้วย ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งแสดงออกมาในรูปของพฤติกรรมแบบแผนต่างๆ (Patterns of Behavior) รวมถึงลักษณะทางสังคมต่างๆ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างเครือญาติ เศรษฐกิจ จริยธรรม การเมือง การทหารการศาสนา อาชีพและสันตนาการ

4.2 ระบบอุดมการณ์ (Ideological System) ประกอบด้วยความคิดต่างๆ (Ideas) ความเชื่อ ความรู้ซึ่งแสดงออกมาในภาษาพูดและการใช้สัญลักษณ์ในรูปแบบอื่นๆ สิ่งที่อยู่ภายใต้ระบบย่อยนี้ก็มี อาทิ นิยายลึกลับมหัศจรรย์ต่างๆ (Mythologies) ศาสนาต่างๆ วรรณคดี ปรัชญา

4.3 วิทยาศาสตร์ ความรู้พื้นบ้าน (Folk Wisdom) และความรู้แบบสามัญสำนึก

วัฒนธรรมต่างๆ ที่มนุษย์ได้กระทำไม่ว่าจะมีเหตุผลไปในทางที่ดีหรือไม่ ล้วนเกิดจากการเรียนรู้ทั้งสิ้น มนุษย์สามารถเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนวิธีคิด และวิถีชีวิตอยู่ตลอดเวลาจึงทำให้วัฒนธรรมเปลี่ยนไปด้วย ซึ่ง ศิริรัตน์ แอดสกุล (2557) ได้นำเสนอประสบการณ์จากงานวิจัยภาคสนามทำให้โอเอสเชื่อว่า วัฒนธรรมแต่ละแห่งมีเอกลักษณ์และคุณค่าในตัวเอง วัฒนธรรมแต่ละแห่งมีประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของตนเอง วัฒนธรรมไม่เคยหยุดนิ่งแต่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่ง ชนิตา จิตตรุทธะ (2559) กล่าวว่า การศึกษาวัฒนธรรมเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ท้าทาย แต่ก็จับต้องไม่ได้ง่ายนัก นักวิชาการในสำนักปฏิฐานนิยมเห็นว่าเราสามารถจำแนกวัฒนธรรมออกเป็นแบบแผนหรือลักษณะประเภทต่างๆ ได้ เพื่อให้มีกรอบแนวทางในการทำความเข้าใจ

รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ซึ่ง กาญจนา แก้วเทพ (2557) กล่าวว่า อาจเกิดขึ้นได้ใน 3 รูปแบบคือ

1) Innovation เป็นกรณีที่เกิดการค้นพบใหม่ๆ ขึ้นในสังคม-วัฒนธรรมนั่นเอง เช่น การค้นพบเชื้อโรคของหลุยส์ ปาสเตอร์ ในฝรั่งเศส ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการรักษาโรคทั้งระบบ ตามปกติเนื่องจากในด้านหนึ่ง วัฒนธรรมเป็นเรื่องของ ความเคยชิน/นิสัย (habit) ดังนั้น เมื่อเกิดนวัตกรรมขึ้นมาในสังคม ก็มักจะมีคนที่กลัวการเปลี่ยนแปลงและจะต่อต้าน อัตราการต่อต้านจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับทัศนคติทางสังคมที่คนในวัฒนธรรมนั้นมีต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวมานั้น

2) Cultural Diffusion กรณีนี้เป็นหัวข้อที่กลุ่มการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมให้ความสนใจ คือการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมของวัฒนธรรมหนึ่งอันเนื่องมาจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม จากสังคมอื่นที่ได้มีโอกาสพบปะกันทางวัฒนธรรมมาใช้ในสังคมของเรา เช่น เมื่อสังคมไทยในอดีตหิบบัณฑิตเทคโนโลยีเรื่องการถ่ายภาพมาจากตะวันตกเมื่อครั้งรัชการที่ 4 การปรับปรุงวัฒนธรรมของตนเองเพื่อให้มีอายุยืนยาวนี้ เป็นกระบวนการทางวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นอย่างมากอยู่ตลอดเวลา และมีรูปแบบหลายๆ รูปแบบ

3) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นครั้งใหญ่คือหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่ง อมรา พงศาพิชญ์ (2550) อธิบายว่า ยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นยุคหลังการล่าอาณานิคม และยุคของการเกิดประเทศใหม่ รัฐบาลของประเทศต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศเล็กๆ ต้องคำนึงถึงการสร้างชาติและการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในชาติ รัฐเชื่อว่าการหลอมรวมวัฒนธรรมเพื่อสร้าง

วัฒนธรรมชุดเดียวกัน ให้ทุกคนคิดเหมือนกัน เชื่อเหมือนกัน และปฏิบัติเหมือนกัน จะทำให้ปกครองได้ง่าย ผลปรากฏว่า การพยายามหลอมรวมวัฒนธรรมประสบความสำเร็จในทุกสังคม เหตุผลคือ

(1) ความคิดดั้งเดิมว่าวัฒนธรรม คือ ธรรมเนียม ความเชื่อ ภาษา ที่ผูกติดกับกลุ่มคนหรือกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้เกิดความรู้สึกยึดติดกับสิ่งที่สังคมได้จินตนาการไว้ว่า เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมในอุดมคติ และไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ความคิดแบบยึดติดกับรูปแบบดั้งเดิมนี้มีผลทำให้ชนกลุ่มน้อยส่วนใหญ่ไม่เต็มใจที่จะเปลี่ยนและไม่ยอมรับวัฒนธรรมของชนกลุ่มใหญ่ ทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้าน สร้างความขัดแย้งในสังคม

(2) รัฐบาลของหลายประเทศใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือควบคุมประชาชน ผ่านนโยบายประสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม หรือการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในรูปแบบการปฏิบัติวัฒนธรรม การใช้วัฒนธรรมเพื่อเสริมสร้างอำนาจให้แก่ฝ่ายปกครองจึงมีผลทำให้เกิดการต่อต้านจากประชาชนทั่วไปเช่นเดียวกัน

การศึกษารูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเห็นได้ว่า ในยุคปัจจุบันเป็นยุคของสังคมที่มีความก้าวหน้า และความทันสมัยในรอบด้านซึ่งอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ได้นำความสะดวกสบาย และการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างรวดเร็วจากทุกมุมโลกเข้ามา มนุษย์เกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ทำให้มนุษย์เกิดการตื่นตัวเป็นอย่างมาก ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความคิด และความเชื่อ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะรับรู้หรือไม่ก็ตาม การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้นก็ก่อให้เกิดความรู้ ในด้านปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี ซึ่ง ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาโลกทัศน์เป็นการศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติ ความเชื่อ และความคิดของคนในสังคมและวัฒนธรรม การศึกษารูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนั้น นำไปสู่การอธิบายความเกี่ยวโยง และอิทธิพลของวัฒนธรรม ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักในการวิจัยครั้งนี้

5.4 อิทธิพลการเปลี่ยนแปลงจากบริบททางวัฒนธรรม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมในความคิดเห็นของ Soejono Soekanto (2012) เกิดจากสองปัจจัยหลัก คือ

- 1) ปัจจัยภายใน เช่น
 - (1) เกิดจากการเพิ่มหรือลดของประชากร
 - (2) เกิดการค้นพบสิ่งใหม่ ๆ
 - (3) เกิดความขัดแย้ง (Conflict)
 - (4) เกิดจลาจล หรือการปฏิวัติ
- 2) ปัจจัยภายนอก เช่น
 - (1) สิ่งแวดล้อม
 - (2) สงคราม
 - (3) อิทธิพลของวัฒนธรรมอื่น

ส่วน ชนิดา จิตตรุทธะ (2559) มีความเห็นว่า วัฒนธรรมทางสังคมหรือวัฒนธรรมชาติประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่เป็นนามธรรม (Abstraction) ได้แก่ ส่วนของความคิดหรือจิตใจ (Ideal or Mental Culture) ซึ่งเป็นส่วนที่อยู่ภายใน (Implicit) ของวัฒนธรรม ประกอบด้วย

1) ปทัสถาน (Norms) เป็นแบบแผนทางพฤติกรรมของมนุษย์ในสังคม การเป็นแนวทางปฏิบัติทั่วไปโดยทั่วไปที่ไม่เกี่ยวข้องกับกฎศีลธรรม เรียกว่าวิธีประชา (Folkways) ซึ่งเป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่จัดไว้เป็นระเบียบ และระบุว่าต้องหรือไม่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัดชัดเจน ผู้ใดไม่ปฏิบัติต้องได้รับโทษ

2) สถาบัน (Institution) มีลักษณะเป็นนามธรรม ตั้งขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้มนุษย์สามารถตอบสนองความต้องการที่จำเป็นได้อย่างเป็นระบบ ระเบียบปราศจากความขัดแย้ง ภายในกลุ่ม

3) ค่านิยม (Values) เป็นส่วนประกอบของวัฒนธรรมอีกประการหนึ่งซึ่งแสดงถึงความเป็นหน่วยเดียวกันของผู้คน เพราะเป็นความรู้สึกนึกคิดเดียวกันของกลุ่มที่กำหนดให้มีการแสดงออก

4) ความเชื่อ (Beliefs) คือ ความคิดที่คนเรายอมรับและยึดถือ อาจเป็นความคิดที่เป็นสากลหรือเป็นที่ยอมรับของบางกลุ่ม หรือเป็นความจริงทั้งหลายที่อยู่รอบๆ ตัวเรา มีข้อน่าสังเกตว่า ผู้คนมักจะอาศัยความเชื่อเมื่อเกี่ยวข้องกับสภาวะการณ์ที่ตนเองไม่สามารถควบคุมได้และผสมผสานอยู่ในชีวิตประจำวันของมนุษย์ในสังคม วัฒนธรรมอีกส่วนหนึ่งได้แก่ วัฒนธรรมที่เป็นรูปธรรม (Reality) ได้แก่ ส่วนของวัตถุสิ่งของ หรือกริยาอาการ (Material or Behavioral Culture) ซึ่งเป็นที่อยู่ภายนอก

ในส่วนของปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ตามความคิดเห็นของ เสาวภา ศักยพันธ์ (2554) กล่าวว่า ขบวนการทางจิตวิทยา ขบวนการทางจิตวิทยาที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมมีหลายขั้นตอน ขั้นตอนที่สำคัญ ได้แก่ขั้นตอนการรับรู้ (Perceiving) แบ่งได้เป็น 2 ระบบคือ ระบบการรับรู้โดยไม่รู้ตัว (Subliminal Perception) และ การรับรู้ที่รู้ตัว (Marginal Perception)

1) ประสบการณ์ที่ผ่านมานานจนลืมไปแล้วในบางครั้งได้ผ่านประสบการณ์

2) อย่างใดอย่างหนึ่งนานมาแล้วจนลืมนึกถึง แต่จะมีผลต่อพฤติกรรม โดยบุคคลนั้นไม่รู้ตัว เมื่อถึงเวลาหนึ่งก็อาจแสดงออกมา โดยคิดว่ามันคือพฤติกรรมที่เพิ่งจะเกิดขึ้นแท้จริงแล้ว มันเป็นพฤติกรรมที่รับมาจากสถานการณ์ในอดีตหรือบางครั้งอาจจะใช้ ความคิดเห็นของคนอื่นมาโต้แย้งกันแล้วคิดว่าเป็นเหตุผลของตนเองโดยมักจะลืมนึกไปว่าเป็นเรื่องที่เคยได้ยินมาก่อน ในบางครั้งก็ลอกเลียนรูปแบบพฤติกรรมทางสังคมมาเป็นของตน และมักจะลืมนึกไปว่าเป็นส่วนที่รับมาจากผู้อื่น การเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินชีวิตในสังคมและวัฒนธรรมโดยได้มีการนำมาดัดแปลงให้เข้ากับยุคสมัยเพื่อความเหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ และสภาพแวดล้อมทำให้เกิดมีพฤติกรรมปรับปรุงมาใช้ในสังคมหลากหลายมากขึ้น

3) การเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ และการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์แวดล้อม เป็นมูลเหตุเบื้องต้นที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม คนเราอาจจะไม่ตั้งใจที่จะเรียนรู้รูปแบบของวัฒนธรรมของผู้อื่น แต่ก็มักจะปฏิบัติตามเงื่อนไขของสังคมอยู่เสมอด้วย การเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่

และประเพณีปฏิบัติตาม การปฏิบัติซ้ำๆ การสังเกตการณ์และการเรียนหรือการศึกษาโดยตรงเป็น ที่มาของการเรียนรู้สังคมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมอย่างหนึ่ง

4) การเปลี่ยนแปลงนิสัย กิจวัตรหรือพฤติกรรมโดยอัตโนมัติถ้าสังเกตดูให้ดี จะเห็น ได้ว่าผู้คนที่ได้มีการศึกษา มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาพฤติกรรม กิจวัตรและนิสัยโดยไม่รู้ตัวอยู่ทุก เวลานาทีนั่นก็คือได้มีการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมเกิดขึ้น

5) การเลียนแบบ คนเรามักจะมีการเลียนแบบกันอย่างไม่ต้องใจอยู่เสมอ กล่าวคือ จะมีการเลียนแบบท่าทาง สำนวนพูดจา การแต่งกาย ฯลฯ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นโดยไม่ได้มีการเรียนรู้ แบบอย่างมาก่อน การเลียนแบบเป็นเรื่องของบุคคลและกลุ่ม เป็นการรับเอาวัฒนธรรมใหม่ๆ มาใช้

6) ความคิดเห็น เป็นข้อสันนิษฐานหรือการเสนอความเห็นและการเปรียบเทียบ เรื่องใดเรื่องหนึ่งให้ผู้อื่นฟัง การเสนอความคิดเห็น ต่อสาธารณะทำให้ผู้อื่นติดตามคล้ายตามจะ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติความเชื่อ ความรู้และค่านิยมของผู้คนได้

7) การโยกย้ายถิ่น ก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงได้การโยกย้ายที่ อยู่อาศัยไปยังแหล่งใหม่ต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องเข้ากับสภานที่ใหม่ และกลุ่มคนใหม่ที่ บุคคลย้ายเข้าไปอยู่ด้วย การเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมจะเกิดขึ้นเพื่อให้คนกลุ่มใหม่ยอมรับเข้าพวก และจะไปมีผลให้วัฒนธรรมของผู้ที่ย้ายมาใหม่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปที่ละน้อยจนเป็นที่สังเกตเห็นได้ ในที่สุด

8) สภาวะจิตไร้สำนึก จะบังการพฤติกรรมโดยอัตโนมัติสภาวะการณเช่นนี้เกิดจาก ความเคยชินในกฎระเบียบต่างๆ ของสังคมที่ฝังใจคนมาแต่เล็กแต่น้อย จึงมักกระทำการใดๆ ไปโดย อัตโนมัติและไม่รู้ตัว สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นในตัวของมนุษย์เองโดยไม่รู้ตัวและเป็นกลไกหนึ่งที่สนับสนุนการ เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมพื้นฐานต่างๆ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองนี้จะเป็นไปได้มากหรือน้อย เพียงใดขึ้นอยู่กับอัตราความแข็งแรงหรือความอ่อนแอของวัฒนธรรมนั้นๆ ค่านิยมของประชาชนนั้น เปลี่ยนยากมากต้องอาศัยระยะเวลายาวนาน เพราะบุคคลได้สั่งสมค่านิยมของตนมาเป็นเวลายาวนาน มาก่อนการเปลี่ยนแปลงแบบไม่รู้ตัวเป็นการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของบุคคล ซึ่งจะค่อยๆ เปลี่ยนไปที่ ละน้อย

9) การสร้างความรู้สึกร่วม และความผูกพันทางสังคม ความรู้สึกร่วมและความ ผูกพันทางสังคมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขึ้นได้ ทั้งนี้เป็นเพราะพฤติกรรมของกลุ่มสังคมที่ มีการรับอารมณ์และแสดงออกทางอารมณ์ร่วมกัน ความรู้สึกร่วมเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมได้ง่ายและรวดเร็ว ความผูกพันในสังคมเกิดมาจากขบวนการจิตวิทยา สังคมหรือขบวนการทางความคิดที่ได้รับการผลักดันจากบรรทัดฐาน การรวมกลุ่ม ความคาดหวัง ความกดดันในสังคม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ก็คือขบวนการทางจิตวิทยาสังคม ซึ่งเป็นโครงสร้างหนึ่งของการ เปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ปฏิกริยาการตอบโต้กันทางสังคมจะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทางพฤติกรรมของบุคคลได้เพราะคนทุกคนต้องปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นเสมอ

อิทธิพลของวัฒนธรรมที่ใหญ่กว่าย่อมมีผลต่อสังคมที่เล็กกว่าเสมอ ซึ่งหลัง สงครามโลกครั้งที่สองประเทศที่ใหญ่กว่าเขามามีบทบาทสำคัญในประเทศเล็กๆ ซึ่ง อมรา พงศาพิชญ์ (2550) กล่าวว่า รัฐเชื่อว่าการพยายามหลอมรวมวัฒนธรรมเพื่อสร้างวัฒนธรรมชุดเดียวกัน ให้ทุกคน

คิดเหมือนกัน เชื่อเหมือนกัน และปฏิบัติเหมือนกัน จะทำให้ปกครองได้ง่าย ผลปรากฏว่า ความพยายามหลอมรวมวัฒนธรรมประสบความสำเร็จในทุกสังคม เหตุผลคือ

1) ความคิดดั้งเดิมว่าวัฒนธรรม คือ ธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ ภาษา ที่ผูกติดกับกลุ่มคนหรือกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้เกิดความรู้สึกยึดติดกับสิ่งที่สังคมได้จินตนาการไว้ เป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมในอุดมคติ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ความคิดแบบยึดติดกับรูปแบบดั้งเดิมนี้มีผลทำให้ชนกลุ่มน้อยใหญ่ไม่เต็มใจที่จะเปลี่ยนและยอมรับวัฒนธรรมชนกลุ่มใหญ่ ทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้าน สร้างความขัดแย้งในสังคม

2) รัฐบาลของหลายประเทศใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือควบคุมประชาชน ผ่านนโยบายผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรม หรือการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในรูปแบบการปฏิบัติวัฒนธรรม การใช้วัฒนธรรม เพื่อเสริมสร้างอำนาจให้แก่ฝ่ายปกครองจึงมีผลทำให้เกิดการต่อต้านจากประชาชนทั่วไป เช่นเดียวกัน

6. การเปลี่ยนแปลงด้านศาสนา

6.1 ความหมายของศาสนา และศาสนาอิสลาม

เด็อน คำดี (2541) ได้ให้ความหมาย ศาสนา คือ ข้อปฏิบัติซึ่งแสดงออกมาให้ปรากฏ เป็นการปฏิบัติของผู้เลื่อมใส ในคำสอนหรือด้วยความรู้สึกสำนึกเกรงกลัวต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ เพื่อเข้าถึงความดีสูงสุดของชีวิตหรือความจริงทางศาสนา มีองค์ประกอบครบถ้วน มีความหมายครอบคลุมชีวิตในทุกระดับและเป็นวิธีการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม

ในส่วนของความหมายของศาสนาอิสลามนั้น ผู้วิจัยได้สืบค้นเอกสารต่างๆ โดยมีนักวิชาการหลายท่านที่ผู้วิจัยได้หยิบยกมา ดังเช่น

วเรช อมรพรพิพัฒน์ และคณะ (2556) คำว่า “อิสลาม” โดยความเข้าใจสามัญเป็นเรื่องชื่อศาสนาที่เรียกผู้นับถือว่า “มุสลิม” เป็นคำภาษาอาหรับ ซึ่งมีความหมายเบื้องต้นว่า “ผู้ที่จำนนต่ออัลลอฮ์” และ “ผู้ที่มีหรือให้สันติ” คำว่าศาสนาตรงกับคำภาษาอาหรับว่า “ดีน” คำว่า “ศาสนาอิสลาม” เรียกในภาษาอาหรับว่า “ดีนุลอิสลาม”

อับลเราะหมาน อับลกะรีม อัชชีหะซ แพล อิบนูรอมีลี ยูนุส (2557) ศาสนาอิสลาม คือ ศาสนาหนึ่งที่เหมือนกับศาสนาอื่นๆ ที่ลงมาจากฟากฟ้าที่นำเอาหลักการและความเชื่อมั่นแล้วบังคับให้ผู้นับถือได้เคารพ ศรัทธาและปฏิบัติตาม และทำการชักชวนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม โดยไม่มีการบังคับ

ส่วน บรรจง ไชยลังกา (2549) กล่าวว่า อิสลาม คือศาสนาที่นับถือพระเจ้าองค์เดียว และพระนามของพระเจ้าเป็นที่รู้จักกันในมุสลิมว่า “อัลลอฮ์” (อ่านออกเสียงว่า อัล-เลาะห์) มุสลิมมีความเชื่อมั่นว่าพระองค์อัลลอฮ์ทรงประทาน “อิสลาม” มาเป็นทางนำแก่มนุษย์ชาติ และทรงส่งศาสดามาเป็นผู้ชี้แนะแก่มนุษย์ชาติทุกยุคทุกสมัย ทุกชนชาติ และศรัทธาว่าศาสดามุฮัมมัดเป็นศาสดาองค์สุดท้าย ในขณะที่เดียวกันพระองค์ก็ส่งประทานคัมภีร์ “อัลกุรอาน” มาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตแก่มนุษย์ชาติโดยผ่านทางท่านศาสดามุฮัมมัด

จากนิยามของศาสนาที่ได้รวบรวมไว้ในข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า ศาสนา คือ แนวทางปฏิบัติสำหรับผู้นับถือ โดยมีหลักคำสอนมาเป็นเครื่องชี้แนวทางในการใช้ชีวิตในแต่ละวัน

6.2 หน้าที่ของศาสนา

มนุษย์มีความสัมพันธ์กับศาสนามายาวนาน ซึ่งถูกค้นพบหลักฐานต่างๆ มากมาย เช่น กันศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ กล่าวได้ว่ามนุษย์ไม่สามารถดำรงชีวิตหากปราศจากศาสนา เพราะศาสนามีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของมนุษย์ ซึ่ง ยศ สันติสมบัติ (2556) ได้สรุปประเด็นมนุษย์กับศาสนาว่า ศาสนายังมีบทบาทหน้าที่หลักที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือช่วยให้มนุษย์สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ ศาสนายังเป็นเครื่องมือสำคัญช่วยให้มนุษย์ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และเป็นกลไกในการสร้างเอกลักษณ์เป็นพลังในการต่อสู้กับความอยุติธรรมและการเบียดเบียนจากภายนอก การเกิดขึ้นของขบวนการศาสนาใหม่ๆ ในสังคมวัฒนธรรมต่างๆ ทั่วโลก ล้วนแล้วเป็นความพยายามของมนุษย์ในการใช้ความเชื่อทางศาสนาเป็นกลไกในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง เพื่อดำรงรักษาเอกลักษณ์และความอยู่รอดของกลุ่มแทบทั้งสิ้น และยังกล่าวต่ออีกว่า ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในสังคมวัฒนธรรมต่างๆ ทั่วโลกเราอาจพบว่า ในบางสังคม วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อและพิธีกรรมทางศาสนา ถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้น และในบริบทที่แตกต่างกันออกไป เราอาจพบว่าศาสนาถูกนำมาใช้เป็นพลังในการต่อสู้ทางวัฒนธรรมการเข้ามา

เมื่อศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลการเปลี่ยนแปลงจากบริบททางศาสนาต่อวัฒนธรรมเราไม่สามารถมองข้ามได้เลยว่าศาสนามีบทบาทสำคัญในการกำหนดรูปแบบของวัฒนธรรม และการใช้ชีวิตในสังคม ซึ่งในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ ในประเทศไทย ปัจจัยสำคัญคือการนับถือศาสนาที่แตกต่างไปด้วยนั่นเองทำให้วัฒนธรรมเกิดความแตกต่างไปด้วย ซึ่ง นูมาน หะยิมะแซ (2551) กล่าวว่า คำสอนศาสนาอิสลามได้มีอิทธิพลอย่างมากต่อกระบวนการใช้ชีวิต และวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของประชาชน อิทธิพลของศาสนาอิสลามถูกแทรกซึมเข้าไปในพฤติกรรม และความคิดของคนมาลุยกือบทุกด้าน ความเป็นอยู่และการใช้ชีวิตประจำวัน การบริโภค การศึกษาหาความรู้ การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย และการใช้ภาษาล้วนมีส่วนเกี่ยวข้องกับหลักการและหลักคำสอนศาสนา ส่วน ปรีชา ช่างขวัญยืน และ สมภาร พรหมทา (2552) กล่าวอีกว่า ศาสนาอิสลามยังเกี่ยวกับสังคมสูงค่าสอนศาสนาเป็นรากฐานของกฎหมาย และจารีตประเพณี การที่ศาสนาอิสลามเกี่ยวกับสังคมสูงนี้ทำให้จริยธรรมในศาสนาอิสลามแข็งแกร่งในแง่ที่คำสอนทางศาสนาที่จะมีพลังต่อสู้กับความชั่วร้ายในทางวัฒนธรรมอันโหดร้ายมาจากโลกตะวันตก ชุมชนมุสลิมดูจะเป็นชุมชนเดียวในโลกที่ได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรม และวิถีคิดแบบตะวันตกน้อยมาก นอกจากนี้ อมรา พงศาพิชญ์ (2541) ได้กล่าวว่า ศาสนามีหน้าที่ บทบาทในการตอบสนองความต้องการระดับบุคคล ช่วยให้คนคลายทุกข์ และหาความหมายให้กับชีวิต โดยการเข้าใจในพระธรรมคำสอน ระดับสังคมและวัฒนธรรม สถาบันศาสนาเป็นองค์กรทางสังคมที่ช่วยในการจัดระเบียบสังคม โดยการกำหนดบรรทัดฐาน ศีลธรรม และพิธีกรรมต่างๆ ทางด้านวัฒนธรรม ศาสนาช่วยกำหนดค่านิยม โลกทัศน์

สังคมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบันมีสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย แต่ถึงอย่างไรมนุษย์ก็ไม่สามารถสลัดออกจากศาสนาได้นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เพราะศาสนาคือแนวทางในการดำรงชีวิตเพื่อให้เป็นคนดีในสังคมได้

6.3 ความสำคัญของศาสนา

ความสำคัญของศาสนาตามความคิดเห็นของ อมรา พงศาพิชญ์ (2541) กล่าวว่า ข้อสังเกตของศาสนานั้นมีอยู่ 4 แบบอยู่ด้วยกัน คือ

- 1) ศาสนาเป็นตัวเชื่อมกับวัฒนธรรมและชาติพันธุ์
- 2) ศาสนาเป็นส่วนประกอบของวัฒนธรรม แต่ศาสนาไม่ใช่วัฒนธรรมทั้งหมด
- 3) กลุ่มชาติพันธุ์ คือกลุ่มคนที่มีบรรพบุรุษร่วมกัน มักมีความเชื่อ (ศาสนา) ร่วมกัน
- 4) ศาสนามีอิทธิพลต่อวิถีชีวิต โลกทัศน์ ค่านิยม อุดมการณ์

จากข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญของศาสนาพบว่า นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมนุษย์ทุกคนล้วนต้องการศาสนาสำหรับเป็นแนวทางในการดำรงชีวิต หรือ เป็นที่ยึดจิตใจเพื่อดำรงอยู่ในหนทางของความดี

ส่วนประเด็นเกี่ยวกับความเชื่อและหลักปฏิบัติของศาสนาอิสลามนั้น อธิบายว่า บรรจง ไชยลังกา (2549) ศาสนาอิสลามนั้น มีทั้งหลักศรัทธา และหลักปฏิบัติ หลักศรัทธามี 6 ประการ ส่วนหลักปฏิบัติที่สำคัญมี 5 ประการ อันที่จริงแล้ว การปฏิบัติตามหลักความเชื่อของอิสลามนั้นมีรายละเอียดปลีกย่อยมากมาย ตั้งแต่เรื่องของสังคม การเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ตั้งแต่ตื่นนอนถึงเข้านอน การกิน การดื่ม การพูด การทำธุรกิจ แม้แต่เรื่องการทำให้อุจจาระให้บริสุทธิ์ รายละเอียดดังกล่าวปรากฏอย่างชัดเจนในคัมภีร์อัลกุรอาน และในฮาดิษ ซึ่งเป็นบันทึกคำสอน แบบอย่างและเรื่องราวที่เป็น วิถีชีวิตของท่านศาสดามุฮัมมัด ซึ่งอาจกล่าวโดยรวมได้ว่าอิสลามคือวิถีแห่งการดำเนินชีวิตก็ได้ ซึ่ง บรรจง ไชยลังกา (2549) ได้อธิบายเกี่ยวกับหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติของอิสลาม ดังนี้

1) หลักศรัทธา หรือที่มุสลิมเรียกว่า รุกนอิมาน คำว่ารุกน แปลว่าหลักการศรัทธา ซึ่งหลักการศรัทธาในอิสลามนั้น มี 6 ประการ

(1) การศรัทธาในพระเจ้าพระองค์เดียว หลักศรัทธาในข้อนี้ เป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของศาสนาอิสลาม คือเชื่อว่ามีพระเจ้า และพระเจ้ามีองค์เดียว พระนามของพระเจ้าที่มุสลิมกล่าวถึงกันคือ อัลลอฮ์

(2) ศรัทธาในบรรดามลาอิกะฮ์ การศรัทธาในข้อนี้ คือ มีความเชื่อว่าการบันดาลบริหารจัดการต่างๆ ในจักรวาลนั้น พระองค์ให้มลาอิกะฮ์เป็นผู้รับใช้ทำกิจการต่างๆ มลาอิกะฮ์นั้นมีจำนวนมากมายเหลือคณานับ ในคัมภีร์อัลกุรอานได้กล่าวถึงมลาอิกะฮ์ไว้ว่าทำหน้าที่ต่างๆ เช่น การนำโอองการจากผู้เป็นเจ้ามามอบให้กับท่านศาสดา บันทึกความดีความชั่วมนุษย์ ปลดวิญญาณของมนุษย์ เหล่านี้เป็นต้น บางท่านพยายามแปลความหมายเป็นภาษาไทยว่าเป็น เทวทูต ซึ่งก็ไม่ตรงความหมายนักเพราะลักษณะของมลาอิกะฮ์นั้น ไม่มีเพศ แต่คำว่า “เทวะ” หรือ “เทพ” ในภาษาไทยนั้น มีลักษณะเป็นผู้ที่มีเพศ ฉะนั้นจึงน่าจะใช้คำศัพท์ว่า “มลาอิกะฮ์” น่าจะถูกต้อง

(3) หลักศรัทธาในบรรดาคัมภีร์ ในหลักศรัทธาในข้อนี้ เชื่อว่าพระเจ้าผู้เป็นเจ้าทรงประทานคัมภีร์มาให้ศาสดาทั้งหลาย เพื่อมาเทศนาสั่งสอนประชาชาติต่างๆ เหมาะสมตามยุคตามสมัยของศาสนานั้นๆ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากมาย

(4) ศรัทธาในบรรดาศาสดาทั้งหลาย การศรัทธาในข้อนี้ หมายความว่ามุสลิมต้องมีความศรัทธาในบรรดาศาสดาทั้งปวงที่มาก่อน ท่านศาสดามุฮัมมัดด้วย ทั้งนี้ เพราะตาม

หลักความเชื่อของอิสลามเชื่อว่าทุกๆ ประชาชาตินั้น จะมีศาสดาเป็นผู้นำในทางจิตวิญญาณและสังคม บางท่านก็ปรากฏนามในคัมภีร์อัลกุรอาน บางท่านก็ไม่ปรากฏนาม ศาสดาเหล่านั้นเทศนาตาภาษาของประชาชาติที่ศาสดากำเนิดขึ้น และความเชื่อท่านศาสดามุฮัมมัดเป็นศาสดาองค์สุดท้าย หลังจากศาสดามุฮัมมัด จะไม่มีศาสดาอีกแล้วโดยถือว่าศาสดามุฮัมมัดมาเป็นแบบอย่างที่สุดที่สมบูรณ์ที่สุดในทุกเรื่องเกี่ยวกับมนุษย์ตั้งแต่เรื่องการดำเนินชีวิตส่วนตัวและการจัดการทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

(5) ศรัทธาในวันสุดท้ายและการเกิดใหม่ในโลก การศรัทธาในข้อนี้ถือเป็นหลักศรัทธาที่สำคัญประการหนึ่ง ศาสนาอิสลามเชื่อว่า โลกมนุษย์ที่เราอาศัยอยู่นี้ วันหนึ่งจะต้องแตกสลายไป โดยเรียกว่าวันแห่งการสิ้นสุดของโลกนี้ว่า วันกิยามะฮ์ ซึ่งแปลว่า วันที่มนุษย์ทุกคนจะต้องถูกให้ฟื้นคืนชีพขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ศาสนาอิสลามมีความเชื่อว่ามนุษย์เกิดหนึ่งเดียว ตายหนึ่งเดียว ไม่มีความเชื่อในเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด ความเชื่อมั่นเช่นนี้ เพื่อให้จะให้มนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ด้วยความระมัดระวัง และเห็นว่าการกระทำความดีและความชั่วของมนุษย์ในโลกนี้นั้น จะได้รับผลตอบแทนตามที่เขาได้ประกอบ มนุษย์ต้องมีความรับผิดชอบในผลการกระทำที่ตนได้ประกอบขึ้น ผู้ที่กระทำความดีก็จะได้รับการตอบแทนความดี โดยการตัดสินพิพากษาให้ได้ไปอยู่สวรรค์ ส่วนผู้ที่กระทำความชั่ว ก็จะได้รับการตอบแทนให้ลงสู่นรก เพื่อการลงโทษที่ฝ่าฝืนบัญชาของพระผู้เป็นเจ้าของ การที่มีเชื่อในการตอบแทนในเรื่องชีวิตหลังความตาย เช่นนี้เพื่อชี้ให้เห็นว่า พระผู้เป็นเจ้าของมีความยุติธรรม การให้มนุษย์คนหนึ่งเกิดมาร่ำรวย มนุษย์คนหนึ่งเกิดมายากจนนั้น แท้จริงเป็นการทดสอบจากพระผู้เป็นเจ้าของ ทั้งนี้ เพื่อจะได้พิสูจน์ว่าในขณะที่มนุษย์มีชีวิตเราดำรงชีวิตในโลกนี้เพียงชั่วระยะเวลาสั้นๆ เท่านั้น

(6) ศรัทธาในกฎกำหนดสภาวะ การศรัทธาในข้อนี้ในภาษาอาหรับเรียกว่า การศรัทธาในเกาะฎอ เกาะดร์ ของพระผู้เป็นเจ้าของ การศรัทธาในข้อนี้มีความหมายอยู่ 2 นัย ความหมายแรกหมายความว่า มุสลิมต้องมีความเชื่อว่าความเป็นไปในสรรพสิ่งทั้งหลายในสากลจักรวาลนี้ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะเป็นสิ่งที่เป็อนุภาคที่มนุษย์มองไม่เห็นได้ด้วยตาเปล่า หรือการโคจรของดวงดาวต่างๆ ดำเนินไปภายใต้การกำหนดของพระเจ้า โดยสรุปคือ การกำเนิดของธรรมชาติและกฎธรรมชาติ เป็นไปตามกฎกำหนดสภาวะของอัลลอฮ์พระผู้เป็นเจ้าของ

2) หลักปฏิบัติหรือที่มุสลิมเรียกว่า รุกุนอิสลาม คำว่ารุกุน แปลว่าหลักการ ส่วนคำว่าอิสลาม แปลว่าการยอมมอบตนไปยังพระผู้เป็นเจ้าของหรือสันติภาพ รวมสองคำนี้เข้าด้วยกันว่ารุกุนอิสลาม แปลว่า หลักการปฏิบัติเพื่อสร้างสันติให้เกิดขึ้นในมนุษย์ซึ่งหลักการปฏิบัติที่สำคัญในอิสลามนั้นมี 5 ประการ คือ

(1) การปฏิญาณตนว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ และ มุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์”

(2) การละหมาดหรือนมาซ วันละ 5 เวลา

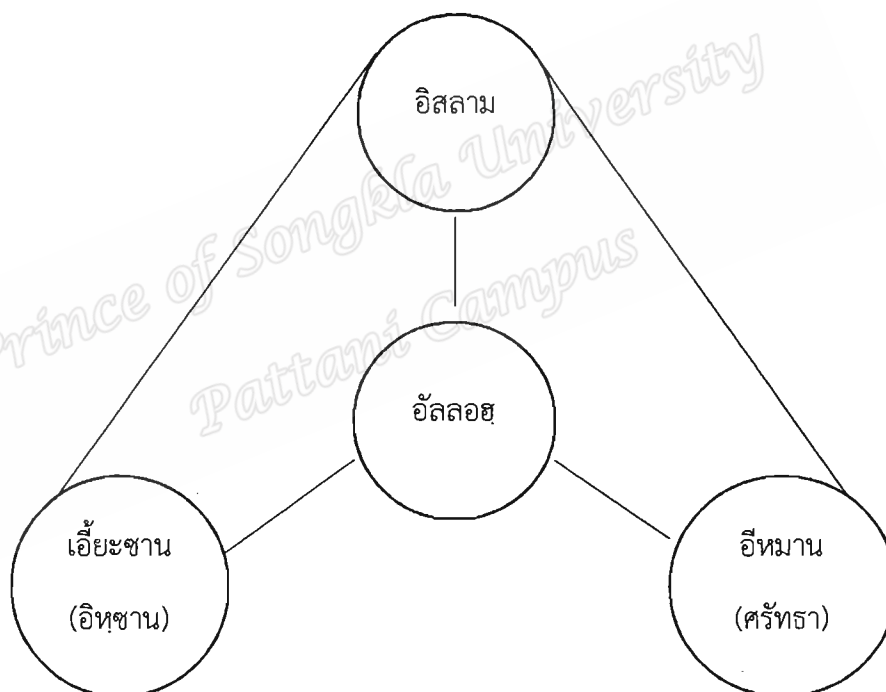
(3) การถือศีลอดในเดือนรอมฎอน

(4) การบริจาคซากาต

(5) การประกอบพิธีฮัจจ์

มีสลัน มาหะมะ (2552) ได้พูดถึงอีกหลักการสำคัญในศาสนาอิสลามที่มีผลสำคัญต่อวิถีชีวิต คือ หลัก อิหซาน ซึ่ง “อิหซาน” คือ ความดี หรือสิ่งที่ดีงาม ในที่นี้หมายถึง การทำให้อิบาดะฮ์ (การประกอบศาสนกิจ) มีความสมบูรณ์สวยงาม เช่น การสัจรวม (คุซอ) การปกป้อง และระมัดระวังจากการตั้งภาคีโดยเสมือนเรามองเห็นพระองค์ และพระองค์ทรงเฝ้ามองเรา ดังนั้นการยอมรับตนเองในความสัมพันธ์ของมนุษย์กับอัลลอฮ์ หรือกับสิ่งที่ถูกสร้าง ถือเป็นหลักการสำคัญในการดำรงวิถีชีวิตที่ถูกต้อง อันเป็นรากฐานของศีลธรรมจริยธรรมต่างๆ ของความสัมพันธ์ของมนุษย์กับพระเจ้า มนุษย์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม หลักคำสอนอิสลามล้วนแล้วแต่เพื่อสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามแต่คุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวจะไม่เกิดขึ้นหากปราศจากอิหซาน เพราะอิหซานนี้จะช่วยให้บุคคลหนึ่งมีจิตใจนอบน้อม ถ่อมตน ห่างไกลจากพฤติกรรมสิ่งชั่วร้ายต่างๆ และนำบุคคลนั้นสู่สงบสุขที่แท้จริงในชีวิต

ภาพที่ 3 แสดงถึงความสัมพันธ์ทั้งสามหลักการสำคัญในอิสลาม

ที่มา: เสาวนีย์ จิตต์หมวด และดนัย มุสตา (2541)

จากหลักการต่างๆ ที่พูดถึงไม่ว่าจะเป็นหลักศรัทธา หลักการปฏิบัติ และหลักอิหซาน ล้วนแล้วเป็นหลักการสำคัญที่มุสลิมทุกคนต้องยอมรับพร้อมปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อมนุษย์ดำรงอยู่ชีวิตอย่างสงบสุขทั้งโลกนี้และโลกหน้า ดังนั้น การทำความเข้าใจต่อหลักการสำคัญเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการทำความเข้าใจกับอิสลาม แม้หลักการที่กล่าวมานี้จะเป็นหลักการเบื้องต้นของอิสลามแต่ก็ถือว่าเป็นหลักการสำคัญที่มุสลิมทุกคนต้องยอมรับและปฏิบัติ หากทางภาครัฐหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบายต่างๆ ไม่มีความเข้าใจในเรื่องละเอียดอ่อนเหล่านี้ ก็อาจเกิดปัญหาต่างๆ ตามมาก็เป็นได้

7. การศึกษา

7.1 ความหมายของการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้ “การศึกษา” หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ฤติมน ศรีสุพรรณ (2555) ได้ให้ความหมายคำว่า “การศึกษา” (Education) ไว้หลายรูปแบบตามพิจารณา ดังนี้

1) พิจารณาในความหมายกว้าง การศึกษาหมายถึงการปลูกฝังประสบการณ์อย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถทำได้โดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ เพื่อก่อให้เกิดเป็นความรู้ ความคิด นำมาดัดแปลงเพื่อความเข้าใจตนเอง เข้าใจวัฒนธรรม และสังคม เพื่อประโยชน์ในการดำรงตนเป็นสมาชิกในสังคม การศึกษาในความหมายกว้างนี้ ไม่ใช่หมายถึงเฉพาะการเรียนหนังสือในห้องเรียน ในโรงเรียนเท่านั้น แต่แทบทุกอย่างที่เกิดขึ้นรอบตัวเกี่ยวข้องกับตัวเราในชีวิตประจำวันล้วนแต่เป็นการศึกษาทั้งสิ้น

2) เมื่อพิจารณาความหมายให้แคบลงมา การศึกษาหมายถึงการเรียนรู้ ซึ่งเน้นการเรียนรู้ทางวิชาการในลักษณะของการศึกษาที่เป็นแบบแผน หรือทางการ (Formal Education) หรือตรงกับความหมายที่เรียกว่า การเรียนหนังสือนั่นเอง

3) Dictionary of Modern Sociology ให้คำอธิบายว่า การศึกษา เป็นการขยายความรู้ให้กว้างขวาง เป็นความรู้ส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดที่คนต้องการหาเพื่อพัฒนาตนเอง กระบวนการนี้ได้มาโดยการใช้เทคนิคของการอบรมให้รู้ระเบียบของสังคมอย่างเป็นทางการเข้าไปด้วย

4) ทศนะทางสังคมวิทยา การศึกษาเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมอย่างเป็นทางการหรือโดยตั้งใจ และอย่างไม่เป็นทางการ หรือเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว เพื่อก่อให้เกิดการรักษา สร้างสรรค์ ประดิษฐ์คิดค้น ปรับปรุง ถ่ายทอด กระจายเผยแพร่วัฒนธรรม ในสังคมแบบง่าย ๆ

5) ความหมายทางทฤษฎีทางสังคมวิทยาการศึกษา หมายถึง กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังรุ่นหนึ่ง

6) ตามทัศนะของนักสังคมวิทยาการศึกษา “Education” เป็นกระบวนการควบคุมโดยความรู้สำนึก ซึ่งการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมจะเกิดขึ้นในตัวบุคคลเอง จาร์ส นวลนิม (2540) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการศึกษาเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว ความหมาย ของ การศึกษาอาจจำแนกได้ 2 ลักษณะ

(1) การศึกษาในความหมายที่กว้าง หมายถึง อิทธิพลทุกอย่างที่มีต่อชีวิต บุคลิกภาพ และความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ที่ถูกกำหนดด้วยปัจจัยหลายอย่าง เช่น ครอบครัว สังคม ศาสนา ระบบการปกครอง สื่อมวลชนและดินฟ้าอากาศ เป็นต้น การศึกษาในลักษณะนี้ไม่มีสิ้นสุดเริ่มตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการศึกษาจากประสบการณ์ทั้งหมดของชีวิต การศึกษาจึงมิได้จำกัดอยู่แค่ในโรงเรียนเท่านั้น

(2) การศึกษาในความหมายที่แคบ หมายถึง กระบวนการที่สังคมถ่ายทอด วัฒนธรรม ความรู้ ความชำนาญ ค่านิยมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง โดยผ่านโรงเรียนหรือ

สถาบันทางสังคมอื่นๆ เป็นการถ่ายทอดอย่างจงใจ มีการเลือกสรรว่าจะถ่ายทอดอะไร มีการกำหนดแนวทาง มีการจัดตั้งระบบเป็นกิจจะลักษณะ การศึกษาในลักษณะนี้เป็นภารกิจของสังคมที่จะปั้นให้เด็กเป็นไปตามความต้องการของสังคม

ส่วนของการให้ความหมายของการศึกษาตามทัศนะหรือมุมมองของอิสลามนั้น ซึ่ง วรเดช อมรรวิพัฒน์ (2556) นิยามว่า การศึกษาในมุมมองของอิสลามมองว่า การศึกษา และการจัดการศึกษา นับเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานสำหรับมุสลิมทั้งชายและหญิง คัมภีร์อัลกุรอานโองการแรกที่พระเจ้าเป็นเจ้าประทานลงมาเป็นเรื่องการแสวงหา และการให้ความรู้ความเข้าใจ ความรู้พื้นฐานของความดี และค่าของมนุษย์ ท่านนบีมุฮัมมัดแนะนำให้มีการศึกษา ตั้งแต่เปลจนถึงหลุมศพการศึกษาครอบคลุมทั้งในเรื่องที่เรียกว่า “ทางศาสนา” และวิชาการทั่วไป พระเป็นเจ้าทรงดำหนิ ผู้มีความรู้ที่ไม่ประพฤติปฏิบัติตนดีงามตามความรู้ที่มี

สรุปได้ว่าการศึกษา คือ เป็นกระบวนการหนึ่งเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ด้านต่างๆ ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยผ่านประสบการณ์ของชีวิตทั้งชีวิตที่ไม่มีวันสิ้นสุด

7.2 ปรัชญาการศึกษา

ในการศึกษาเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษามีแนวคิดมากมายทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งในการแบ่งกลุ่มแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาก็มีแนวคิดที่แตกต่างกันออกไป ซึ่ง ไพฑูลย์ สีนลาร์ตัน (2555) กล่าวว่า เมื่อเริ่มต้นสนใจหรือทำความเข้าใจกับการศึกษาก็จะหันเข้าหาปรัชญาพื้นฐานก่อนทันทีโดยดูว่า ปรัชญาพื้นฐานหรือตัวเนื้อหาของปรัชญามีอะไร เช่น ปรัชญาจิตนิยม เป็นต้น แล้วก็วิเคราะห์ การศึกษาไปตามปรัชญาเหล่านี้ ซึ่ง ไพฑูลย์ สีนลาร์ตัน (2555) มีความคิดเห็นว่า ในปัจจุบันจึงมีแนวทางอื่นๆ เกิดขึ้นและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น เมื่อรวมแล้วเท่าที่เป็นอยู่ 3 แนวทางใหญ่ๆ คือ

- 1) ปรัชญาการศึกษาที่ยึดปรัชญาเนื้อหาเป็นแม่บท
- 2) ปรัชญาการศึกษาที่ยึดการศึกษาเป็นแกนกลาง
- 3) ปรัชญาการศึกษาที่มุ่งหาความกระจ่างในแนวคิดและกิจกรรมทางการศึกษา

การศึกษาปรัชญาการศึกษาต่างประเทศ วิทย์ วิศทเวทย์ (2555) กล่าวว่า มีปรัชญาการศึกษามีหลายสำนัก แต่ละสำนักต่างก็มีปรัชญาแม่บทของตนเองรองรับเป็นพื้นฐาน เช่น ปฏิรูปนิยมของดิวงอิงอยู่กับปรัชญาปฏิบัตินิยม สารัตถะนิยมของฮัทซิงอิงอยู่กับจิตนิยมแบบเพลโต ระบบการศึกษาฆวนซงอิงอยู่กับปรัชญาของมาร์กซ์ ระบบการศึกษาเสรีนิยมอิงอยู่กับปรัชญา เอ็กวิสเทนเซียลลิสม์ เป็นต้น ปรัชญาเหล่านี้ล้วนมรมติของตนเกี่ยวกับโลกแห่งความเป็นจริง ธรรมชาติของมนุษย์ ชีวิตที่ดี ระบบสังคม การเมืองที่น่าพึงปรารถนา เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยกำหนดแนวทางการศึกษา

การให้ความหมายของการศึกษาตามทัศนะของนักปรัชญาการศึกษานั้น ไพฑูลย์ สีนลาร์ตัน (2555) กล่าวว่า เราอาจจะพิจารณาความหมายของการศึกษาแยกออกได้เป็น 2 แนวใหญ่ๆ คือ

แนวแรก เป็นการพิจารณาการศึกษาในวงกว้างครอบคลุมถึงกระบวนการต่างๆ ของสังคมที่จะถ่ายทอดแนวคิด ความเชื่อ ระบบพฤติกรรม ตลอดจนศิลปกรรมต่างๆ อันรวมเรียกว่า วัฒนธรรมนั้นจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่ง การศึกษาแนวนี้เรียกว่าการศึกษาในฐานะเป็นกระบวนการ

สร้างสังคมประภคิต (Education as a Socialization Process) ซึ่งเกิดขึ้นในทุกสถาบัน ทุกระดับของชีวิต

แนวที่สอง เป็นการพิจารณาการศึกษาในวงแคบมุ่งที่สถาบันสังคมเพียงสถาบันเดียว คือ สถาบันการศึกษา หรือ โรงเรียนเป็นการทำความเข้าใจในเรื่องบทบาท หน้าที่ และกระบวนการต่างๆ ในโรงเรียน การศึกษาในแนวหลังนี้เป็นการศึกษาในฐานะเป็นสถาบันทางสังคม (Education as a Social Institution) บทบาทการศึกษาของปรัชญาการศึกษานั้นมีมากในการศึกษาแนวสองมากกว่าแนวแรก เพราะมีลักษณะเฉพาะเป็นวิชาชีพชัดเจน

ส่วนบทบาทหน้าที่ของปรัชญาการศึกษา ซึ่ง วิทย์ วิศทเวทย์ (2555) กล่าวว่า ปรัชญาอาจช่วยในการพิจารณากำหนดเป้าหมายได้บ้างดังนี้

ประการแรก ปรัชญาอาจช่วยชี้ให้เห็นว่าเป้าหมายการศึกษาที่จะเลือกนั้นสอดคล้องกับข้อเท็จจริงทางสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ศาสนาที่กำลังปรากฏอยู่ในสังคมหรือไม่ ถ้าเป้าหมายที่จะเลือกขัดแย้งกับสิ่งเหล่านี้อย่างรุนแรง อะไรจะเกิดขึ้น นี่เป็นเรื่องที่สังคมจะต้องตัดสินใจว่าเป้าหมายอะไรเหมาะสมที่สุด

ประการที่สอง เป้าหมายทางการศึกษาที่จะเลือกนั้นขัดแย้งกับเป้าหมายของกิจกรรมอื่นๆ ของสังคมหรือไม่ โดยเฉพาะกิจกรรมทางการเมืองและสังคม ถ้าไม่ขัดก็เป็นไปได้ แต่ถ้าขัดกันก็จะต้องเลือกว่าจะละทิ้งเป้าหมายอันไหน หรือจะแก้ไขให้สอดคล้องกันได้อย่างไร

ประการที่สาม เป้าหมายทางการศึกษาที่เลือกนั้นสอดคล้องกับการมีชีวิตที่ดีหรือไม่ ชีวิตที่ดีควรเป็นอย่างไร ธรรมชาติของมนุษย์คืออะไร ปัญหาเหล่านี้นักปรัชญาอาจเสนอความเห็นเพื่อประกอบพิจารณาในการเลือกเป้าหมายทางการศึกษา

แนวคิดของนักปรัชญาทั้งหลายที่ผู้วิจัยได้สืบหาข้างต้น สรุปได้ว่าการศึกษาเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ทุกคน ไม่ว่าจะเป็ความหมายของการศึกษาในวงกว้างหรือวงแคบ การศึกษาคือกลไกสำคัญเพื่อพัฒนามนุษย์อย่างยั่งยืน

7.3 ความสำคัญของการศึกษา

อิสลามให้ความสำคัญกับการแสวงหาความรู้เป็นอย่างมาก ดังพบเห็นในหลักคำสอนทั้งในอัลกุรอาน และอัลฮาดิษ อย่างมากมาย ซึ่ง ดลมนรรจน บากา และ แวอุเซ็ง มะแดเฮาะ (2533) กล่าวว่า รูปแบบการศึกษาในอิสลามนั้นไม่ได้จำกัดเพียงแคในรั้วโรงเรียน หรือตามมหาลัย หรือจำกัดอายุไว้ ไม่มีใครแก่เกินเรียนสมกับสุภาคติบทหนึ่งที่ว่า

“จงแสวงหาวิชาความรู้ ตั้งแต่ในเปลจนกระทั่งถึงหลุมฝังศพ”

อิสลามได้บัญญัติให้มุสลิมแสวงหาความรู้ เรียนการอ่านการเขียน เรียนข้อบังคับต่างๆ ในศาสนาและเรื่องต่างๆ ที่มีความจำเป็นในการดำเนินชีวิต ดังโองการที่อัลลอฮฺประทานลงมาแก่ท่าน นบีมุฮัมมัด ซูเราะฮฺ (โองการ) อัลอะลัก ความว่า “96: 1-5 จงอ่านด้วยพระนามของพระผู้เป็นเจ้าของเจ้า ผู้ทรงบังเกิดมนุษย์จากก้อนเลือด จงอ่านและพระผู้อภิบาลของเจ้าทรงเกียรติยิ่ง ผู้ซึ่งสอนด้วยปากกา ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขามารู้”

การศึกษาเป็นกระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ ซึ่ง มัสลัน มาหะมะ (2552) กล่าวว่า การศึกษาในอิสลามไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์หรือทักษะจากชนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่น แต่ในมุมมองของอิสลามการศึกษาจะความหมายที่กว้าง และจะครอบคลุมหลายๆ

ด้าน กล่าวคือการศึกษาในอิสลามเป็นกระบวนการอบรมบ่มเพาะสติปัญญา ร่างการและจิตวิญญาณ เพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษาในอิสลามจะมีความหมายที่ครอบคลุมในหลายมิติดังต่อไปนี้

- 1) ตรีปิยะฮ์ หมายถึง การขัดเกลาจิตใจ
- 2) ตะอ์ลีม หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ ซึ่งรวมถึงความรู้ศาสนาและความรู้ทาง

โลก

- 3) ตะอ์ดิบ หมายถึง การอบรมบ่มนิสัยให้มีคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัย จากการนิยามเกี่ยวกับการศึกษาในอิสลามในมิติต่างๆ มัสลัน มาหะมะ (2552) ได้สรุปว่า การศึกษาในแบบอิสลามนั้นมีลักษณะ ดังนี้

- 1) เป็นการศึกษาตลอดชีพ
- 2) เป็นการสนองตอบวัตถุประสงค์ของการสร้างมนุษย์ กล่าวคือ เพื่อเป็นบ่าวของอัลลอฮ์ และเป็นตัวแทนของพระองค์บนผืนแผ่นดิน

- 3) ทำให้สมาชิกของสังคมมีคุณธรรมจริยธรรม มีความเจริญรุ่งเรือง

สำหรับความเป็นอยู่ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความแตกต่างจากส่วนกลาง ทั้งในด้านศาสนา วัฒนธรรม และความเป็นอยู่ ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญเพื่อเป็นตัวเชื่อมระหว่างกัน ซึ่ง ดันยาล อับดุลเลาะ (2560) ได้กล่าวว่า

“การศึกษาคือเครื่องมือสำคัญในการต่อรองกับอำนาจรัฐ การศึกษาทำให้คนมลายูมุสลิมสามารถเข้าไปบทบาทในภาคส่วนต่างๆ ทั้งภาครัฐและประชาสังคม แต่การเข้าถึงการศึกษาก็มีอุปสรรคในด้านเศรษฐกิจ จึงต้องพึ่งทุนการศึกษาจากแหล่งต่างๆ โดยเฉพาะแหล่งทุนต่างประเทศ สำหรับคนที่เรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัยในภาคอื่นของประเทศ”

จากข้อมูลข้างต้น พบว่า อิสลามให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาด้านศาสนา และด้านสามัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รอฮานี ดาโอ๊ะ (2546) ซึ่งได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ อิสลามกับการศึกษาศาสนาของมุสลิมในสังคมไทยกรณีศึกษาบทบาทของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดในจังหวัดภาคใต้ โดยพบว่า ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับการศึกษาทางด้านศาสนา และสามัญเป็นอย่างยิ่งมีหลักคำสอนมากมายที่กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้และข้อบังคับในเรื่องการศึกษาแก่มุสลิมทุกคน

7.4 เป้าหมายของการศึกษา

ปริญญา ประหยัดทรัพย์ (2560) ได้ศึกษาแนวคิดปรัชญาการศึกษาของ อิบน์ คอลดูน โดยการศึกษาด้านแนวคิดของ อิบน์ คอลดูน พบว่า เขาได้ให้ความสำคัญกับการศึกษามาก เพราะท่านถือว่าการศึกษาจะมีผลอย่างยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในสังคม ท่านเชื่ออีกว่ามนุษย์ต่างกับสัตว์ตรงที่ทัศนคติต่อสังคมซึ่งจะบรรลุได้โดยการใช้สติปัญญา สิ่งเหล่านี้ไม่มีในบรรดาสัตว์ทั้งหลาย อิบน์ คอลดูน ถือว่าสถาบันการศึกษาคือ สถาบันทางสังคม และการศึกษาก็จะพัฒนาไปตามความประสงค์ของสังคมอย่างช้าๆ เป้าหมายของการศึกษาตามทัศนะของท่านพอสรุป ได้ดังนี้

- 1) เพื่อให้นักเรียนสามารถวางแผนที่จะตอบสนองความต้องการของสังคม
- 2) เพื่อแสวงหาความรู้ที่อยู่เหนือความรู้ที่ได้มาจากประสาทสัมผัส
- 3) เพื่อพัฒนาบุคลิกนิสัยให้สอดคล้องกับศาสนาเพราะสิ่งนี้จะทำให้มนุษย์สามารถ

ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข

4) เพื่อให้นักเรียนมั่นใจกับวิธีการดำเนินชีวิต

ปริญญา ประหยัดทรัพย์ (2560) ได้รวบรวมแนวคิดของบุคคลเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาด้านเป้าหมายของศึกษา ดังนี้

1) โซฟิสต์ เป็นกลุ่มนักปรัชญาที่เริ่มมีความคิดเกี่ยวกับเป้าหมายของการศึกษา ว่าการศึกษาต้องสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับความสำเร็จในการแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตัวเอง

2) โซคราตีส มีความเห็นว่า เป้าหมายของการศึกษา คือ การค้นพบสัจธรรมหรือความจริงเชิงปรนัย

3) เซนต์ ออกัสติน มีความเห็นว่า เป้าหมายของการศึกษา คือ การมุ่งหวังให้ผู้เรียนกลับใจไปรักพระเจ้า (Conversion) และสำนึกบาปของตน (Repentance) ทั้งนี้ เพราะการกลับใจไปรักพระเจ้าย่อมทำให้มนุษย์พบกับความสุขที่แท้จริง

4) ล็อค มีความเห็นว่า เป้าหมายของการศึกษาควรมุ่งสู่สังคม และรัฐ ไม่ใช่อาณาจักรของพระเจ้า เป้าหมายดังกล่าว คือ การรักษารัฐที่ให้ความมั่นคงในสิทธิในทรัพย์สินส่วนบุคคล

5) รูโซ มีความเห็นว่า เป้าหมายของการศึกษา คือ การให้ผู้เรียนได้เติบโตตามแนวโน้มแห่งธรรมชาติของตน การศึกษาจึงเป็นอิสระจากสังคมและอิทธิพลใดๆ ทั้งสิ้น ผลของการให้การศึกษาในลักษณะดังกล่าวนี้คือ ผู้เรียนสามารถเป็นตัวของตัวเอง จากนั้น จึงเรียนรู้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม และการมุ่งสู่ความดีของสังคมทั้งสังคมโดยละเอียดเฉพาะตนและเฉพาะกลุ่มลงเสีย

มัสลัน มาหะมะ (2552) ได้รวบรวมเกี่ยวกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาอิสลามตามทัศนะของนักวิชาการอิสลามไว้หลายท่านด้วยกัน เช่น

1) ตามแนวคิดของ บุรฮานุดดีน อัล ซัรนูซี เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษาอิสลาม คือ

(1) การแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮ

(2) ชีวิตในอนาคต

(3) ขจัดความไม่รู้

(4) พิทักษ์รักษาศาสนา

(5) การคงอยู่ของอิสลาม

2) มูอัมมัด อะฎียะฮฺ กล่าวว่า เป้าหมายแรกและเป้าหมายสูงสุดของการศึกษาอิสลามคือการตัดเกลาทางศีลธรรมและการอบรมทางจิตวิญญาณ ท่านมีทัศนะว่าจริยธรรมทางศาสนาเป็นอุดมการณ์ เป็นจริยธรรมที่สมบูรณ์และทัศนะที่สูงส่งนี้เป็นพื้นฐานของการศึกษาในอิสลาม

3) अबดุลอฮฺ นะศิห อุลวาร์ ได้กล่าวในหนังสือ (ดาร์ ปียะตุล เอาลาต) ว่าการศึกษาต้องครอบคลุมด้านต่างๆ เช่น ด้านความศรัทธา จริยธรรม สรีระ สติปัญญา และสังคม

ส่วน มัสลัน มาหะมะ (2552) ได้กล่าวถึงเป้าหมายการศึกษาตามทัศนะของอีกท่านที่สำคัญ คือ อิหม่าม Al-Khazali ว่าการศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อจรรโลงไว้ซึ่ง อัคลาภ (จริยธรรม) ที่ดี และเพื่อขจัดความไม่รู้

จากเป้าหมายการศึกษาที่ผู้วิจัยได้รวบรวมไว้ในข้างต้น สรุปได้ว่าการศึกษามีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างยิ่ง โดยพบว่าการศึกษามีหน้าที่เพื่อพัฒนามนุษย์ในด้านต่างๆ ทั้งคุณธรรมจริยธรรม และสติปัญญา

8. การศึกษาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ระบบการศึกษาในโลกอิสลามนั้น มีรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะมาเป็นระยะเวลายาวนาน โดยเริ่มจากการศึกษาตามมัสยิด และบ้านเรือนที่ไม่มีระบบในการบริหารการจัดการที่ชัดเจน จากนั้นก็เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงในการบริหารการจัดการที่เป็นระบบมากขึ้น ซึ่ง ซอและห์ ตาเล (2555) อธิบายว่า การเปลี่ยนแปลงเริ่มเกิดขึ้นหลังการเปิดการเรียนการสอนเป็นชั้นเรียน เรียกว่า Madrasah (ระบบโรงเรียน) ได้เกิดขึ้นในอิรักภายใต้การปกครองของอาณาจักรอับบาซียะฮ์ แต่ก็ใช้เวลาเป็นร้อยกว่าปีกว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงในซาอุดีอาระเบีย หรือคาบสมุทอาหรับในช่วงปี ค.ศ. 1175 โรงเรียนแห่งแรกก็ได้เกิดขึ้นที่มักกะฮ์ แต่การพัฒนาการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาในซาอุดีอาระเบียที่เห็นได้ชัดเจน เกิดขึ้นในสมัยการปกครองของกษัตริย์ Abdul Aziz (ค.ศ.1876-1953) ซึ่งท่านได้วางรากฐานการศึกษาสมัยใหม่โดยจัดตั้งศูนย์อำนาจการศึกษาของรัฐขึ้นมา

ระบบการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และพื้นที่ใกล้เคียงมีการเปลี่ยนแปลงจากเดิมไปมาก โดยเริ่มแรกนั้นการศึกษาที่ยังไม่เป็นระบบในการบริหารการจัดการ ถูกเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษามาเป็นโรงเรียนสองระบบ คือ สอนศาสนาและสอนสามัญที่เรียกว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดย รูปแบบการศึกษาของคนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เริ่มแรกนั้นผู้ปกครองจะส่งลูกของตนหรือสอนด้วยตัวตนเอง ซึ่ง Joseph Chinyong Liow กล่าวว่า รูปแบบการศึกษาวินาศศาสนาของคนในมุสลิมในสามจังหวัดนั้น มักจะเริ่มต้นที่บ้าน (สำหรับผู้ปกครองที่มีวิชาความรู้) โดยการเรียนเกี่ยวกับอัลกุรอาน มัสลัน มาหะมะ (2551) กล่าวว่า การศึกษาอิสลามแบบใหม่ คือ ระบบมัตราสะฮ์ (Madrasah) รูปแบบการเรียนการสอนในระบบมัตราสะฮ์มีความแตกต่างในแง่คิดของการนำเสนอ การสร้างสื่อการสอน และการทดสอบเพื่อประเมินความสามารถของนักเรียน

การศึกษาในแบบปอเนาะเป็นการศึกษาแบบเก่าแก่ที่มีมายาวนานในแถบมลายู ทั้งในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย รวมทั้งในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ ซึ่ง ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2553) กล่าวว่า ปอเนาะมาจากคำอาหรับว่า Pondok หมายถึงที่พักคนเดินทาง แต่คำว่าปอเนาะของคนไทยมุสลิมภาคใต้และมุสลิมแถบประเทศอาเซียน หมายถึงกระท่อมเล็กๆ สำหรับนักเรียนจากภูมิลำเนาไกลและไกลมาพักอาศัยตลอดการศึกษาเล่าเรียน โดยอยู่ในความดูแลและการอบรมสั่งสอนของโต๊ะครู ประพนธ์ เรืองณรงค์ (2553) อธิบายว่า โดยทั่วไปการเรียนการสอนในปอเนาะไม่เก็บค่าเล่าเรียน โต๊ะครูดำรงชีพจากรายได้การประกอบภารกิจ เช่น ทำนา ทำสวน รวมทั้งได้รับทรัพย์สินผลประโยชน์จากผู้บริจาคซึ่งเรียกว่า “ซากาต” อัสนี มาหะมะ (2560) ได้อธิบายเกี่ยวกับการเรียนการสอนแบบเก่าว่า การเรียนการสอนจะใช้กิตาบายาวีเป็น ตำราอธิบายศาสนาที่เป็นภาษาอาหรับ และแปลด้วยภาษามลายูยาวี โดยโต๊ะครูนั่งบนพื้นตรงกลางหันหน้าเข้าหาหน้านักเรียนเพื่อทำการอ่านและซักถามทีละคนพร้อมเปิดโอกาสให้มีการถาม และแลกเปลี่ยนโต๊ะครูจะทำการวิจารณ์คำถามและอธิบายข้อข้องใจ

อย่างละเอียด ทั้งนี้ปอเนาะไม่มีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ตายตัว ไม่มีการแบ่งเป็นชั้นเรียน นักเรียนจะเรียนเหมือนกัน จนกว่านักเรียนผู้นั้นจะเข้าใจและสามารถเชื่อมโยงความรู้ในลำดับต่อไปได้

เดิมในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการศึกษาด้านศาสนาที่เห็นชัดเป็นรูปธรรมคือ สถาบันปอเนาะแบบดั้งเดิม ต่อมาในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2502-2508 เป็นต้นมา พื้นที่แห่งนี้ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบ และโครงสร้างการศึกษาอย่างค่อนข้างชัดเจนไปสู่รูปแบบการศึกษาที่มีชื่อเรียกว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และสายวิชาการสามัญ เด็กที่เรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจะต้องผ่านเงื่อนไขการเรียนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย จากนั้นจึงเริ่มเข้าศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งสอนทางด้านวิชาศาสนาและสามัญควบคู่กันไป ปัจจุบัน ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นนิยมส่งลูกหลานเข้าเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เนื่องจากมีความเชื่อว่าลูกจะสามารถเรียนรู้วิชาการด้านศาสนาควบคู่กับวิชาการสามัญควบคู่กันไป โดยที่โรงเรียนจะเปิดการเรียนการสอนศาสนาตั้งแต่วัยชั้นปีที่ 1-10 และด้านสามัญตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 รอฮานี ดาโอ๊ะ, ประสิทธิ์ รัตนมณี และ นิปาตีเมาะหะยีหามะ (2553) จากข้อมูลของ ประพลธ์ เรืองณรงค์ (2553) กล่าวว่า หลังปี พ.ศ. 2502 เป็นช่วงระยะแรกที่ทางรัฐได้เริ่มมีนโยบายต่างๆ เกี่ยวกับการปรับปรุงระบบการศึกษาในสามจังหวัด ซึ่งส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ จากปอเนาะมาเป็นชื่อ “โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม” โดยแบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 2 ภาค คือภาคศาสนาใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาเรียนจากช่วงเช้าถึงเที่ยง และภาควิชาสามัญจากช่วงบ่ายถึงเย็น แต่ก็มีบางโรงเรียนเรียนวิชาสามัญในช่วงเช้าและวิชาศาสนาในช่วงบ่าย

นอกจากนี้ หะสัน หมัดหมาน และคณะ (2535) ได้กล่าวว่า สภาพการเปลี่ยนแปลงการศึกษาของสังคมมุสลิมโดยทั่วไปแล้วขึ้นอยู่กับ การตื่นตัวของคนในสังคม ซึ่งสามารถแบ่งกลุ่มชนมุสลิมออกเป็นสองกลุ่มด้วยกัน

1) สังคมมุสลิมที่มีความใฝ่ฝันให้ลูกๆ ได้มีความพร้อมทางการศึกษาตั้งแต่ขั้นต้น โดยจัดให้ลูกๆ ได้เข้าเรียนในชั้นเด็กก่อนวัยเรียน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าไปเรียนในชั้นอนุบาลที่มีความพร้อมในด้านการเรียนการสอน โดยหวังให้ลูกๆ ได้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีลักษณะพิเศษและมีความพร้อมในด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีความสมบูรณ์ภายในตัวของมันเอง

2) เป็นกลุ่มมุสลิมส่วนใหญ่ที่มองเห็นว่า บุตรหลานมุสลิมทุกคนจะต้องได้รับการปลูกฝังเอกลักษณ์แห่งอิสลามตั้งแต่เยาว์วัย โดยที่จะต้องนำการเรียนการสอนสมัยใหม่ควบคู่ไปด้วยกับหลักการอิสลามด้วย การที่จะจัดระบบการเรียนการสอนเช่นนี้ได้ขึ้นด้วยการร่วมมือกันจัดตั้งโรงเรียนของตนเองขึ้นมา เพื่อเตรียมความต้องการของสังคมมุสลิมส่วนใหญ่

ข้อมูลข้างต้นเห็นได้ว่า ระบบการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด แต่การเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ว่าอาจก่อให้เกิดผลเสีย และอาจเพิ่มความขัดแย้งตามมาอย่างมากมาย ซึ่งในช่วงแรกเพราะเป็นการเปลี่ยนระบบสังคม และวัฒนธรรมที่ถูกสืบทอดกันมาอย่างยาวนาน แม้รัฐบาลจะใช้ชื่อว่าปรับเปลี่ยนระบบการศึกษาเพื่อเป็นการพัฒนาและปรับปรุงให้สอดคล้องกับโลกปัจจุบันก็ตาม

ส่วนรูปแบบการศึกษาของคนในพื้นที่นั้นผู้ปกครองยังเน้นการปลูกฝังการศึกษาด้านศาสนาเพราะคนในพื้นที่ยังมีความเชื่อว่าการศึกษาด้านศาสนาเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีวิตเป็นอย่างดี

ยิ่ง ยิ่งด้วยในช่วงแรกหรือช่วงวัยเด็ก พ่อแม่จะนิยมส่งลูกหลานของตนไปเรียนในโรงเรียนที่เป็นแบบสองระบบ คือ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ซึ่งระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนนั้น เน้นการเรียนทั้งสายสามัญและการเรียนด้านศาสนาควบคู่กันไป ทำให้ผู้ปกครองนิยมส่งลูกของตนเข้าโรงเรียนในลักษณะดังกล่าวถึงแม้บางโรงเรียนอาจต้องจ่ายเพิ่มค่าต่างๆ จากส่วนที่รัฐใช้นโยบายเรียนฟรีก็ตาม

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

9.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ เห็นได้ชัดไม่ว่าจะเป็น วิถีชีวิต และการนับถือศาสนาที่ต่างกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดความแตกต่างในด้านอื่นๆ ระบบการศึกษาและการจัดการศึกษาก็เช่นกัน ภายหลังจากปรับเปลี่ยนการนับถือศาสนาจากแบบเดิมมาเป็นศาสนาอิสลาม เริ่มมีการก่อตั้งสถาบันการศึกษาที่เรียนกว่าปอเนาะโดยโต๊ะครูที่ได้ศึกษาจากแถบอาหรับ จนในเวลาต่อมามีการปรับเปลี่ยนจากปอเนาะบางแห่งเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งเป็นโรงเรียนสองระบบ มีการเรียนทั้งสามัญและศาสนา ตลอดระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงระบบต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น หากได้รับการศึกษาและวิจัยในเรื่องต่างๆ ก็จะสามารถสะท้อนปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ ดังนั้น ผู้วิจัยได้สืบค้นงานวิจัยต่างๆ เกี่ยวกับการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกมาดังนี้

งานวิจัยของ ชิตติก อาลี (2555) เรื่อง “วิวัฒนาการการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อทราบถึงข้อดี ข้อเสีย ปัญหา และอุปสรรคในการใช้หลักสูตรการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในด้านการบริหาร การจัดการศึกษาพบว่า การบริหารและการดำเนินกิจการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามบางแห่งในปัจจุบันเป็นไปอย่างมีระบบ บุคลากรได้รับการพัฒนาอบรม อาคารสถานที่มั่นคงถาวร ในด้านหลักสูตรได้นำเอาหลักสูตรสามัญศึกษามาใช้อย่างเต็มรูปแบบ ทำให้การพัฒนาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัจจุบันได้ถูกปรับเปลี่ยนผสมผสานตามระบบการศึกษาในสมัยใหม่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยรัฐบาลได้เข้ามาสนับสนุนและผสมผสานระบบการศึกษาสมัยใหม่

บทความวิชาการ ของ วุฒิชัย เนียมเทศ และคณะ (2558) เรื่อง “การบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้” ได้สรุปไว้ดังนี้ คือ ในการบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นต้องคำนึงถึงบริบทที่มีความหลากหลาย ความแตกต่างในสังคม โดยศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะปัญหาคุณภาพการจัดการศึกษา คุณภาพของครู และบุคลากรทางการศึกษาด้านหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอน ด้านการมีส่วนร่วมกับชุมชน รวมไปถึงด้านการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานในภาวะที่มีความเสี่ยง และความละเอียดอ่อนต่อบุคคลในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้านศาสนา วัฒนธรรม วิถีชีวิต จึงเป็นบทบาทหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่

ต้องมีความเข้าใจ เข้าถึง และสามารถพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิผลในการเป็นอยู่ต่อไป

งานวิจัยของ บรรจง ไชยลังกา (2549) บทคัดย่อ เรื่อง “แนวทางการส่งเสริมให้ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมเรียนและใช้ภาษาไทย” โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ เพื่อศึกษาถึงปัญหา/อุปสรรคที่ทำให้ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมเรียน และใช้ภาษาไทย และเพื่อศึกษาถึงแนวทางการส่งเสริมให้ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมเรียน และใช้ภาษาไทย โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากการบรรยาย ซีดี และอินเทอร์เน็ต ส่วนการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ ใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า พบปัญหาในหลายประการได้แก่ ประการที่ 1 ผู้นำศาสนาไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา เพราะไม่เห็นความสำคัญของภาษาไทยและเห็นว่าภาษาไทยไม่ได้สนองความต้องการด้านศาสนาอิสลาม และเจ้าหน้าที่รัฐไม่ได้สนับสนุนให้ผู้นำศาสนาเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา ประการที่ 2 คือ ภาษาไทยไม่เป็นประโยชน์ต่อการสนองความต้องการของชาวมุสลิม โดยเฉพาะความต้องการทางศาสนาอิสลาม ประการที่ 3 คือ เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เข้าใจหลักการของศาสนา ส่วนแนวทางในการแก้ปัญหาได้แก่ ควรจัดตั้งหน่วยงานด้านศาสนาอิสลามขึ้นตรงต่อสำนักนายกรัฐมนตรี มีลักษณะงานครอบคลุมทุกเรื่องราว ที่เกี่ยวข้องกับชาวไทยมุสลิม และศาสนาอิสลามทำหน้าที่ให้ดูแลชาวไทยมุสลิมที่ข้ามไปทำงานในประเทศมาเลเซีย ในสถานะคนไทยส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญต่อชาติประชาสัมพันธ์เรื่องราวของศาสนาอิสลามและชาวไทยมุสลิมเพื่อให้สังคมไทยมีความเข้าใจ และเกิดทัศนคติที่ดีต่อชาวไทยมุสลิมและกำกับการดูแลการบังคับใช้กฎหมายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างเป็นธรรม เสมอภาค และไม่เลือกปฏิบัติ

บทความวิจัยของ นาซีเราะห์ เจมะมะ (2554) เรื่อง “กระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามสำหรับเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในบริบทบ้าน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม และชุมชน สำหรับเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายภาคใต้ กลุ่มตัวอย่าง คือ บิดา มาดา ผู้อำนวยการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม อาจารย์ที่ปรึกษากลุ่มเพื่อน โต๊ะอิหม่าม ผู้ใหญ่บ้าน จำนวนจังหวัดละ 90 คน ผลการศึกษาวิจัย พบว่า

1) บ้าน มีกระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ด้วยการสอนให้เยาวชนรู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีบิดามารดาปฏิบัติตามหลักปฏิบัติ 5 ประการเป็นตัวอย่างให้เยาวชนปฏิบัติ

2) โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีกระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม โดยการสอนให้เด็กประพฤติตัวตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามซึ่งประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 5 ประการ หลักศรัทธา 6 ประการ และหลักอิศซาน

3) ชุมชน มีกระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ด้วยการให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการทำบุญ และทำกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาอิสลามที่ชุมชนจัดขึ้นโดยสมาชิกชุมชนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง และข้อเสนอแนะ คือ ควรศึกษาองค์ประกอบอื่นที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของวัยรุ่นในด้านคุณธรรมจริยธรรมอิสลาม ควรศึกษาวิธีการถ่ายทอดการปฏิบัติ

ตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามจากโรงเรียนอื่น เพื่อนำผลที่ได้มาเป็นแนวทางในการขัดเกลาเยาวชนให้เป็นคนดี

บทความวิจัยของ กุซม ยามิรูเต็ง และ มูห์หมัด สาแลบิง (2552) เรื่อง “การย้ายถิ่นของนักเรียนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าไปศึกษาระดับมัธยมศึกษาในประเทศมาเลเซีย” ในด้านการคาดหวังหลังจบการศึกษาจากประเทศมาเลเซีย จากการสัมภาษณ์นักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 (Form1) พบว่า เธอตัดสินใจจะมาเรียนที่ประเทศมาเลเซียตั้งแต่เรียนประถมศึกษาปีที่ 4 เธอบอกว่า เพราะอยากเรียนภาษา ที่โรงเรียนของเธอมักใช้ภาษาอาหรับ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษามลายู-ยาวิ ภาษามลายู-รูมี และมีภาษาเลือก 2 ภาษาคือ ภาษาญี่ปุ่น และภาษาเยอรมัน เธอตัดสินใจมาศึกษาที่มาเลเซีย เพราะอยากเป็นนักการทูต ซึ่งต้องใช้ภาษา และเมื่อจบมัธยมจะศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยของประเทศมาเลเซียสำหรับความคาดหวังของผู้ปกครองมีความคาดหวังที่หลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับฐานะทางสังคม ระดับการศึกษา และอาชีพครอบครัวที่มีฐานะทางสังคมและทรัพย์สินมีความคาดหวังในเรื่องการที่จะให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่ดีที่สุดเพิ่มศักยภาพด้านภาษา และเปิดโลกทัศน์ที่กว้างขึ้น และกลับมาบริหารธุรกิจหรือกิจการของครอบครัว ส่วนผู้ปกครองที่มีรายได้น้อยมีความคาดหวังให้ลูกมีอนาคตที่ดีมีความสามารถในการเรียนในระดับสูง จะสามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือระดับอุดมศึกษาในประเทศมาเลเซียได้ง่ายขึ้น เมื่อเรียบจบแล้วสามารถที่จะประกอบอาชีพในประเทศมาเลเซียซึ่งได้รับค่าตอบแทนที่สูงกว่าในประเทศไทย จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่รับราชการครู คาดหวังว่าลูกจะได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพมีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพ และเปิดโลกทัศน์ของลูก ส่วนโอกาสการทำงานไม่ได้คาดหวังมากนัก ถ้ามีโอกาสในการทำงานในต่างประเทศหรือมีงานที่รายได้สูงกว่าก็เป็นเรื่องของอนาคต

ส่วนงานวิจัยของ รอฮานี ดาโอ๊ะ (2546) เรื่อง “อิสลามกับการศึกษาศาสนาของมุสลิมในสังคมไทย กรณีศึกษาบทบาทของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำ มัสยิดในจังหวัดภาคใต้” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดทางศาสนาอิสลามของผู้ที่เกี่ยวข้อง ทางด้านการศึกษาศาสนาอิสลามกับการจัดตั้งศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำ มัสยิด และรูปแบบวิธีการการอบรมรวมทั้งการบริหารผลสัมฤทธิ์ ตลอดจนบทบาทและสภาพปัญหาต่างๆ ของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำ มัสยิดในจังหวัดภาคใต้ ผลการวิจัยจากทั้งสองวิธี มีดังนี้

1) การศึกษาเอกสาร พบว่า ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับการศึกษาทางด้านศาสนาและสามัญเป็นอย่างยิ่ง มีหลักคำ สอนมากมายที่กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนรู้และข้อบังคับในเรื่องการศึกษาแก่มุสลิมทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในปฐมวัยเพื่อประโยชน์ทั้งในโลกนี้และในโลกหน้า

2) การศึกษาภาคสนามพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูพี่เลี้ยงศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดเห็นความสำคัญของการศึกษาในระดับปฐมวัยดังกล่าว ครูพี่เลี้ยงให้ความสำคัญต่อการสอนและปลูกฝังศาสนาอิสลามแก่เด็กในระดับปฐมวัย โดยมีการปฏิบัติและสอดแทรกแนวคิดทางศาสนาอิสลามในการเรียนการสอนแก่เด็กทุกครั้ง ผู้บริหารศูนย์ได้มีการนำหลักการศาสนาอิสลามมาใช้ในการบริหารเกือบทุกด้าน ในด้านปัญหาของศูนย์มีหลายด้าน ปัญหาการขาดงบประมาณในการดำเนินงาน การถือปฏิบัติเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด

งานวิจัยที่ผู้วิจัยได้สืบค้นมาเกี่ยวกับการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ สรุปว่า ในด้านการบริหารการศึกษา ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นพื้นที่พหุวัฒนธรรม มีวิถีชีวิตที่แตกต่างกัน ผู้บริหารสถานศึกษาควรต้องมีความเข้าใจความแตกต่างในด้านต่างๆ อย่างลึกซึ้ง และสามารถเข้าถึง พร้อมทำความเข้าใจปัญหาได้ดี ส่วนในด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ทำหน้าที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรทำความเข้าใจหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นศาสนาของคนส่วนใหญ่ในพื้นที่ โดยไม่จัดทำกิจกรรมที่อาจผิดหลักศาสนาของคนในพื้นที่ ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องละเอียดอ่อนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

9.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยว

เนื่องจากสภาพความเป็นอยู่ของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น ในด้านสังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม โดยส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามจึงทำให้มีรากฐานของโลกทัศน์ ที่ประกอบด้วยความคิด ความเชื่อ ที่แตกต่างกัน จากความแตกต่างดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้โลกทัศน์ทางการศึกษา แตกต่างไปด้วยเช่นกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับโลกทัศน์ทั้งที่เป็นงานวิจัยในรูปแบบเอกสาร และงานวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งมีดังนี้

งานวิจัยของ จิตรกร โพงาม (2536) เรื่อง “โลกทัศน์ของชาวยุโรป บ้านเวินบีก อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี” โดยมีวัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

- 1) เพื่อศึกษาโลกทัศน์ของชาวยุโรปเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในด้านปัจจัยสี่
- 2) เพื่อศึกษาโลกทัศน์ของชาวยุโรปที่มีต่อสิ่งต่างๆ ดังนี้
 - (1) โลกทัศน์ ของชาวยุโรปที่มีต่อมนุษย์และสังคม
 - (2) โลกทัศน์ ของชาวยุโรปที่มีต่อธรรมชาติ
 - (3) โลกทัศน์ ของชาวยุโรปที่มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ

โลกทัศน์ของชาวยุโรปเกี่ยวกับการดำรงชีวิตในด้านปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้คือ ชาวยุโรปมีโลกทัศน์ต่ออาหารว่า อาหารที่นำมารับประทานในชีวิตประจำวันส่วนใหญ่ได้จากธรรมชาติ นอกจากนี้ก็ได้มาจากการผลิตขึ้นเองและซื้อจากตลาด ส่วนวัฒนธรรมการบริโภคอาหาร ชาวยุโรปจำแนกอาหารตามโอกาส คือ อาหารที่รับประทานในโอกาสปกติ กับอาหารที่ใช้ในการประกอบพิธีกรรมที่เรียกว่า “เครื่องเซ่นผี” ชาวยุโรปมีโลกทัศน์ต่อที่อยู่อาศัยว่า จะต้องปลูกสร้างบ้านเรือนแยกกันอยู่เป็นกลุ่มตามฮีดของตน ซึ่งมีด้วยกัน 2 ฮีดใหญ่ๆ คือ กลุ่มแรกตั้งบ้านเรือนอยู่ริมฝั่งแม่น้ำโขงเรียก คุ่มบ้านใต้ อีกกลุ่มหนึ่งตั้งบ้านเรือนกระจายอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านเรียกคุ่มบ้านเหนือ โดยถือเอาลำห้วยยางเป็นเส้นแบ่งเขตแดน ชาวยุโรปมีโลกทัศน์ต่อเครื่องนุ่งห่มว่า ในสมัยก่อนชาวยุโรปมีรูปแบบการแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงรูปแบบการแต่งกายตามอิทธิพลของวัฒนธรรมที่รับเข้ามาใหม่ และชาวยุโรปมีโลกทัศน์ต่อยารักษาโรคว่า การบำบัดรักษาคนป่วยด้วยวิธีแผนโบราณเป็นวิธีที่ประหยัดกว่าเมื่อเทียบกับการบำบัดรักษาด้วยวิธีการแพทย์แผนใหม่ ดังนั้นถ้าไม่จำเป็นจริงๆ ชาวยุโรปจะไม่ไปหาหมอในเมืองหรือเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล

ส่วนโลกทัศน์ของชาวยุโรปในด้านการศึกษา พบว่า การศึกษาทำให้คนฉลาด และมีความเจริญก้าวหน้า ส่วนการที่ประชาชนชาวยุโรปส่วนใหญ่ในหมู่บ้านไม่มีโอกาสเข้ารับการศึกษาในระดับที่สูงกว่าระดับการศึกษาภาคบังคับนั้น มีสาเหตุสำคัญมาจากสภาพทางเศรษฐกิจ คือความ

ยากจน ทำให้ขาดศักยภาพในการที่จะส่งบุตรหลานของตนเข้าสู่ระบบการศึกษาโดยเฉพาะในระดับสูงๆ ได้ประกอบกับ การที่ครอบครัวชาวบรูมีความต้องการแรงงานในครัวเรือน จึงไม่นิยมส่งลูกหลานเข้าเรียนในสถาบันการศึกษา แต่จะฝึกอาชีพครัวเรือนอันถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษเพื่อเลี้ยงชีพมากกว่า อาชีพต่างๆ ที่ผู้ปกครองปลูกฝังให้กับบุตรหลานของตน ได้แก่การจักสาน การจับปลา การเพาะปลูก และช่างก่อสร้าง เป็นต้น ส่วนคนสูงอายุ บางคนเรียนเป็นหมอสู่ขวัญรวมทั้งศึกษาดำராศาสนาพิธีทางพุทธศาสนาทั้งนี้เนื่องจากผู้ชายชาวบรูส่วนใหญ่ไม่เคยบวชเรียนมาก่อน เวลามีการประกอบพิธีทางพุทธศาสนาไม่สามารถทำได้ จึงมีคำกล่าวอยู่เสมอว่า “พวกส่วยพวกซ่า บัญจักพระจักพระเจ้า” ดังนั้นในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแต่ละครั้ง ชาวบ้านจึงต้องอาศัยพระช่วยบอกเป็นประจำ

งานวิจัยของ ศีรพัทธ์ ฌานเชาว์วรรณ และ มิ่ง ตันดา เอง (2557) เรื่อง “โลกทัศน์ของคนพม่าจากภษิต” โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ (1) เพื่อศึกษาโลกทัศน์ของคนพม่าจากสำนวนภษิต (2) เพื่อศึกษาวิถีชีวิตของคนพม่าที่สะท้อนจากสำนวนภษิตซึ่งพบว่า สำนวนภษิตของคนพม่าที่นำมาศึกษาวิเคราะห์สะท้อนให้เห็นว่าคนพม่าถือว่าการศึกษาความรู้ และสติปัญญาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ และมีประโยชน์ทั้งต่อตนเองผู้อื่น และประเทศชาตินอกจากนี้สังคมพม่ายกย่องเชิดชูผู้ที่มีสติปัญญาความรู้ความสามารถรวมทั้งให้คุณค่าต่อความมานะพยายาม และพากเพียรในการเรียนรู้ แม้ว่าสำนวนภษิตจะสะท้อนว่าการศึกษาความรู้และสติปัญญาเป็นสิ่งที่มีความมากกว่าทรัพย์สินมีประโยชน์ทั้งต่อตนเอง และสังคม แต่ในความเป็นจริงรัฐบาลพม่าในอดีตไม่ค่อยเห็นความสำคัญในการพัฒนาการศึกษามากนักโดยเฉพาะในช่วงที่รัฐบาลทหารปกครองบ้านเมืองนั้น มีการแทรกแซงหลักสูตรการศึกษาในทุกระดับรวมทั้งมหาวิทยาลัย และมีการสั่งปิดสถาบันการศึกษาที่มีความคิดเห็นต่อต้านรัฐบาล เป็นต้น

งานวิจัยของ ประภาส เฟิงพุ่ม (2558) เรื่อง “นิทานซ้อนนิทาน” ในนิทานนางตันไตรยของไทยที่ได้รับอิทธิพลจากต้นไตรยปาชยานะ : กลวิธีการสร้าง องค์ประกอบ ศิลปะการใช้ภาษา และโลกทัศน์” โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา “นิทานซ้อนนิทาน” ในนิทานนางตันไตรยที่ได้รับอิทธิพลจากต้นไตรยปาชยานะ ใน 4 ประเด็น คือ 1) วิเคราะห์กลวิธีการสร้าง 2) วิเคราะห์องค์ประกอบ 3) วิเคราะห์การใช้ภาษา 4) วิเคราะห์โลกทัศน์ พบว่า

โลกทัศน์ในนวนทุกปกรณัม

1) โลกทัศน์ด้านมนุษย์ต่อมนุษย์ พบว่า ความเชื่อเรื่องลัทธิเดียวกัน การรักบุตร-ศิษย์ไม่เหมือนกันถือว่าเป็นบาป การหลงใจข้าราชการบริพาน การดูถูกคนชนชั้นจันฉาน ความลุ่มหลงในรูป เสียง กลิ่น รส ทำให้พินาศ การแต่งตั้งให้เป็นเศรษฐีประจำเมือง และความเชื่อเรื่องการใช้บุญสมภารเมื่ออยู่ใกล้กันก็จะร้อน ซึ่งผู้เล่านิทานก็จะแทรกโลกทัศน์ของตนหรือของสังคมในช่วงนั้นๆ ผ่านมาทางตัวละครนั่นเอง

2) โลกทัศน์มนุษย์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ พบว่า วิวามงคล การเป็นเชื้อสายเทพมหาจุติ ความเชื่อเรื่องน้ำอมฤต ความเชื่อเรื่องแม่ยานาง ความเชื่อเรื่องยักษ์-อสูร ความเชื่อเรื่องถอดปารานเลื่อนจิตออกจากกาย ความเชื่อเรื่องซุขชีวิต ความเชื่อเรื่องสิริ ธรรม์สูบ ซึ่งเป็นโลกทัศน์ที่สัมพันธ์กับความเชื่อของผู้เล่านิทานแทรกผ่านการกระทำ หรือพฤติกรรมของตัวละคร

3) โลกทัศน์ด้านมนุษยต่อธรรมชาติ จากการศึกษาในทุกปกรณัม พบโลกทัศน์ด้านมนุษยต่อธรรมชาติด้านเดียวคือ วิธีชีวิตที่ผูกพันกับแม่น้ำ

โลกทัศน์ในปักษีปกรณัม

1) โลกทัศน์ด้านมนุษยต่อมนุษย พบว่า การเลือกนาย ระบบชนชั้นวรรณะ การเชื่อฟังพ่อแม่ ครูอาจารย์ และความกตัญญู ทั้งนี้ก็เป็นไปตามแก่นเรื่องและโครงเรื่อง

2) โลกทัศน์มนุษยต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ พบว่า เทวดา เช่น สมเด็จพระอินทราชา เทพยดาราภิชาตสมุทร/พระสมุทร ท้าวเวสสุวรรณ เป็นต้น อมมมนุษย์ เช่น ครุฑ กิณนร เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบ ป่าหิมพานต์ เวทมนต์คาถา ความเชื่อเรื่องสิริแปดประการ อีกด้วย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นโลกทัศน์ที่มีส่วนสัมพันธ์ความเชื่อของศาสนาพราหมณ์

3) โลกทัศน์ด้านมนุษยต่อธรรมชาติ ด้านสถานที่ คือ ทะเล มหาสมุทร สระน้ำ ต้นยาง ต้นไทร และถ้ำ ด้านสัตว์ พบนกชนิดต่างๆ เช่น การ นกแขกเต้า กนไส เป็นต้น นอกจากนั้นยังพบสัตว์อื่นๆ ฝูง พังพอง เป็นต้น ซึ่งสัตว์ต่างๆ เหล่านี้ นอกจากจะแสดงธรรมชาติของตนตามเผ่าพันธุ์แล้ว ยังสามารถสื่อสารด้านภาษามนุษย์ และแสดงความรู้สึกนึกคิดมนุษย์ได้อีกด้วย ซึ่งโลกทัศน์ต่างๆ เหล่านี้ สะท้อนให้เห็นถึงความผูกพันกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ที่ผู้เล่านิทานแสดงแนวคิดผ่านทางธรรมชาติ

โลกทัศน์ในปีศาจปกรณัม

โลกทัศน์ด้านมนุษยต่อมนุษย คือ ลักษณะที่แสดงสถานะความเป็นพระมหากษัตริย์ ระบบชนชั้นวรรณะ เผ่าพันธุ์ การคบชู้หรือนอกใจ ความลุ่มหลงสตรี และความจงรักภักดี ซึ่งได้รับอิทธิพลจากความเชื่อทางศาสนาทั้งพราหมณ์และพุทธศาสนา ผสมกลมกลืนกันอย่างแนบเนียน

1) โลกทัศน์มนุษยต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ พบโลกทัศน์โลกทัศน์มนุษยต่อสิ่งเหนือธรรมชาติเกี่ยวกับ อมมมนุษย์ เช่น ภูตผีปีศาจ โขมด หรือยักษ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบ เรื่องการบวนสรวง เวทมนต์คาถา และป่าหิมพานต์ เป็นต้น ทั้งนี้เพราะปีศาจ ปกรณัมเป็นเรื่องของอมมมนุษย์ ดังนั้นโลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติจึงได้รับการนำเสนอเหมือนเป็นเรื่องปรกติ

2) โลกทัศน์ด้านมนุษยต่อธรรมชาติเกี่ยวกับภัยธรรมชาติ ที่พักอาศัย เช่น ถ้ำ ต้นจ้าว ต้นไทร และสัตว์ต่างๆ เช่นนกแขกเต้า นกยูง ลิงคาน (สุนัขจิ้งจอก) และวานร เป็นต้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเกี่ยวพันกันของมนุษย์กับธรรมชาติรอบๆ ตัวที่ผู้เล่าพบเห็น

งานวิจัยของ พระนพบุรี มหารวรรณ (2549) เรื่อง "ภาพสะท้อนโลกทัศน์ของชาวล้านนาในนวนิยายของ มาลา คำจันทร์" โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อวิเคราะห์โลกทัศน์ของชาวล้านนาที่ปรากฏในนวนิยายของ มาลา คำจันทร์ ได้ทำการวิเคราะห์ใน 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านโลกทัศน์เกี่ยวกับความเชื่อและศาสนา สะท้อนโลกทัศน์ชาวล้านนาเกี่ยวกับความเชื่อเรื่อง บาปบุญคุณโทษ ภูตผีปีศาจ คาถาอาคม โขกลาง นรกสวรรค์ และเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติชาวล้านนาชอบเข้าวัดทำบุญ

2) ด้านการปกครอง สะท้อนโลกทัศน์ชาวล้านนาด้านการเคารพยำเกรง และยอมรับผู้ที่ชุมชนเลือกมาเป็นผู้ปกครองยึดถือเป็นเจ้าของชีวิตที่ให้ทั้งสิ่งที่ดีและร้าย ในเรื่องกฎหมายหรือ

ข้อบังคับที่สร้างเพื่อควบคุมความประพฤติ และเป็นบทลงโทษสำหรับผู้ทำความผิดเป็นสิ่งที่ชาว ล้านนาให้ความสำคัญปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด กล่าวได้ว่า ผู้นำเป็นผู้มีอำนาจสูงสุดที่ต้องให้ทำ ความยำเกรง เชื่อฟังกฎที่ตั้งหรือกำหนดขึ้นเพื่อความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน

3) ด้านวัฒนธรรมประเพณี สะท้อนโลกทัศน์ชาวล้านนาด้านวิถีชีวิตที่เรียบง่าย เช่น คือ การประกอบอาชีพ การสร้างบ้านเรือน วิถีชีวิตแบบล้านนา การครองเรือน การสัก การคบหาคน รัก การแ้วสาว การเรียกค่าน้ำหน้าชื่อ ประเพณีต่างๆ รวบรวมทั้งการเคารบยกย่องผู้อาวุโส การบวช ก่อนแต่งงาน

4) ด้านการอบรมสั่งสอน สะท้อนโลกทัศน์ชาวล้านนาด้านการอบรมสั่งสอน ใน 2 ลักษณะ คือ การสั่งสอนทางศาสนาที่มาจากพระภิกษุสงฆ์รวมทั้งคำสั่งสอนพระพุทธเจ้าและคำสอน ของบรรพบุรุษรวมทั้งบุพการี ใยส่วนคำสั่งสอนด้านแรก สะท้อนการสั่งสอนในเรื่องการคบคน การให้ ข้อคิดแก่ผู้กระทำผิด สังฆารอายุ การทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว คำสอนของพระภิกษุ สัจธรรมแห่งชีวิต ส่วน ด้านที่สอง สะท้อนคำสั่งสอนที่บิดามารดามีต่อบุตร การเลี้ยงดู การสั่งสอนไม่ให้ลูกล้มตน และคำสั่ง สอนจากบรรพบุรุษที่ยึดปฏิบัติสืบต่อมา

สายสวาท ปัจวิทย์ (2549) รายงานวิจัยวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ทิศทางการจัดการ การศึกษาที่สอดคล้องกับโลกทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพในพื้นที่ชายแดนสามจังหวัดภาคใต้” โดยมี วัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อ 1) วิเคราะห์โลกทัศน์ที่ส่งเสริมให้เกิดสันติภาพในระดับบุคคลและสังคม ในพื้นที่ชายแดนสามจังหวัดภาคใต้และ 2) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการเกี่ยวกับทิศทางของ นโยบายการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับโลกทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพในพื้นที่ชายแดนสามจังหวัด ภาคใต้ ได้ทำการเก็บข้อมูลจำนวน 77 คนในอำเภอเมือง จังหวัดยะลา เก็บข้อมูลจากรายความของ เยาวชนและประชาชนจำนวน 59 ฉบับ และศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการจำนวน 18 คน ผลการวิจัยพบว่า โลกทัศน์ที่ส่งเสริมให้เกิดสันติภาพในระดับบุคคล และสังคมในพื้นที่ชายแดนสาม จังหวัดภาคใต้นั้นปรากฏในโลกทัศน์ทุกด้าน ได้แก่ โลกทัศน์ทางด้านความเชื่อศาสนา และวัฒนธรรม โลกทัศน์ทางด้านการเมืองการปกครอง โลกทัศน์ทางด้านสังคมโลกทัศน์ทางด้านการศึกษาโลกทัศน์ ทางด้านเศรษฐกิจโลกทัศน์ทางด้านธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโลกทัศน์ของชาวไทยมุสลิมซึ่งเป็นคน กลุ่มใหญ่ในพื้นที่ที่เป็นสาระัตถะจริงๆ นั้นได้รับอิทธิพลอย่างลึกซึ้งและแนบแน่นจากศาสนาอิสลาม ศาสนาเป็นแม่พิมพ์ในการหล่อหลอมโลกทัศน์ของชาวไทยมุสลิมโลกทัศน์ทำหน้าที่เป็นตัวการในการ กำหนดระบบคิดในการดำรงชีวิตในทุกๆ ด้าน โดยการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญในการ เชื่อมโยงอัตลักษณ์ ด้านศาสนาไปสู่การกำหนดโลกทัศน์ของบุคคลโดยเฉพาะโลกทัศน์ที่ส่งเสริมให้เกิด สันติภาพ

พชระ โชติภิญโญกุล (2554) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับ “โลกทัศน์ของชาวไทยสาย มอญที่ปรากฏในพิธีกรรมงานบวช : กรณีศึกษาบ้านนครชุมน์ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี” โดยมี วัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อแสดงให้เห็นถึงโลกทัศน์ของกลุ่มชาติพันธุ์มอญ 2) เพื่อให้เข้าใจถึงเหตุผลของ การกระทำที่ปรากฏในพิธีกรรมบวช 3) เพื่อให้เข้าใจและรู้ความหมายของระบบสัญลักษณ์ทาง วัฒนธรรมที่ปรากฏในพิธีบวช 4) เพื่อเป็นเครื่องมือและแนวทางหนึ่งในการอนุรักษ์แบบแผนงานบวช บ้านนครชุมน์ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เก็บข้อมูลโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ทั้งผู้ที่มีส่วนร่วมต่างๆ ในพิธีกรรม และยังค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสาร รูปถ่ายประกอบในการศึกษาด้วย ผลการวิจัยพบว่า

งานบวชยังสามารถเป็นชีวิตถึงความสัมพันธ์ของคนในสังคม การถ้อยที่ถ้อยอาศัยกันระหว่างคติความคิดมนุษย์ในระบบศาสนาก็ว่าได้

วรารัตน์ มหามนตรี (2557) รายงานวิจัยเรื่อง “โครงการโลกทัศน์ของคนไทยจากภาคใต้” งานวิจัยนี้มีโดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบโลกทัศน์ และวิถีชีวิตของคนไทยในอดีตและปัจจุบัน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคใต้ และภาคใหม่จากเอกสารและสื่อต่างๆ รวมทั้งสิ้น 1,280 ภาคใต้ ผลการศึกษาพบว่า โลกทัศน์ต่อมนุษย์ โลกทัศน์ต่อธรรมชาติ และโลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ พบว่า คนไทยทั้งในอดีต และปัจจุบันมีโลกทัศน์ต่อมนุษย์ว่าต้องเป็นคนดี และประพฤติตนให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่เพื่อให้เกิดความสุขความเจริญแก่ตนเอง และสังคมคนไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันมีโลกทัศน์ต่อธรรมชาติว่าเป็นสิ่งที่มีอำนาจเหนือการควบคุมของมนุษย์ มนุษย์จึงต้องเรียนรู้ลักษณะของธรรมชาติและรู้จักปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติเพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ส่วนโลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาตินั้นคนไทยทั้งในอดีต และปัจจุบันมองว่าสิ่งเหนือธรรมชาติมีอำนาจลดดับนาลความทุกข์ให้แก่มนุษย์ได้หากปฏิบัติดี และบันดาลให้เกิดความทุกข์ได้หากปฏิบัติมิชอบอย่างไรก็ตามคนไทยในปัจจุบันบางส่วนมีโลกทัศน์เกี่ยวกับบุคคลรวมถึงความเชื่อทางศาสนา และประเพณีบางประการที่ต่างไปจากในอดีตเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคม ส่วนวิถีชีวิตนั้นภาคใต้สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยในอดีตมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายตามฐานะทางเศรษฐกิจมีความผูกพันใกล้ชิดกับธรรมชาติ และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติตามความจำเป็นในการดำรงชีวิต ส่วนคนไทยในปัจจุบันมีชีวิตอยู่ในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมีเงินเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิตทำให้ต้องดิ้นรนแข่งขันเพื่อให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ส่วนโลกทัศน์คนไทยเกี่ยวกับการศึกษาความรู้และสติปัญญาที่สะท้อนให้เห็นจากภาคใต้ดังต่อไปนี้

- 1) ความรู้เป็นสิ่งสำคัญ และมีค่ายิ่งกว่าทรัพย์สิน คนไทยมีโลกทัศน์ว่าวิชาความรู้เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากเป็นประโยชน์ในการทำงานหาเลี้ยงชีพ อีกทั้งยังทำให้เป็นที่ยกย่องนับถือของคนทั่วไปจึงนับว่าความรู้มีค่ายิ่งกว่าทรัพย์สินเงินทองและยศศักดิ์ อีกทั้งคนไทยยังมีโลกทัศน์เกี่ยวกับคนที่มีความรู้ว่าเป็นใหญ่กว่าผู้ใดทั้งปวงรวมถึงกษัตริย์ด้วยทั้งนี้อาจเนื่องจากกษัตริย์ หรือเจ้านายก็ยังคงเรียนรู้วิชาที่บอจารย์เช่นกัน
- 2) ผู้มีความรอบรู้ หาได้ยากคนไทยมีโลกทัศน์ว่าผู้มีความรอบรู้ที่เรียกกันว่านักปราชญ์หรือบัณฑิตนั้นหาได้ยากยิ่งจึงถือกันว่าเป็นบุคคลที่มีคุณค่าควรสงวนรักษาเอาไว้
- 3) เมื่อเรียนรู้สิ่งใดต้องรู้ให้จริง และเชี่ยวชาญเนื่องจากผู้ที่มีความรอบรู้ทุกอย่างนั้นหาได้ยากคนไทยจึงมีโลกทัศน์ว่าการรู้ให้จริงหรือให้ลึกซึ้งเพียงอย่างเดียว และมีความเชี่ยวชาญก็เพียงพอที่จะสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองได้
- 4) เมื่อมีความรู้แล้วต้องชวนขยายเพิ่มเติม คนไทยมีโลกทัศน์ว่าเมื่อได้รับการศึกษาเล่าเรียนสิ่งใดมาแล้วต้องชวนขยายเพิ่มพูนความรู้ของตนด้วยวิธีการต่างๆ หากไม่สนใจใฝ่เรียนรู้ต่อถือว่าไม่ใช่ลักษณะนิสัยของนักปราชญ์
- 5) เมื่อมีความรู้ต้องแสดงให้ผู้อื่นได้เห็น นอกจากนี้คนไทยมีโลกทัศน์ว่าต้องชวนขยายเพื่อเพิ่มพูนความรู้ของตนแล้วยังมองว่าต้องแสดงความรู้ที่มีอยู่นั้น ให้ผู้อื่นได้เห็นด้วยหากเก็บไว้ไม่มีผู้ใดมายกย่องก็ย่อมไม่สามารถแสดงคุณค่าของตนให้ประจักษ์แก่สายตาผู้อื่นได้ในทาง

ตรงกันข้ามหากผู้ใดมีความรู้น้อยก็ไม่ควรอวดรู้เพราะสิ่งที่แสดงออกมามีแนวโน้มทำให้ผู้อื่นเห็นว่าไม่รู้จักจริง และจะถูกมองอย่างดูถูก

6) คนที่มีความรู้มากก็อาจพลาดพลั้งได้ คนไทยมีโลกทัศน์ว่าคนที่มีความรู้ความสามารถ หรือเชี่ยวชาญมากเพียงใดก็มีโอกาสที่จะทำผิดพลาดพลั้งได้เป็นการสอนใจไม่ให้ประมาทและอย่าอวดดีว่าตนมีความรู้ความสามารถ

สรุป โลกทัศน์ของคนไทยเกี่ยวกับวิชาความรู้ได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีค่าเนื่องจากความรู้เป็นประโยชน์ในการทำงานหาเลี้ยงชีพ และยังทำให้เป็นที่ยกย่องนับถือของคนทั่วไปอย่างไรก็ตามคนที่มีความรู้ความสามารถมากเพียงใดก็มีโอกาสที่จะทำผิดพลาดได้ดังนั้นจึงไม่ควรประมาท และอย่าอวดดีว่าตนมีความรู้ความสามารถ

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับโลกทัศน์ ทำให้ผู้วิจัยค้นพบประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับโลกทัศน์ที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เนื่องจากโลกทัศน์เป็นการมองโลกของมนุษย์ จากงานวิจัยเกี่ยวกับโลกทัศน์ด้านการศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้ข้างต้นนั้น ตัวอย่าง เช่น งานวิจัยของ พระนพบุรี มหาวรรณ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ภาพสะท้อนโลกทัศน์ชาวล้านนาใน นวนิยายของ มาลา คำจันทร์" ทำให้พบประเด็นต่อโลกทัศน์เกี่ยวกับการศึกษา และการอบรมเลี้ยงดูพบว่า โลกทัศน์ชาวล้านนาด้านการอบรมสั่งสอน 2 ลักษณะ

1) การสั่งสอนทางศาสนาที่มาจากพระภิกษุสงฆ์รวมทั้งคำสั่งสอนพระพุทธเจ้า และคำสั่งสอนของบรรพบุรุษรวมทั้งบุพการี ในส่วนคำสั่งสอนด้านแรก สะท้อนการสั่งสอนในเรื่องการคบคน การให้ข้อคิดแก่ผู้กระทำผิด สังฆารอายุ การทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว คำสอนของพระภิกษุ สัจธรรมแห่งชีวิต

2) ส่วนด้านที่สอง สะท้อนคำสั่งสอนที่บิดามารดามีต่อบุตร การเลี้ยงดู การสั่งสอนไม่ให้ลูกล้มตบ และคำสั่งสอนจากบรรพบุรุษที่ยึดปฏิบัติสืบต่อมา

จากงานวิจัยของหลายๆ งาน ผู้วิจัยสรุปเกี่ยวกับการศึกษาโลกทัศน์โดยกว้างๆ สรุปได้ว่าส่วนใหญ่แล้วมีการแบ่งโลกทัศน์ออกเป็น 3 ด้านด้วยกัน

- (1) โลกทัศน์ต่อมนุษย์
- (2) โลกทัศน์ต่อธรรมชาติ และ
- (3) โลกทัศน์ต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า การศึกษาโลกทัศน์ที่ได้ศึกษาจากงานวิจัยนั้น ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเกี่ยวกับโลกทัศน์ในรูปแบบกว้างๆ โดยยังไม่จับประเด็นเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่เป็นหลัก ตัวอย่างเช่น งานวิจัยของวรารัตน์ มหามนตรี (2557) ได้ศึกษาโลกทัศน์ของคนไทยจากภาษิต เป็นต้น จะมีแต่งงานวิจัยของ อรรถวุฒิ หมัดโรจน์ (2555) ศึกษาโลกทัศน์การจัดการน้ำของชุมชนมุสลิมบ้านสุเหร่าสำรี หรืองานวิจัยของ สายสวาท ปัจวิทย์ (2549) ศึกษาเกี่ยวกับ ทิศทางนโยบายการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับโลกทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพในพื้นที่ชายแดนสามจังหวัดภาคใต้ เป็นต้น จากงานวิจัยดังกล่าว ซึ่งยังไม่พบการศึกษาโลกทัศน์ต่อการศึกษาที่เป็นประเด็นหลักโดยตรง จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาโลกทัศน์และการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

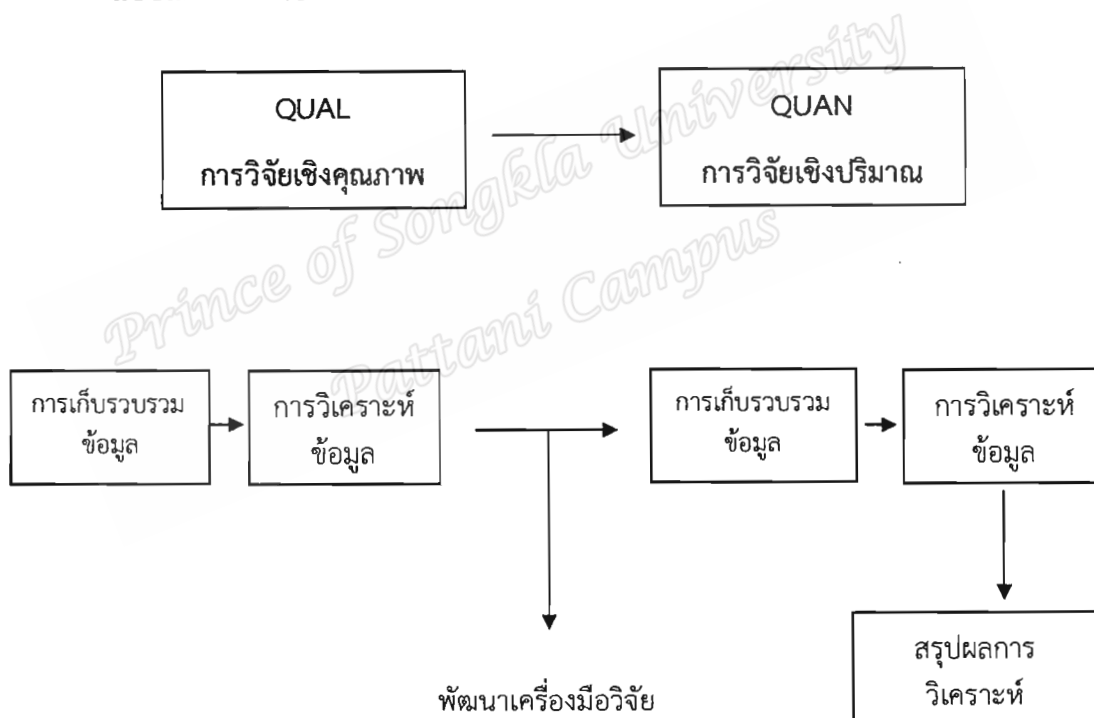
องค์ประกอบ	รายชื่อ									
		เฉลียว ฤกษ์จุฬิมล (2547)	ดำรง ฐานดี (2560)	Nur Djazifah ER (2012)	พระมหาสนอง บัณฑิต (2553)	Soejono Soekanto (2012)	ชนิดา จิตทรุทธะ (2559)	เสาวภา ศักยพันธ์ (2554)	อมรา พงศาพิชญ์ (2550)	นุমান หะยีมะแซ (2551)
หลักปฏิบัติ								√		
หลักอิหฺซาน (คุณธรรมจริยธรรม)										√

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology) โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ (Sequential Exploratory Design) มุ่งเน้นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีแบบแผนการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 4 แบบแผนการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยออกเป็นสองระยะ โดยอธิบายภาพ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

การศึกษาในขั้นแรกเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อค้นหาตัวแปรใหม่ที่อาจเพิ่มในกรอบแนวคิดเดิมนำไปสู่การสร้างหรือเพื่อสร้างเครื่องมือวัดตัวแปรนั้นๆ ต่อไป ตลอดจนเพื่อให้ได้แนวคิด ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 22 คน เป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งผู้วิจัยกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน
- 2) ครูสอนสายสามัญ จำนวน 3 คน
- 3) ครูสอนสายศาสนา จำนวน 3 คน
- 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 10 คน
- 5) ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3 คน

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพ

ลำดับที่	ผู้ให้ข้อมูล	จำนวนผู้ให้ข้อมูล			รวม
		ปัตตานี	ยะลา	นราธิวาส	
1	ผู้บริหารสถานศึกษา	1	1	1	3
2	ครูสอนสายสามัญ	1	1	1	3
3	ครูสอนสายศาสนา	1	1	1	3
4	ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	1	1	1	3
5	นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6	2	2	6	10

อย่างไรก็ตามเกณฑ์การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจะสิ้นสุดลงเมื่อผู้วิจัยมีความมั่นใจแล้วว่า จะไม่ได้ข้อมูลใหม่ๆ เมื่อถึงจุดอิ่มตัวของข้อมูล

1.2 คุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลสำคัญกำหนด ดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่เปิดการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6
- 2) ครูสอนสายสามัญ ได้แก่ ครูที่สอนวิชาสามัญ สังกัดสำนักงานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ และมีประสบการณ์ในการสอน 10 ปี เป็นอย่างน้อย
- 3) ครูสอนสายศาสนา ได้แก่ ครูที่สอนวิชาด้านศาสนาอิสลามในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความเข้าใจในประเด็นต่างๆ ตามที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ และมีประสบการณ์ในการสอน 10 ปี เป็นอย่างน้อย
- 4) ผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
- 5) นักเรียน ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 สังกัดสำนักงานโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยมีภูมิลำเนาเดิมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทำการวิจัย

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) แบ่งเป็น 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล
- ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกทัศน์ และการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ในประเด็นความคิด ทศนคติ และความเชื่อของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนสายสามัญ และการเรียนสายศาสนา
- ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา ทั้งศาสนาสามัญ

1.4 ขั้นตอน และวิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

- 1) สร้างข้อคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์
- 2) ทำการติดต่อบริษัทผู้ให้ข้อมูลไว้ล่วงหน้า และขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทุกๆ กลุ่มที่ได้กำหนดไว้ข้างต้น ปรีกษาหาหรือวันและเวลาที่สะดวกในการให้การสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ และความต้องการของผู้วิจัย ตั้งแต่หัวข้อวิจัย วัตถุประสงค์ และความต้องการของผู้วิจัยถึงข้อมูลในด้านต่างๆ พร้อมทั้งชี้แจงถึงประโยชน์ที่จะได้จากงานวิจัยนี้ด้วย
- 3) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ตามที่ได้นัดหมายไว้ล่วงหน้า

- 4) การสัมภาษณ์ผู้วิจัยทำการขออนุญาตเพื่อการบันทึกเสียงทุกครั้งเพื่อจัดเก็บข้อมูลในประเด็นต่างๆ ที่สำคัญไว้ได้ และเพื่อให้ข้อมูลชัดเจนมากที่สุด
- 5) การบันทึกข้อมูล ผู้วิจัยใช้ทั้งการบันทึกเสียง และการจดบันทึก

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์สรุปลง (Analytic Induction) คือ การนำข้อมูลที่ได้จากเหตุการณ์ต่างๆ ในการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ เพื่อหาบทสรุปร่วมกันในการตอบวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยแบ่งประเด็นคำถาม ออกเป็น 4 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ประเด็นที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกทัศน์ และโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ประเด็นที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาจากอดีตและปัจจุบัน

ประเด็นที่ 4 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ในด้านสังคม วัฒนธรรม และศาสนา

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ในระยะที่ 2 เป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ซึ่งหลังจากผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจนเสร็จสิ้นในระยะที่ 1 จนสามารถสร้างกรอบแนวคิดของการวิจัยที่ตรงกับวัตถุประสงค์ในข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 ประชากร

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มเหมือนการวิจัยในระยะที่ 1 ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหาร ผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 163 คน จำแนกเป็น จังหวัดปัตตานีจำนวน 73 แห่ง จังหวัดยะลา 41 แห่ง และจังหวัดนราธิวาสจำนวน 49 แห่ง

2) ครูสอนสายสามัญ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 2,411 คน

3) ครูสอนสายศาสนา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 2,411 คน

4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 40,514 คน

5) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 40,514 คน

1.2 ตัวอย่าง

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหาร ผู้อำนวยการ และหัวหน้าฝ่ายวิชาการในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 120 คน
- 2) ครูสอนสายสามัญ ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 331 คน
- 3) ครูสอนสายศาสนา ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 331 คน
- 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 380 คน
- 5) ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 380 คน โดยเป็นผู้ปกครองของนักเรียนคนเดียวกันกับตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ถูกสุ่มในข้างต้น

1.3 วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Step Sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างที่มีขั้นตอนการเลือกหน่วยตัวอย่างจากประชากร 2 ขั้นตอน โดยเลือกจากหน่วยที่ใหญ่ก่อน โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สุ่มเลือกอำเภอ ทั้ง 3 จังหวัด ใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีการจับฉลากได้จังหวัดละ 5 อำเภอ รวมเป็น 15 อำเภอ

ขั้นที่ 2 สุ่มเลือกโรงเรียน อำเภอละ 2 โรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ใช้วิธีการจับฉลากได้ 30 โรงเรียน สำหรับบางอำเภอที่มีโรงเรียนแค่หนึ่งโรงเรียน ผู้วิจัยเลือกแบบเจาะจงโดยเลือกจากอำเภอที่มีจำนวนสัดส่วนที่มากกว่าแทน ส่วนตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 การสุ่มโรงเรียนในขั้นที่สองได้จำนวน 5181 คน จากนั้นผู้วิจัยทำการเทียบบัญชีผู้ติดต่อรายละโรงเรียนอีกครั้งเพื่อให้ครบตามจำนวนตัวอย่างที่ต้องการ

ส่วนการได้มาของตัวอย่างได้มาจากการเทียบตารางของ Krejcie and Morgan

ตารางที่ 4 แสดงพื้นที่การเก็บข้อมูล และจำนวนตัวอย่าง

จังหวัด	อำเภอ	โรงเรียน	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูสามัญ	ครูศาสนา	นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6	ผู้ปกครองนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
ยะลา	เมือง	พัฒนาอิสลามวิทยา	4	11	11	7	7
		ธรรมวิทยามูลนิธิ	4	12	12	68	68
		อาสาสุลตันวิทยา	4	11	11	6	6
	ยะหา	ประทีปธรรมวิทยา	4	11	11	4	4
		สุขสวัสดิ์วิทยา	4	12	12	8	8
	รามัน	พัฒนาวิทยากร	4	11	11	3	3
		ศรีฟ้ารีดาบารูวิทยา	4	11	11	7	7
	บันนังสตา	อิสลามบาเจาะวิทยา	4	11	11	4	4
		อาลาวิยะห์วิทยา	4	11	11	4	4
	ธารโต	สุทธิศาสนวิทยา	4	11	11	4	4
ปัตตานี	โคกโพธิ์	มูลนิธิอาชีวะสถาน	4	12	12	28	28
		ซอลิฮียะห์	4	11	11	5	5
	ปะนาเระ	วัฒนธรรมอิสลาม	4	11	11	15	15
		สมบูรณ์ศาสนอิสลาม	4	11	11	8	8
	สายบุรี	สายบุรีอิสลามวิทยา	4	12	12	22	22
		ลาลอวิทยา	4	11	11	7	7
	มายอ	อิสลามศาสนวิทยา	4	11	11	10	10
		รัศมีสถาปนา	4	11	11	10	10
เมือง	บำรุงอิสลาม	4	12	12	16	16	
	จงรักสัตย์วิทยา	4	11	11	11	11	
นราธิวาส	เมือง	นิรันดรวิทยา	4	11	11	7	7
		อัครกียะห์					
		อิสลามียะห์	4	12	12	49	49
		พัฒนศาสนวิทยา	4	11	11	3	3

จังหวัด	อำเภอ	โรงเรียน	ผู้บริหาร สถานศึกษา	ครูสามัญ	ครูศาสนา	นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6	ผู้ปกครองนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
สุโขทัย	เมือง	แสงธรรมวิทยา	4	11	11	21	21
		นันทราษฎร์วิทยาลัย	4	11	11	4	4
เมือง	เมือง	อัครศาสนวิทยา	4	11	11	8	8
		อนุรักษอิสลาม	4	11	11	3	3
เกาะ	เกาะ	มูลนิธิเพื่อการศึกษา					
		โรงเรียนสัมพันธ์วิทยา	4	11	11	6	6
ระแงะ	ระแงะ	ประทีปวิทยา	4	11	11	5	5
		ดารุสสลาม	4	12	12	46	46
รวม (คน)			120	340	340	380	380

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีลักษณะของแบบสอบถามชนิดตอบด้วยตนเอง (Self-Administrative) ซึ่งครอบคลุมข้อมูลที่ต้องการศึกษา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ลักษณะคำถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 โลกทัศน์ทางการศึกษา

ส่วนที่ 3 เป็นแบบคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา

คือ

- 1) ปัจจัยด้านศาสนา
- 2) ปัจจัยด้านการเมือง
- 3) ปัจจัยด้านสังคม
- 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี
- 5) ปัจจัยด้านครอบครัว
- 6) ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม

โดยลักษณะคำถามเป็นแบบ Likert Scale 5 ระดับ ซึ่งเป็นที่นิยมใช้กันมากในการวิจัยทางการศึกษา โดยลักษณะแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แต่ละคำตอบมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ของ Likert Scale คือ

ระดับ 5 เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ระดับ 4 เห็นด้วย

ระดับ 3 ไม่แน่ใจ

ระดับ 2 ไม่เห็นด้วย

ระดับ 1 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยกำหนดเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

+1 = แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสม

0 = ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่

-1 = แน่ใจว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

เมื่อนำผลจากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาคำนวณแต่ละข้อเพื่อหาหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC : Index of Item Objective Congruence) ถ้าดัชนีความสอดคล้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ผลการทดลองใช้ (Try Out) กับตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม และนำมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ พบว่า 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ทดลองใช้ (Try Out) กับตัวอย่าง จำนวน 30 คน มีความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.79 2) กลุ่มครูสอนสายสามัญ ทดลองใช้ (Try Out) กับตัวอย่าง จำนวน 50 คน มีความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.73 3) กลุ่มครูสอนสายศาสนา ทดลองใช้ (Try Out) กับตัวอย่าง จำนวน 50 คน มีความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.91 4) กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทดลองใช้ (Try Out) กับตัวอย่าง จำนวน 50 คน มีความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.89 5) กลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทดลองใช้ (Try Out) กับตัวอย่าง จำนวน 50 คน มีความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.87

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

- 1) การวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความถี่ ร้อยละ สอนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
- 2) เพื่อทดสอบสมมติฐานปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา โดยการนำปัจจัยที่มีส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา เข้าไปเป็นลำดับตามความสำคัญ การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่น (Hierarchical Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยแบบผสม โดยใช้รูปแบบการวิจัยแบบขั้นตอนเชิงสำรวจ ดังนั้น ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ระยะที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ระยะแรกเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์จำนวน 22 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครูสอนสายสามัญ จำนวน 3 คน ครูสอนสายศาสนา จำนวน 3 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 10 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 3 คน ผลที่ได้จากการวิจัยในระยะนี้จะได้นำไปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อนำไปยืนยันในระยะที่สองต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 โลกทัศน์

ผลการวิจัยสามารถวิเคราะห์โลกทัศน์ของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสามารถเสนอการวิเคราะห์โลกทัศน์ออกเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่

ตารางที่ 5 บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับความสำคัญของโลกทัศน์

บันทึกพรรณนา	
	<p>โลกทัศน์มีความสำคัญต่อชีวิต และเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของคนในสังคม เด็กมัธยมศึกษาปีที่ 6 พูดว่า</p> <p>“คนเราก็จะอยู่ในเรื่องซ้ำๆ เดิมๆ ถ้ามีการให้ความสำคัญกับวิถีคิดแล้วเรื่องในอนาคตจะดีกว่านี้”</p> <p>การเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้นผ่านมุมมองของแต่ละคน เพื่อพร้อมที่จะตอบรับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ในโลกปัจจุบัน ซึ่งหากคนเราได้รับการเปิดโลกทัศน์แล้วคนในสังคมจะไม่อยู่กับสิ่งเดิมๆ สังคมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่ดีไปด้วยเช่นกัน ครูสอนสายศาสนาพูดว่า</p>

	<p>" مشاركة ماوجواتوموندور تركنتوغ كفدامأنسي ايت ماسينغ ماسينغ. کران مأنسي اين ممفويأي فكاغن فيكيران ماسينغ- ماسينغ"</p> <p>แปลว่า "สังคมจะเจริญหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับมนุษย์ในสังคมนั้นๆ เพราะมนุษย์มีความเชื่อ และความคิด เป็นของตนเอง"</p>
คำหลัก	<p>วิถีคิด อนาคต การเปิดใจ เกิดการเปลี่ยนแปลง</p>

บันทึกสรุป

โลกทัศน์เป็นตัวกำหนดวิถีคิดของคนในสังคม การให้ความสำคัญต่อโลกทัศน์ และการเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้นผ่านมุมมองของแต่ละคนเพื่อพร้อมที่จะตอบรับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ในโลกปัจจุบัน หากคนเราได้รับการเปิดโลกทัศน์แล้วคนในสังคมจะไม่อยู่กับสิ่งเดิมๆ สังคมจะเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่ดีไปด้วยเช่นกัน

ตารางที่ 6 บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับความแตกต่างของโลกทัศน์

บันทึกพรรณนา	<p>การสัมภาษณ์ตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม พบว่า ความแตกต่างของโลกทัศน์ของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นมีความเกี่ยวข้องกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม</p> <p>ครูสอนสายศาสนาพูดว่า</p> <p>"สาเหตุของความแตกต่างโลกทัศน์ของคนในพื้นที่กับคนในพื้นที่อื่นนั้น เราต้องย้อนดูว่าบทบัญญัติในคัมภีร์ อัล-กุรอาน "ซูยูรอ 11-18 ซึ่งมันเป็นลุมรอฮ (สามัญ) ระหว่างชนชาติในโลกนี้เราก็ต้องย้อนไปดูจุดนั้นก็จะพบว่ามันแตกต่างกันตั้งแต่แรกแล้ว"</p> <p>นอกจากศาสนาที่เป็นปัจจัยหลักที่สร้างความแตกต่างของโลกทัศน์แล้ว หัวหน้าวิชาการสายสามัญให้ข้อมูลว่า</p> <p>"ความเป็นชาตินิยมของคนบ้านเรานั้นสูง ความเป็นชาตินิยมหนึ่ง แล้วก็ความรักของชาตินิยม ความรักพี่น้องสูง ถึงแม้เราจะไปอยู่ในสถานที่อื่น บริบทอื่น ถ้ามว่าเราสัมภาษณ์ตัวเองไหม? ไม่เลย เพราะอะไร ถ้ามว่าทำไมเราไปเรียนภาษาอื่น เราได้ภาษาเขายาก เพราะเราพูดแต่ภาษาเราเอง เรายึดความเป็นชาติของเราเองมากกว่า มากที่สุด"</p>
--------------	--

	<p>นอกจากนี้การได้รับการศึกษาไม่ว่าจะภายในประเทศหรือต่างประเทศ การศึกษาก็สร้างความแตกต่างของโลกทัศน์ด้วยเช่นกัน ซึ่งครูสอนสายศาสนาพูดว่า</p> <p><i>“فندييقن ايت ممباو افر بيدان سيكف فر يلاكو دان فكاغن سسورغ مثالث سوراغ بلاجر لوار نكري بأيك داميريكا أوشتراليا ايغلان سباكيث اتو مصر دان لأين مك فندييقن فييب اوتام يغ ممبيذا سيكف فر يلاكو دان فنداغن”</i></p> <p>แปลว่า “การศึกษาเป็นสาเหตุทำให้แตกต่างกันด้านทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของแต่ละคน ตัวอย่างคนที่เรียนต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย อังกฤษ หรือประเทศอียิปต์ และอื่นๆ ดังนั้น การศึกษาเป็นสาเหตุอันดับแรกที่ทำให้ทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนแตกต่างกัน รวมทั้งมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ วิธีคิด และวิถีกิน ทุกสิ่งที่กล่าวมานั้นไม่เหมือนกัน”</p>
<p>คำหลัก</p>	<p>บทบัญญัติ อัลกุรอาน ความเป็นชาตินิยม บริบท การศึกษา ทัศนคติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม วิธีคิด</p>
<p>บันทึกสรุป</p> <p>ความแตกต่างของโลกทัศน์ของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้นมีความเกี่ยวข้องอย่างแนบแน่นกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ความเป็นชาตินิยม การรักชาติ และการได้รับการศึกษา อีกทั้งมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมความเป็นอยู่ และวิธีคิด ปัจจัยใจเหล่านี้ได้นำไปสู่ความแตกต่างของโลกทัศน์</p>	

ตารางที่ 7 บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับการหล่อหลอมโลกทัศน์

<p>บันทึกพรรณนา</p>	<p>ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ศาสนามีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อโลกทัศน์ในด้านต่างๆ</p> <p>หัวหน้าฝ่ายวิชาการสายสามัญพูดว่า “อิทธิพลที่หล่อหลอมโลกทัศน์มาจากสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจมนุษย์ คือ ศาสนาที่เป็นตัวกำหนดความคิดเขา และแนวปฏิบัติ”</p> <p>นอกจากศาสนาแล้ว การเข้าร่วมสังคม หรือคนรอบข้าง ก็ยังสามารถที่จะหล่อหลอมโลกทัศน์ของคนในสังคมได้ด้วยเช่นกัน รวมทั้งอิทธิพลจากสังคมก็เป็นส่วนสำคัญด้วยเช่นกัน</p> <p>นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พูดว่า “โลกทัศน์ถูกหล่อหลอมจากการบอกเล่าต่างๆ จากคนรอบข้าง” ส่วนนักเรียนอีกคนพูดว่า “อย่างคนที่ไม่มีการศึกษาโลกทัศน์ของเข่าจะถูกหล่อหลอมจากการเข้าร่วมสังคม เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมในสังคมหากมีทัศนคติที่ดี เชื่อในสิ่งที่ดี คิดในสิ่งที่ดี ก็จะนำไปสู่การใช้ชีวิตที่ดีเช่นกัน” ส่วนครูสอนสายศาสนาให้พูดว่า</p> <p>”تراوتام اداله اتوفنديقن کران اف ساي اغکتث فنديقن؟ کران فنديقن ایت اداله انتوق مغوبه سیکف سسوراغ مانسي ملاوي فنديقن اينله مانسي ایت اکن منجادي اوراغ بايق دغن فنديقن اين جوکامانسي ایت مغکتکن تارف مریک ملاوي فنديقن مریک ایت بايق مغتهوي دغن فغتهوان اينله اکن ماجو”</p> <p>แปลว่า “ประการแรกคือ การศึกษา ถ้ามว่าทำไมผมเอาประเด็นนี้ เพราะการศึกษานั้นสามารถเปลี่ยนความคิดเห็น (โลกทัศน์) ของคนผ่านการศึกษา การศึกษาสามารถทำให้คนเป็นคนดี การศึกษาก็ยังสามารถยกระดับชีวิตของคน การศึกษาสร้างให้เกิดความรู้ จากการเรียนรู้ก็สร้างให้เกิดการเปลี่ยนแปลง” ครูศาสนาอีกท่านให้ข้อมูลว่า “เราต้องไปดูทฤษฎีที่ว่า สังคมที่ใหญ่กว่าก็มีอิทธิพลต่อสังคมที่เล็กกว่าเสมอ ซึ่งคนบ้านเราจะเปลี่ยนที่จริงแล้วเปลี่ยนวิธีการใช้ชีวิต การใช้ชีวิตเปลี่ยนไปจริงไหมมันก็เปลี่ยน”</p>
---------------------	--

คำหลัก	ศาสนา การเข้าร่วมสังคม คนรอบข้าง การศึกษา สังคมที่ใหญ่กว่า
---------------	--

บันทึกสรุป

การหล่อหลอมโลกทัศน์ของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น ปฏิเสธไม่ได้ว่าศาสนาเป็นตัวแม่แบบที่มีบทบาทสำคัญที่สามารถหล่อหลอมโลกทัศน์ในเรื่องของความคิด และการปฏิบัติ นอกจากนั้นการเปิดใจเพื่อเข้าร่วมสังคม การได้รับการบอกเล่าจากคนรอบข้างก็สามารถที่จะหล่อหลอมโลกทัศน์ของเขาได้ด้วยเช่นกัน รวมทั้งอิทธิพลจากสังคมที่ใหญ่กว่าก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สามารถหล่อหลอมโลกทัศน์อีกด้วย

ประเด็นที่ 2 การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถสกัดประเด็นต่อการศึกษาที่สำคัญของการ และการเรียนสายสามัญรวมทั้งการเรียนสายศาสนา ผลเป็นดังนี้

ตารางที่ 8 บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับโลกทัศน์ต่อความสำคัญของการศึกษา

บันทึกพรรณนา	<p>การศึกษามีความสำคัญต่อมนุษย์ในทุกยุคทุกสมัย จากการให้การสัมภาษณ์ของหัวหน้าวิชาการสายสามัญ พบว่า “การศึกษาเป็นรากฐานของชีวิต สามารถหล่อหลอมชีวิตให้เป็นคนดี มีวินัย ซื่อสัตย์ จะพัฒนาคนให้มีความรู้” ส่วนครูสอนสายศาสนาพูดว่า</p> <p>ملالوي فندييكن انتوق فروسيس مانسي منجادي مانسي يغ بايك دان جوکا سمفورنا سوات نكارا دان بغسا اكن ماجواتوموندورتركتتوغ كفا فندييكن فندييكن مروفان واهانا انتوق منيكة مغمبكن كواليتس سومبر دايمانسي انتوق لبيه ماجو فداماس اكن داتغ</p> <p>แปลว่า การศึกษาเสมือนตัวขับเคลื่อนเพื่อยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้สูงขึ้นในอนาคต ผ่านระบบการศึกษาเป็นกระบวนการเพื่อสร้างมนุษย์ที่ดี และ</p>
---------------------	---

	<p>สมบูรณ์แบบ การที่ประเทศหนึ่งหรือชนชาติหนึ่งจะพัฒนาหรือด้อยพัฒนาก็ขึ้นอยู่กับการศึกษา</p> <p>ส่วนผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พูดว่า</p> <p>كيجافايه تاغاجي تآليه جوكا تيغوء توه (ชื่อหลาน) غاجي توبيق 6 كيچي تآليه نولييه تآليه , كيچاوغني نآوغي فان اوغي لآين جب ساف مصر مان سبب كيت تآمادو, ايه دي كات "لاذي تاغاجي نآكيچاكننا كيچيء شيء تآفان نولييه تآفان</p> <p>แปลว่า “ถ้าไม่เรียนจะทำงานยาก ดูลิ (ชื่อหลาน) เรียนจบแค่ ม.6 พูด เขียนภาษาไทยไม่ได้ ถ้าจะทำงานเขา รับแต่คนเก่ง คนอื่นนะ จบอียิปต์โน้น แต่เราไม่ พ่อเขาบอกว่า “ลูกไม่เรียน (หลังจบ ม.6) ไม่ต้องทำงานแล้วพูดภาษาไทยก็ไม่ได้ เขียนก็ไม่ได้”</p>
--	---

<p>คำหลัก</p>	<p>การศึกษา รากฐานของชีวิต เป็นคนดี มีวินัย ซื่อสัตย์ คุณภาพชีวิต โอกาสในการทำงาน</p>
---------------	---

บันทึกสรุป

ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก การศึกษามีความสำคัญในทุกยุคทุกสมัย การศึกษาไม่ใช่แค่การถ่ายทอดความรู้ แต่การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะสร้างรากฐานให้กับชีวิต และสร้างคนให้เป็นคนดี มีวินัย และคนที่มีความซื่อสัตย์ นอกจากนั้น การศึกษาก็ยังมีหน้าที่ช่วยยกระดับ หรือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมเพื่อเผชิญโลกปัจจุบันในด้านต่างๆ การศึกษายังมีหน้าที่เพื่อเตรียมทรัพยากรมนุษย์ที่มีความพร้อมทุกๆ ด้าน

ตารางที่ 9 บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับโลกทัศน์ต่อการเรียนสายสามัญ และการเรียนสายศาสนา

บันทึกพรรณนา	<p>พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีรูปแบบการเรียนการสอนที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ อย่างเห็นได้ชัดในด้านศาสนา และการดำรงชีวิต</p> <p>ครูศาสนาพูดว่า</p> <p>akomodir <i>حق تو فكر جا بسر باكي سورغ سر جانا ته سفاي نق</i> <i>akomodir</i> <i>akam dan</i> <i>academic</i> <i>فدا حال فركارا</i> <i>academic</i> <i>akam dan</i> <i>academic</i> <i>سوفنا بندا بلبه تا بيل دوا دواتو فدا حال بوكي تا كيتو كي؟ كيت كنا فهم مان فرض عين مان فرض كفاية, كالو انتار اكيت نيغ تا تا هولاسوغ علمو طيب اتو علمو Kedoktoran</i> <i>تودوسابسر</i></p> <p>แปลว่า “อันนี้เป็นงานใหญ่สำหรับนักวิชาการที่จะกลบเกลื่อนเรื่องการเรียนสายสามัญ และศาสนา ที่จริงแล้วการเรียนสายสามัญนั้นเป็นเรื่องที่ถูกบังคับในศาสนา เพราะการเรียนศาสนา และสามัญเปรียบเสมือนสิ่งที่ถูกกันโดยผ้าม่านที่แยกระหว่างกัน ที่จริงแล้วไม่ใช่จริงไหม? เราต้องเข้าใจอันไหนเป็นฟิรดูอิน (บังคับทุกคน) และเป็นฟิดูกิฟายะห์ (บังคับแต่ถ้ามีบุคคลใดบุคคลหนึ่งกระทำแล้วบุคคลอื่นจะถูกละเว้นได้) เช่น ในกลุ่มเราถ้าไม่มีคนที่เรียนด้านแพทย์มันจะบาปใหญ่เลย”</p> <p>ที่ปรึกษาโรงเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาแห่งหนึ่งให้การสัมภาษณ์เกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนทั้งสองสายว่า “ด้านสามัญก็คือเพื่อประกอบอาชีพ เพื่อชีวิตความเป็นอยู่บนโลกนี้ ก็คือต้องเรียน คนเราต้องเรียนถ้าไม่เรียนไม่ได้เลยในโลกปัจจุบันนี้”</p> <p>เช่นเดียวกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ให้พูดว่า “การเรียนสามัญสำคัญงา (กับ) อนาคตกิตอ (เรา) ซูปอกิตอ (เหมือนเรา) อยู่บนโลกกิตอก็อนอ (เราต้อง) เรียนรู้ยูเกาะ (เหมือนกัน) ไม่ใช่ว่าเรียนศาสนาอย่างเดียว เราต้องควบคู่ ถ้าสามัญนี้แบบมันเป็นอนาคตเฮอะกิตอ (ของเรา) ที่เราฝัน ที่เราอยากทำงาน” นักเรียนอีกคนพูดว่า “ถามว่าทำไมปัจจุบันการเรียนสามัญนั้นจำเป็น เช่นเมื่อคนคนหนึ่งอยากอยากใช้คอม ถ้าไม่เรียนแล้วก็ไม่มีความรู้ แม้ศาสนาจะสำคัญแค่ไหน แต่ถ้าไม่มีความรู้ด้านสามัญเลยก็ไม่ได้</p>
--------------	--

เรียนศาสนาย่างเดียวไม่พอ” ส่วนความสำคัญของการศึกษาสายศาสนา

หัวหน้าวิชาการโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแห่งหนึ่งในจังหวัดนราธิวาสพูดว่า “การศึกษาสายศาสนาเป็นการปูพื้นฐานตั้งแต่โลกนี้ไปสู่โลกหน้า” ส่วนหัวหน้าวิชาการโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดปัตตานีให้สัมภาษณ์ว่า “การเรียนสายศาสนามีความจำเป็นมากๆ เพราะนำไปสู่การปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ” เห็นว่าการศึกษาสายศาสนามีความสำคัญกับชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างมาก

จากการสนทนากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า “ความรู้ด้านศาสนาเป็นเรื่องที่ไม่ต้องพูดถึง เพราะมีความสำคัญอยู่แล้วเพื่อเตรียมในโลกหน้า” นักเรียนอีกคนพูดว่า

“كالوتيدق ادا علموا كام اتوفون فنديبيقن اكام د مشاركة مك
مشاركة ايت اكن منجادي كريسيس اتوهاروهارا اتوفون فجهبله
كران علموا كام اتو فنديبيقن اكام ايت منونجو فكن سسورغ ايت
منجادي اور غيغ بايك دان جو كا اخلاق يغ باكوس”

แปลว่า “ถ้าเราไม่มีความรู้ด้านศาสนา หรือไม่เรียนศาสนาในสังคม สังคมนั้นย่อมเกิดวิกฤติ หรือเกิดความวุ่นวาย เพราะการเรียนศาสนานั้นเพื่อสร้างมนุษย์ให้เป็นคนดี และประพฤติดี” นักเรียนอีกคนพูดว่า

“سوفالونينغ حق بارونينغ جادي دي تا فيكي سوفادغا حق
دولواميق فتيغ دوا, جادي راما نق غاجي كو سامن, سبب افا?
ستغه اوغي كات "كالو تا غاجي سامن هييوف كونيه تأسني"
بسبب نق غاجي اوغي دولو دي تانا كاجي, اوغي دولو دي
نا علمو دي نا علمو انتوق ناฟาكا داخيرة اوغي لونينغ فيكير
نا سني سا”

แปลว่า “เหมือนว่าคนปัจจุบันมีความคิดไม่เหมือนคนสมัยก่อน คนสมัยก่อนเขาจะไม่ให้ความสำคัญทั้งสองด้าน แต่ปัจจุบันคนนิยมเรียนสายสามัญกัน เพราะเหตุใด? มีคนกล่าวว่า “ถ้าฉันไม่เรียนสายสามัญแล้วละก็ชีวิตฉันจะไม่สุขสบายเท่าไร เพราะคนสมัยก่อนเขาเรียนโดยไม่คิดที่จะได้เงินเดือน คนสมัยก่อนเขาเรียน (ศาสนา)

	เพื่อนอยากได้ความรู้เพื่อไปโลกหน้า คนสมัยนี้เขาคิดเพียงอยากสบายมากกว่า”
คำหลัก	ควบคู่สายสามัญและสายศาสนา ประกอบอาชีพ ความรู้ อนาคต ความสะอาดสบาย การปูพื้นฐาน ปฏิบัติตนที่ถูกต้อง เพื่อสร้างมนุษย์ เป็นคนดี และประพฤติดี เพื่อเตรียมในโลกหน้า

บันทึกสรุป

ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีโลกทัศน์ต่อการเรียนสายสามัญว่า การสร้างอนาคตที่ดี การได้รับโอกาสในการทำงาน การได้ความรู้เพื่อประกอบอาชีพ สู่ทางสว่างอนาคตที่ดี ซึ่งแตกต่างจากอดีตคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนศาสนา ที่มีเป้าหมายหลักในการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาสู่ทางสว่างให้กับอนาคตได้

ประเด็นที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา

จากข้อมูลการให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ทำให้ผู้วิจัยสามารถสกัดปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนี้

ตารางที่ 10 บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านศาสนา

บันทึกพรรณนา	ศาสนาอิสลามเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในทุกด้าน หัวหน้าวิชาการสายสามัญพูดว่า “ศาสนาเป็นกุญแจสำคัญอยู่ แต่ว่าจิตในเรื่องศาสนาดกถอยลง อีกอย่างหนึ่งเรื่องศาสนานั้นถ้ามีศาสนาอย่างเดียวทุกอย่างก็เรียบร้อย หัวหน้าวิชาการสายสามัญว่า “อดีตนั้น การศึกษาสายสามัญไม่ได้จำเป็น หรือสำคัญเท่าไรนะ เนื่องจากว่าพื้นที่ 3 จังหวัดนั้น ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ทำให้คิดว่าการศึกษาสายสามัญอาจนำไปสู่การบิดเบือนในเรื่องศาสนา อาจนำประเพณี
--------------	--

	ของเพื่อนต่างศาสนามาใช้ในการดำเนินชีวิต จึงไม่นิยมส่งลูกหลานให้เรียนสามัญ สำหรับผู้หญิงนั้นคิดว่า หากเรียนไปก็ไม่ได้ใช้ประโยชน์อะไร การนำศาสนามาเป็นรากฐานชีวิตนะ สร้างทัศนคติก็เป็นมุมมองจะดี จะนำไปสู่การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง มีความสุขด้วย”
คำหลัก	ศาสนา บิดเบือน ประเพณีเพื่อนต่างศาสนา รากฐาน ทัศนคติ มุมมองที่ดี การใช้ชีวิตที่ดี ความสุข

บันทึกสรุป

ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญกับการนำศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างมาก ศาสนาอิสลามเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยชี้นำชีวิต ช่วยสร้างรากฐานที่ดี สร้างโลกทัศน์ที่ดี นำไปสู่การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง มีความสุข และช่วยจรรโลงจิตใจให้เป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งความสำคัญของการศึกษา การเรียนสายสามัญไม่ค่อยมีความจำเป็นมากมายนักหากเทียบกับปัจจุบัน ยิ่งด้วยเพศหญิงหากเรียนไปก็ไม่มีการใช้ประโยชน์ใดๆ นอกจากนั้น การมีโลกทัศน์ว่าการเรียนสายสามัญอาจนำไปสู่การบิดเบือนในเรื่องศาสนา และอาจนำประเพณีเพื่อนต่างศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันก็เป็นได้

ตารางที่ 11 บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเมือง

<p>บันทึกพรรณนา</p>	<p>การเข้ามาจัดระเบียบการเรียนการสอนของรัฐบาล เป็นจุดเริ่มการเรียนการสอนแบบสายสามัญและสายศาสนาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ครูสอนสายศาสนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดยะลา พูดว่า “ปัจจุบันยังมีคนที่คิดว่าการเรียนสามัญเป็นการเรียนที่ไม่ใช่การเรียนศาสนา “งายีซีแย” (“งายี” หมายถึง เรียน ”ซีแย” มาจากคำว่า สยาม ที่ใช้เรียกคนไทยนับถือศาสนาพุทธ) ความคิดแบบนี้ยังมีอยู่จนถึงปัจจุบัน เราต้องเข้าใจให้ดีกว่าว่า “งายีซีแย” เป็นการเรียนเกี่ยวกับคนไทยพุทธโดยตรง แต่ด้วยอารมณ์ความรู้สึกของคนในพื้นที่ในสมัยก่อนที่ถูกสั่งสมมายาวนาน ที่คิดว่าที่เรียนสามัญโดยใช้ภาษาไทยก็จะคิดว่าเป็นการเรียนเกี่ยวกับคนไทยพุทธ แต่ที่จริงไม่ใช่ ที่จริงเรียนศาสนาโดยใช้ภาษาไทยก็ไม่ใช่ปัญหา” เรื่องความแตกต่างในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนเป็นอย่างมาก</p> <p>หัวหน้าวิชาการสายสามัญโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานี พูดว่า “บริบทเรายังมีคำว่าแบ่งสายสามัญและศาสนา การแบ่งนี้เป็นการแบ่งสามัญ ศาสนาปุบ เป็นการปลุกกระตุ้นความแตกแยกของคนในพื้นที่ ตรงนั้นเป็นจุดที่ถูกการซึมซับความแตกแยก ซึ่งในเฟซบุ๊กที่เจอ มีถกกันว่าทำไมส่งลูกเรียนสายสามัญ ซึ่งในบริบทแล้วในเรื่องศาสนานั้นไม่มีการแบ่งใจ คำว่าศาสนาและสามัญ หรือในต่างประเทศเอง ในประเทศใกล้เคียง มาเลเซีย มาเลเซียไม่มีสายสามัญและศาสนา แต่เป็น Academic ที่เป็นวิชาการศึกษา ซึ่งจะไม่มีเป็นการศึกษาสามัญ”</p> <p>เช่นเดียวกับการให้สัมภาษณ์ของผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ว่า</p> <p>دولوميء تاغاجي سيء ميء تاغاجي كارا هابوق غاجي قران كارا, دولوكروباوق بيق بسرماري جاري نق غاجا ساف دومه فاكا لاري تاكوت غاجي سيء تاكوت جادي اوغي سيء</p> <p>แปลว่า เมื่อก่อนแม่ไม่เรียนเลย (ศาสนา และสามัญ) เรียนแต่ อัลกุรอานอย่างเดียว เมื่อก่อนครูมาหาถึงบ้านถือกระเป่าใบใหญ่เพื่อที่จะสอน (ด้านสามัญ) แต่</p>
---------------------	--

	พากันหนีไม่อยากเรียน (ด้านสามัญ) ไม่อยากเป็นคนซีแยะ (คนไทยนับถือศาสนาพุทธ)
คำหลัก	แบ่งสายสามัญและสายศาสนา ความแตกแยก คนซีแยะ (คนไทยพุทธ) ซึ่มซั่มความแตกแยก

บันทึกสรุป

หลังจากรัฐบาลมีนโยบายให้เปลี่ยนสถาบันปอเนาะแบบเก่ามาเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา จากนโยบายครั้งนั้นทำให้เกิดความขัดแย้งในด้านต่างๆ มากมาย ความแตกต่างของผู้ออกนโยบายในด้านความเชื่อ ศาสนา และวัฒนธรรม นับตั้งแต่นั้นมาชาวไทยมุสลิมจำนวนมากไม่ยอมที่จะใช้ชื่อเรียกการเรียนสายสามัญว่า *งายซีแยะ* ในช่วงแรก การเรียนการสอนก็ใช้ภาษาไทย ครูผู้สอนส่วนมากก็เป็นคนไทยพุทธเมื่อเรียนสายนี้แล้วอาจทำให้บิดเบือนเรื่องศาสนาที่ตนนับถือได้ ผู้ปกครองจึงไม่นิยมส่งเสริมบุตรของตนเรียนในสายสามัญ

ตารางที่ 12 บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านสังคม

บันทึกพรรณนา	<p>ความแตกต่างด้านความคิดระหว่างคนที่เรียนจบสายสามัญและคนที่เรียนจบสายศาสนา ทำให้เกิดช่องว่างในสังคม</p> <p>ครูศาสนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดยะลา พูดว่า</p> <p>دا انتارا اورغیغ مہامی علمو اکام دان اورغیغ blocket da فہ singkronisasi بوات کدو الیت تیدق Academic مہامی علمو غیغ نیا نیغ یا کلیق کفدا مسالہ حال هیو ف اورغ lifestyle دا academic دی هیو ف لایف سٹائل سماجی نی اورغ اکام وی اورغ دا Emosional لایف سٹائل سماجی نیغ دسیو تیدق تریمما سجارا فہ حال دمصر اورغ Academic تحفظ 30 جزء فهم اکام فهم Academic حق نی دی تا سام فہ فر مسالہ نٹ دفرواریٹی</p> <p>แปลว่า คิดว่ามีการปิดกั้นระหว่างคนเรียนสามัญกับคนเรียนศาสนา สองกลุ่มนี้ไม่มีการประสานกัน ปัญหาที่เราต้องย้อนดูเรื่องความแตกต่างของการใช้ชีวิต คนที่เรียนสายสามัญมีวิถีชีวิตในแบบเขา คนที่เรียนศาสนาก็วิถีชีวิตในแบบเขา ตรงนี้เองที่ยังรับไม่รับไม่ได้ ที่จริงแล้วที่อียิปต์ คนเรียนสายสามัญ ก็ยังท่องกุรอาน 30 ยุซ คน</p>
--------------	---

	<p>ที่ที่ความรู้ด้านศาสนาก็ยังเข้าใจสายสามัญด้วย ตรงนี้แหละที่เราแตกต่างก็ ปัญหานี้ก็ถูกสะสมมาถึงปัจจุบัน ส่วนครูสอนสายสามัญมองว่า “อาจเป็นเพราะระบบของทุกวันนี้ ระบบในการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะเป็นเขาเรียกว่า ระบบทุนนิยมเข้ามา แต่ในอดีตจะใช้ระบบสังคมนิยมแต่ในปัจจุบันนี้จะให้ความสำคัญแก่เงิน”</p>
คำหลัก	<p>ช่องว่างคนเรียนสายสามัญและสายศาสนา</p> <p>การแข่งขัน</p> <p>รูปแบบสังคม</p> <p>ทุนนิยม</p>

บันทึกสรุป

ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีโลกทัศน์ที่แตกต่างอย่างชัดเจน ช่องว่างในสังคมระหว่างคนเรียนสายศาสนา และคนเรียนสายสามัญในด้านความคิด เป็นต้น อีกทั้งสังคมสมัยใหม่ที่เต็มไปด้วยการแข่งขันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบสังคมนิยมจากอดีตมาเป็นสังคมทุนนิยม

ตารางที่ 13 บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านเทคโนโลยี

บันทึกพรรณนา	<p>เทคโนโลยีกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบันเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง</p> <p>นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พูดว่า “สังคมปัจจุบันมาไกลขนาดไหนแล้วคะ เทคโนโลยีไปไกลมากแล้ว ไม่เหมือนสมัยก่อนแบบล่าช้า สังคมปัจจุบันติดต่ออะไรก็ง่าย เดียวนี้แค่แซทไปก็แบบติดต่อได้แล้วแบบนี้ สังคมปัจจุบันนั่นดีคะ” ส่วนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อีกคนพูดว่า</p> <p>بولوTechnology تأدق مان سبب غاجي غاجا هاتي تأدق جمر, لونيغ Technology يابايق حق نكري لوار هاتا ماري توروت modern نكري لوار فه تويانا دي حال غاجي تأدي نق ماسوق دالي اوتق كادوه نق مابين حق modern سوف غالالي</p> <p>แปลว่า เมื่อก่อนยังไม่ค่อยมีเทคโนโลยี การเรียนการสอนจิตใจยังไม่มีการแปลกเปื้อน แต่เดี๋ยวนี้เทคโนโลยีต่างชาติเข้ามา ทำให้การเรียนไม่เป็นไปอย่าง</p>
---------------------	--

	<p>ควร ไม่เข้าสมองมัวแต่คิดที่จะเล่นสิ่งทันสมัยทำให้เขาไม่สนใจการเรียน</p> <p>ส่วนที่ปรึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จังหวัดนราธิวาสพูดว่า “คือ) เด็กๆ (เล่นแต่โทรศัพท์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต แล้วก็สิ่งที่อยู่ในคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ทำให้เด็กเปลี่ยนแปลงนะ เปลี่ยนแปลงมากเลย เปลี่ยนอะไรบ้าง คือ เมื่อดูสื่อต่างๆ เขาก็ตามกระแส”</p>
คำหลัก	<p>เทคโนโลยี</p> <p>ทันสมัย</p> <p>ไม่สนใจการเรียน</p> <p>เปลี่ยนแปลง</p> <p>ตามกระแส</p> <p>สื่อต่างๆ</p>

บันทึกสรุป

การเข้ามามีบทบาทสำคัญของเทคโนโลยีต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในชีวิต เทคโนโลยีส่งผลให้การดำเนินชีวิตที่สะดวกสบายมากขึ้น การเปลี่ยนแปลงก็อาจมีผลโดยตรงทั้งในด้านบวกและลบ การรับเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันนั้นมีผลทำให้วัยรุ่นใช้เทคโนโลยีจนขาดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์

ตารางที่ 14 บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านครอบครัว

บันทึกพรรณนา	<p>ครอบครัวมีอิทธิพลเป็นอย่างมากกับการเรียนของลูกๆ การบังคับให้เรียนด้านใดด้านหนึ่ง ไม่ว่าจะการบังคับให้เรียนสายสามัญ หรือบังคับให้เรียนศาสนา</p> <p>ตั้งการให้การสัมภาษณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดนราธิวาสว่า “อยู่ที่บ้านด้วยให้เรียนศาสนาเราก็เรียนตามครอบครัว บางคนก็บังคับให้เรียนสามัญแต่บางคนก็บังคับให้เรียนศาสนา แต่ในใจ (นิท) นี้ แบบไม่ยอมทำตามแบบผู้ปกครองให้เราเรียน บางคนก็โดนบังคับ”</p> <p>ส่วนนักเรียนอีกคนพูดว่า “พ่อแม่เป็นห่วงในสังคมมหา ลัย ชูปอกก็ต่อ ก็คืออะมาแล) เหมือนกับเราออกเที่ยวเตร่กลางคืน (ยอเตาะตาหูก) เขาจะไม่รู้แล้ว (ยอ) มันไม่มีครอบครัวแล้ว เขาก็บอก</p>
---------------------	--

	ว่าถ้าจะเรียนก็เรียน (กาลูเนาะก็อสิอียา แบนะนิทกอยะ) ถ้าจะเลวไหลก็บอก (ยอเตาะเส) เขาไม่เอา (เตาะเสวีมาลูมูกอ) ไม่อยากให้อายเขา”
คำหลัก	การถูกบังคับ ความเป็นห่วงจากผู้ปกครอง อยู่ในกรอบ อับอาย

บันทึกสรุป

ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีทัศนคติเกี่ยวกับสถาบันครอบครัวว่าเป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่ปลูกฝัง และขัดเกลา อบรมคุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุตรตั้งแต่แรกเกิด ด้านการเรียนของลูกๆ มีจำนวนไม่น้อยที่ผู้ปกครองจะบังคับลูกของตนให้เรียนในด้านที่ตนเองตั้งใจอยู่แล้ว โดยไม่คำนึงถึงความถนัดของลูกโดยตรง นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังมีความห่วงใยลูกๆ เมื่อเข้าสังคมในรั้วมหาวิทยาลัย ความกังวลเมื่อเข้าสังคมที่ห่างจากตัวเองไปสู่สังคมอิสระ

ตารางที่ 15 บันทึกพรรณนา คำหลัก และบันทึกสรุปเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม

บันทึกพรรณนา	<p>ลักษณะพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ส่งผลให้สังคมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พูดว่า</p> <p>سوفيا ليونينغ جادي, سوري كيت, فاكا ماري, فاكا باجوکوروغ, فاكا دولوكيت, فاكا باجوکوروغ, فاكا لونينغ جادي, فاكا باجوکوروغ, فاكا غايب جادي, فاكا توروت Fashion</p> <p>แปลว่าเหมือนแบบว่าเขาเลียนแบบต่างชาติมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การแต่งกาย เมื่อก่อนเราใส่เสื้อกูรง แต่เดี๋ยวนี้เสื้อกูรงหายไป เขาใส่เสื้อตามแฟชั่น</p>
คำหลัก	การเลียนแบบชาติอื่น แฟชั่น ชีวิตประจำวัน

บันทึกสรุป

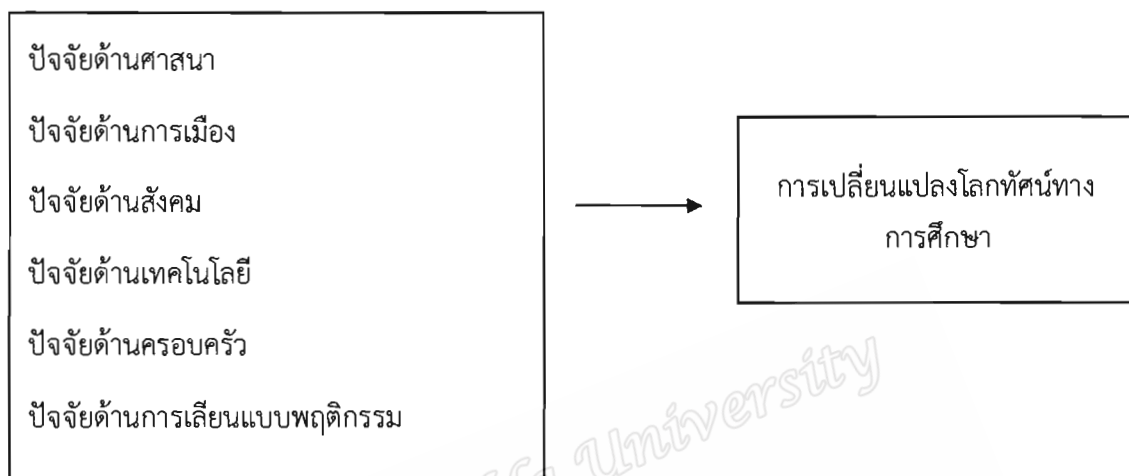
ลักษณะพฤติกรรมสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ ยิ่งด้วยสังคมขนาดเล็กที่ต้องเผชิญกับสังคมที่ใหญ่กว่า โอกาสการสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์มีมากกว่า การเลียนแบบการแต่งกายที่เป็นแฟชั่น ทำให้การแต่งกายแบบเดิมด้วยการแต่งกายแบบมิดชิด เช่น การใส่เสื้อถุงรงได้หายไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสังคมปัจจุบัน

จากผลการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการวิเคราะห์ในระยะเวลาที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีอยู่ 6 ปัจจัยอยู่ด้วยกัน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านศาสนา 2) ปัจจัยด้านการเมือง 3) ปัจจัยด้านสังคม 4) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี 5) ปัจจัยด้านครอบครัว 6) ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม โดยผู้วิจัยสามารถกำหนดนิยามศัพท์เฉพาะและกรอบแนวคิด เพื่อนำไปใช้ในการวิจัยระยะที่ 2 ได้ดังนี้

1. โลกทัศน์ทางการศึกษา หมายถึง ทศนคติ ความคิด และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อการศึกษา ทั้งการเรียนสายศาสนา และการเรียนสายสามัญ ปัจจัยด้านศาสนา หมายถึง หลักคำสอน หลักศรัทธา และหลักปฏิบัติ
2. ปัจจัยด้านการเมือง ได้แก่ การปรับเปลี่ยนนโยบาย และอำนาจจากรัฐ
3. ปัจจัยด้านสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันสังคมแบบพหุวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงรูปแบบสังคมนิยมมาเป็นสังคมแบบทุนนิยม และช่องว่างระหว่างคนเรียนสายศาสนากับคนเรียนสายสามัญ
4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี หมายถึง ความสะดวกสบาย การเข้ามาของสื่อออนไลน์ และการตามกระแสสังคม
5. ปัจจัยด้านครอบครัว หมายถึง การได้รับการสนับสนุน ส่งเสริม ชี้นำ การปลูกฝัง หรือการถูกบังคับจากคนในครอบครัว
6. ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม หมายถึง การเลียนแบบพฤติกรรมของคนในสังคม

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสำคัญของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์เหตุผลหลักของปัจจัยต่างๆ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสำคัญของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา 2) กลุ่มครูสอนสายสามัญ 3) กลุ่มครูสอนสายศาสนา 4) กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 5) กลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ข้อมูลเป็นดังนี้

กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา

ตารางที่ 16 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	50	41.7
หญิง	70	50.3
รวม	120	100

จากตารางที่ 16 พบว่ากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 41.7 และเป็นเพศหญิงจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 70

ตารางที่ 17 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	23	19.2
31 – 40 ปี	40	33.3
41 – 50 ปี	33	27.5
51 ขึ้นไป	24	20.0
รวม	120	100

จากตารางที่ 17 พบว่ากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3 รองลงมาอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5

ตารางที่ 18 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ

ระดับการศึกษาสายสามัญ	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษา หรือต่ำกว่า	9	7.5
ปริญญาตรี	93	77.5
ปริญญาโท ขึ้นไป	18	15.0
รวม	120	100

จากตารางที่ 18 พบว่ากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาสายสามัญอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 77.5 รองลงมาเป็นระดับปริญญาโท ขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0

ตารางที่ 19 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษาสาย
ศาสนา

ระดับการศึกษาสายศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
อับตีดายะฮฺ (ระดับอิสลามศึกษา ตอนต้น) หรือต่ำกว่า	15	12.5
มุตาวัสซิตอย (ระดับอิสลามศึกษา ตอนกลาง)	29	24.2
ชานาวียะฮฺ (ระดับอิสลามศึกษา ตอนปลาย)	54	45.0
ดีปโลมา (อนุปริญญา) ขึ้นไป	22	18.3
รวม	120	100

จากตารางที่ 19 พบว่ากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับ
การศึกษาสายศาสนาอยู่ในระดับ (ชานาวียะฮฺ) ระดับอิสลามตอนปลาย จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ
45.0 รองลงมา ระดับ (มุตาวัสซิตอย) ระดับอิสลามตอนกลาง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการ
ทำงานในตำแหน่ง

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	14	11.7
5 – 10 ปี	39	32.5
11 ปีขึ้นไป	67	55.8
รวม	120	100

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มี
ประสบการณ์ในการทำงาน 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 รองลงมา มีประสบการณ์ใน
การทำงานอยู่ในช่วง 5 – 10 ปี จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5

กลุ่มที่ 2 ครูสอนสายสามัญ

ตารางที่ 21 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายสามัญ จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	113	34.1
หญิง	281	65.9
รวม	331	100.0

จากตารางที่ 21 พบว่ากลุ่มครูสอนสายสามัญที่ตอบแบบสอบถาม เป็นชายจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 เป็นหญิงจำนวน 281 คน คิดเป็นร้อยละ 65.9

ตารางที่ 22 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายสามัญ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	123	37.2
31 – 40 ปี	135	40.8
41 – 50 ปี	47	14.2
51 ปี ขึ้นไป	26	7.9
รวม	331	100.0

จากตารางที่ 22 พบว่ากลุ่มครูสอนสายสามัญที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมาอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 37.2

ตารางที่ 23 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายสามัญ จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ

ระดับการศึกษาสายสามัญ	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาตรี	294	88.8
ปริญญาโท ขึ้นไป	37	11.2
รวม	331	100.0

จากตารางที่ 23 พบว่ากลุ่มครูสอนสายสามัญที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีการศึกษาสายสามัญอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 88.8 รองลงมาในระดับปริญญาโท ขึ้นไป จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2

ตารางที่ 24 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายสามัญ จำแนกตามระดับการศึกษาศาสนา

ระดับการศึกษาศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
อับตีดาอียะฮฺ (ระดับอิสลามศึกษา ตอนต้น) หรือต่ำกว่า	37	11.2
มุตาวาซีตอฮฺ (ระดับอิสลามศึกษา ตอนกลาง)	104	31.4
ชานาวียะฮฺ (ระดับอิสลามศึกษา ตอนปลาย)	146	44.1
ดีปโลมา (อนุปริญญา) ขึ้นไป	44	13.3
รวม	331	100.0

จากตารางที่ 24 พบว่ากลุ่มครูสายสามัญที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาศาสนาอยู่ในระดับ (ชานาวียะฮฺ) ระดับอิสลามตอนปลาย จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 44.1 รองลงมาในระดับ (มุตาวาซีตอฮฺ) ระดับอิสลามตอนกลาง จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4

ตารางที่ 25 จำนวนและร้อยละตัวอย่างครูสอนสายสามัญ จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	94	28.4
5 - 10 ปี	147	44.4
11 ปีขึ้นไป	90	27.2
รวม	331	100.0

จากตารางที่ 25 พบว่ากลุ่มครูสอนสายสามัญที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วงระยะ 5-10 ปี จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 44.4 รองลงมา มีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ในช่วง น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4

กลุ่มที่ 3 ครูสอนสายศาสนา

ตารางที่ 26 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายศาสนา จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	138	41.8
หญิง	192	58.2
รวม	330	100.0

จากตารางที่ 26 พบว่ากลุ่มครูสอนสายศาสนาที่ตอบแบบสอบถาม เป็นชาย 138 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 เป็นหญิง จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 58.2

ตารางที่ 27 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายสามัญ จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	62	18.8
31 – 40 ปี	131	40.3
41 – 50 ปี	110	33.3
51 ปี ขึ้นไป	25	7.6
รวม	330	100.0

จากตารางที่ 27 พบว่า ครูสอนสายศาสนาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 131 คิดเป็นร้อยละ 40.3 รองลงมา อยู่ในช่วงอายุ 40 – 50 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 33.3

ตารางที่ 28 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายศาสนา จำแนกตามระดับการศึกษาสายสามัญ

ระดับการศึกษาสายสามัญ	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษา หรือต่ำกว่า	246	74.5
ปริญญาตรี	73	22.1
ปริญญาโท ขึ้นไป	11	3.3
รวม	330	100.0

จากตารางที่ 28 พบว่ากลุ่มครูสอนสายศาสนาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่จบการศึกษาสายสามัญระดับมัธยมศึกษาหรือต่ำกว่า จำนวน 246 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 รองลงมาจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 22.1

ตารางที่ 29 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มครูสอนสายศาสนา จำแนกตามระดับการศึกษาสายศาสนา

ระดับการศึกษาสายศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
อับตีดาอียะฮฺ (ระดับอิสลามศึกษาตอนต้น) หรือต่ำกว่า	17	5.2
มุตาวาซีตอฮฺ (ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง)	41	12.4
ชานาวียะฮฺ (ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย)	84	25.5
ดีปโลมา (อนุปริญญา) ขึ้นไป	188	57.0
รวม	330	100.0

จากตารางที่ 29 พบว่ากลุ่มครูสอนสายศาสนาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีระดับการ ในระดับดีปโลมา (อนุปริญญา) ขึ้นไป จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 57.0 รองลงมาเป็นระดับ (ชานาวี ยะฮฺ) ระดับอิสลามตอนปลาย จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 25.5

ตารางที่ 30 จำนวนและร้อยละตัวอย่างครูสอนสายศาสนา จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน

ระยะเวลา	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 5 ปี	97	29.4
5 - 10 ปี	121	36.7
11 ปี ขึ้นไป	112	33.9
รวม	330	100.0

จากตารางที่ 30 พบว่ากลุ่มครูสอนสายศาสนาที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มี ประสบการณ์ทำงานระหว่าง 5 - 10 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมา มีประสบการณ์ ระหว่าง 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 33.9

กลุ่มที่ 4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 31 จำนวนและร้อยละตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	173	42.9
หญิง	217	75.1
รวม	380	100.0

จากตารางที่ 31 พบว่ากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตอบแบบสอบถาม เป็นชาย จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 เป็นหญิงจำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 75.1

ตารางที่ 32 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	114	30.0
ค้าขาย	89	25.8
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	86	25.3
อื่นๆ	72	18.9
รวม	380	100.0

จากตารางที่ 32 พบว่ากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตอบแบบสอบถาม ผู้ปกครอง มีอาชีพ เป็นเกษตรกร จำนวน 114 คนคิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมา มีอาชีพค้าขาย จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8

ตารางที่ 33 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามการศึกษาสายสามัญของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษาสายสามัญ	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษา หรือต่ำกว่า	268	70.5
ปริญญาตรี	90	23.7
ปริญญาโท ขึ้นไป	22	5.8
รวม	380	100.0

จากตารางที่ 33 พบว่ากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ผู้ปกครองมีการศึกษาสายสามัญอยู่ในระดับมัธยมศึกษา หรือต่ำกว่า จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 รองลงมา เป็นระดับปริญญาตรี จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7

ตารางที่ 34 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามระดับการศึกษา สายศาสนาของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษาสายศาสนา	จำนวน (n)	ร้อยละ (%)
อับตาดียะฮฺ (ระดับอิสลามศึกษา ตอนต้น) หรือต่ำกว่า	86	22.6
มุตาวาซีตอฮฺ (ระดับอิสลามศึกษา ตอนกลาง)	106	27.9
ชานาวียะฮฺ (ระดับอิสลามศึกษา ตอนปลาย)	169	44.5
ตีปโลมา (อนุปริญญา) ขึ้นไป	19	5.0
รวม	380	100.0

จากตารางที่ 34 พบว่ากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาสายศาสนาอยู่ในระดับ (ชานาวียะฮฺ) ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 44.5 รองลงมา เป็นระดับ (มุตาวาซีตอฮฺ) ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9

ตารางที่ 35 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามความต้องการ ศึกษาต่อหลังจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
เรียนต่อสายศาสนา	137	36.1
เรียนต่อสายสามัญ	163	42.9
ไม่แน่ใจ/ไม่เรียนต่อ	80	21.1
รวม	380	100.0

จากตารางที่ 35 พบว่ากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ มีความต้องการที่จะเรียนต่อสายสามัญ จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 42.9 รองลงมา เป็นความต้องการ เรียนต่อสายศาสนา จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 36.1

กลุ่มที่ 5 ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
 ตารางที่ 36 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	203	53.4
หญิง	177	46.6
รวม	380	100.0

จากตารางที่ 4.21 พบว่ากลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ตอบแบบสอบถาม เป็นชาย จำนวน 203 คน คิดเป็นร้อยละ 53.4 เป็นหญิง จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6

ตารางที่ 37 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	115	30.3
31 – 40 ปี	86	22.6
41 – 50 ปี	109	28.7
สูงกว่า 51 ปี	70	18.4
รวม	380	100.0

จากตารางที่ 37 พบว่าผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 115 คิดเป็นร้อยละ 30.3 รองลงมา มีช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 28.7

ตารางที่ 38 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตาม การศึกษาสายสามัญของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษาสายสามัญ	จำนวน	ร้อยละ
มัธยมศึกษา หรือต่ำกว่า	268	70.5
ปริญญาตรี	88	23.2
ปริญญาโท ขึ้นไป	24	6.3
รวม	380	100.0

จากตารางที่ 38 พบว่ากลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีการศึกษาสายสามัญอยู่ในระดับมัธยมศึกษา หรือต่ำกว่า จำนวน 268 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5 รองลงมา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2

ตารางที่ 39 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามระดับการศึกษาศาสนาของผู้ปกครอง

ระดับการศึกษาศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
อับตาดอฮียะฮฺ (ระดับอิสลามศึกษา ตอนต้น) หรือต่ำกว่า	73	19.2
มูตาวาซีตอฮฺ (ระดับอิสลามศึกษา ตอนกลาง)	120	26.8
ชานาวียะฮฺ (ระดับอิสลามศึกษา ตอนปลาย)	182	27.9
ตีปโลมา (อนุปริญญา) ขึ้นไป	23	6.1
รวม	380	100.0

จากตารางที่ 39 พบว่ากลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาศาสนา (ระดับชานาวี) ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 27.9 รองลงมาจบการศึกษา (ระดับมูตาวาซีตอฮฺ) ระดับอิสลามศึกษาตอนกลาง จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8

ตารางที่ 40 จำนวนและร้อยละตัวอย่างกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกร	180	47.4
ค้าขาย	133	35.0
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	67	17.6
รวม	380	100.0

จากตารางที่ 40 พบว่ากลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นเกษตรกร จำนวน 180 คิดเป็นร้อยละ 47.4 รองลงมา เป็นอาชีพ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้ง 6 ปัจจัย คือ ปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม ในแต่ละกลุ่มมีผล ดังนี้

กลุ่มผู้บริหาร

ตารางที่ 41 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้านที่	ด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ปัจจัยด้านศาสนา	4.31	.44	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	ปัจจัยด้านการเมือง	3.85	.62	เห็นด้วย
3	ปัจจัยด้านสังคม	4.07	.47	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	3.96	.47	เห็นด้วย
5	ปัจจัยด้านครอบครัว	4.18	.39	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6	ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	3.93	.52	เห็นด้วย
	รวม	4.05	.48	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 41 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยที่อยู่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ ปัจจัยด้านศาสนา (\bar{X} =4.31) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านครอบครัว (\bar{X} =4.18) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านการเมือง (\bar{X} =3.85)

กลุ่มครูสอนสายสามัญ

ตารางที่ 42 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้านที่	ด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ปัจจัยด้านศาสนา	4.25	.54	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	ปัจจัยด้านการเมือง	3.73	.62	เห็นด้วย
3	ปัจจัยด้านสังคม	3.98	.53	เห็นด้วย
4	ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	3.85	.55	เห็นด้วย
5	ปัจจัยด้านครอบครัว	4.04	.45	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6	ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	3.91	.54	เห็นด้วย
	รวม	3.96	.53	เห็นด้วย

จากตารางที่ 42 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยที่อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ ปัจจัยด้านศาสนา ($\bar{X}=4.25$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X}=4.04$) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านการเมือง ($\bar{X}=3.73$)

กลุ่มครูสอนสายศาสนา

ตารางที่ 43 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้านที่	ด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ปัจจัยด้านศาสนา	4.39	.39	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	ปัจจัยด้านการเมือง	3.73	.61	เห็นด้วย
3	ปัจจัยด้านสังคม	4.08	.50	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	3.97	.42	เห็นด้วย
5	ปัจจัยด้านครอบครัว	4.22	.42	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6	ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม	3.89	.54	เห็นด้วย
	รวม	4.04	.48	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 43 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยที่อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ ปัจจัยด้านศาสนา ($\bar{X}=4.39$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X}=4.22$) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านการเมือง ($\bar{X}=3.73$)

กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 44 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้านที่	ด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ปัจจัยด้านศาสนา	4.29	.52	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	ปัจจัยด้านการเมือง	3.84	.62	เห็นด้วย
3	ปัจจัยด้านสังคม	3.86	.62	เห็นด้วย
4	ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	3.83	.64	เห็นด้วย
5	ปัจจัยด้านครอบครัว	4.04	.49	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6	ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	3.87	.56	เห็นด้วย
	รวม	3.95	.56	เห็นด้วย

จากตารางที่ 44 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วย เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัย ที่อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ ปัจจัยด้านศาสนา ($\bar{X}=4.29$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X}=4.04$) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านการเมือง ($\bar{X}=3.84$)

กลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตารางที่ 45 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ด้านที่	ด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1	ปัจจัยด้านศาสนา	4.39	.46	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	ปัจจัยด้านการเมือง	3.97	.80	เห็นด้วย
3	ปัจจัยด้านสังคม	4.17	.63	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	3.91	.62	เห็นด้วย
5	ปัจจัยด้านครอบครัว	3.97	.66	เห็นด้วย
6	ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	3.91	.54	เห็นด้วย
	รวม	4.05	.61	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 45 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยที่อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง คือ ปัจจัยด้านศาสนา ($\bar{X}=4.39$) รองลงมาคือ ปัจจัยด้านสังคม

(\bar{X} =4.17) ตามลำดับ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุดคือ ปัจจัยด้านเทคโนโลยี และปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (\bar{X} =3.91)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัยได้นำปัจจัยทั้ง 6 ปัจจัย เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่น ด้วยการนำปัจจัยที่น่าจะส่งผลการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ น้อยที่สุดเข้าไปในแบบจำลองก่อนตามด้วยปัจจัยต่างๆ และนำปัจจัยที่น่าจะส่งผลมากที่สุดเป็นลำดับสุดท้าย โดยเรียงลำดับปัจจัยตามกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้ ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านการเมือง และปัจจัยด้านศาสนา ผลการวิเคราะห์ในภาพรวม และจำแนกกลุ่มทั้ง 5 ตัวอย่าง เป็นดังนี้

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางที่ 46 การวิเคราะห์การทดสอบพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเลียนแบบ เพื่อทำนาย การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่มภาพรวม

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา			
ตัวแปร	b	β	t
แบบจำลองที่ 1			
ค่าคงที่	3.786		25.293
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.176	.230	4.603**
แบบจำลองที่ 2			
ค่าคงที่	3.376		20.337
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.046	.064	1.101
ปัจจัยด้านครอบครัว	.222	.297	5.071**
แบบจำลองที่ 3			
ค่าคงที่	3.317		19.479
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.030	.039	.651
ปัจจัยด้านครอบครัว	.186	.247	3.757**
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.017	.098	1.514
แบบจำลองที่ 4			
ค่าคงที่	3.110		18.103
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.009	-.011	-.191
ปัจจัยด้านครอบครัว	.184	.247	3.818**
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	-.037	-.051	-.726
ปัจจัยด้านสังคม	.196	.085	4.629**
แบบจำลองที่ 5			
ค่าคงที่	3.109		18.076
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.008	-.011	-.179
ปัจจัยด้านครอบครัว	.186	.249	3.798**

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา			
ตัวแปร	B	β	t
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	-.036	-.049	-.687
ปัจจัยด้านสังคม	.199	.290	4.367**
ปัจจัยด้านการเมือง	-.007	-.013	-.206
แบบจำลองที่ 6			
ค่าคงที่	2.342		12.982
ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม	-.054	-.017	-1.275
ปัจจัยด้านครอบครัว	.126	.168	2.777**
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	-.041	-.057	-.870
ปัจจัยด้านสังคม	.131	.190	3.077**
ปัจจัยด้านการเมือง	-.061	-.107	-1.840
ปัจจัยด้านศาสนา	.391	.461	8.652**
ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม	R ² = .053 R ² Adjust= .051** R²_{chang} = .053 F= .21.187		
ปัจจัยด้านครอบครัว	R ² = .114 R ² Adjust = .109** R²_{chang} = .060 F= 24.142		
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	R ² = .119 R ² Adjust= .112 R²_{chang} = .005 F= 16.914		
ปัจจัยด้านสังคม	R ² = .167 R ² Adjust= .158**		

	$R^2_{chang} = .048$
	F= 18.732
ปัจจัยด้านการเมือง	$R^2 = .167$
	$R^2 \text{ Adjust} = .155$
	$R^2_{chang} = .000$
	F= 14.956
ปัจจัยด้านศาสนา	$R^2 = .306$
	$R^2 \text{ Adjust} = .295^{**}$
	$R^2_{chang} = .139$
	F= 27.402

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูสอนสายสามัญ ครูสอนสายศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ผลการวิเคราะห์ถดถอยในภาพรวม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เมื่อใส่ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรมเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม ($\beta = .230$) สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์การศึกษาได้ร้อยละ 5.3 ($R^2 = .053$) ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์การศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 4.603$) ซึ่งสมการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = $3.786 + .176$ (ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม)

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อใส่ปัจจัยด้านครอบครัวเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม ($\beta = .064$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .297$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 10.9 ($R^2 \text{ Adjust} = .109$) สามารถทำนายจากขั้นที่ 1 เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.6 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรมเท่ากับ .049 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 1.101$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ .222 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 5.071$) ซึ่งสมการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = $3.376 + .049$ (ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม) + $.222$ (ปัจจัยด้านครอบครัว)

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อใส่ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\beta = .039$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .249$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = .098$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 11.2 ($R^2 \text{ Adjust} = .112$) สามารถทำนายเพิ่มขึ้นจากขั้นที่ 2 ร้อยละ .3 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเท่ากับ .030 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = .651$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ .186 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 3.757$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยีเท่ากับ สัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .071 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.514$) สมการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 3.317 + .030 (\text{ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม}) + .186 (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + .071 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี})$$

ขั้นตอนที่ 4 เมื่อใส่ปัจจัยด้านสังคมเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\beta = -.011$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .247$) ตัวแปรปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = .051$) ตัวแปรปัจจัยด้านสังคม ($\beta = .285$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 15.8 ($R^2 \text{ Adjust} = .158$) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 3 ร้อยละ 4.6 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เท่ากับ $-.009$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -.191$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ .184 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 3.818$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ $-.037$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -.726$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม .196 มีอิทธิพลต่อโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 4.629$) ซึ่งสมการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 3.110 + -.009 (\text{ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม}) + .184 (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + -.037 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + 196 (\text{ปัจจัยด้านสังคม})$$

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อใส่ปัจจัยด้านการเมืองเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\beta = -.011$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .249$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = -.049$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta = .290$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta = .013$) ร่วมกันทำนายโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 15.5 ($R^2 \text{ Adjust} = .155$) ไม่สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 4 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เท่ากับ $-.008$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -.179$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ .186 ส่งผลต่อการ

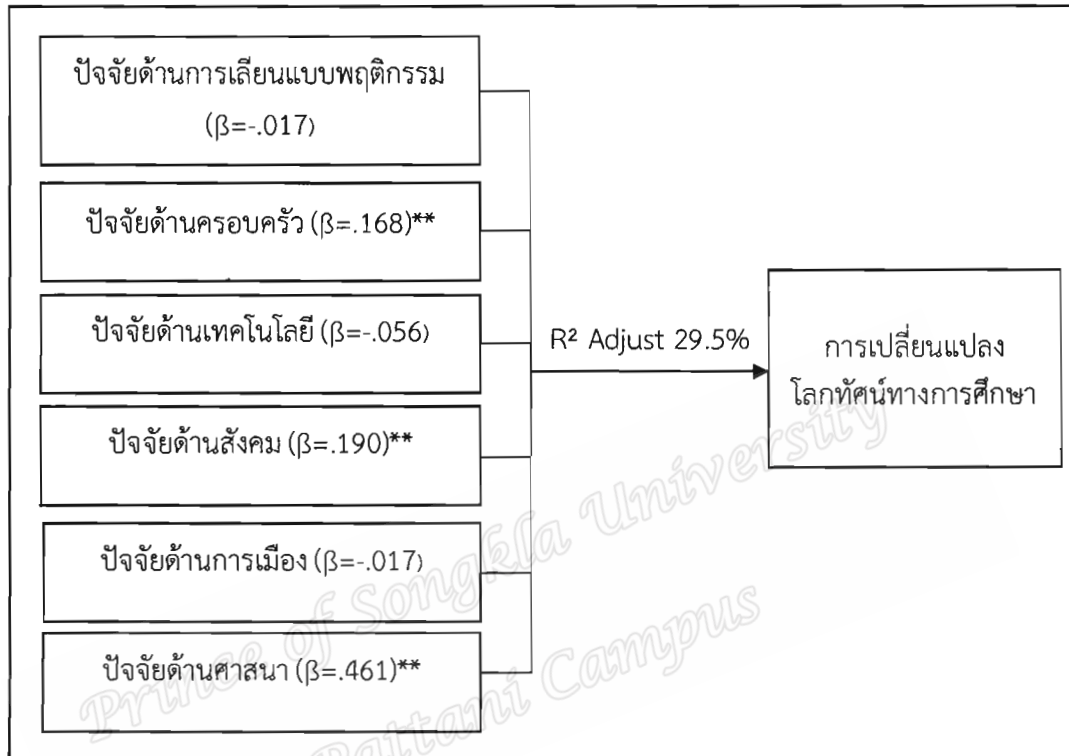
เปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=3.798$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ -0.036 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.687$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ $.199$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=4.367$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเมือง เท่ากับ -0.007 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.206$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 3.109 + -.008 (\text{ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม}) + .186 (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + -.036 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + .199 (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + -.007 (\text{ปัจจัยด้านการเมือง})$$

ขั้นตอนที่ 6 เมื่อใส่ปัจจัยด้านศาสนาเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเลียนแบบพฤติกรรม ($\beta = -.017$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.168$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=-.057$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta=.190$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta=-.107$) ปัจจัยศาสนา ($\beta=461$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 29.5 ($R^2 \text{ Adjust} = .295$) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 5 ร้อยละ 14 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ -0.054 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.275$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ $.126$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=2.777$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ -0.041 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.870$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ $.131$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=3.077$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเมือง เท่ากับ -0.061 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.840$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านศาสนา เท่ากับ $.391$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=8.652$) สมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 2.342 + -.054 (\text{ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม}) + .126 (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + -.041 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + .131 (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + -.061 (\text{ปัจจัยด้านการเมือง}) + .391 (\text{ปัจจัยด้านศาสนา})$$

ภาพที่ 6 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่น เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในกลุ่มภาพรวม

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 47 การวิเคราะห์การทดสอบพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเลียนแบบ เพื่อทำนาย การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา			
ตัวแปร	b	β	t
แบบจำลองที่ 1			
ค่าคงที่	4.635		19.740
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.015	-.023	-.250
แบบจำลองที่ 2			
ค่าคงที่	4.177		12.278
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.074	-.115	-1.110
ปัจจัยด้านครอบครัว	.165	.192	1.844
แบบจำลองที่ 3			
ค่าคงที่	3.994		11.626
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.120	-.187	-1.752
ปัจจัยด้านครอบครัว	.083	.096	.871
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.179	.251	2.286**
แบบจำลองที่ 4			
ค่าคงที่	3.863		10.953
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.148	-.230	-2.093*
ปัจจัยด้านครอบครัว	.064	.074	.670
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.135	.189	1.626
ปัจจัยด้านสังคม	.121	.170	1.502
แบบจำลองที่ 5			
ค่าคงที่	3.938		11.092
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.138	-.215	-1.954
ปัจจัยด้านครอบครัว	.048	.056	.500
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.125	.175	1.501

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา			
ตัวแปร	b	β	t
ปัจจัยด้านสังคม	.206	.290	2.062*
ปัจจัยด้านการเมือง	.092	-.170	-1.425
แบบจำลองที่ 6			
ค่าคงที่	3.223		8.998
ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม	-.075	-.117	-1.133
ปัจจัยด้านครอบครัว	-.001	-.001	-.009
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.047	.066	.603
ปัจจัยด้านสังคม	.098	.138	-1.043
ปัจจัยด้านการเมือง	-.109	-.202	-1.843
ปัจจัยด้านศาสนา	.343	.456	4.772**
ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม	R ² = .001 R ² Adjust = -.008 R²_{chang} = .001 F = .063		
ปัจจัยด้านครอบครัว	R ² = .029 R ² Adjust = .012 R²_{chang} = .028 F = 1.732		
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	R ² = .071 R ² Adjust = .047* R²_{chang} = .042 F = 2.939		
ปัจจัยด้านสังคม	R ² = .089 R ² Adjust = .057 R²_{chang} = .018 F = 2.792		

ปัจจัยด้านการเมือง	$R^2=.104$ $R^2 \text{ Adjust}=.065$ $R^2_{chang}=.016$ $F= 2.660$
ปัจจัยด้านศาสนา	$R^2=.255$ $R^2 \text{ Adjust}=.215^{**}$ $R^2_{chang}=.150$ $F= 6.434$

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูสอนสายสามัญ ครูสอนสายศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ผลการวิเคราะห์ถดถอยในกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เมื่อใส่ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรมเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม ($\beta=-.023$) สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ .1 ($R^2=.001$) ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.250$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = $4.635 + -.015$ (ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม)

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อใส่ปัจจัยด้านครอบครัวเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม ($\beta=-.115$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.192$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ .012 ($R^2 \text{ Adjust} = 1.2$) สามารถทำนายจากขั้นที่ 1 เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.1 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรมเท่ากับ $-.074$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.110$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัวเท่ากับ $.165$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.844$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = $4.177 + -.074$ (ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม) + $.165$ (ปัจจัยด้านครอบครัว)

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อใส่ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\beta = -.187$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .096$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = .251$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 4.7 ($R^2 \text{ Adjust} = .047$) สามารถทำนายโลกทัศน์ทางการศึกษาเพิ่มจากขั้นที่ 2 ได้ร้อยละ 3.5 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเท่ากับ $-.120$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.752$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ $.083$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = .871$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ $.179$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 2.286$) ซึ่งสมการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 3.994 + -.120 (\text{ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม}) + .083 (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + .179 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี})$$

ขั้นตอนที่ 4 เมื่อใส่ปัจจัยด้านสังคมเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\beta = -.230$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .074$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = .189$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta = .170$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 5.7 ($R^2 \text{ Adjust} = .057$) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 3 ร้อยละ 1 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เท่ากับ $-.148$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -2.093$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ $.064$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = .670$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ $.135$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.626$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ $.121$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.502$) ซึ่งสมการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 3.863 + -.148 (\text{ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม}) + .064 (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + .135 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + .121 (\text{ปัจจัยด้านสังคม})$$

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อใส่ปัจจัยด้านการเมืองเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\beta = -.215$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .056$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = .175$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta = .290$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta = .170$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 6.5 ($R^2 \text{ Adjust} = .065$) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 4 ร้อยละ .8 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เท่ากับ $-.138$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.954$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัย

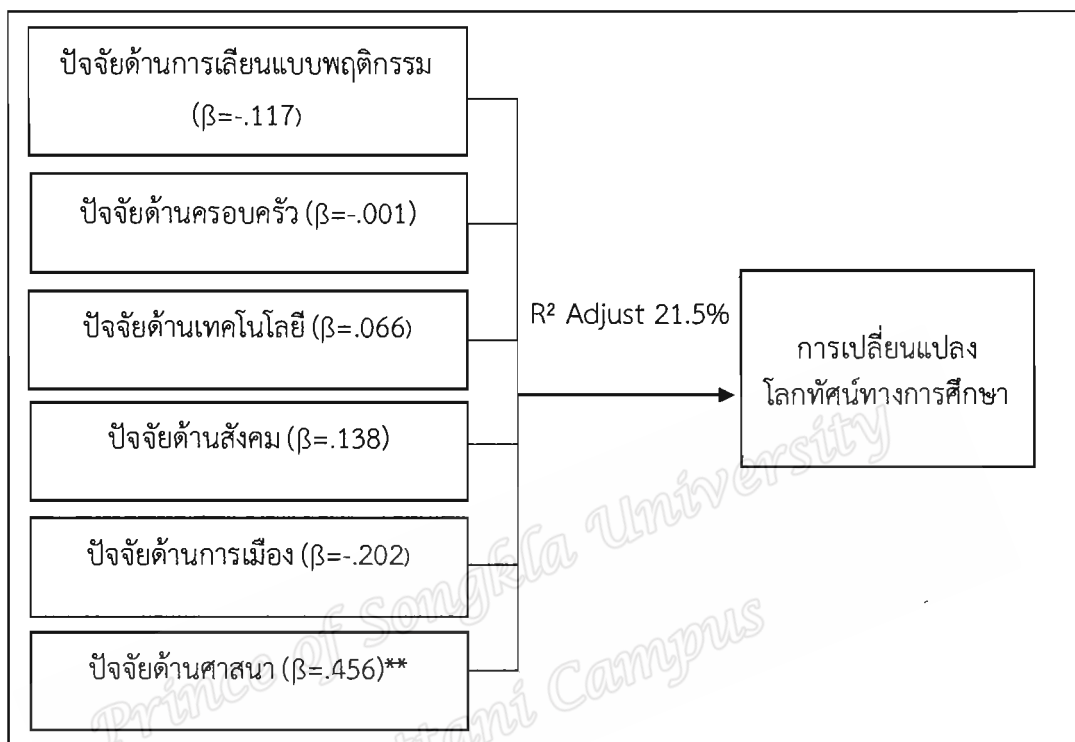
ด้านครอบครัว เท่ากับ .048 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t= .500$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ .125 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.501$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ .206 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.062$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเมือง เท่ากับ -.092 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.425$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = & 3.938 + -.138 (\text{ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม}) + .048 \\ & (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + .125 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + .206 \\ & (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + -.092 (\text{ปัจจัยด้านการเมือง}) \end{aligned}$$

ขั้นตอนที่ 6 เมื่อใส่ปัจจัยด้านศาสนาเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเลียนแบบพฤติกรรม ($\beta=-.117$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=-.001$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=.066$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta=.138$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta=-.202$) ปัจจัยด้านศาสนา ($\beta=.456$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 21.5 ($R^2 \text{ Adjust} = .215$) เพิ่มการทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาจากขั้นที่ 5 ได้ร้อยละ 15 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ -.073 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.133$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ -.001 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.009$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ .047 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=.603$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ .098 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.043$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเมือง เท่ากับ -.109 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.843$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านศาสนา เท่ากับ .343 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=4.772$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = & 3.223 + -.073 (\text{ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม}) + -.001 \\ & (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + .047 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + .098 \\ & (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + -.109 (\text{ปัจจัยด้านการเมือง}) + .343 \\ & (\text{ปัจจัยด้านศาสนา}) \end{aligned}$$

ภาพที่ 7 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่น เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 48 การวิเคราะห์การทดสอบพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนแบบ เพื่อทำนาย การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่มครูสอนสายสามัญ

ตัวแปร	การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา		
	b	β	t
แบบจำลองที่ 1			
ค่าคงที่	3.792		24.408
ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม	.171	.233	4.350**
แบบจำลองที่ 2			
ค่าคงที่	3.156		17.047
ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม	-.023	-.032	-.464
ปัจจัยด้านครอบครัว	.345	.396	5.735**
แบบจำลองที่ 3			
ค่าคงที่	3.149		16.965
ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม	-.031	-.042	-.600
ปัจจัยด้านครอบครัว	.319	.366	4.477**
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.037	.051	.682
แบบจำลองที่ 4			
ค่าคงที่	2.991		15.855
ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม	-.075	-.102	-1.425
ปัจจัยด้านครอบครัว	.276	.316	3.863**
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	-.005	-.007	-.098
ปัจจัยด้านสังคม	.168	.226	3.377**
แบบจำลองที่ 5			
ค่าคงที่	3.001		15.755
ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม	-.072	-.098	-1.351
ปัจจัยด้านครอบครัว	.273	.313	3.800**
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	-.001	-.002	-.023

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา			
ตัวแปร	b	β	t
ปัจจัยด้านสังคม	.178	.239	3.232**
ปัจจัยด้านการเมือง	-.018	-.028	-.431
แบบจำลองที่ 6			
ค่าคงที่	2.546		13.556
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.061	-.038	-1.228
ปัจจัยด้านครอบครัว	.215	.247	3.210**
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	-.022	-.031	-.429
ปัจจัยด้านสังคม	.052	.070	.966
ปัจจัยด้านการเมือง	-.036	-.056	-.913
ปัจจัยด้านศาสนา	.304	.418	7.260**
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	R ² = .054 R ² Adjust = .052** R²_{chang} = .054 F = 18.922		
ปัจจัยด้านครอบครัว	R ² = .141 R ² Adjust = .135** R²_{chang} = .086 F = 26.826		
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	R ² = .142 R ² Adjust = .134 R²_{chang} = .001 F = 18.010		
ปัจจัยด้านสังคม	R ² = .171 R ² Adjust = .161** R²_{chang} = .029 F = 16.788		

ปัจจัยด้านการเมือง	$R^2 = .171$ $R^2 \text{ Adjust} = .159$ $R^2_{chang} = .000$ $F = 13.434$
ปัจจัยด้านศาสนา	$R^2 = .287$ $R^2 \text{ Adjust} = .274^{**}$ $R^2_{chang} = .116$ $F = 21.760$

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูสอนสายสามัญ ครูสอนสายศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ผลการวิเคราะห์ถดถอยในกลุ่มครูสอนสายสามัญ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เมื่อใส่ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรมเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม ($\beta = .233$) สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 5.4 ($R^2 = 0.54$) ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 4.350$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = $3.792 + .171$ (ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม)

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อใส่ปัจจัยด้านครอบครัวเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเรียนแบบพฤติกรรม ($\beta = -.032$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .396$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 13.5 ($R^2 \text{ Adjust} = .135$) สามารถทำนายเพิ่มขึ้นจากขั้นที่ 1 ร้อยละ 8.1 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ $-.023$ มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -.464$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัวเท่ากับ $.345$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 5.735$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = $3.156 + -.023$ (ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม) + $.345$ (ปัจจัยด้านครอบครัว)

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อใส่ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\beta = -.042$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .366$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = .051$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 13.4 ($R^2 \text{ Adjust} = .134$) ทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาลดลงจากขั้นที่ 2 ได้ร้อยละ .1 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เท่ากับ $-.031$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -.600$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ $.319$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 4.477$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ $.037$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = .682$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = $3.149 + -.031$ (ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม) + $.319$ (ปัจจัยด้านครอบครัว) + $.037$ (ปัจจัยด้านเทคโนโลยี)

ขั้นตอนที่ 4 พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\beta = -.102$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .316$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = -.007$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta = .226$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 16.1 ($R^2 \text{ Adjust} = .161$) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 3 ร้อยละ 2.7 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เท่ากับ $-.075$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.425$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ $.276$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 3.863$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ $-.005$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -.098$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม $.168$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 3.377$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = $2.991 + -.075$ (ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม) + $.276$ (ปัจจัยด้านครอบครัว) + $-.005$ (ปัจจัยด้านเทคโนโลยี) + $.168$ (ปัจจัยด้านสังคม)

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อใส่ปัจจัยด้านการเมืองเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\beta = -.098$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .313$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = -.002$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta = .239$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta = -.028$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 15.9 ($R^2 \text{ Adjust} = .159$) ไม่สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 4 ได้ โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เท่ากับ $-.072$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -1.351$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ $.273$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

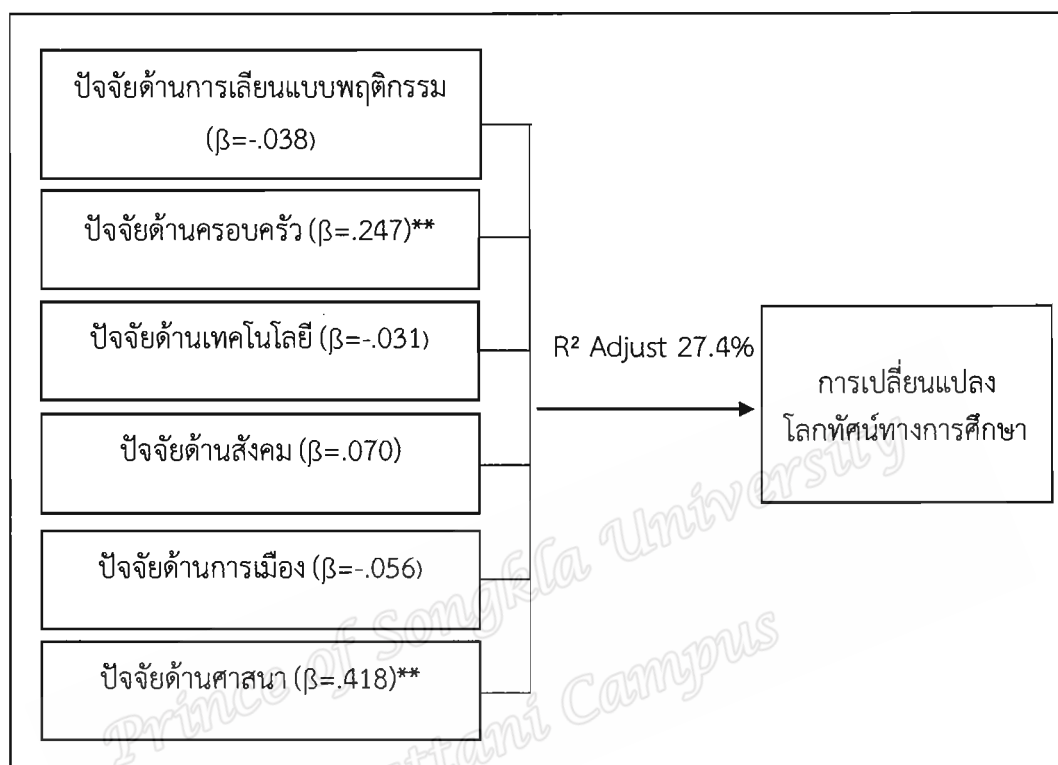
ระดับ 0.01 ($t=3.800$)สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ $-.001$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.023$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ $.178$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=3.232$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเมือง เท่ากับ $-.018$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.431$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = & 3.364 + -.036 (\text{ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม}) + .025 \\ & (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + .234 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + .178 \\ & (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + -.018 (\text{ปัจจัยด้านการเมือง}) \end{aligned}$$

ขั้นตอนที่ 6 เมื่อใส่ปัจจัยด้านศาสนาเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการ เรียนแบบพฤติกรรม ($\beta=-.083$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.247$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=-.031$) ปัจจัย ด้านสังคม ($\beta=.070$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta=-.056$) ปัจจัยด้านศาสนา ($\beta=.418$) ร่วมทำนายการ เปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 27.4 ($R^2 \text{ Adjust} = .274$) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้น ที่ 5 ร้อยละ 11.5 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ $-.016$ ส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.228$) สัมประสิทธิ์ ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ $.215$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=3.210$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ $-.022$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.429$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ $.052$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=.966$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเมือง เท่ากับ $-.036$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.913$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านศาสนาเท่ากับ $.304$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=7.260$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = & 2.546 + -.061 (\text{ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม}) + .215 \\ & (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + -.022 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + \\ & .052 (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + -.036 (\text{ปัจจัยด้านการเมือง}) + \\ & .304 (\text{ปัจจัยด้านศาสนา}) \end{aligned}$$

ภาพที่ 8 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่น เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในกลุ่มครูสอนสายสามัญ

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 49 การวิเคราะห์การทดสอบพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเลียนแบบ เพื่อทำนาย การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่มครูสอนสายศาสนา

ตัวแปร	b	β	t
แบบจำลองที่ 1			
ค่าคงที่	4.132		32.390
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.115	.192	3.548**
แบบจำลองที่ 2			
ค่าคงที่	3.826		21.359
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.059	.098	1.475
ปัจจัยด้านครอบครัว	.124	.161	2.418*
แบบจำลองที่ 3			
ค่าคงที่	3.446		18.395
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.018	-.030	-.437
ปัจจัยด้านครอบครัว	.033	.042	.618
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.268	.347	5.185**
แบบจำลองที่ 4			
ค่าคงที่	3.280		16.707
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.036	-.060	-.869
ปัจจัยด้านครอบครัว	.025	.032	.476
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.234	.302	4.410**
ปัจจัยด้านสังคม	.099	.152	2.600**
แบบจำลองที่ 5			
ค่าคงที่	3.364		16.588
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.029	-.049	-.709
ปัจจัยด้านครอบครัว	.008	.011	.156
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.239	.308	4.503**
ปัจจัยด้านสังคม	.133	.204	3.052**

ตัวแปร	b	β	t
ปัจจัยด้านการเมือง	-.052	-.098	-1.592
แบบจำลองที่ 6			
ค่าคงที่	2.604		12.583
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.000	-.001	-.009
ปัจจัยด้านครอบครัว	-.047	-.060	-.952
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.084	.109	1.628
ปัจจัยด้านสังคม	.066	.101	1.625
ปัจจัยด้านการเมือง	-.032	-.060	-1.066
ปัจจัยด้านศาสนา	.384	.466	8.166**

ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม

$R^2 = .037$

$R^2 \text{ Adjust} = .034^{**}$

$R^2_{\text{chang}} = .034$

F = 12.590

ปัจจัยด้านครอบครัว

$R^2 = .054$

$R^2 \text{ Adjust} = .048^*$

$R^2_{\text{chang}} = .017$

F = 9.312

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

$R^2 = .126$

$R^2 \text{ Adjust} = .118^{**}$

$R^2_{\text{chang}} = .072$

F = 15.661

ปัจจัยด้านสังคม

$R^2 = .144$

$R^2 \text{ Adjust} = .133^{**}$

$R^2_{\text{chang}} = .018$

F = 13.644

ปัจจัยด้านการเมือง

$R^2 = .150$

$R^2 \text{ Adjust} = .137$

$R^2_{\text{chang}} = .007$

$$F = 11.474$$

ปัจจัยด้านศาสนา

$$R^2 = .296$$

$$R^2 \text{ Adjust} = 283^{**}$$

$$R_{chang}^2 = .145$$

$$F = 22.614$$

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูสอนสายสามัญ ครูสอนสายศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ผลการวิเคราะห์ถดถอยในกลุ่มผู้ครูสอนสายศาสนา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เมื่อใส่ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรมเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม ($\beta = .192$) สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 3.7 ($R^2 = .037$) ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 3.548$), ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 4.132 + .115 (\text{ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม})$$

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อใส่ปัจจัยด้านครอบครัวเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม ($\beta = .098$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .161$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 4.8 ($R^2 \text{ Adjust} = .048$) สามารถทำนายเพิ่มขึ้นจากขั้นที่ 1 ร้อยละ 1.1 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ .059 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 1.475$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ .124 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = 2.418$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 3.826 + .059 (\text{ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม}) + .124 (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว})$$

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อใส่ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเลียนแบบพฤติกรรม ($\beta = -.030$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .042$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = .347$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 11.8 ($R^2 \text{ Adjust} = .118$) สามารถเพิ่มการ

ทำนายจากขั้นที่ 2 ร้อยละ 7 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ -0.018 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-0.437$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ $.033$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=.618$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยีเท่ากับ $.268$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=5.185$) ซึ่งสมการถดถอยแสดงได้ ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 3.446 + (-0.018 \text{ (ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม)}) + .033 \text{ (ปัจจัยด้านครอบครัว)} + .268 \text{ (ปัจจัยด้านเทคโนโลยี)}$$

ขั้นตอนที่ 4 เมื่อใส่ปัจจัยด้านสังคมเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเรียนแบบพฤติกรรม ($\beta=.060$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.032$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=.302$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta=.152$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 13.3 ($R^2=.133$) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 3 ร้อยละ 1.5 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ -0.036 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-0.869$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ $.025$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=.476$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ $.234$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=4.410$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ $.099$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=2.600$) ซึ่งสมการถดถอยแสดงได้ ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 3.280 + (-0.036 \text{ (ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม)}) + .025 \text{ (ปัจจัยด้านครอบครัว)} + .234 \text{ (ปัจจัยด้านเทคโนโลยี)} + .099 \text{ (ปัจจัยด้านสังคม)}$$

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อใส่ปัจจัยด้านการเมืองเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเรียนแบบพฤติกรรม ($\beta=-.049$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.011$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=.308$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta=.204$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta=-.098$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 13.7 ($R^2=.137$) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 4 ร้อยละ $.4$ โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ -0.029 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.709$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ $.008$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=.156$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ $.239$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=4.503$) สัมประสิทธิ์

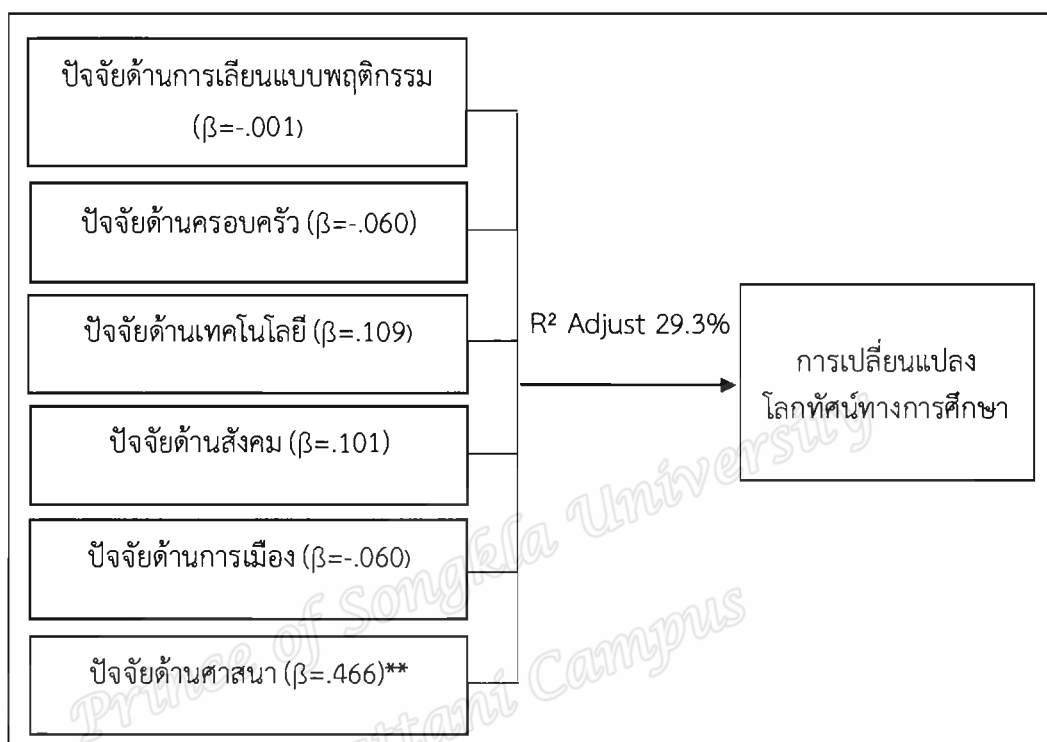
ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ .133 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=3.052$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเมือง เท่ากับ -.052 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.592$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = & 3.062 + -.029 (\text{ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม}) + .008 \\ & (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + .239 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + .133 \\ & (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + .052 (\text{ปัจจัยด้านการเมือง}) \end{aligned}$$

ขั้นตอนที่ 6 เมื่อใส่ปัจจัยด้านศาสนาเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแบบพฤติกรรม ($\beta=-.001$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.060$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=.106$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta=.101$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta=-.060$) ปัจจัยด้านศาสนา ($\beta=-.466$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 28.3 ($R^2 \text{ Adjust} = .283$) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 5 ร้อยละ 14.6 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ .000 ไม่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.009$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว -.047 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.952$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี .084 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.628$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม .066 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.625$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเมือง -.032 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.066$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านศาสนา .384 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=8.166$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = & 2.604 + .000 (\text{ปัจจัยด้านการเรียนแบบ} \\ & \text{พฤติกรรม}) + -.047 (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + .084 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + .066 \\ & (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + -.032 (\text{ปัจจัยด้านการเมือง}) + (\text{ปัจจัยด้านศาสนา}) .384 \end{aligned}$$

ภาพที่ 9 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่น เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในกลุ่มครูสอนสายศาสนา

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 50 การวิเคราะห์การทดสอบพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเลียนแบบ เพื่อทำนาย การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา			
ตัวแปร	b	β	t
แบบจำลองที่ 1			
ค่าคงที่	3.821		26.160
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.155	.209	4.162**
แบบจำลองที่ 2			
ค่าคงที่	3.195		18.412
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.029	-.039	-.622
ปัจจัยด้านครอบครัว	.330	.383	6.068**
แบบจำลองที่ 3			
ค่าคงที่	3.191		18.413
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.051	-.068	-1.029
ปัจจัยด้านครอบครัว	.294	.341	4.895**
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.061	.094	1.418
แบบจำลองที่ 4			
ค่าคงที่	3.110		17.808
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.058	-.078	-1.188
ปัจจัยด้านครอบครัว	.288	.335	4.840**
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	-.086	-.132	-1.233
ปัจจัยด้านสังคม	.180	.269	2.661**
แบบจำลองที่ 5			
ค่าคงที่	3.062		17.386
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.077	-.104	-1.548
ปัจจัยด้านครอบครัว	.280	.325	4.707**
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	-.095	-.146	-1.358

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา			
ตัวแปร	b	β	t
ปัจจัยด้านสังคม	.146	.218	2.085*
ปัจจัยด้านการเมือง	.083	.123	1.828*
แบบจำลองที่ 6			
ค่าคงที่	2.353		13.140
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	-.053	-.072	-1.172
ปัจจัยด้านครอบครัว	.130	.151	2.296*
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	-.093	-.144	-1.471
ปัจจัยด้านสังคม	.174	.259	2.719**
ปัจจัยด้านการเมือง	-.055	-.082	-1.248
ปัจจัยด้านศาสนา	.383	.475	8.864**

ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม

$R^2 = .044$

$R^2 \text{ Adjust} = .041^{**}$

$R^2_{\text{chang}} = .044$

F = 17.318

ปัจจัยด้านครอบครัว

$R^2 = .129$

$R^2 \text{ Adjust} = .124^{**}$

$R^2_{\text{chang}} = .085$

F = 27.892

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

$R^2 = .134$

$R^2 \text{ Adjust} = .127$

$R^2_{\text{chang}} = .005$

F = 19.316

ปัจจัยด้านสังคม

$R^2 = .150$

$R^2 \text{ Adjust} = .141^{**}$

$R^2_{\text{chang}} = .016$

F = 16.490

ปัจจัยด้านการเมือง

$R^2 = .157$

	R ² Adjust= .146
	$R^2_{chang} = .008$
	F= 13.943
ปัจจัยด้านศาสนา	R ² = .304
	R ² Adjust= 293**
	$R^2_{chang} = .147$
	F=27.123

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูสอนสายสามัญ ครูสอนสายศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ผลการวิเคราะห์ถดถอยในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เมื่อใส่ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\beta = .209$) สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 4.4 ($R^2 = .044$) ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 4.162$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = $3.821 + .155$ (ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม)

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อใส่ปัจจัยด้านครอบครัวเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\beta = -.039$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .383$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 12.4 ($R^2 \text{ Adjust} = .124$) สามารถทำนายเพิ่มขึ้นจากขั้นที่ 1 ร้อยละ 8 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเท่ากับ $-.029$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -.622$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัวเท่ากับ $.330$ ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 6.068$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = $3.195 + -.029$ (ปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม) + $.330$ (ปัจจัยด้านครอบครัว)

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อใส่ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ($\beta = -.068$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .341$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta = .094$) ร่วมกัน

ทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 12.7 (R^2 Adjust = .127) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 2 ร้อยละ .3 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ -.051 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.029$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ .294 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=4.895$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ .061 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.418$) ซึ่งสมการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 3.110 + -.051 (\text{ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม}) + .294 (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + .061 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี})$$

ขั้นตอนที่ 4 เมื่อใส่ปัจจัยด้านสังคมเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเรียนแบบพฤติกรรม ($\beta=-.078$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.335$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=-.132$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta=.269$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 14.1 (R^2 Adjust = .141) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 3 ร้อยละ 1.4 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ -.058 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.188$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ .288 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=4.840$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ -.086 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.233$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ .180 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=2.661$) ซึ่งสมการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 3.110 + -.058 (\text{ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม}) + .288 (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + -.086 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + .180 (\text{ปัจจัยด้านสังคม})$$

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อใส่ปัจจัยด้านการเมืองเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเรียนแบบพฤติกรรม ($\beta=-.104$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.325$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=-.146$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta=.218$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta=.123$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 14.6 (R^2 Adjust = .146) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 4 ร้อยละ .5 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ -.077 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.548$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ .280 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=4.707$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ -.095 ส่งผลต่อการ

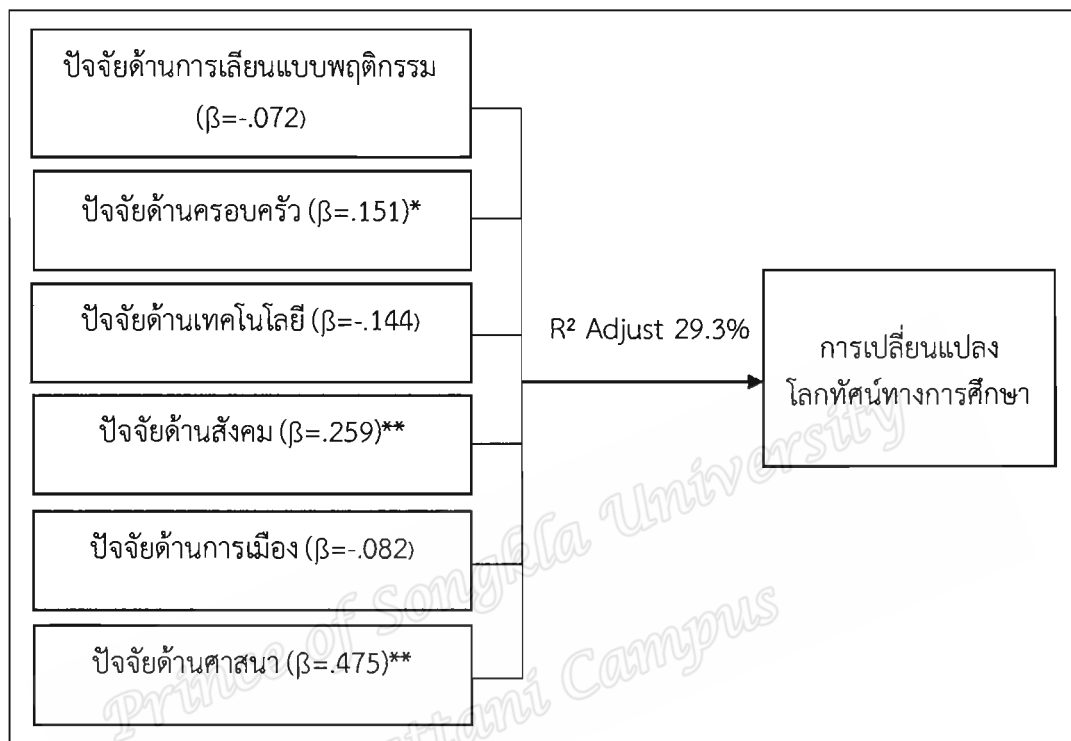
เปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.358$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ .146 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.085$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเมือง เท่ากับ .083 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.828$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = & 3.062 + -.077 (\text{ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม}) + .280 \\ & (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + -.095 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + \\ & .146 (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + .083 (\text{ปัจจัยด้านการเมือง}) \end{aligned}$$

ขั้นตอนที่ 6 เมื่อใส่ปัจจัยด้านศาสนาเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการ เรียนแบบพฤติกรรม ($\beta=-.072$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.151$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=-.144$) ปัจจัย ด้านสังคม ($\beta=.259$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta=-.082$) ปัจจัยด้านศาสนา ($\beta=.475$) ร่วมกันทำนายการ เปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 29.3 ($R^2 \text{ Adjust} = .293$) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 5 ร้อยละ 14.7 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ -.053 ส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.172$) สัมประสิทธิ์ ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ .130 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.296$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ -.093 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.471$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ .174 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=2.719$) สัมประสิทธิ์ของปัจจัยด้านการเมือง เท่ากับ -.055 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-1.248$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านศาสนา เท่ากับ .383 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทาง การศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=8.864$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = & 2.353 + -.053 (\text{ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม}) + .130 \\ & (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + -.093 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + \\ & .174 (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + -.055 (\text{ปัจจัยด้านการเมือง}) + \\ & .383 (\text{ปัจจัยด้านศาสนา}) \end{aligned}$$

ภาพที่ 10 การวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่น เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในกลุ่มครูสอนศาสนา

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 51 การวิเคราะห์การทดสอบพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเลียนแบบ เพื่อทำนาย การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ตัวแปร	b	β	t
แบบจำลองที่ 1			
ค่าคงที่	3.340		22.642
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.273	.352	7.305**
แบบจำลองที่ 2			
ค่าคงที่	3.112		20.040
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.187	.242	4.436**
ปัจจัยด้านครอบครัว	.141	.220	4.044**
แบบจำลองที่ 3			
ค่าคงที่	3.054		19.366
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.160	.206	3.596**
ปัจจัยด้านครอบครัว	.098	.153	2.357*
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.086	.127	1.902
แบบจำลองที่ 4			
ค่าคงที่	2.655		16.490
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.104	.134	2.408*
ปัจจัยด้านครอบครัว	.085	.132	2.151*
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.012	.018	.280
ปัจจัยด้านสังคม	.230	.343	6.631**
แบบจำลองที่ 5			
ค่าคงที่	2.649		16.531
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.098	.126	2.277*
ปัจจัยด้านครอบครัว	.073	.114	1.851
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	-.012	-.018	-.266

ตัวแปร	b	β	t
ปัจจัยด้านสังคม	.209	.312	5.832**
ปัจจัยด้านการเมือง	.065	.124	2.222*
แบบจำลองที่ 6			
ค่าคงที่	1.736		10.242
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม	.025	.032	.639
ปัจจัยด้านครอบครัว	.007	.010	.181
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี	.011	.016	.271
ปัจจัยด้านสังคม	.081	.121	2.353*
ปัจจัยด้านการเมือง	.019	.036	.715
ปัจจัยด้านศาสนา	.476	.522	9.957**

ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม

$R^2 = .124$

$R^2 \text{ Adjust} = .121^{**}$

$R^2_{\text{chang}} = .124$

F = 53.366

ปัจจัยด้านครอบครัว

$R^2 = .160$

$R^2 \text{ Adjust} = .156^{**}$

$R^2_{\text{chang}} = .036$

F = 35.945

ปัจจัยด้านเทคโนโลยี

$R^2 = .168$

$R^2 \text{ Adjust} = .162$

$R^2_{\text{chang}} = .008$

F = 25.335

ปัจจัยด้านสังคม

$R^2 = .255$

$R^2 \text{ Adjust} = .248^{**}$

$R^2_{\text{chang}} = .087$

F = 32.164

ปัจจัยด้านการเมือง

$R^2 = .265$

	R^2 Adjust= .255*
	$R^2_{chang} = .010$
	F= 26.989
ปัจจัยด้านศาสนา	$R^2 = .419$
	R^2 Adjust= .410**
	$R^2_{chang} = .154$
	F= 44.917

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่นของปัจจัยด้านศาสนา ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยภาพรวมของผู้บริหารสถานศึกษา ครูสอนสายสามัญ ครูสอนสายศาสนา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ผลการวิเคราะห์ถดถอยในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

กลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ขั้นตอนที่ 1 เมื่อใส่ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรมเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการเลียนแบบพฤติกรรม ($\beta = .352$) สามารถทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 12.4 ($R^2 = .124$) ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 7.305$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = $3.340 + .273$ (ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม)

ขั้นตอนที่ 2 เมื่อใส่ปัจจัยด้านครอบครัวเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม ($\beta = .242$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta = .220$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 15.6 (R^2 Adjust = .156) สามารถทำนายเพิ่มขึ้นจากขั้นที่ 1 ร้อยละ 3.2 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรมเท่ากับ .187 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 4.436$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัวเท่ากับ .141 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 4.044$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = $3.112 + .187$ (ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม) + $.141$ (ปัจจัยด้านครอบครัว)

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = 3.112 + .187 (ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม) + .141 (ปัจจัยด้านครอบครัว)

ขั้นตอนที่ 3 เมื่อใส่ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการ เรียนแบบพฤติกรรม ($\beta=.206$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.153$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=.127$) ร่วมกัน ทำนายโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 16.2 ($R^2 \text{ Adjust} = .162$) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 2 ร้อยละ .6 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ .160 ส่งผลต่อการ เปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=3.596$) สัมประสิทธิ์ ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว เท่ากับ .098 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.357$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ .086 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.902$) ซึ่ง สมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = 3.054 + .160 (ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม) + .098 (ปัจจัยด้านครอบครัว) + .086 (ปัจจัยด้านเทคโนโลยี)

ขั้นตอนที่ 4 เมื่อใส่ปัจจัยด้านสังคมเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการ เรียนแบบ พฤติกรรม ($\beta=.134$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.132$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=.018$) ปัจจัยด้านสังคม ($\beta=.343$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาได้ร้อยละ 24.8 ($R^2 \text{ Adjust} = .248$) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 3 ร้อยละ 8.6 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบ พฤติกรรม เท่ากับ .104 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.05 ($t=2.408$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ .085 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง โลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.151$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัย ด้านเทคโนโลยี เท่ากับ .012 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 ($t=.280$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ .230 ส่งผลต่อการ เปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=6.631$) ซึ่งสมการการ ถดถอยแสดงได้ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา = 2.655 + .104 (ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม) + .085 (ปัจจัยด้านครอบครัว) + .012 (ปัจจัยด้านเทคโนโลยี) + .230 (ปัจจัยด้านสังคม)

ขั้นตอนที่ 5 เมื่อใส่ปัจจัยด้านการเมืองเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการ เรียนแบบพฤติกรรม ($\beta=.126$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.144$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=-.018$) ปัจจัย ด้านสังคม ($\beta=.312$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta=.124$) ร่วมกันทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทาง

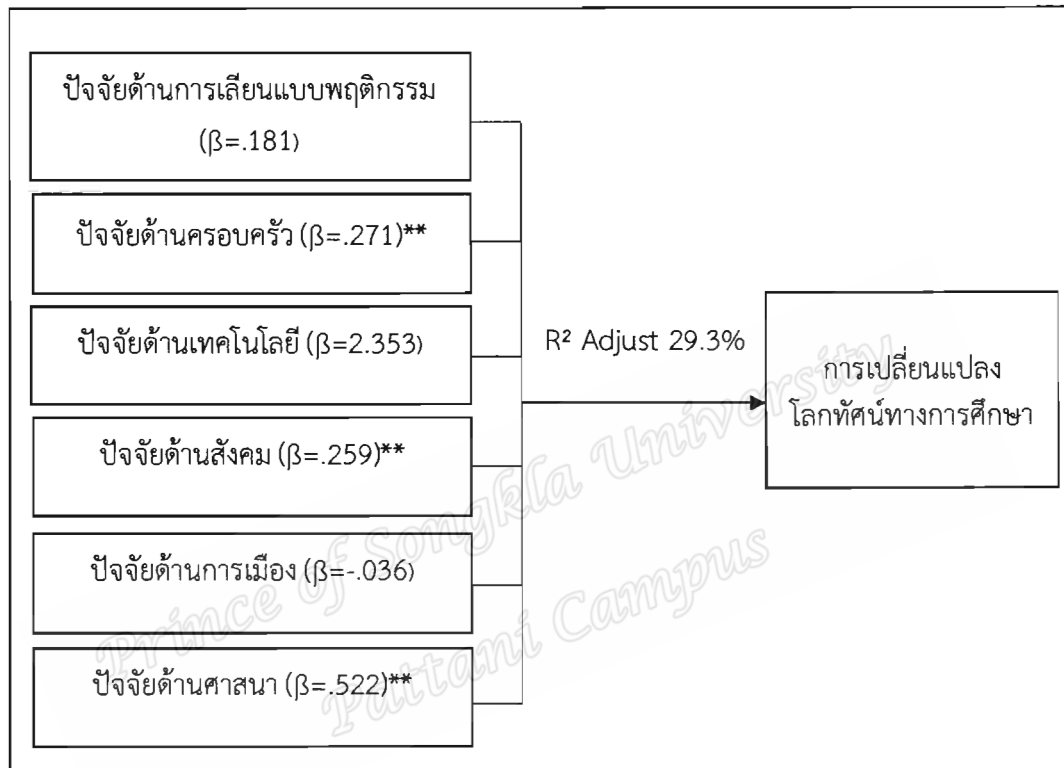
การศึกษา ได้ร้อยละ 25.5 (R^2 Adjust = .255) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้นที่ 4 ร้อยละ .7 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ .098 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.277$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว .073 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.851$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ -.012 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=-.266$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ .209 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=5.832$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเมือง เท่ากับ .065 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.222$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 2.649 + .098 (\text{ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม}) + .073 (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + -.012 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + .209 (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + .065 (\text{ปัจจัยด้านการเมือง})$$

ขั้นตอนที่ 6 เมื่อใส่ปัจจัยด้านศาสนาเพิ่มเข้าในสมการถดถอย พบว่า ปัจจัยการ เรียนแบบพฤติกรรม ($\beta=.032$) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\beta=.010$) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี ($\beta=-.016$) ปัจจัย ด้านสังคม ($\beta=.121$) ปัจจัยด้านการเมือง ($\beta=.036$) ปัจจัยด้านศาสนา ($\beta=-.522$) ร่วมทำนายการ เปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ได้ร้อยละ 41.0 (R^2 Adjust = .410) สามารถเพิ่มการทำนายจากขั้น ที่ 5 ร้อยละ 15.5 โดยสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม เท่ากับ .025 ส่งผลต่อ การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=.639$) สัมประสิทธิ์ ถดถอยของปัจจัยด้านครอบครัว .007 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=1.81$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านเทคโนโลยี เท่ากับ .011 ส่งผล ต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=.271$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านสังคม เท่ากับ .081 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=2.353$) สัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านการเมือง เท่ากับ .019 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=.715$) และสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยด้านศาสนา เท่ากับ .476 ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทาง การศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t=9.957$) ซึ่งสมการการถดถอยแสดงได้ดังนี้

$$\text{การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา} = 1.736 + .025 (\text{ปัจจัยด้านการเรียนแบบพฤติกรรม}) + .007 (\text{ปัจจัยด้านครอบครัว}) + .011 (\text{ปัจจัยด้านเทคโนโลยี}) + .081 (\text{ปัจจัยด้านสังคม}) + .019 (\text{ปัจจัยด้านการเมือง}) + .476 (\text{ปัจจัยด้านศาสนา})$$

ภาพที่ 11 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบลดหลั่น เพื่อทำนายการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการประมวณแนวคิด ทฤษฎี การทบทวนเอกสารงานเขียน งานวิจัยเกี่ยวกับโลกทัศน์ และการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ดังนี้

สรุปผล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 กลุ่ม พบว่าโลกทัศน์เป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของคนในสังคม การให้ความสำคัญต่อโลกทัศน์ และการเปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้นผ่านมุมมองของแต่ละคนเพื่อพร้อมที่จะตอบรับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกปัจจุบัน การเปิดโลกทัศน์เพื่อหลุดพ้นจากสิ่งเดิมจะทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดี รูปแบบสังคมของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเกี่ยวข้องอย่างแนบแน่นกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ทำให้มีโลกทัศน์ที่แตกต่างจากสังคมในส่วนอื่นของประเทศไทย อีกทั้งความเป็นชาตินิยม การรักชาติ การศึกษา สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมความเป็นอยู่ และวิถีชีวิต ปัจจัยใจเหล่านี้ได้นำไปสู่ความแตกต่างของโลกทัศน์ด้วยเช่นกัน การหล่อหลอมโลกทัศน์ของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ศาสนาเป็นตัวแม่แบบที่มีบทบาทสำคัญต่อโลกทัศน์เป็นอย่างมาก

ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญกับการศึกษาเป็นอย่างมาก ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มองว่าการศึกษามีความสำคัญในทุกยุคทุกสมัย การศึกษาไม่ใช่แค่การถ่ายทอดความรู้ แต่เป็นกระบวนการที่จะสร้างรากฐานให้กับชีวิต และสร้างคนให้เป็นคนดี มีวินัย มีความซื่อสัตย์ ยกระดับคุณภาพชีวิต หรือพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความพร้อมเผชิญโลกปัจจุบันให้พร้อมทุกๆ ด้าน ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีโลกทัศน์ต่อการเรียนสายสามัญว่า เป็นการสร้างอนาคตที่ดี โอกาสในการทำงาน ความรู้เพื่อประกอบอาชีพ สู่ทางสว่างอนาคตที่ดีได้ ซึ่งแตกต่างจากอดีตคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนศาสนา ที่มีเป้าหมายหลักในการปฏิบัติตนตามหลักศาสนาสู่ทางสว่างให้กับอนาคต ความสำคัญของการนำศาสนาไปใช้ในการดำเนินชีวิต ศาสนาอิสลามเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยชี้นำชีวิต ช่วยสร้างรากฐานที่ดี สร้างโลกทัศน์ที่ดี นำไปสู่การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง มีความสุข และช่วยจรรโลงจิตใจให้เป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งความสำคัญของการศึกษา การเรียนสายสามัญไม่ควรมีความจำเป็นมากมายนักหากเทียบกับปัจจุบันยิ่งด้วยเหตุผลหากเรียนไปก็ไม่มีการใช้ประโยชน์ใดๆ นอกจากนั้น การมีโลกทัศน์ว่าการเรียนสายสามัญอาจนำไปสู่การบิดเบือนในเรื่องศาสนา และอาจนำไปประเพณีเพื่อนต่าง

ศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวันก็เป็นได้ เนื่องจากนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาที่ไม่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่ ก่อให้เกิดความขัดแย้งในด้านต่างๆ มากมาย ความแตกต่างของผู้ออกนโยบายด้านความเชื่อ ศาสนา และวัฒนธรรม นับตั้งแต่นั้นมาชาวไทยมุสลิมจำนวนไม่น้อยที่ใช้ชื่อเรียกการเรียนสายสามัญว่า *งายีซีแยะ* ในช่วงแรก การเรียนการสอนก็ใช้ภาษาไทย ครูผู้สอนส่วนมากก็เป็นคนไทยพุทธเมื่อเรียนสายนี้แล้วอาจทำให้บิดเบือนเรื่องศาสนาที่ตนนับถือได้ ผู้ปกครองจึงไม่นิยมส่งเสริมบุตรของตนเรียนในสายสามัญ การได้รับการศึกษาที่แตกต่างกันระหว่างคนเรียนสายศาสนากับคนเรียนสายสามัญทำให้มีโลกทัศน์ที่แตกต่างไปด้วย และสังคมสมัยใหม่ที่เต็มไปด้วยการแข่งขันก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแบบสังคมนิยมจากอดีตมาเป็นสังคมนิยม

บทบาทสำคัญของเทคโนโลยีต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงอาจมีผลโดยตรงทั้งด้านบวกและลบ เพราะการรับเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาใช้ในชีวิตประจำวันมีผลทำให้คนรุ่นใหม่ใช้เทคโนโลยีจนขาดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ แม้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงมากมาย ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีโลกทัศน์เกี่ยวกับสถาบันครอบครัวว่าเป็นสถาบันแรกที่มีหน้าที่ปลูกฝัง ชัดเกล้า และอบรมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุตรตั้งแต่แรกเกิด มีจำนวนไม่น้อยที่ผู้ปกครองบังคับลูกของตนให้เรียนในด้านที่ตนเองตั้งใจอยู่แล้ว โดยไม่คำนึงถึงความถนัดของลูกโดยตรง นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังมีความหวงใยลูกๆ เมื่อเข้าสังคมในรั้วมหาวิทยาลัย ความกังวลเมื่อเข้าสังคมที่ห่างจากตัวเองไปสู่สังคมอิสระ ยิ่งด้วยสังคมขนาดเล็กที่ต้องเผชิญกับสังคมที่ใหญ่กว่า โอกาสการสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์มีมากกว่า การเลียนแบบการแต่งกายที่เป็นแฟชั่น ทำให้การแต่งกายแบบเดิมด้วยการแต่งกายแบบมิดชิด เช่น การใส่เสื้อถุงน่องได้หายไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงสังคมปัจจุบัน

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามในกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเพศหญิงเฉลี่ยอายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีการศึกษาสายสามัญในระดับปริญญาตรี สำเร็จการศึกษาสายศาสนาในระดับปริญญาตรี ชานาวี (ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย) และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานในตำแหน่ง 11 ปีขึ้นไป ครูสอนสายสามัญเป็นเพศหญิงเฉลี่ยอายุระหว่าง 31 – 40 ปี สำเร็จการศึกษาสายสามัญในระดับปริญญาตรี การศึกษาสายศาสนาในระดับชานาวี (ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย) และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานในระดับ 5 – 10 ปี ครูสอนสายศาสนาเป็นเพศหญิงเฉลี่ยอายุระหว่าง 31 – 40 ปี สำเร็จการศึกษาสายสามัญในระดับมัธยมศึกษา หรือต่ำกว่า การศึกษาสายศาสนาในระดับตีปโลมา (อนุปริญญา) ขึ้นไป และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานในระดับ 5 – 10 ปี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นเพศหญิง ผู้ปกครองมีอาชีพเป็นเกษตรกร สำเร็จการศึกษาสายสามัญอยู่ในระดับมัธยมศึกษา หรือต่ำกว่า การศึกษาสายศาสนาอยู่ในระดับชานาวีเยฮู (ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย) ส่วนความต้องการหลังจบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะเรียนต่อสายสามัญ ส่วนกลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นเพศชาย อายุต่ำกว่า 30 ปี สำเร็จการศึกษาสายสามัญอยู่ในระดับมัธยมศึกษา หรือต่ำกว่า การศึกษาสายศาสนาในระดับชานาวีเยฮู (ระดับอิสลามศึกษาตอนปลาย) และมีอาชีพเป็นเกษตรกร

อภิปราย

ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญกับโลกทัศน์ว่าเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของคน หากคนเรามีการเปิดโลกทัศน์จะเป็นอำนาจใหม่ก่อให้เกิดพร้อมที่จะยอมรับสิ่งใหม่ที่เข้ามา อันเป็นคุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญของคนในสังคมที่พร้อมที่จะยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยความเต็มใจ และพร้อมที่จะยอมรับ ที่จะนำสังคมที่มีความเจริญทั้งด้านวัตถุ และจิตใจอันดีงาม ดังนั้นสังคมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จะเปลี่ยนแปลงขึ้นหากคนในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ไปในทางที่ดีกันเกิดขึ้นโดยเฉพาะโลกทัศน์ทางการศึกษา ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า มีโลกทัศน์ที่แตกต่างอย่างชัดเจน ความแตกต่างตามทัศนะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ชี้ให้เห็นว่าความแตกต่างในโลกนี้นั้นเกิดจากสามัญที่อัลลอฮ์ทรงสร้างขึ้นมาเพื่อเรียนรู้ต่อกันระหว่างชนชาติต่างๆ ซึ่งปรากฏอย่างชัดเจนในคัมภีร์อัลกุรอาน อีกทั้ง การศึกษา ขาดวินัย สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมความเป็นอยู่ วิถีคิด และรูปแบบการใช้ชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์หรือเชื้อสายก็ยังเป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้โลกทัศน์ของคนในพื้นที่ปัจจัยใจดังกล่าวได้นำไปสู่ความแตกต่างของโลกทัศน์

ความแตกต่างของโลกทัศน์ของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ อิทธิพลหลักเกิดจากศาสนา หรือหลักคำสอนที่แตกต่างกัน ซึ่ง ซอและ ลาเต๊ะ (2555) ได้อธิบายว่า โลกทัศน์ของมุสลิมแตกต่างจากโลกทัศน์ของตะวันตกอย่างชัดเจน เพราะโลกทัศน์เหล่านี้ล้วนมาจากความเชื่อ ความศรัทธา ซึ่งหล่อหลอมมาจากกระบวนการบ่มเพาะของสังคมนั้นๆ ซึ่งพื้นฐานความเชื่อระหว่างโลกตะวันตกกับโลกมุสลิมในปัจจุบันได้ปริห่างกลายเป็นคนละขั้ว จนนักวิชาการตะวันตกเห็นว่า วัฒนธรรมอิสลามเป็นอุปสรรคต่อการเผยแพร่ขยายตัววัฒนธรรมตะวันตก และสรุปว่าเป็นความขัดแย้งหรือการปะทะกันของสองวัฒนธรรม เหตุผลข้างต้นคงเนื่องมาจาก วัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดโลกทัศน์ของชาวตะวันตกในปัจจุบันถูกหล่อหลอมมาจากลัทธิวัตถุนิยมสุดโต่งนั่นเอง ในขณะที่โลกทัศน์ของมุสลิมยังผูกพันกับศาสนา และการให้ความสำคัญต่อคุณธรรมจริยธรรม ศาสนาอิสลามมีบทบาทเป็นอย่างมากต่อวิถีคิด และแนวปฏิบัติ อีกทั้ง โลกทัศน์ยังสามารถหล่อหลอมได้จากการเปิดใจเพื่อยอมรับสิ่งใหม่ๆ และการเข้าร่วมสังคม แม้คนดังกล่าวไม่มีความรู้มากมายก็ตาม และอิทธิพลจากสังคมที่ใหญ่กว่าสังคมเดิม เป็นปัจจัยที่หล่อหลอมโลกทัศน์ได้ด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สายสวาท ปัจวิทย์ (2549) เรื่อง “ทิศทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับโลกทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพในพื้นที่ชายแดนสามจังหวัดภาคใต้” ผลการวิจัยพบว่า โลกทัศน์ที่ส่งเสริมให้เกิดสันติภาพในระดับบุคคล และสังคมในพื้นที่ชายแดนสามจังหวัดภาคใต้นั้น ปรากฏในโลกทัศน์ทุกด้าน ได้แก่ โลกทัศน์ทางด้านความเชื่อศาสนา และวัฒนธรรมโลกทัศน์ทางด้านการเมืองการปกครอง โลกทัศน์ทางด้านสังคมโลกทัศน์ทางการศึกษาโลกทัศน์ทางด้านเศรษฐกิจโลกทัศน์ทางด้านธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมโลกทัศน์ของชาวไทยมุสลิมซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่ในพื้นที่ที่เป็นสาระตถะจริงๆ นั้นได้รับอิทธิพลอย่างลึกซึ้งและแนบแน่นจากศาสนาอิสลาม ศาสนาเป็นแม่พิมพ์ในการหล่อหลอมโลกทัศน์ของชาวไทยมุสลิมโลกทัศน์ทำหน้าที่เป็นตัวการในการกำหนดระบบคิด ในการ

ดำรงชีวิตในทุกๆ ด้าน โดยการศึกษาเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสำคัญในการเชื่อมโยงอัตลักษณ์ ด้านศาสนา ไปสู่การกำหนดโลกทัศน์ของบุคคลโดยเฉพาะโลกทัศน์ที่ส่งเสริมให้เกิดสันติภาพ

โลกทัศน์เกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การศึกษาเปรียบเหมือนชีวิต ทุกคนเกิดมาต้องมีความรู้ อีกทั้งคนในพื้นที่ 3 จังหวัดยังมีโลกทัศน์ที่สะท้อนการศึกษาว่าการศึกษารากฐานที่ดีของชีวิต สะท้อนว่าการศึกษาคือตัวกำหนดทิศทางของมนุษย์ที่จะสร้างให้เป็นคนดี มีวินัย อีกทั้ง มีความซื่อสัตย์ในชีวิต ซึ่งสอดคล้องตามความคิดเห็นของมัสนัน มาหะมะ (2552) กล่าวว่า การศึกษาในอิสลามไม่ได้หมายถึงเพียงแค่การถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์หรือทักษะจากชนรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่น แต่ในมุมมองของอิสลามการศึกษาจะความหมายที่กว้าง และจะครอบคลุมหลายๆ ด้าน กล่าวคือการศึกษาในอิสลามเป็นกระบวนการอบรมบ่มเพาะสติปัญญา ร่างกายและจิตวิญญาณเพื่อผลิตมนุษย์ที่สมบูรณ์ การศึกษาในอิสลามจะมีความหมายที่ครอบคลุมในหลายมิติ ดังนี้ 1) ตรีปิยะช หมายถึง การขัดเกลาจิตใจ 2) ตะออลิม หมายถึง การถ่ายทอดความรู้ซึ่งรวมถึงความรู้ศาสนาและความรู้ทางโลก 3) ตะออดีบ หมายถึง การอบรมบ่มนิสัยให้มีคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัย การเรียนสายศาสนา และการเรียนสายสามัญ อิสลามเป็นศาสนาที่ทำให้ความสำคัญกับการศึกษาหาความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ไม่เพียงแต่ความรู้ในด้านศาสนาเพียงอย่างเดียว การเรียนศาสนาหวังเพื่อการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานอันดีงามตามหลักคำสอนของศาสนา เพื่อสร้างให้เป็นคนดี และประพฤติดี รวมทั้งความรู้ที่ได้มาก็เป็นการเตรียมไปสู่โลกหน้า ส่วนโลกทัศน์ทางการเรียนสายสามัญชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การเรียนสายสามัญเป็นการสร้างอนาคตที่ดี มีโอกาสในการทำงานมากกว่า จะได้รับความสะดวกสบายในชีวิต และเพื่อได้รับความรู้ไปประกอบอาชีพอื่นๆ ได้ ปัจจุบันชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้โลกทัศน์ทางการเรียนสายสามัญได้เปลี่ยนไปจาก จากอดีตคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนศาสนา แต่ปัจจุบันคนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการเรียนสายสามัญมากกว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดลมนรรจณ์ บากา และ เกษรตชัย และหิม (2551) เรื่อง “การศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่า คน 3 จังหวัดให้ความสำคัญกับการศึกษาวิชาสามัญมากกว่าวิชาศาสนา วัยรุ่นไม่รู้จักใช้เวลาให้เกิดประโยชน์

เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไปด้วย ซึ่งปัจจัยด้านศาสนาเป็นปัจจัยหลักต่อโลกทัศน์ทางการศึกษา เพราะหลักคำสอนของศาสนาเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยชี้นำชีวิต และจะช่วยสร้างรากฐานที่ดีให้กับชีวิต การเรียนศาสนาจะนำไปสู่การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง มีความสุข และช่วยจรรโลงจิตใจให้เป็นเป็นคนดีของสังคม การศึกษาของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีตนั้น การเรียนสายสามัญไม่ค่อยมีความจำเป็นมากมายยิ่งด้วยเหตุผลหากเรียนไปก็ไม่มีการใช้ประโยชน์ใดๆ เพราะการเรียนสายสามัญอาจนำไปสู่การบิดเบือนในเรื่องศาสนา และอาจนำประเพณีเพื่อนต่างศาสนามาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่ง ซอและ ลาเต๊ะ (2555) อธิบายว่า โลกทัศน์ของมุสลิมแตกต่างจากโลกทัศน์ของตะวันตกอย่างชัดเจน เพราะโลกทัศน์เหล่านี้ล้วนมาจากความเชื่อ ความศรัทธา หล่อหลอมมาจากกระบวนการบ่มเพาะของสังคมนั้นๆ ซึ่ง

พื้นฐานความเชื่อระหว่างโลกตะวันตกกับโลกมุสลิมในปัจจุบันได้ปริท่างกลายเป็นคนละชั่ว จนนักวิชาการตะวันตกเห็นว่า วัฒนธรรมอิสลามเป็นอุปสรรคต่อการเผยแพร่ขยายตัววัฒนธรรมตะวันตก และสรุปว่าเป็นความขัดแย้งหรือการปะทะกันของสองวัฒนธรรม เหตุผลข้างต้นคงเนื่องมาจากวัฒนธรรมที่ก่อให้เกิดโลกทัศน์ของชาวตะวันตกในปัจจุบันถูกหล่อหลอมมาจากลัทธิวัตถุนิยมสุดโต่งนั่นเอง ในขณะที่โลกทัศน์ของมุสลิมยังผูกพันกับศาสนา และการให้ความสำคัญต่อคุณธรรมจริยธรรม

ส่วนปัจจัยด้านสังคม เมื่อโลกมีเปิดกว้างขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พลังทางเทคโนโลยีได้เข้ามาครอบงำด้านการเรียนการสอนในทุกๆ ด้าน จนเกิดการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบเดิม จนมีการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาในที่สุด รวมทั้งรูปแบบสังคมที่มีช่องว่างระหว่างคนเรียนศาสนาและคนเรียนสายสามัญ วิถีความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน การศึกษายังสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับคนในสังคมไม่ว่าศาสนาเดียวกัน หรือต่างศาสนา โดยปัจจุบันสังคมเกิดการแข่งขันสูงขึ้นได้เปลี่ยนรูปแบบสังคมนิยมจากอดีตมาเป็นสังคมนิยม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตลมนรรัตน์ บากา และ เกษรตชัย และหิม (2551) เรื่อง “การศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่า สาเหตุสำคัญมาจากสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี และสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้านอันส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเยาวชนมุสลิมทั้งทางตรงและทางอ้อม

ส่วนปัจจัยด้านครอบครัวชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มองว่า สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกทำหน้าที่หล่อหลอม และขัดเกลาความเป็นมนุษย์ และมองว่าปัญหาการศึกษาเกิดจากการลดบทบาท หรือขาดการเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ซึ่งมีผลต่อการเรียนต่อหลังจากจบระดับชั้นมัธยมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมปีที่ 6 แต่จำนวนไม่น้อยผู้ปกครองมีการบังคับบุตรของตนให้เรียนในสถานที่ตนเองตั้งใจ โดยไม่คำนึงถึงความถนัดของลูกโดยตรง นอกจากนี้ ผู้ปกครองยังมีความหวงใยบุตร เมื่อเข้าสังคมในรั้วมหาวิทยาลัยกังวลเมื่อเข้าสังคมที่ห่างจากตัวเองไปสู่อสังคมนิสระ โดยส่วนใหญ่มีความหวงใยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิงมากที่สุด นอกจากนั้น ลักษณะพฤติกรรมของวัยรุ่นมีลักษณะชอบเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ เช่น การแต่งกายที่เป็นแฟชั่น ทำให้การแต่งกายแบบเดิมด้วยการแต่งกายแบบมิดชิด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตลมนรรัตน์ บากา และ เกษรตชัย และหิม (2551) เรื่อง “การศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิมเพื่อเสริมสร้างสันติสุขใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้” พบว่า เยาวชนมุสลิมส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคมมุสลิมและขัดกับหลักการศาสนาอิสลาม กล่าวคือ เยาวชนมีการคบเพื่อนเพศเดียวกันแบบไร้เขตจำกัดและมีอิสระเสรี มักทำกิจกรรมที่ไร้สาระ สร้างความเดือดร้อนมีการคบเพื่อนต่างเพศอย่างเปิดเผย

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้และพัฒนาการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1. สำหรับผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองควรให้ความสำคัญเรื่องความสำคัญของการเรียนด้านศาสนา เพราะจากข้อมูลการวิจัยนักเรียนมีความต้องการเรียนด้านสามัญมากกว่าศาสนา
2. หน่วยงานต่างๆ ควรทำความเข้าใจกับโลกทัศน์ทางการศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา เพื่อสามารถจัดการศึกษาสอดคล้องกับคนในพื้นที่
3. หน่วยงานต่างๆ ควรให้ความสำคัญกับเรื่องศาสนา เนื่องจากโลกทัศน์ทางการศึกษาของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวข้องกับศาสนาอิสลาม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเปรียบเทียบโลกทัศน์ และการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา ระหว่างนักเรียนไทยมุสลิมในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามกับโรงเรียนรัฐ
2. ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาให้เกิดความสมดุลระหว่างการเรียนสายสามัญและการเรียนสายศาสนา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บรรณานุกรม

- กลม สุตประเสริฐ และ สุนทร สุนันท์ชัย. (2541). *วิสัยทัศน์ทางการศึกษา: ทิศทางที่ไทยต้องทบทวน*. (พิมพ์ครั้งแรก) กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- _____ . (2541). *วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์: วิเคราะห์สังคมไทยแนวมนุษยวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2557). *ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- การประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐศาสนศาสตร์ในส่วนภูมิภาค ประจำปี 2551 (ภาคใต้). **การเมืองภาคประชาชนกับการขับเคลื่อนทางสังคม การเมือง และนโยบายภาคใต้**. (พิมพ์ครั้งที่ 1). คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์: คณะกรรมการจัดการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐศาสนศาสตร์ในส่วนภูมิภาค.
- กীরติกานต์ บุญฤทธิ์และคณะ. (2551). **โลกทัศน์ในรวมบทกวีนิพนธ์มำก้านกล้วย**. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(2).
- กุมม ยามิรุเต็งและ มุhammad สาแลบิง. (2551). **การย้ายถิ่นของนักเรียนจากจังหวัดชายแดนภาคใต้เข้าไปศึกษาระดับมัธยมศึกษาในประเทศมาเลเซีย**. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 3(2).
- จำรัส นวลนิม. (2540). *การศึกษากับการพัฒนาประเทศ: แนวความคิดและวิธีปฏิบัติ*. กรุงเทพมหานคร. โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- เฉลียว ฤกษ์จุฬิมล. (2547). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชนิดา จิตตรุทธะ. (2559). *วัฒนธรรมพิธีมิดกับการทำให้เป็นประชาธิปไตย*. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขอและ ลาเต๊ะ. (2555). *อิสลามกับความท้าทายของโลกสมัยใหม่: มุมมองจากนักวิชาการชายแดนใต้*. พิมพ์ที่ หจก. ภาพพิมพ์ (พิมพ์ครั้งที่ 1) วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา สถาบันศาสนา วัฒนธรรม และสันติภาพ มหาวิทยาลัยพายัพ ศูนย์ข่าวสารสันติภาพ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคณะทำงานวาระทางสังคม สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชิตติก อาลี. (2555). *วิวัฒนาการการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย*. *วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา*, 7(13).
- ณัฐพล โสถถิรัตน์วิโรจน์. (2555). *จริยศาสตร์ของการพัฒนา: บทสำรวจวิวัฒนาการว่าด้วยการพัฒนา*. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 5(2).

- ดลมนรจณ์ บากา และ เกษรตชัย และหิม (2551) *การศึกษาวิถีชีวิตของเยาวชนไทยมุสลิม เพื่อเสริมสร้างสันติสุขในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. ปัตตานี : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดลมนรจณ์ บากา และ แวอุซ็อง มะแดเฮาะ. (2533). *อิสลามศึกษาเบื้องต้น*. วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ต้นยัล อับดุลเลาะ. งานประชุมวิชาการนานาชาติด้านไทยศึกษา ครั้งที่ 13 พ.ศ .2560. *การคืนรณและ การริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านการศึกษาของชาวมลายูมุสลิมชายแดนใต้*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/11146> [12 สิงหาคม 2560]
- ดำรงค์ ฐานดี. *ความรู้เรื่องสังคมและวัฒนธรรม*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www3.ru.ac.th/korea/article1/article11.pdf> [22 สิงหาคม 2560]
- เดชา พันหาบุญ. (2553). *ปัญหาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ศึกษากรณีการศึกษาสถาบันปอเนาะ*. ปริญญาทิพนธ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เดือน คำดี. (2541). *ศาสนศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ตุลย์ ตาลเจริญ. (2555). *การเปลี่ยนแปลงวิถีการผลิตของชาวนาอำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นฤมน อินทร์ประสิทธิ์ ไมตรี อินทร์ประสิทธิ์ และ เอื้อจิตร พัฒนจักร. 2551. *การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ของครูในกระบวนการพัฒนาวิชาชีพครูที่ใช้การศึกษาชั้นเรียน*. รายงานวิจัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นาซีเราะห์ เจะมามะ. (2554). *กระบวนการถ่ายทอดการปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามสำหรับเยาวชนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา, 6(11).
- นุมาน หะยีมะแซ. (2551). *การศึกษาในดินแดนมลายู*. รายงานโครงการประชุมทางวิชาการ ปี 2551. *มลายูกับรัฐไทยในมิติประวัติศาสตร์และอารยธรรมกับการสร้างความเป็นธรรม*. 2-3 กุมภาพันธ์ 2551 ณ โรงแรมเซาท์เทิร์นวิว ปัตตานี จัดทำโดย วิทยาลัยอิสลามศึกษาและโครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิมพ์ที่: โรงพิมพ์มิตรภาพ.
- บรรจง ไชยลังกา. (2549). *แนวทางการส่งเสริมให้ชาวไทยมุสลิมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมเรียนและใช้ภาษาไทย*. วิทยานิพนธ์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญเลิศ วิเศษปรีชา. (2559). *ชุมชน: จากอุดมคติถึงเครื่องมือเพื่อการปกครอง*. วารสารมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยทักษิณ. 11(1).
- ประพนธ์ เรืองณรงค์. (2553). *100 เรื่องเมืองใต้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์.

- ประภาส เฟื่องฟูง. (2558). *นิทานซ้อนนิทาน” ในนิทานนางต้นไทรของ ของไทยที่ได้รับอิทธิพลจากต้นไทรปาชยานะ: กลวิธีการสร้าง องค์ประกอบ ศิลปะการใช้ภาษา และโลกทัศน์*. วิทยานิพนธ์บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปริญญา ประหยัดทรัพย์. *ปรัชญาศาสนาอิสลาม*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.skthai.org/tag/article> [17ตุลาคม 2560]
- ปรีชา ช่างขวัญยืน และ สมภาร พรหมทา. (2552). *มนุษย์กับศาสนา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัญญา บริสุทธิ์. (2552). *โลกทัศน์ความเชื่อทางศาสนาและจริยธรรมของคนไทยสมัยสุโขทัย*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/surasakc/2009/09/16/entry-1> [17พฤษภาคม 2560]
- พระ โชติญาณโณกุล. (2554). *โลกทัศน์ของคนเชื้อสายมอญ ที่ปรากฏในพิธีกรรมงานบวช: กรณีศึกษาบ้านนครชุมน์ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระนพบุรี มหาวรรณ. (2549). *ภาพสะท้อนโลกทัศน์ชาวล้านนาในนวนิยายของ มาลา คำจันทร์*. วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พระมหาสนอง ปัจโจปการี. (2553). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <https://www.mwit.ac.th/~person/01-Statutes/NationalEducation.pdf> [5 เมษายน 2560]
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2558). *ความรู้ อำนาจ และสุขภาพ จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แพรว ศิริศักดิ์ดำเกิง. (2552). *ทักษะวัฒนธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2555). *ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภุชงค์ ฝูงชมเชย. *ศาสนาที่มีความสำคัญต่อสังคมมนุษย์ในโลกปัจจุบัน*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก http://202.28.109.66/journalfiles/mcu58_1_03.pdf [23 พฤษภาคม 2560]
- มัญชรี โชติรสฐิติ. (2556). *การปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนไทยในต่างประเทศ*. งานวิจัยหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสื่อสารประยุกต์คณะภาษาและการสื่อสารสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มัสลิม มาหะมะ. (2552). *อิสลามวิถีแห่งชีวิต*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สถาบันวิจัยระบบสุขภาพภาคใต้ (สวรส.ภาคใต้)มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- ยศ สันตสมบัติ. (2556). *มนุษย์กับวัฒนธรรม*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รอฮานี ดาโอ๊ะ ประสิทธิ์ รัตนมณี และ นิปาตีเมาะ หะยีหามะ. (2553). *ร้อยเรื่องราวชุมชนวัฒนธรรมปลายด้ามขวาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). ปัตตานี: สถาบันวัฒนธรรมศึกษากัลยาณิวัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิมพ์ที่ บริษัท อมรินทร์พริ้นท์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- รอฮานี ดาโอ๊ะ. (2546). *อิสลามกับการศึกษาศาสนาของมุสลิมในสังคมไทยกรณีศึกษาบทบาทของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดในจังหวัดภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาศาสนา เปรียบเทียบบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฤติมน ศรีสุพรรณ. (2555). *สังคมการเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรเดช อมรรวพิพัฒน์ และคณะ. (2556). *วิถีชีวิต 5 ศาสนิก ในประเทศไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร :ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วจอม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม.
- วรวิทย์ บารู และคณะ. (2551). การศึกษาในดินแดนมลายู. รายงานโครงการประชุมทางวิชาการ ปี 2551. *มลายูกับรัฐไทยในมิติประวัติศาสตร์และอารยธรรมกับการสร้างความเป็นธรรม*. 2-3 กุมภาพันธ์ 2551 ณ โรงแรมเชาท์เทิร์นวิว ปัตตานี จัดทำโดย วิทยาลัยอิสลามศึกษาและโครงการจัดตั้งสถาบันสมุทรรัฐเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิมพ์ที่: โรงพิมพ์มิตรภาพ.
- วรวิทย์ บารู. (2555). *มลายูปัตตานี: ชาตินิยม อัตลักษณ์ และการเปลี่ยนแปลง*. ปัญหาชายแดนใต้...มองผ่านงานวิจัยของ ม.อ. หนังสือชุดความรู้ ม.อ. เล่มที่ 2/2555 ปีที่พิมพ์ มิถุนายน 2555 หาดใหญ่ :สำนักวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรราชต์ มหามนตรี. (2557). *โครงการโลกทัศน์ของคนไทยจากภาคใต้*. คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2531). *ปรัชญาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษรเจริญทัศน์.
- วิทย์ วิศทเวทย์. (2555). *ปรัชญาทรรศนะ: ปรัชญาการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิมน จิโรจพันธุ์ ประชิต สฤณะพัฒน์ กนิษฐา เขยกิจวงศ์. (2551). *มรดกทางวัฒนธรรม 'ภาคใต้'*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. *ความหมายของการพัฒนา คำที่มีความหมายใกล้เคียง และแนวคิดพื้นฐานของ ก ว ร พ ั ต ม น า . (อ อ น โ ล น) . สื่ บ ค ้น จ า ก*
<http://mgmtsci.stou.ac.th/downloads/%E0%B8%84%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%82%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%81%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%9E%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%B2.pdf> [3 พฤษภาคม 2560]

- วุฒิชัย เนียมเทศ และคณะ. (2558). การบริหารสถานศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารหาดใหญ่วิชาการ*, 14(1).
- ศรีสุตา ไชยวิจารณ์. (2553). *วิถีมุสลิมกับการจัดการศึกษาของชุมชนมุสลิม กรณีศึกษาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) นัจมุดดีน ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศิริรัตน์ แอดสกุล. (2557). *ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพัชร ฐานเขาว์วรรณ และ มิ่ง ต้นตา เสง. (2557). *โลกทัศน์ของคนพม่าจากภาษิต*. วิทยานิพนธ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. *การเปลี่ยนแปลงทางสังคม: สาเหตุ ความสำคัญ และผลกระทบ*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก http://library1.nida.ac.th/ejournal/jamx/jamx-v05n01/jamx-v05n01_c05.pdf [14 มีนาคม 2560]
- สันติ อธิบุตร. (2550). *หมากรุกชีวิต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มุมมองจากประสบการณ์จริงในพื้นที่*. นนทบุรี: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 179 การพิมพ์.
- สายสวาท ปัจวิทย์. (2549). *ทิศทางนโยบายจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับโลกทัศน์เกี่ยวกับสันติภาพในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2550). *โลกทัศน์*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.royin.go.th/?knowledges=%E0%B9%82%E0%B8%A5%E0%B8%81%E0%B8%97%E0%B8%B1%E0%B8%A8%E0%B8%99%E0%B9%8C%E0%B9%91%E0%B9%90%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%A1-%E0%B9%92%E0%B9%95%E0%B9%95%E0%B9%90> [9 ตุลาคม 2559]
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และคณะ. (2550). *สภาพการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดวี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2552). *สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ.
- เสาวนีย์ จิตต์หมวด และ ดนัย มุ้สา. (2541). *การพัฒนาทางสังคมของกลุ่มชาติพันธุ์: ชาวไทยมุสลิม*. สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เสาวภา ไพทยวัฒน์. (2538). *พื้นฐานวัฒนธรรมไทย: แนวทางอนุรักษ์และการพัฒนา*. ตำราเอกสารวิชาการ ฉบับที่ 87 ภาคพัฒนาตำราและเอกสารวิชาการ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานสถาบันราชภัฏ.

- เสาวภา ศักยพันธ์. 2554. *การปรับปรนและการเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมอาหารไทยลื้อในเขต ล้านนา*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <file:///C:/Users/Teacher/Downloads/nt135.pdf> [4 พฤษภาคม 2560]
- โสภณา สุตสมบูรณ์. (2551). *ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุคสังคมแห่งความพอเพียงและยั่งยืน แบบไทยๆ*. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 1(1).
- หอมหวล บัวระภา และคณะ. (2550). *การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและ ครอบครัวที่มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นวัย: กรณีศึกษาหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัด ขอนแก่น*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- หะสัน หมัดหมาน และคณะ. (2535). *สภาพการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางวัฒนธรรมของสังคมมุสลิม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้*. สำสั่่งงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ.
- อภิชัย พันธเสน. (2539). *ความหวัง ทางออก และทางเลือกใหม่*. (พิมพ์ครั้งแรก). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มนทิรา วงศ์ชะอุ่ม.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2550). *ความเชื่อทางศาสนาความคิดเห็นทางการเมืองกับสิทธิมนุษยชน*. เอกสารประกอบการบรรยาย, กลุ่มงานวิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2550). *สิทธิมนุษยชนกับศาสนา วัฒนธรรมและชาติพันธุ์*. เอกสารประกอบการบรรยาย, กลุ่มงานวิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา. (ออนไลน์). สืบค้นจาก http://118.174.12.141/document/documents/documents/Presentation_30.pdf [4 พฤษภาคม 2560]
- อมรา พงศาพิชญ์. (2550). *สิทธิมนุษยชนในมิติวัฒนธรรมและศาสนา*. เอกสารประกอบการบรรยาย, กลุ่มงานวิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา. (ออนไลน์). สืบค้นจาก http://118.174.12.141/document/documents/documents/Presentation_30.pdf [4 พฤษภาคม 2560]
- อรรถวุฒิ หมัดโรจน์. (2555). *โลกทัศน์การจัดการน้ำของชุมชนมุสลิมบ้านสุเหร่าสำรี*. วิทยานิพนธ์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อับดุลเราะหมาน อับดุลกะรีม อัซซีหะฮ โดย อิบนูร็อมลี ยูนูส. (2557). (พิมพ์ครั้งที่ 5). Riyadh: Imam Muhammad Idr Sauid Islamic University.
- อับดุลฮาฟิซ หิเล. งานประชุมวิชาการนานาชาติด้านไทยศึกษา ครั้งที่ 13 พ.ศ .2560. *การตื่นรนและการ ริเริ่มสร้างสรรค์ในด้านการศึกษาของชาวมลายูมุสลิมชายแดนใต้*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/11146> [12 สิงหาคม 2560]
- อัสรี มาหะมะ. (2560). *มลายูมุสลิมกับกระบวนการทำให้เป็นไทย*. วารสารสังคมศาสตร์. 29(1).
- อำนาจ ยอดทอง. *ความสำคัญของโลกทัศน์ทางศาสนา ปรัชญา และวิทยาศาสตร์ต่อการดำเนินชีวิต ของ ม นุ ช ย์ ใน สั ง ค ม บั จ จุ บั น*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก

<http://oknation.nationtv.tv/blog/buddhistethics/2013/01/13/entry-1> [19 เมษายน 2560]

อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต. (2545). *ประวัติศาสตร์ศึกษาอิสลาม*. วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

อุบลวรรณ ตันเชียรรัตน์. (2557). *มนุษย์กับสังคม*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). ปทุมธานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

American Heritage Dictionary. *Worldview*. (ค้นหาวันที่ 19/04/2560)
<https://ahdictionary.com/word/search.html?q=worldview>.

Andrew Edgar, Peter Sedgwick. (2008). *Cultural Theory the Key Concepts*. New York: Routledge.

Hery Noer Aly. (2010). *ARTI PENTING WORLD VIEW PENDIDIK DALAM PENDIDIKAN*. Sekolah Tinggi Agama Islam Negeri (STAIN) Bengkulu Jl. Raden Fatah Pagar Dewa Kota Bengkulu. TA'DIB, XV (01).

Joseph Chinyong Liow. *Islam, Education and Reform in Southern Thailand*. Singapore: Institute of Southeast Asian Studies.

Marilyn Mandala Schlitz และคณะ. (2010). *Worldview Transformation and the Development of Social Consciousness*. *Journal of Consciousness Studies*, 17(7-8).

Nigel Rapport, Joanna Overin. (2000), *Social and Cultural Anthropology*.

Nur Djazifah ER. (2012). *PROSES PERUBAHAN SOSIAL DI MASYARAKAT*. LEMBAGA PENELITIAN DAN PENGABDIAN KEPADA MASYARAKAT UNIVERSITAS NEGERI YOGYAKARTA.

Soejono Soekanto. (2012). *Sosiologi Suatu Pengantar*. Jakarta: Rajawali Pers, 2012.

William W. Cobern. (2005). *Worldview, Science and the Understanding of Nature*. Western Michigan: WMU Scholar Works Citation.

ภาคผนวก
Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก.
แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกทัศน์

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกทัศน์ของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในอดีต
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกทัศน์ของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบัน
- 3) ความเห็นเกี่ยวกับการอิทธิพลที่หล่อหลอมโลกทัศน์ของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4) ความสำคัญของโลกทัศน์ต่อการดำเนินชีวิต
- 5) ความเหมือนและแตกต่างของคนโลกทัศน์ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้กับภาคอื่นๆ
- 6) ความสำคัญของการเข้าใจโลกทัศน์ในด้านต่างๆ
- 7) อะไรเป็นสาเหตุทำให้คนเรามีโลกทัศน์ที่แตกต่างกัน

2. โลกทัศน์ทางการศึกษา

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาอดีตและปัจจุบัน
- 3) แนวทางการส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้อย่างไร
- 4) ความต้องการของผู้บริหารต่อการศึกษานักเรียนในอนาคต
- 5) การศึกษาและอนาคตของนักเรียน
- 6) ความสำคัญของการศึกษาสายสามัญในปัจจุบัน
- 7) ความสำคัญของการศึกษาสายศาสนาในปัจจุบัน
- 8) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนสายสามัญ
- 9) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนศาสนา

3. การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
- 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางศาสนา
- 5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการเปลี่ยนแปลง
- 6) ความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการเปลี่ยนแปลง
- 7) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- 8) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม
- 9) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม
- 10) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านศาสนา

Princess of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข.
แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มครูสอนสายสามัญ และครูสอนสายศาสนา

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกทัศน์

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในอดีต
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบัน
- 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอิทธิพลที่หล่อหลอมทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อต่อการดำเนินชีวิต
- 5) แนวทางการส่งเสริมทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. คำถามเกี่ยวกับโลกทัศน์ทางการศึกษา

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาอดีตและปัจจุบัน
- 3) แนวทางการแนะนำนักเรียนการเรียนต่ออย่างไร
- 4) ความต้องการของครูต่อการศึกษานักเรียนในอนาคต
- 5) การศึกษาและอนาคตของนักเรียน
- 6) ความสำคัญของการศึกษาสายสามัญในปัจจุบัน
- 7) ความสำคัญของการศึกษาสายศาสนาในปัจจุบัน
- 8) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนสายสามัญ
- 9) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนศาสนา

3. การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความคิดเห็น ความเชื่อ และความคิดเห็น
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
- 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางศาสนา
- 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการเปลี่ยนแปลง
- 5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการเปลี่ยนแปลง
- 6) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- 7) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม
- 8) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม

9) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านศาสนา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ค.
แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

Prince of Songkla University
Pattani Campus

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกทัศน์

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในอดีต
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบัน
- 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอิทธิพลที่หล่อหลอมทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อต่อการดำเนินชีวิต
- 5) แนวทางการส่งเสริมทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเกิดการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
- 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางศาสนา
- 5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการเปลี่ยนแปลง
- 6) ความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการเปลี่ยนแปลง
- 7) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- 8) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม
- 9) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม
- 10) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านศาสนา

3. โลกทัศน์ทางการศึกษา

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาอดีตและปัจจุบัน
- 3) การศึกษาและอนาคตของนักเรียน
- 4) ความสำคัญของการศึกษาสายสามัญในปัจจุบัน
- 5) ความสำคัญของการศึกษาสายศาสนาในปัจจุบัน
- 6) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนสายสามัญ
- 7) ความเห็นเกี่ยวกับการเรียนศาสนา
- 8) มีความหวังที่จะศึกษาต่อหรือไม่

9) หากต้องการศึกษาต่อ

- 9.1 จะศึกษาต่อด้านศาสนาหรือด้านสามัญ
- 9.2 ศึกษาต่อในประเทศหรือต่างประเทศ เพราะเหตุใด
- 9.3 สาขาอะไร เพราะเหตุใด
- 9.4 รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการศึกษาจากที่ใดบ้าง
- 9.5 มีแรงจูงใจจากใดบ้างที่คาดหวังว่าจะศึกษาต่อ
- 9.6 จุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อเพื่ออะไร
- 9.7 หลังจากเรียนจบแล้ว ต้องการประกอบอาชีพอะไร
- 9.8 หากไม่ต้องการศึกษาต่อ
- 9.9 เพราะเหตุใด
- 9.10 ต้องการทำอะไร

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ง.

แนวทางการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

Prince of Songkla University
Pattani Campus

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกทัศน์

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในอดีต
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในปัจจุบัน
- 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอิทธิพลที่หล่อหลอมทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้
- 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อต่อการดำเนินชีวิต
- 5) แนวทางการส่งเสริมทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. โลกทัศน์ทางการศึกษา

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา
- 3) ความต้องการของผู้ปกครองต่อการศึกษาของบุตร เพราะเหตุใด
- 4) ความต้องการของผู้ปกครองหลังบุตรจบการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6
- 5) ความสำคัญของการศึกษาสายสามัญในปัจจุบัน
- 6) ความสำคัญของการศึกษาสายศาสนาในปัจจุบัน
- 7) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนสายสามัญ
- 8) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนศาสนา
- 9) ความคาดหวังให้บุตรประกอบอาชีพในอนาคต
- 10) แนวทางการส่งเสริมให้บุตรได้รับการศึกษาต่ออย่างไร (รายละเอียดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการศึกษาต่อ)
- 11) ความคาดหวังให้บุตรศึกษาต่อหลังจบชั้นมัธยมศึกษาในด้านใด เพราะเหตุใด

3. การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์

- 1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับช่วงระยะเวลาที่เริ่มการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความคิดเห็น และความเชื่อ
- 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม
- 4) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางศาสนา
- 5) ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการเปลี่ยนแปลง

- 6) ความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านการเปลี่ยนแปลง
- 7) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
- 8) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม
- 9) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรม
- 10) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงด้านศาสนา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก จ.
แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

แบบประเมินดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
(Index of Item Objective Congruence) เครื่องมือวิจัย
เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัด
ชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง : การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามถ้าพิจารณาแล้วให้เขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่อง
พร้อมเขียนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำไปพิจารณาปรับปรุงต่อไป โดยได้กำหนดเกณฑ์ในการ
พิจารณาความเที่ยงตรง ดังนี้

+1 = แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสม

0 = ไม่แน่ใจว่าคำถามมีความเหมาะสมหรือไม่

-1 = แน่ใจว่าคำถามไม่มีความเหมาะสม

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
1. การศึกษาเป็นกระบวนการที่จะสร้างรากฐานที่ชีวิตดี เป็นคนดี มีวินัย และมีความซื่อสัตย์	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
2. การศึกษาตามทัศนะอิสลามไม่ได้แยกการเรียนศาสนาและสายสามัญ ทั้งสองจะต้องขนานไปด้วยกัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
3. การศึกษาแบบสมัยใหม่สอนเพียงแต่การใช้ชีวิต และความสุขบนโลกนี้เพียงอย่างเดียว	-1	0	0	1	0	0	0	ไม่ใช่
4. การศึกษามีหน้าที่เพื่อพัฒนามนุษย์ให้มีความพร้อมเผชิญโลกที่มีความเจริญก้าวหน้า และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน	-1	1	1	1	1	3	.6	ใช่
5. การศึกษาสามารถขัดเกลาศีลธรรม และสามารถอบรมจิตวิญญาณให้สมบูรณ์ได้	-1	1	1	1	1	3	.6	ใช่
6. การมีวิชาความรู้ทั้งศาสนา และสายสามัญจะทำให้มีเกียรติและเป็นที่ยอมรับ	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
7. การศึกษาเป็นกระบวนการสร้างปัญญาให้สมบูรณ์ และทันสมัย	-1	0	1	1	1	2	.4	ไม่ใช่
8. การศึกษาเป็นกุญแจสำคัญ และเป็นหัวใจเพื่อให้เกิดความเจริญ	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
9. การศึกษาไม่ใช่แค่การเรียนหนังสือในห้องเรียน หรือในโรงเรียนเท่านั้น	1	1	1	1	1	5	1	ใช่

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
10. การศึกษาเป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต	1	0	1	1	1	4	.8	ใช้
11. การศึกษาจะทำให้คนให้เป็นคนดี ประพฤติปฏิบัติแต่ความดีและเป็นเครื่องมือที่สามารถแยกแยะความดี และความชั่ว	-1	1	1	1	1	3	.6	ใช้
12. การศึกษาเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน ไม่ว่าชายหรือหญิง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
13. การเรียนต่อในด้านที่ตนเองถนัดสามารถประสบความสำเร็จให้กับตนเอง	0	1	1	0	1	3	.6	ใช้
14. การเรียนสูงๆ จะทำให้คนยกย่องว่าเป็นผู้มีความรู้ดี	1	0	1	1	1	4	.8	ใช้
15. การเรียนศาสนาควรจะมีเริ่มปลูกฝังตั้งแต่เยาว์วัย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์								
ปัจจัยด้านศาสนา								
1. หลักคำสอนของศาสนาเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยชี้นำชีวิตและจะช่วยสร้างรากฐานที่ดีให้กับชีวิต	1	1	1	1	1	5	1	ได้
2. การเรียนศาสนาจะนำไปสู่การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง มีความสุข	0	1	1	1	1	4	.8	ใช้

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
และช่วยจรรโลงจิตใจให้เป็นคนดีในสังคม								
3. ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญและส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งศาสนาและสายสามัญ	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
4. การเข้าใจหลักศาสนาจะทำให้คนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เรียนรู้ทั้งสองด้านอย่างสมดุล	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
5. การเรียนในโรงเรียนรัฐ เรียนโดยใช้ภาษาไทย และสอนโดยครูที่เป็นคนไทยพุทธทำให้ขัดต่อหลักศาสนาได้ และอาจทำให้บิดเบือนเกี่ยวกับหลักศาสนา	1	0	0	1	0	2	.4	ไม่ใช่
6. คนที่เรียนศาสนาจะทำให้ชีวิตเกิดความ <i>บารอกัต</i> (ความจำเริญ) ในชีวิตมากกว่าคนที่เรียนสายสามัญ	1	0	1	1	1	4	.8	ใช่
7. โรงเรียนตาดีกาเป็นโรงเรียนที่ทุกคนต้องเรียนเพราะโรงเรียนจะปลูกฝังเรื่องศาสนาตั้งแต่เด็กๆ	-1	1	1	1	1	3	.6	ใช่
8. การเรียนศาสนาที่แท้จริงจะต้องเป็นการเรียนในระบบการศึกษาแบบสถาบัน	0	0	1	1	1	3	.6	ใช่

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
ปอเนาะ เรียนก็ตาบยารี หรือก็ตาบกุณิง								
9. ปัญหาต่างๆ ในสังคมเกิดจากคนขาดความรู้เรื่องศาสนา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
10. ศาสนาอิสลามส่งเสริมให้เพศชายมีการศึกษาที่สูงกว่าเพศหญิง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
11. อิสลามเน้นการศึกษาเพื่อสนองทางจิตวิญญาณมากกว่าวัตถุทางกาย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
12. เนื้อหาสาระของการศึกษาอิสลามศึกษา ไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน	0	1	1	0	-1	1	.2	ไม่ใช่
ปัจจัยด้านการเมือง								
1. คนที่เรียนศาสนาจะถูกเพ่งเล็งจากเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับความมั่งคั่งมากกว่าคนที่เรียนสายสามัญ	1	1	0	1	1	4	.8	ใช้
2. จากปัญหาความไม่สงบทำให้ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อยากเรียนสายสามัญมากขึ้น	1	1	0	1	0	3	.6	ใช้
3. การแบ่งการเรียนศาสนากับการเรียนสายสามัญจะนำไปสู่ความแตกแยกในสังคม	0	1	0	0	-1	0	0	ไม่ใช่

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
4. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการศึกษามีความสอดคล้องและไม่ขัดกับหลักการในอิสลาม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
5. การแยกการเรียนระหว่างชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยพุทธเป็นสาเหตุให้เกิดการแตกแยก	1	0	0	1	1	3	.6	ใช้
6. นโยบายโรงเรียนประชารัฐสอดคล้องกับความต้องการของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้	-1	1	0	1	1	2	.4	ไม่ใช่
7. การที่รัฐบาลส่งเสริมให้เรียนภาษาไทย และให้สื่อสารภาษาไทยนั้นเป็นนโยบายที่ดีที่ควรส่งเสริม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
8. การที่ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องออกไปเรียนศาสนาในต่างประเทศเพราะคุณภาพการศึกษาดีกว่าในประเทศไทย	1	1	0	1	1	4	.8	ใช้
9. การศึกษาเป็นเครื่องมือเพื่อการต่อรองกับอำนาจรัฐและอำนาจทางสังคม	1	1	0	1	0	3	.6	ใช้
10. ช่องว่างของรายได้ระหว่างคนในพื้นที่ส่วนใหญ่กับเจ้าหน้าที่	1	1	-1	0	0	1	.2	ไม่ใช่

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
รัฐที่ต่างกัน ทำให้การศึกษาไม่มีมาตรฐานเท่าที่ควร								
11. หลังเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้ชาวไทยมุสลิมสามารถเข้าถึงการศึกษามากขึ้น	1	0	0	1	0	2	.4	ไม่ใช่
12. การออกไปศึกษาต่อต่างประเทศของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลกระทบต่อรัฐด้านการแก้ปัญหาความไม่สงบ	1	0	0	1	0	2	.4	ไม่ใช่
13. ความแตกต่างทางสังคมวัฒนธรรม และศาสนาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้การศึกษาไม่ได้รับการพัฒนาจากภาครัฐเท่าที่ควร	1	1	0	1	1	4	.8	ใช่
ปัจจัยด้านสังคม								
1. คนที่เรียนศาสนากับคนเรียนสายสามัญจะมีความแตกต่างด้านทัศนคติ การใช้ชีวิต และความเป็นอยู่	1	1	0	1	1	4	.8	ใช่
2. ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้หันมาเรียนสามัญมากขึ้นเพราะมี	1	1	1	1	1	5	1	ใช่

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
โอกาสเข้ารับราชการ หรือทำในหน่วยงานของรัฐ								
3. การศึกษาของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี	1	0	1	1	1	4	.8	ใช่
4. ปัจจุบันชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีสิทธิ์เข้าถึงการศึกษา และได้รับโอกาสที่จะเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน	1	0	1	1	1	4	.8	ใช่
5. นักเรียนที่จบจากโรงเรียนของรัฐมีโอกาสในการเรียนต่อมากกว่านักเรียนที่จบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาทั่วไป	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
6. การได้รับการศึกษามากขึ้นทำให้ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยอมรับการอยู่ร่วมแบบสังคมพหุวัฒนธรรม	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
7. ผู้ปกครองที่เรียนจบศาสนาจะนิยมส่งลูกเรียนต่อด้านศาสนา มากกว่าสายสามัญ	1	0	1	1	-1	2	.4	ไม่ใช่
8. ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยม	1	1	1	1	1	5	1	ใช่

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
เรียนต่อในประเทศมาเลเซียหรืออินโดนีเซียมากขึ้นเพราะมีความคล้ายด้านศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม								
9. ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญกับถือต่อโต๊ะครูหรือครูสอนสายศาสนา มากกว่าครูสอนสายสามัญ	1	1	1	1	0	4	.8	ใช้
10. ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญ และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวันมากขึ้น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
11. การศึกษาจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับคนในสังคมไม่ว่าศาสนาเดียวกันหรือต่างศาสนา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
12. ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้นเมื่อรัฐมีการกำหนดวุฒิการศึกษาขั้นต่ำในการรับตำแหน่งทางการเมืองการปกครอง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
ปัจจัยด้านเทคโนโลยี								
1. เทคโนโลยีทำให้การเรียนการสอนสะดวกมากขึ้น ทำให้คนอยากเรียนมากขึ้น	-1	0	1	1	1	2	.4	ไม่ใช่
2. ปัจจุบันวัยรุ่นใช้เทคโนโลยีด้านการศึกษางานขาดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ ส่งกระทบด้านลบมากกว่าผลด้านดี	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
3. การเข้ามาของเทคโนโลยีทำให้ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษามากขึ้น	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
4. ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมศึกษาเรื่องศาสนาผ่านสื่อเทคโนโลยี เช่น Youtube หรือ Facebook	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
5. การศึกษาเรื่องศาสนาไม่ควรศึกษาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook หรือ youtube เป็นต้น เพราะการศึกษาเกี่ยวกับศาสนาควรศึกษาจากผู้สอนโดยตรง	1	1	1	1	1	5	1	ใช่

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
6. การเรียนรู้ศาสนาอิสลามผ่านสื่อโทรทัศน์ เช่น ละคร ภาพยนตร์ หรือหนังเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
7. คนที่เรียนด้านศาสนาไม่จำเป็นต้องมีความรู้เรื่องเทคโนโลยี	1	1	1	1	0	4	.8	ใช้
8. ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่เปิดกว้าง และส่งเสริมให้ศาสนิกเรียนรู้ให้ทันเทคโนโลยีที่ทันสมัย	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
9. การที่จะพัฒนาพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้แก่ยุคใหม่ควรมีทักษะด้านสื่อสารสนเทศ และรู้เท่าทันข่าวสารซึ่งเป็นทักษะในสังคมยุคปัจจุบัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
10. การใช้สื่อในการสอนเป็นการกระตุ้นให้เข้าใจได้ดี และเร็วขึ้น	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
11. การเรียนการสอนศาสนาแบบใหม่จำเป็นต้องมีความเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีเข้าด้วยกันอย่างเหมาะสม	-1	1	1	1	1	3	.6	ใช้

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
12. การเข้าถึงเทคโนโลยีในด้านต่างๆ เกิดจากการเข้าถึงการศึกษาของคนในพื้นที่	-1	1	1	1	1	3	.6	ใช้
13. เทคโนโลยีด้านการศึกษาไม่ใช่สาเหตุหลักที่เป็นแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนในยุคปัจจุบัน	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
14. วิทยุชุมชนมีบทบาทสำคัญของคนในพื้นที่เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
ปัจจัยด้านครอบครัว								
1. ผู้ปกครองนิยมให้ลูกเรียนตามความต้องการของตนเอง	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
2. ผู้ปกครองห่วงใยเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตของลูกเมื่อเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
3. ผู้ปกครองจะนิยมส่งลูกเรียนศาสนาในต่างประเทศมากกว่าในประเทศไทย	-1	1	1	1	1	3	.6	ใช้
4. ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการเรียนต่อของลูกเป็นอย่างมาก	1	1	1	1	1	5	1	ใช้

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					ΣR	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
5. ผู้ปกครองจะส่งลูกเรียนสูงๆ เพราะจะทำให้ครอบครัวมีค่านับหน้าถือตา	1	0	1	1	1	4	.8	ใช่
6. ผู้ปกครองจะมีความภาคภูมิใจเมื่อลูกได้ทำงานเป็นข้าราชการ	1	0	1	1	1	4	.8	ใช่
7. ผู้ปกครองที่เรียนจบด้านศาสนาจะนิยมส่งลูกเรียนต่อด้านศาสนา	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
8. ผู้ปกครองควรส่งให้ลูกเรียนจบอย่างน้อยในระดับภาคบังคับที่รัฐบาลกำหนด	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
9. ผู้ปกครองควรตำหนิลูกหากไม่ยอมเรียนศาสนา	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
10. ปัจจุบันผู้ปกครองมอบภาระหน้าที่การศึกษาให้กับโรงเรียนเป็นหลัก	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
11. สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำหน้าที่หล่อหลอมและขัดเกลาความเป็นมนุษย์	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
12. ปัญหาการศึกษาเกิดจากการลดบทบาท หรือขาดการเอาใจใส่ของผู้ปกครอง	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
ปัจจัยด้านการเลียนแบบพฤติกรรม								
1. ปัจจุบันชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มี	1	1	1	1	1	5	1	ใช่

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
พฤติกรรมชอบเลียนแบบจากสังคมภายนอก								
2. ปัจจุบันชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมการแต่งกายที่เป็นแฟชั่นมากขึ้น	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
3. การศึกษาจะทำให้คนในสังคมมีความคิดไตร่ตรอง ไม่ลอกเลียนแบบพฤติกรรมจากภายนอกที่ขัดต่อหลักศาสนาอิสลาม	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
4. การออกไปเรียนต่อนอกพื้นที่อาจนำประเพณี หรือวัฒนธรรมต่างศาสนา และต่างวัฒนธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน	1	1	1	1	0	4	.8	ใช่
5. การอยู่ร่วมกันแบบสังคมพหุวัฒนธรรมทำให้ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความตระหนักเรื่องการศึกษาสายสามัญมากกว่าการเรียนศาสนา	1	1	1	1	1	5	1	ใช่
6. การแต่งกายเสื้อใต้ป หรืออาบาย่า เป็นการแต่งกายที่เลียนแบบวัฒนธรรมอาหรับไม่เกี่ยวกับหลักศาสนาอิสลาม	1	0	1	1	1	4	.8	ใช่

รายการความคิดเห็น	ผู้เชี่ยวชาญ					$\sum R$	IOC	สรุป
	1	2	3	4	5			
การเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษา								
7. ปัจจุบันชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมใช้ภาษาไทยในการสื่อสารทำให้ภาษามลายูกลาง และภาษามลายูถิ่นห่างหายไป	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
8. การอยู่ร่วมกันแบบสังคมพหุวัฒนธรรมทำให้วัยรุ่นมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ค่อยใส่ใจในหลักศาสนา	1	1	1	1	1	5	1	ใช้
9. การเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ ส่วนมากเกิดจากสื่อออนไลน์	0	1	1	1	1	4	.8	ใช้
10. การที่ผู้ปกครองห้ามไม่ให้ลูกเรียนในโรงเรียนที่ร่วมกับชาวไทยพุทธเพราะกลัวการเลียนแบบการใช้ชีวิตที่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม	1	0	1	1	1	4	.8	ใช้
11. เหตุผลของการเลือกสายในการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนเกิดจากการเลียนแบบ และตามเพื่อนๆ มากกว่าความถนัดของตนเอง	0	1	1	1	1	4	.8	ใช้
12. การเลือกเรียนต่อในระดับสูงกว่า เกิดจากการเลียนแบบผู้ที่เป็นแบบอย่าง (idol)	0	1	1	1	1	4	.8	ใช้

ภาคผนวก ฉ.
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

Prince of Songkla University
Pattani Campus

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ทางการศึกษาของชาวไทยมุสลิม
ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการทำวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ต่อการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น และขอรับรองว่าข้อมูลที่ท่านตอบในแบบสอบถามจะถือเป็นความลับ และจะนำเสนอผลการศึกษาในภาพรวม

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับโลกทัศน์ต่อการศึกษา

ตอนที่ 3 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ต่อการศึกษา

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาเสียสละเวลาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ “ญูซาก็ลลอสู ค็อยร็อน”

สพวียง มาซา

โทร 093 5948567

Email: Yalawang@gmail.com

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. เพศ

- ชาย
- หญิง

2. อายุ

- ต่ำกว่า 30 ปี
- 31 – 40 ปี
- 41 – 50 ปี
- สูงกว่า 51 ปี

3. ระดับการศึกษาสายสามัญ

- มัธยมศึกษา หรือต่ำกว่า
- ปริญญาตรี
- ปริญญาโท

4. ระดับการศึกษาศาสตรา

- อิปตีดาอียะฮฺ หรือต่ำกว่า
- มุตาวาซ็ิตอฮฺ
- ชานาวียะฮฺ
- ตีปโลมา ขึ้นไป

5. อาชีพ

- เกษตรกร
- ค้าขาย
- รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ต่อการศึกษา

	ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1. ปัจจัยด้านศาสนา						
1	หลักคำสอนของศาสนาเป็นกุญแจสำคัญที่จะช่วยชี้นำชีวิต และจะช่วยสร้างรากฐานที่ดีให้กับชีวิต					
2	การเรียนศาสนาจะนำไปสู่การใช้ชีวิตที่ถูกต้อง มีความสุข และช่วยจรรโลงจิตใจให้เป็นเป็นคนดีของสังคม					
3	ศาสนาอิสลามให้ความสำคัญ และส่งเสริมการเรียนทั้งสายศาสนา และสายสามัญ					
4	การเข้าใจหลักศาสนาจะทำให้คนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เรียนรู้ทั้งสองด้านอย่างสมดุล					
5	คนที่เรียนศาสนาจะทำให้ชีวิตเกิดความ <i>บารอ กัด</i> ความจำเริญ (ในชีวิตมากกว่าคนที่เรียนสายสามัญ					
6	โรงเรียนตาดีกาเป็นสถาบันที่จะสามารถปลูกฝังเรื่องศาสนาตั้งแต่เด็กๆ					
7	การเรียนศาสนาที่แท้จริงจะต้องเป็นการเรียนในระบบการศึกษาแบบสถาบันปอเนาะ <i>เรียนกิตาบายาวี หรือกิตาบายูนิง</i>					
8	ปัญหาต่างๆ ในสังคมเกิดจากคนขาดความรู้เรื่องศาสนา					
9	ศาสนาอิสลามส่งเสริมให้เพศชายมีการศึกษาที่สูงกว่าเพศหญิง					
10	อิสลามเน้นการศึกษาเพื่อสนองทางจิตวิญญาณ มากกว่าวัตถุทางกาย					
2. ปัจจัยด้านการเมือง						
1	คนที่เรียนสายศาสนาจะถูกเพ่งเล็งจากเจ้าหน้าที่รัฐเกี่ยวกับความมั่นคงมากกว่าคนที่เรียนสายสามัญ					
2	ปัญหาความไม่สงบทำให้ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อายากเรียนสายสามัญมากขึ้น					
3	นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับการศึกษามีความสอดคล้อง และไม่ขัดกับหลักการในอิสลาม					

	ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
4	การแยกการเรียนระหว่างชาวไทยมุสลิมกับชาวไทยพุทธเป็นสาเหตุให้เกิดการแตกแยก					
5	การที่รัฐบาลส่งเสริมให้เรียนภาษาไทย และให้สื่อสารภาษาไทยนั้น เป็นนโยบายที่ดี					
6	การที่ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องออกไปเรียนศาสนาในต่างประเทศเพราะคุณภาพการศึกษาดีกว่าในประเทศไทย					
7	การศึกษาเป็นเครื่องมือเพื่อการต่อรองกับอำนาจรัฐ และอำนาจทางสังคม					
8	ความแตกต่างทางสังคม วัฒนธรรม และศาสนาในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้การศึกษายังไม่ได้รับการพัฒนาจากภาครัฐเท่าที่ควร					
3. ปัจจัยด้านสังคม						
1	คนที่เรียนศาสนากับคนเรียนสายสามัญจะมีความแตกต่างด้านทัศนคติ การใช้ชีวิต และความเป็นอยู่					
2	ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้หันมาเรียนสามัญมากขึ้นเพราะมีโอกาสเข้ารับราชการ หรือทำในหน่วยงานของรัฐ					
3	การศึกษาของคนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี					
4	ปัจจุบันชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีสิทธิ์เข้าถึงการศึกษา และได้รับโอกาสที่จะเรียนรู้อย่างเท่าเทียมกัน					
5	นักเรียนที่จบจากโรงเรียนของรัฐมีโอกาสในการเรียนต่อมากกว่านักเรียนที่จบในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาทั่วไป					
6	การได้รับการศึกษาทำให้ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ยอมรับการอยู่ร่วมแบบสังคมพหุวัฒนธรรม					
7	ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมเรียนต่อในประเทศมาเลเซีย หรืออินโดนีเซียมากขึ้นเพราะมีความคล้ายกันทั้งด้านศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม					

	ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
8	ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความเคารพนับถือต่อโต๊ะครู หรือครูสอนศาสนามากกว่าครูสอนสามัญ					
9	ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญ และใช้ภาษาไทยในการสื่อสารในชีวิตประจำวันมากขึ้น					
10	การศึกษาจะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้กับคนในสังคมไม่ว่าศาสนาเดียวกัน หรือต่างศาสนา					
11	ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษามากขึ้นเมื่อรัฐมีการกำหนดวุฒิการศึกษาขั้นต่ำในการรับตำแหน่งทางการเมืองการปกครอง					
4. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี						
1	ปัจจุบันวัยรุ่นใช้เทคโนโลยีด้านการศึกษาจนขาดประโยชน์อย่างสร้างสรรค์ ส่งกระทบด้านลบมากกว่าผลด้านดี					
2	การเข้ามาของเทคโนโลยีทำให้ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษามากขึ้น					
3	ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมศึกษาเรื่องศาสนาผ่านสื่อเทคโนโลยี เช่น Youtube หรือ Facebook					
4	การศึกษาเรื่องศาสนาไม่ควรศึกษาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook หรือ youtube เป็นต้น ควรศึกษาจากผู้สอนโดยตรงจากโรงเรียน					
5	การเรียนรู้ศาสนาอิสลามผ่านสื่อโทรทัศน์ เช่น ละคร ภาพยนตร์ หรือหนังสือเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ควรส่งเสริม					
6	คนที่เรียนสายศาสนาไม่จำเป็นต้องมีความรู้เรื่องเทคโนโลยี					
7	ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่เปิดกว้าง และส่งเสริมให้ศาสนิกเรียนรู้เทคโนโลยีที่ทันสมัย					
8	พื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เด็กยุคใหม่ควรมีทักษะด้านสื่อสารสนเทศ และรู้เท่าทันข่าวสารซึ่งเป็นทักษะในสังคมยุคปัจจุบัน					
9	การใช้สื่อในการสอนทั้งวิชาศาสนาและสามัญเป็นการกระตุ้นให้เข้าใจได้ดี และเร็วขึ้น					

6. ปัจจัยด้านการเรียนแบบพบปะ					
ประเด็นข้อคำถาม	5	4	3	2	1
1	ผู้ปกครองสนใจใฝ่เรียนตามความสนใจของตนเอง				
2	ผู้ปกครองห่วงใยเกี่ยวกับพฤติกรรมและการใช้ชีวิตของลูก				
3	ผู้ปกครองจะสนับสนุนให้ลูกเรียนในสาขาที่ตนเองสนใจ				
4	ผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการเรียนของลูกอย่างมาก				
5	ผู้ปกครองจะส่งเสริมให้ลูกเรียนในสาขาที่ตนเองสนใจ				
6	ผู้ปกครองจะส่งเสริมให้ลูกเรียนในสาขาที่ตนเองสนใจ				
7	ผู้ปกครองจะสนับสนุนให้ลูกเรียนในสาขาที่ตนเองสนใจ				
8	ผู้ปกครองจะส่งเสริมให้ลูกเรียนในสาขาที่ตนเองสนใจ				
9	ผู้ปกครองจะสนับสนุนให้ลูกเรียนในสาขาที่ตนเองสนใจ				
10	ผู้ปกครองจะสนับสนุนให้ลูกเรียนในสาขาที่ตนเองสนใจ				
11	สถานประกอบการจะสนับสนุนให้ลูกเรียนในสาขาที่ตนเองสนใจ				
12	ผู้ปกครองจะสนับสนุนให้ลูกเรียนในสาขาที่ตนเองสนใจ				
13	วิทยาลัยชุมชนจะสนับสนุนให้ลูกเรียนในสาขาที่ตนเองสนใจ				

	ประเด็นข้อคำถาม	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ปัจจุบันชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีพฤติกรรมเลียนแบบสังคมภายนอก					
2	ปัจจุบันชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมแต่งกายแฟชั่นมากขึ้น					
3	การศึกษาจะทำให้คนในสังคมมีความคิดไตร่ตรอง ไม่ลอกเลียนแบบพฤติกรรมจากภายนอกที่ขัดต่อหลักศาสนาอิสลาม					
4	การออกไปเรียนต่อนอกพื้นที่อาจนำประเพณี หรือวัฒนธรรมต่างศาสนา และต่างวัฒนธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวันได้					
5	การอยู่ร่วมกันแบบสังคมพหุวัฒนธรรมทำให้ชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความตระหนักเรื่องการศึกษาสายสามัญมากกว่าการเรียนศาสนา					
6	การแต่งกายเสื้อใต้ป หรืออาบาย่า เป็นการแต่งกายที่เลียนแบบวัฒนธรรมอาหรับไม่เกี่ยวกับหลักศาสนา					
7	ปัจจุบันชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้นิยมใช้ภาษาไทยในการสื่อสารทำให้ภาษามลายูกลาง และภาษามลายูถิ่น ห่างหายไป					
8	การอยู่ร่วมกันแบบสังคมพหุวัฒนธรรมทำให้วัยรุ่นมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ค่อยใส่ใจในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม					
9	การเลียนแบบพฤติกรรมต่างๆ ส่วนมากเกิดจากสื่อออนไลน์ หรือสมัยใหม่					
10	การที่ผู้ปกครองห้ามไม่ให้ลูกเรียนในโรงเรียนที่ปะปนกับชาวไทยพุทธเพราะกลัวการเลียนแบบการใช้ชีวิตที่ขัดกับหลักศาสนาอิสลาม					
11	เหตุผลของการเลือกสายในการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาของนักเรียนเกิดจากการเลียนแบบ และตามเพื่อนๆ มากกว่าความถนัดของตนเอง					
12	การเลือกเรียนต่อในระดับสูงของนักเรียนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เกิดจากการเลียนแบบผู้ที่ เป็นแบบอย่าง (idol)					

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ช
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ดร.นิยอ บายา ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นราธิวาส เขต 3
2. นางสาวซอฟูะห์ ฎุโน อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
3. นายอนัน นิโฮ๊ะ ครูสอนสายศาสนา โรงเรียนตันตันหยง อำเภอรือเสาะ จังหวัด
นราธิวาส
4. นางสาวซุมียา ดาโอะ ครูสอนสายสามัญ โรงเรียนอนุรักร์อิสลาม อำเภอเย็งอ จังหวัด
นราธิวาส
5. นางสาวนัสรีน อับดุลเลาะ ครูสอนสายสามัญ โรงเรียนอนุรักร์อิสลาม อำเภอเย็งอ จังหวัด
นราธิวาส

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นายสพวง มาษา
รหัสประจำตัวนักศึกษา	5920120265
วุฒิการศึกษา	
วุฒิ	ครุศาสตรอิสลาม
ชื่อสถาบัน	สถาบันการศึกษาชั้นสูงศาสนาอิสลามแห่งอินโดนีเซีย กรุงเทพมหานคร
ปีการศึกษาที่จบ	2557
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนอนุรักร์อิสลาม อำเภอยี่งอ จังหวัดนราธิวาส

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

สพวง มาษา, อาฟีฟี ลาเต๊ะ และซัมซู สาอู. (2561). โลกทัศน์และการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์ต่อการศึกษาของชาวไทยมุสลิมในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. ใน*การประชุมวิชาการระดับชาติ เครือข่ายวิจัยสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ ครั้งที่ 12*. ตริ่ง: โรงแรมธรรมรินทร์ ธนา.